Machine Translated by Google

Když peníze zemřou: Noční můra Výmarský kolaps

od ADAM FERGUSSON

WILLIAM KIMBER – LONDÝN, 1975

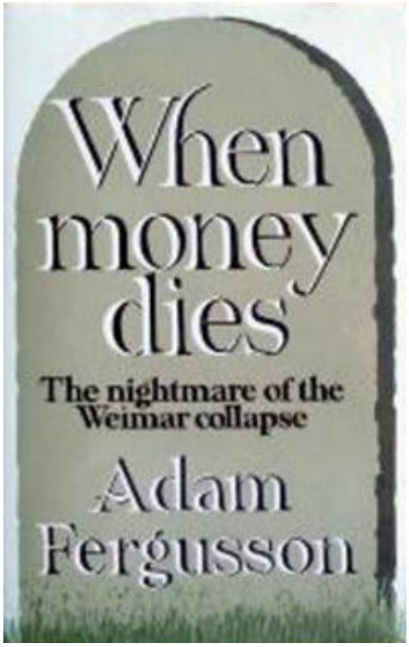

Zdroj dokumentu: Ludwig von Mises Institute

Odkaz na dokument: http://mises.org/resources/4016

Machine Translated by Google

Obsah

Prolog _____ i
1: Zlato za železo _____ 1
2: Bezradné ulice _____ 10
3: Návrh zákona _____ 16
4: Miliardové delirium _____ 23
5: Posun k hyperinflaci _____ 36
6: Léto 22.
7: Habsburské dědictví _____ 54
8: Podzimní papírová honička _____ 64
9: Ruhrkampf _____ 76
10: Léto 23.
11: Havenstein _____ 100
12: Dno propasti _____ 109
13: Schacht _____ 120
14: Propuká nezaměstnanost _____ 128
15: Rány jsou obnaženy _____ 137
Epilog _____ 146
Bibliografie _____ 152

Machine Translated by Google

Poděkování

Mé poděkování patří mnoha přátelům, kteří mi pomohli a poradili při přípravě této knihy, jejichž znalosti zabránily některým mým chybám a jejichž vzpomínky a povzbuzení musí s výhodou potvrdit nebo vyvrátit mé předsudky. Neboť chyby a chybné úsudky, které zůstávají, je moje.

Jsem velmi zavázán pracovníkům Státního rejstříku za jejich pomoc a odvahu, že mi ze svých polic dodali více než sto těžkých spisů, které jsem musel propracovat.

A jsem vděčný pánům konstáblovi za povolení přetisknout úryvky z Blokády od Anny Eisenmengerové; Williamu Heine-mannovi za povolení otisknout některé řádky z knihy Pravda o reparacích od Davida Lloyda George; pozůstalosti lorda D'Aber-nona za povolení citovat z jeho Deníků; a Allanu Wingateovi za úryvky z knihy Dr. Schachta Mých prvních sedmdesát šest let. Výňatky z How It Happens jsou přetištěny s laskavým svolením Harold Ober Associates Inc. (autorské právo 1947 Pearl S. Buck); a ty z raných příspěvků Ernesta Hemingwaye do Toronto Daily Star s laskavým svolením Mary Hemingway. — AF

Machine Translated by Google

Machine Translated by Google

Prolog

KDYŽ peníze národa již nejsou zdrojem bezpečnosti a když se inflace stala zájmem celého národa, je přirozené obrátit se pro informace a návod k historii jiných společností, které již prošly tímto nejtragičtějším a nejsmutnějším lidským utrpením. zkušenosti.
Prozkoumat širokou škálu literatury všeho druhu – ekonomickou, vojenskou, sociální, historickou, politickou a biografickou – která se zabývá bohatstvím poražených centrálních mocností po první světové válce, znamená objevit jeden konkrétní nedostatek. Buď ekonomické analýzy doby (z důvodů nejlépe známých ekonomům, kteří mají někdy sklon myslet si, že inflace jsou záměrné akty fiskální politiky) ignorovaly lidský prvek, nemluvě o Výmarské republice a porevolučním Rakousku. vojenských a politických prvků; nebo historické zprávy, i když mají působivou erudici a vhled, přehlížely – nebo přinejmenším hodně podceňovaly – inflaci jako jeden z nejsilnějších motorů převratů, o kterých vyprávějí.

Na druhé straně zprávy a deníky z první ruky, ačkoli mají nevyčíslitelnou hodnotu při posuzování inflace z lidského hlediska, měly tendenci mít i v antologické formě příliš úzké zorné pole – bitva viděná z jedné ulity. může vypadat velmi odlišně, když je viděn z jiného – nebo vzpomenout si na finanční extravaganci z roku 1923 tak obecným způsobem, že podceňuje mnoho let neštěstí, jehož vrcholem i předzvěstí bylo.

Agónie inflace, ať je jakkoli prodloužená, je možná poněkud podobná akutní bolesti – zcela pohlcující a vyžadující plnou pozornost, dokud trvá; zapomenutý nebo ignorovatelný, když je pryč, ať už za sebou může zanechat jakékoli duševní nebo fyzické jizvy. Nějaké takové vysvětlení se může vztahovat na podivný způsob, jakým byla pozoruhodná epizoda výmarské inflace oddělena – a naopak – od tolika současných událostí. A přesto, jeden by si myslel, uvážíme-li, jak trvalá, rozsáhlá a hrozná inflace byla a jak zhoubné byly její důsledky, žádná studie tohoto období nemůže být úplná bez neustálého odkazování na jedinou obsedantní okolnost té doby.

Platí to i obráceně: s výjimkou nejužší úrovně ekonomického pojednání nebo osobních vzpomínek, jak lze podat spravedlivý popis německé inflace mimo kontext politického podvracení nacionalistů a komunistů nebo nepokojů v armádě nebo hádka s Francií, nebo problém válečných reparací, nebo paralelní hyperinflace v Rakousku a Maďarsku? Jak lze odhadnout politický význam inflace nebo posoudit okolnosti, za kterých inflace v industrializované demokracii zakořenila a stala se nekontrolovatelnou, pokud její průběh není mapován souběžně s aktuálními politickými událostmi?

Německo roku 1923 bylo Německem Ludendorffovým i Stinnesovým, Havensteinovým i Hitlerovým. Přes všechny jejich odlišné světy, armády, průmyslu, financí a politiky, mohou být tyto čtyři groteskní postavy pronásledující německou scénu stejně tak zastoupeny jako padouši hry: Ludendorff, bezduchý, bez humoru, bývalý generální proviant. , uctívač Thora a Odina, shromaždiště a podvodník sil reakce; Stinnes, plutokratický prospěchář, který dlužil věrnost pouze mamonu; Havenstein, šílený bankéř, jehož jediným cílem bylo zaplavit zemi bankovkami; Hitler, po moci chtivý demagog, jehož každý projev a skutek již tehdy vyvolával vše zlé v lidské přirozenosti. v

Machine Translated by Google

vzhledem k samotnému Havensteinovi je popis samozřejmě nespravedlivý; ale skutečnost, že tato vysoce uznávaná finanční autorita byla zdravá, neznamenala žádný rozdíl v troskách, které způsobil.

Nebo by se dalo říci, že neexistovali žádní skuteční lidští darebáci; že vzhledem k ekonomickým a politickým podnětům by byli herci připraveni nastoupit a hrát role, které okolnosti diktovaly. Určitě bylo mnoho dalších tak zavrženíhodných a nezodpovědných jako ti, kteří hráli hlavní role. Obětí byl německý lid. Bitva, jak vysvětlil ten, kdo ji přežil, je nechala omámit a šokovat inflací. Nechápali, jak se jim to stalo a kdo je nepřítel, který je porazil.

Tato kniha předkládá několik nových faktů, ale mnoho zapomenutých faktů a mnoho dosud nepublikovaných názorů — nejužitečnější těch, kteří mohli sledovat události objektivně, protože jejich peněženky, zdraví a bezpečnost nebyly ovlivněny tím, čeho byli svědky. Nejbohatší zásobárnou takového materiálu jsou záznamy britského ministerstva zahraničí, dodávané původně velvyslanectvím v Berlíně, kde lord D'Abernon v těch letech žaloval jedno z nejúspěšnějších velvyslanců své doby. Jeho informace byly hojně rozšířeny konzulární službou v každém důležitém městě Německa, stejně jako hlášeními jednotlivých členů spojeneckých komisí zabývajících se reparacemi nebo odzbrojením. Dokumenty v Úřadu pro veřejné záznamy, kromě toho, že patří k těm dostupnějším, jsou také pravděpodobně nejdůležitějším dostupným zdrojem, a to nejen proto, že britská ambasáda prostřednictvím D'Abernona byla po celou dobu ve výjimečně těsném kontaktu s vysokými německými politiky, ale také proto, že stažení přítomnosti Spojených států na začátku roku 1933 a téměř úplné přerušení jakékoli komunikace mezi Berlínem a Paříží ještě dříve, učinily to, co mohly být informace srovnatelné hodnoty, sporadické nebo povrchní. Doplněno současným německým materiálem, neváhal jsem kreslit tak úplně, jak se na těchto papírech zdálo oprávněné.

Snažil jsem se, jak jen to bylo možné, udržet tyto akce, reakce a interakce v jejich správné historické posloupnosti v naději, že tento možná zřejmý řád je v tomto případě jak nový, tak poučný, a že lépe odhalí řadu důležitých, ale málo -všiml si vztahů.
Při vyprávění příběhu jsem se držel a občas musel pochmurně držet zvláštní nitky, která se vinula také Rakouskem, Maďarskem, Ruskem, Polskem a Francií. Je to něco, s čím se někdy zdálo, že velké autority ztratily kontakt: vliv inflace na lidi jako jednotlivce i jako národy a jak na ni reagovali.

Neodvážil jsem se však vyvodit tvrdé a rychlé závěry o lidskosti a inflaci na základě toho, co jsem napsal

zde: fakta mluví sama za sebe. Ještě méně jsem vykládal nějaké ekonomické poučky nebo se oddával teoretickým vysvětlením ekonomických jevů. Toto rozhodně není ekonomická studie. Přesto je inflace o penězích stejně jako o lidech a bylo by nemožné vyprávět příběh, aniž bychom znovu a znovu uváděli čísla, někdy obrovská čísla. Obrovské postavy byly tím, čím byli lidé ve střední Evropě napadáni a biti po celá léta, dokud už nemohli snést. Hodnota známky v letech 1922 a 1923 byla v mysli každého; ale kdo by porozuměl číslu následovaném tuctem šifer?

V říjnu 1923 bylo na britském velvyslanectví v Berlíně zaznamenáno, že počet marek na libru se rovná počtu yardů ke slunci. Dr Schacht, německá národní měna

Machine Translated by Google

Komisař, vysvětlil, že na konci Velké války bylo možné teoreticky koupit 500 000 000 000 vajec za stejnou cenu, za kterou se o pět let později dalo sehnat jen jediné vejce. Když se stabilita vrátila, součet papírových marek potřebných k nákupu zlaté marky se přesně rovnal množství čtverečních milimetrů na kilometr čtvereční. Není zdaleka jisté, že takové výpočty někomu pomohly pochopit, co se děje; tak ať si un matematický čtenář vezme srdce.

Kvůli různým způsobům, kterými národy vyjadřují velké částky, jsem se snažil vyhnout zápisům, jako jsou miliardy a biliony, podle nichž je zvyk zmateně rozdělen. Když jsem od této praxe odešel, bylo mi poskytnuto náležité znamení.

Při psaní bylo těžší najít dostatek jednoduchých epitet, která by bez opakování popsala nepřetržitou a zhoršující se řadu neštěstí, která v této době postihla německý lid. Byla to obtíž, kterou si všiml a zaznamenal pan Lloyd George v roce 1932, když řekl, že slova jako „katastrofa“, „zřícenina“ a „katastrofa“ přestala vzbuzovat jakýkoli smysl pro upřímné obavy, protože se tak běžně používala. padli. Katastrofa sama o sobě byla znehodnocena: v dobových dokumentech se toto slovo rok co rok používalo k popisu situací nevyčíslitelně závažnějších než dříve. Když značka konečně zmizela z dohledu a všude kolem byla zkáza, byli stále slyšet Němci, kteří předpovídali katastrofu do budoucnosti.

Snažil jsem se proto omezit počet katastrof, havárií, kataklyzmat, kolapsů a katastrof v textu, stejně jako míru krizí a chaosu, na stravitelné množství, ke kterému si čtenář může v duchu přidat ještě diktuje jeho síla sympatie.

V další věci musí čtenář jednat nezávisle. Často bylo nutné uvádět částky v librách nebo dolarech z 20. let 20. století, aby se ukázal stupeň znehodnocení známky. Pokračující proces inflace všech západních zemí činí z přeměny na současnou hodnotu nevděčnou práci. Pro nejnižší rozsah převodů dodržujte systém £sd 12 pencí na šilink am šilinky na libru. Na tuto vzdálenost jsou srovnání životních nákladů docela marná; přesto může být užitečné počítat s tím, že v polovině roku 1975 bylo nutné vynásobit každé číslo z roku 1920 téměř 15krát, aby se našel ekvivalent. Takže mzda 200 liber št. v roce 1919 může mít dnes hodnotu 3 000 liber; částku deseti šilinků v hodnotě sedmi nebo osmi liber. Na dolary by mohl stačit multiplikátor šest nebo osm. Pokud by marka v roce 1913 v roce 1975 koupila téměř libru za zboží a služby (některé položky byly zjevně mnohem dražší než jiné, například práce mnohem levnější v reálných hodnotách než nyní), pro čtenáře libry není k dispozici jednoduchý, ale hrubý převod. baví nebo znepokojuje představa, že zaplatíte 148 000 000 liber za poštovní známku: za známky by měli číst libry.

Neexistuje žádné konstantní pravidlo pro přesné zvládnutí pozdějších fází inflace. Až do podzimu 1921 vnitřní devalvace marky někdy značně zaostávala za jejím propadem v zahraničí; dělat z Německa takové útočiště pro turisty. Později (od začátku roku 1922), když se důvěra veřejnosti v marku rozpouštěla, domácí ceny se rychle přizpůsobovaly směrem vzhůru v souladu s kurzem dolaru a na konci dokonce silně očekávaly pád marky. To byl další z fenoménů doby, který tuto problematiku fatálně zmátl a o který se zajímali ekonomové ještě mnoho let poté.

Machine Translated by Google

To je, věřím, morální příběh. Jde to daleko, aby dokázalo revoluční axiom, že pokud chcete zničit národ, musíte zkorumpovat jeho měnu. Proto musí být zdravé peníze první baštou obrany společnosti.

Machine Translated by Google

1: Zlato za železo

TĚSNĚ PŘED první světovou válkou v roce 1913 měly německá marka, britský šilink, francouzský frank a italská lira všechny přibližně stejnou hodnotu a čtyři nebo pět z nich mělo hodnotu přibližně dolaru. Na konci roku 1923 by bylo možné vyměnit šilink, frank nebo liru až za 1 000 000 000 000 marek, i když v praxi do té doby nikdo nebyl ochoten brát marky za nic. Značka byla mrtvá, jedna miliontina svého dřívějšího já. Trvalo téměř deset let, než zemřel.

Pád značky začal postupně. Ve válečných letech 1914-1918 se jeho devizová hodnota snížila na polovinu a do srpna 1919 opět na polovinu. Počátkem roku 1920 však životní náklady od roku 1914 vzrostly méně než devětkrát, zbyla marka pouze jedna čtyřicetina její zámořské kupní síly. Následovalo dvanáct měsíců nervózního kolísání, ale pak značka s nabírala na síle a táhla za sebou sociální bídu a politický rozvrat. Až v roce 1923 německá měna konečně překročila hranici zdravého rozumu, k níž se jakoby držela po mnoho měsíců s klouzajícími konečky prstů. Při pronásledování peněz Rakouska a Maďarska do propasti se to tam zřítilo silněji než ostatní.

Rok 1923 byl rokem prudké inflace, kdy německé finanční úřady zachvátilo jakési šílenství a ekonomická katastrofa zachvátila miliony lidí. Byl to rok astronomických čísel, „trakařové inflace“, finančních jevů, které nikdy předtím nebyly pozorovány. Smrt marky v listopadu 1923 přišla jako milosrdné osvobození, protože události předchozích osmi měsíců zajistily, že stará marka se už nikdy nemohla vzpamatovat. Zajistili také, že Německo bude muset podstoupit otřesné přísné finanční rekonstrukce, kterým by jinak mohlo uniknout. Obnovení peněžního rozumu, které zruinovalo tisíce lidí, připravilo miliony o jejich živobytí a zabilo naděje milionů dalších, si nepřímo vyžádalo ještě strašnější cenu, kterou musel zaplatit celý svět.

Inflace v roce 1923 byla tak absurdní a její konec tak náhlý, že příběh měl tendenci být vydáván spíše za historickou kuriozitu, kterou také nepochybně byl, než za vyvrcholení řetězce ekonomických, sociálních a politických okolností. trvalý význam. Nezáleží na tom, že příčiny výmarské inflace jsou v mnoha ohledech neopakovatelné; že politické poměry jsou jiné nebo že je téměř nepředstavitelné, že by se finanční chaos mohl ještě někdy rozvinout tak daleko. Otázkou, kterou je třeba si položit – nebezpečí, které je třeba uznat – je, jak inflace, ať je jakkoli způsobená, ovlivňuje národ: jeho vládu, jeho lid, jeho úředníky a jeho společnost. Čím je společnost možná materialističtější, tím krutěji to bolí. Je-li to, co se stalo poraženým Centrálním mocnostem na počátku roku 19203, pak by mělo jít o proces zhroucení uznávaného, tradičního, důvěryhodného prostředku směny, měny, kterou se měří všechny hodnoty, která zaručuje společenské postavení, na kterém závisí bezpečnost a ve kterém jsou uloženy plody práce, uvolňuje takovou chamtivost, násilí, neštěstí a nenávist, z velké části vypěstované ze strachu, protože žádná společnost nemůže přežít bez zmrzačení a beze změny.

Roky 1922 a 1923 přinesly německé, rakouské a maďarské buržoazii katastrofu, stejně jako hlad, nemoci, bídu a někdy i smrt pro ještě širší veřejnost.
Přesto by v těch letech mohli vyjet všichni lidé, kdyby představovali jednu děsivou bouři v jinak klidné pasáži. To, co nejvíce poškodilo morálku těchto národů, bylo to, že oni

Machine Translated by Google

byly pouze vyvrcholením neskutečnosti let nepředstavitelného napětí všeho druhu. Z finančního hlediska, téměř čtyři roky, byla konečná katastrofa vždy za rohem. Vždy dorazil a vždy byl na cestě ještě horší – znovu a znovu a znovu. Projevy, novinové články, úřední záznamy, diplomatické telegramy, dopisy a deníky z té doby, všechny měsíce po měsíci, rok za rokem hlásily, že takhle už to dál nejde: a přesto to vždycky šlo. od špatného k horšímu, k horšímu, k horšímu. V roce 1921 bylo nepředstavitelné, že by rok 1922 mohl obsahovat další hrůzy. Přišli, jistě, a byli v pravý čas zatmění, a více než zatmění, s přelomem následujícího roku.

Připisovat zoufalství, které tyto národy zcela zachvátilo, inflaci, by bylo samozřejmě zavádějící. V zimě 1918-1919 prošly všechny tři politické revoluce, které následovaly po zbavení válečných dob a drtivé vojenské porážce: takže podmínky byly zásadně nepříznivé pro jakoukoli obrodu národního ducha, která nemá kořeny v pomstě, a zůstaly by tak i v případě mírových smluv. umožnil poraženým, aby se postupně dostali na ekonomické nohy. Není vždy jasné, jaké události – jaké lidové povstání, spojenecké ultimátum či politická vražda – přispěly k inflační panice; nebo které byly samy přímo či nepřímo způsobeny neustálým znehodnocováním měny a růstem životních nákladů.

Inflace však nepochybně zhoršila každé zlo, zničila každou šanci na národní obrození nebo individuální úspěch a nakonec vytvořila přesně takové podmínky, v nichž mohli pravicoví a levicoví extrémisté pozvednout dav proti státu, postavit třídu proti třídě, rasu proti rase, rodinu. proti rodině, manžel proti manželce, obchod proti obchodu, město proti zemi. Podkopalo národní rezoluci, když ji mohla podpořit jednoduchá potřeba nebo potřeba. Částečně kvůli své nespravedlivě diskriminační povaze přinesl to nejhorší ze všech – průmyslníka a dělníka, farmáře a rolníka, bankéře a obchodníka, politika a státního úředníka, ženy v domácnosti, vojáka, obchodníka, obchodníka, horníka, lichváře, důchodce, lékaře, obchodníka. odborový předák, student, turista – zejména turista. Vyvolalo to strach a nejistotu mezi těmi, kteří už o obojím věděli příliš mnoho. Podporovalo to xenofobii. Propagovalo pohrdání vládou a podvracení zákona a pořádku. Korumpovalo to i tam, kde korupce byla neznámá a příliš často tam, kde by to mělo být nemožné. Byla to nejhorší možná předehra – i když ji od ní odloučilo několik let – k velké depresi; a tedy k tomu, co následovalo.

To znamená vrátit inflaci z počátku 20. let zpět do jejího historického prostředí. Odtud je velmi pravděpodobně nemoudré snažit se příliš usilovně ocenit. Nikdo by koneckonců netvrdil, že německá inflace přímo způsobila světovou depresi, ani že sama o sobě zplodila nacistické Německo. Nepochybně to učinilo jednoho nesnesitelnějším a jako vedlejší příčinu mnohem usnadnilo příchod druhého. Účelem následujících stránek však není analogicky předpovídat podobný osud jakéhokoli industrializovaného demokratického národa v sevření těžké inflace, ale spíše prostřednictvím vyprávění mimořádného příběhu předložit některé důkazy o tom, jaká inflace mohou udělat lidem a co v důsledku mohou udělat jeden druhému.

Původ německé inflace je pro toto téma v některých ohledech zásadní, v některých ohledech vedlejší. Jsou jak vnitřní, tak vnější. Dokonce i během války bylo německé finanční uspořádání takové, že umožňovalo nejhrubší peněžní excesy v jejím národním bankovním systému. Měly nakonec učinit poválečnou inflaci nekontrolovatelnou, zatímco povaha a prezentace požadavků Dohody na reparaci – odškodnění za válku – povzbudily činnost tiskařských lisů k naprostému vyloučení jiných, žádanějších politik. Ani nesmí

Machine Translated by Google

lze přehlédnout, že němečtí průmyslníci nemilosrdně hnali svou vládu na cestu k peněžní zkáze.

Nicméně bylo přirozenou reakcí většiny Němců, Rakušanů nebo Maďarů – ostatně jako u všech obětí inflace – nemyslet si ani tak, že jejich peníze klesají na hodnotě, jako spíše že zboží, které kupovali, zdražuje v r. absolutní podmínky; ne že by se jejich měna znehodnocovala, ale – zvláště na začátku – že ostatní měny nespravedlivě rostly, takže hnaly nahoru cenu každé životní nutnosti. Odráželo to hledisko těch, kteří věří, že Slunce, planety a hvězdy obíhají s Měsícem kolem Země.

V dlouhém rozhovoru s Pearl Buckovou o mnoho let později Erna von Pustau, jejíž otec byl malým hamburským obchodníkem provozujícím rybí trh, uvedla totéž: „Říkali jsme: „Dolar jde znovu nahoru", zatímco ve skutečnosti dolar zůstal stabilní, ale naše známka klesala. Ale vidíte, těžko bychom mohli říci, že naše známka klesá, protože v číslech neustále rostla – a stejně tak i ceny – a to bylo mnohem viditelnější než zjištění, že hodnota našich peněz klesá... Všechno to vypadalo jako šílenství a lidi to rozzuřilo."
Jinými slovy, příčiny znehodnocení marky, které jistě uniklo i německým politikům a bankéřům, měly málo společného s tím, jak na to lidé jednotlivě nebo kolektivně reagovali. Většina z nich lpěla na značce, měně, kterou znali a v kterou věřili, ještě dlouho poté, co se již po mnohonásobně opakovala jedenáctá hodina. Většina neměla na výběr; ale všichni byli povzbuzeni nebo zmateni krédem Reichsbank Mark gleich Mark – papír nebo zlato, známka je známka je známka. Pokud ceny rostly, lidé nepožadovali stabilní kupní sílu za známky, které měli, ale více marek, aby si mohli koupit to, co potřebovali. Tiskly se další značky a další a další. Inflace, již ve čtvrtém roce, kdy revoluce svrhla starý režim, přidala k mnoha nejistotám, které doprovázely zrod Výmarské republiky, novou, zdrcující nejistotu.

Ačkoli německá revoluce vznikla jako vojenská vzpoura proti zpackání armádních vůdců a směřovala k tomu, aby se zbavila důstojnické kasty, která zemi přinesla vojenskou katastrofu, měla také zřetelný ekonomický původ. Podpora rad vojáků, které vznikaly v každé jednotce, jak se válka chýlila ke konci, do značné míry spočívala na osobních finančních pohromách, které už tolik vojáků a jejich rodin zažívalo. Jejich frustrace se výmluvně zhoršila tím, že na frontu na jaře 1918 dorazila skupina ostřílených protiválečných agitátorů – vůdců továrních stávek, které zpustošily zemi po smlouvě Brest-Litevska s komunistickým Ruskem.

Nelítostně anexionistické podmínky této smlouvy byly jen další z hrubých politických chyb – včetně neomezené ponorkové války, která přivedla Spojené státy do bitvy, a návratu Lenina do Petrohradu – kterých se dopustil velkoněmecký generální štáb kterého se císař rád považoval za válečného pána. Přes pozdní léto 1918 se šířil poraženectví a nespokojenost; a když přišla samotná porážka, armáda byla rozdělena na dvě poloviny, v podstatě mezi vojáky z povolání a brance.

Nejvyšší velení neztrácelo čas a osvobozovalo se, pokud jde o prohru války. Když císař uprchl do Holandska, přinejmenším o týden příliš pozdě na to, aby zachránil monarchii v jakékoli podobě, a Ludendorff odjel do Švédska, bylo slávu podpisu příměří pevně postaveno na hlavu civilní autority. O měsíc později, v prosinci 1918, prezident Ebert u Brandenburger Tor

Machine Translated by Google

vítal legie domů slovy: 'Zdravím vás, kteří se vracíte neporaženi z bitevního pole.'

Mýtus o Dolchstossovi, bodnutí do zad armády zbabělými politiky a zrádnými intelektuály za frontami, měl být poté kultivován do té míry, že demokratický politický vývoj byl otráven v jeho srdci. To bylo těžké břemeno, které musela nést nová civilní vláda, vržená nepřipravená as nevyzkoušenou ústavou do hlubokého konce demokracie. Zjistilo se, že přijalo odpovědnost za zničující porážku a bylo slabé v lidských a materiálních zdrojích, bylo mizerně vybaveno k tomu, aby napravilo finanční a fiskální dědictví čistě a arogantně militaristického establishmentu, který vedl válku prakticky s vyloučením politiků a politiků. ekonomové.

Nyní byla nová republika zatížena také nenávistí k důstojnickému sboru, což trvale generovalo pravicovou nespokojenost a rozvrat v období, kdy levicová agitace v důsledku ruské revoluce už byla tolik, kolik vláda dokázala zvládnout. Německá revoluce, stejně jako ta v Rakousku, byla poměrně krotká záležitost. Pravda, když komise pro příměří dokončila svůj úkol, Berlín byl ve vzpouře a loajální jednotky chodily každou hodinu k revolucionářům. Je také pravda, že všech dvacet dva nižších německých králů bylo sesazeno ještě před císařovou formální abdikací, Ludvík III. Bavorský se hnal z paláce Wittelsbachů do mlhy a vyhnanství se čtyřmi dcerami po boku a lóží. doutníků pod paží – v jeho dědictví již byla vyhlášena sovětská republika. Ale revoluce neměla jiné cíle než vyhnání starých pořádků. Nebyla tam ani barikáda, ani střelba, kterou by mohli pochodovat.

Okamžité zmatky proto nastaly mezi šlechtou a samotným důstojnickým sborem, který si byl jasně vědom ztráty svého postavení v důsledku odchodu svého válečného pána. Důstojníci, kteří byli kdysi o rasu a stále byli mimo jurisdikci civilních soudů, měli na revoluci vzpomínat především jako na lidové pobouření, při kterém byli válečníci národa zavrženi a uráženi těmi, které chránili. Vnímali zemi blízkou chaosu, všude se hroutí sociální instituce, za které bojovali, dezorganizaci, frustraci, hlad a nouzi. A co hůř, zdálo se, že vládu přebírají bolševici, kteří se infiltrovali a rozvraceli.

Došlo ke střetům mezi levicovými silami a armádními jednotkami v Cáchách, Kolíně nad Rýnem, Essenu a na mnoha dalších místech. V Braunschweigu byla pro své bolesti svezena vojenská a dělnická rada, která vítala eskadru husarů vracejících se z fronty.

Kritický bod v jmění armády nastal několik hodin před podpisem příměří. Spartakisté – němečtí bolševici, kteří se měli stát německou komunistickou stranou – se již shromažďovali v ulicích Berlína. Civilní mocnost (v osobě prezidenta Eberta), která se již obávala, že její demokratické hodiny jsou sečteny, uzavřela dohodu s německým vrchním velením (v osobě generála Gro'nera) o spolupráci při potlačování bolševismu, aby obnovit pořádek a udržovat vojenskou disciplínu. Zachránilo to armádu: republikánská vláda, technicky revoluční režim, nařídila radám vojáků, aby podporovaly své důstojníky bez zálohy, a do tří měsíců se pod vojenskou ochranou scházelo Výmarské shromáždění.

Pro skupinu společnosti, která svými strategickými ambicemi a neúspěchy srazila Německo na tak nízkou rychlost, s jakou armáda účinně dosáhla restituce svého výsadního postavení.

Machine Translated by Google

síla nebyla ničím menším než pozoruhodná. Ačkoli dobrovolný svobodný sbor byl použit jak k ochraně výmarského setkání, tak k potlačení spartakistických povstání v březnu, do května 1919 byla vlastní armáda zcela reorganizována se 400 000 muži vycvičenými ve zbrani.

Neúspěch Německa však nebyl jen v bitvě. Národ, který se naučil před všemi ostatními válčit ctnost a povyšovat své válečníky nad všechna ostatní povolání, musel hledat obětní beránky, až přijde konec. Mýtu, že armáda byla v poli neporažena, se věřilo nejen proto, že tomu Německo uvěřit chtělo, ale protože ostatní faktory byly stejné, vojenská porážka nebyla věrohodná. Pokud to, co Hindenburg chladně nazval „žalostný výsledek války", nebylo chybou Nejvyššího velení, pak to logicky musela být chyba někoho nebo něčeho jiného. Když však válka skončila a začalo obviňování, skutečně se nezdálo, že by vrchní velení, které celé léto 1918 udržovalo civilní vládu z velké části v nevědomosti o skutečných válečných vyhlídkách, že zhroucení vojenské mašinérie — tato složitá syntéza munice, lidí a morálky – pramenila ze špatného ekonomického řízení jako z čehokoli jiného.

Možná byla pravda – není důvod o tom pochybovat –, že v krátkou, ostrou válku a rychlé vítězství v roce 1914 se doufalo i očekávalo. Spolu s vyhlídkou na případné válečné odškodnění vymáhané od Dohody by to možná ospravedlňovalo brát dočasné svobody, i když ty odporné, se známými finančními zákony. Dobyvatelská kořist mohla na krátkou dobu převážit ztráty z řízení autarkie: Německým záměrem bylo převzít francouzské kolonie. Nicméně skutečnost, že stejná měnová politika byla prováděna bez vážných změn nejen tehdy, když bylo zřejmé, že rychlé vítězství není možné (o čemž finanční úřady mohly být v podstatě nevědomé), ale když nastal mír a léta poté, Zdá se, že by to zdiskreditovalo jakoukoli představu, že německá inflace začala z dočasného důvodu. Ačkoli však papírové bankovky byly zákonným platidlem od roku 1910, tak to skutečně začalo: částečně přirozeným důsledkem existence svévolné armády toužící po válce a federálního parlamentu, který, i když měl omezenou moc nad jednotlivými státy země, ještě musel najít peníze na zaplacení.

První fáze inflace probíhala pod záštitou jednoho Karla Helffericha, státního tajemníka pro finance v letech 1915 až 1917. Před rokem 1914 se úvěrová politika Říšské banky řídila bankovním zákonem z roku 1875, podle kterého se ne méně než jedna třetina emise směnek musela být kryta zlatem a zbytek náležitě garantovanými tříměsíčními eskontovanými směnkami. V srpnu 1914 byla přijata opatření jak na zaplacení války, tak na ochranu zlatých rezerv země.
Posledně jmenovaného cíle bylo dosaženo jednoduchým způsobem pozastavení splácení bankovek Reichsbank ve zlatě. První z nich byla vytvořena zřízením úvěrových bank, jejichž finanční prostředky měly být poskytnuty pouhým tiskem. Úvěrové banky by poskytovaly úvěry podnikům, federálním státům, obcím a novým válečným korporacím; a navíc měli zálohovat peníze na upisování válečných dluhopisů. Úvěrové bankovky, jejichž nominální hodnoty se pohybovaly od jedné do 50 marek, měly být považovány za zákonné platidlo; a ty, které nezabrala Reichsbank, byly uvedeny do okamžitého oběhu. Nejhrozivějším opatřením pro budoucnost však bylo opatření, které dovolilo Říšské bance zahrnout tříměsíční pokladniční poukázky do svého krytí bankovek, takže bylo možné neomezené částky reeskontovat na bankovky.

Tak byly záměrně a jednoduše vypracovány plány vlády na financování války – nikoli zdaněním, ale půjčkami; a s tiskařským lisem jako studnou uspokojit obě potřeby

Machine Translated by Google

vláda a rostoucí poptávka soukromých podniků po úvěrech. Zdanění nemělo hrát nejmenší roli při pokrytí nákladů války před rokem 1916. Spojenecká blokáda centrálních mocností vrhla Německo, které se za půl století stalo předním obchodním národem, plně zpět na vlastní zdroje pro boj proti nejničivější válku v historii. Bylo nevyhnutelné, že tyto zdroje budou zničeny: otázkou bylo, kdy bude účet předložen a kdo ho zaplatí.

Celkové válečné výdaje Německa činily 164 000 milionů marek; ale jak kupní síla značky během války neustále klesala, tato suma odpovídala pouze asi 110 000 milionům předválečných marek (5 500 milionů liber): Mark gleich Mark se již stal fikcí. Nejvýznamnějším zdrojem těchto peněz byly válečné půjčky, z nichž tři pětiny poskytovalo osm emisí. Zbytek byl tvořen úvěrovými bankami, které ochotně přijímaly státní pokladniční poukázky. (z nichž téměř 30 000 milionů marek bylo po skončení války stále drženo mimo Reichsbank); a zdaněním.

Zdá se, že toto poslední je stále proti proudu. Helfferich skutečně oznámil Říšskému sněmu v březnu 1915, že válka má být financována výhradně půjčkami – takže malé množství daňových příjmů získaných pro tento účel, nejprve daní z válečných zisků a daní z obratu, později z uhlí a dopravní daň, činila ještě v roce 1917 méně než 8 000 milionů marek ročně. Tato částka nepokrývala ani mimořádné výdaje způsobené inflací, ani úrokové zatížení válečného dluhu: válečné výdaje tedy řádně převyšovaly příjmy a peníze v oběhu se zvyšovaly. v roce 1917 na pětinásobek toho, co bylo v roce 1913. Protože základní zásoby den za dnem byly vzácnější, peníze dostupné na jejich nákup rostly úměrně více. S tím, jak začalo vzkvétat válečné ziskuchtivost – daň z válečných zisků byla spíše politickou sopkou a neúčinnou, spíše než vážnou fiskální inovací – vliv bank na obecnou ekonomiku úměrně klesal. I bez prohrané války by Německo po roce 1918 mělo těžký úkol znovu narovnat své finance.

Dr Hjalmar Schacht, který měl později jako prezident Říšské banky vytáhnout výmarské kaštany z ohně a později ještě organizovat finanční moc hitlerovského Německa, takto popsal chyby Helffericha:

Německo se snažilo uhradit kolosální náklady války apelem na obětavého ducha lidu. „Dal jsem zlato za železo“ byl slogan pro odevzdání zlatých ozdob a šperků. „Invest in War Loan“ vyvolal* apel na vlastenecký smysl pro povinnost všech tříd. Vydání za vydáním válečné půjčky přeměnilo větší část německého soukromého majetku na papírové pohledávky vůči státu. Naši nepřátelé, zejména Británie, zaujali jinou linii. Náklady na válku hradili daněmi zaměřenými především na průmyslová odvětví a skupiny, kterým válka přinesla prosperitu.

Britská daňová politika se ukázala sociálně spravedlivější než německá politika válečných půjček, které po skončení války ztratily svou hodnotu...

Jak se válečná mašinérie draze namáhala, okolnosti a politika se spojily, aby zatáhly finanční oči německého lidu, v neposlední řadě těch tříd, které měly co nejvíce ztratit.
Každá německá burza byla po dobu trvání uzavřena, takže vliv politiky Říšské banky na akcie a podíly nebyl znám. Dále nebyly zveřejněny směnné kurzy a pouze ti, kdo byli v kontaktu s neutrálními trhy, jako je Amsterdam nebo Curych, mohli tušit, co se děje. Nikdy nebylo jasné, jak moc byl strmý růst domácích cen způsoben ekonomikou

Machine Translated by Google

opatření a válečný nedostatek spíše než inflace – a dokonce i význam těchto cen byl zpochybněn mnohem vyššími sazbami na černém trhu. Teprve když válka skončila, s rouškou cenzury staženou, ale spojenecká blokáda pokračovala, všem bylo jasné, že Německo už potkala ekonomická katastrofa téměř stejně otřesná jako ta její vojenská. S příchodem míru možná z německých očí konečně spadly váhy, ale to neznamenalo, že obtíže a křivdy způsobené válečnou inflací prošly bez povšimnutí.
Aktivity ziskovců byly pouze jedním ze zdrojů rostoucí sociální nespokojenosti. Narušení starých vzorců rozdílů v odměňování udělalo svůj díl škody. S využitím dvouletého ohlédnutí mohl The Vossische Zeitung v srpnu 1921 otisknout:

Naše vojenská porážka byla způsobena tím, že na každých 1000 mužů, které jsme měli v zákopech, zůstal doma dvojnásobný počet dezertérů a embusek. Tito dezertéři byli aktivováni méně vojenskými než ekonomickými motivy. Růst cen byl zodpovědný především za chudobu rodin narukovaných mužů... První na tom museli být ti, kteří se nepodíleli na všeobecném zvýšení příjmů z papíru, vojáci, kteří se nepodíleli na zvýšení mezd, obchodování se zisky a válečným průmyslem... si uvědomili, že jejich situace a situace jejich rodin bude po válce beznadějná. Odtud pochází nudný, často neutěšený přístup vojáků na dovolené z fronty v posledních letech války.

Jinými slovy, i ve válečných letech si inflace vybírala svou daň na národní morálce. "Musí existovat pár lidí, kterým je válka užitečná," tvrdil jeden z mladých vojáků v Ticho na západní frontě; a na posledních stránkách přišel hořký komentář: 'Majitelé továren v Německu zbohatli: úplavice rozpouští naše útroby.' Noviny pokračovaly v obviňování tam, kde alespoň něco z toho patřilo:

Nyní je třeba obecně připustit, že příčinou znehodnocení naší měny a kupní síly marky nebyla ani obchodní bilance za války, ani odhad naší vojenské situace v zahraničí; ale ve vykořisťování naší měny za účelem získání peněz pro státní pokladnu, tedy ve fiktivním zvýšení našeho celkového příjmu. Nakolik země vydávala miliardy ve formě mimořádných dávek, válečných půjček, státních pokladničních poukázek a tak dále, aniž by stahovala z oběhu odpovídající částky ve formě daní, vytvářela neustále nové papírové příjmy a bohatství, zatímco skutečný národní bohatství se válkou neustále zmenšovalo.

Válka byla pro německou ekonomiku dost špatná. Nejdříve příměří a poté mírové podmínky otřásly v základech. V Compiegne 11. listopadu 1918 kapitulace německé flotily, stažení z Alsaska-Lotrinska a okamžitá evakuace Belgie a Francie byly všechny očekávané podmínky. Hořkými pilulkami ke spolknutí bylo předání německých afrických kolonií a obsazení Porýní spojenci. Nejtvrději však lidi zasáhl článek, který stanovil, že blokáda Centrálních mocností bude pokračovat, dokud nebudou dohodnuty a podepsány mírové podmínky. Německá životní úroveň, jak se odhadovalo, klesla zhruba na polovinu toho, co byla před válkou. Je příznačné, že první pouliční demonstrace revoluce v Mnichově, kde 7. listopadu vyšlo do ulic 100 000 lidí, byla odstartována zvýšením ceny za litr piva o 6 feniků. Trpělivost ztratili nejen odvedení vojáci.

Machine Translated by Google

S Ludendorffovým náhlým oznámením v říjnu 1918, že je třeba dosáhnout příměří prakticky za jakýchkoli podmínek, německá vojenská diktatura ustoupila a koalice většinových socialistů (SPD), progresivistů a středu, která držela po většinu dvou let pohromadě v Reichstagu. ocitla se skutečně ve vedení, a tudíž zodpovědná za vyzvednutí kusů. V bezprostředních anarchických podmínkách onoho podzimu bylo nevyhnutelné, že tato vláda byla téměř okamžitě napadena ze všech stran. S obavami převzala svou novou roli, vládla revoluce, ale sama nebyla nijak zvlášť revoluční. Vyhlášení republiky bylo zčásti zadržovací operací proti bolševickému přílivu. Nalevo byli Nezávislí socialisté odcizeni opakovanou ochotou SPD hlasovat pro válečné kredity, zatímco spartakisté se tlačili z extrému do extrému a vůbec nevěřili v parlamentní vládu. Napravo nebyla žádná láska k republikánství a každopádně to, že Mathias Erzberger, vůdce Strany středu, podepsal příměří, ho vyvedlo z míry.

V lednu 1919 se konaly první volby do Říšského sněmu od roku 1912. Přes 30 milionů voličů (více než 80 procent oprávněných) vytvořilo koalici, která měla čelit mírovým podmínkám předloženým spojenci v červnu. Hlavním složkou byla nová demokratická Strana a demokraté byli hlavními autory výmarské ústavy, která byla dokončena v srpnu.
Sir John Wheeler-Bennett* (In The Nemesis of Power (Macmillan, 1953), část I, kapitola i (vii)) popsal německý lid v roce 1919 jako zbavený své fyzické a morální schopnosti dalšího odporu.

Chyběla jim moc převést svou nenávist v aktivní opozici. Místo toho si ho vážili ve svých ňadrech a zahřívali se jeho žravým ohněm...

Uhlíky pro tento požár byly mírové podmínky Versailles. Spojenci je nabídli bez významné předchozí konzultace, ale německá vláda je přesto musela pod hrozbou dalších přísných sankcí přijmout. Do té chvíle mělo Německo iluzi, že mír bude založen na slavných „čtrnácti bodech“ prezidenta Wilsona a že budoucí podobu Evropy utváří princip národního sebeurčení. Mělo se za to, že nahrazení starého režimu by samo zajistilo rozumné podmínky od nepřátel Německa; ale to bylo počítat bez odhodlání Francouzů, založeného na strachu nebo touze po pomstě nebo snaze o retribuční spravedlnost, že je třeba zabránit jakémukoli německému obrození.

Versailleská smlouva oddělila Německo nejen od jeho kolonií, ale i od jedné sedminy jeho předválečného území – severu, jihu, východu a západu – a také od desetiny jeho populace.
Podle jejích podmínek bylo Alsasko-Lotrinsko vráceno Francii a Francie měla okupovat Porýní a těžit uhlí Sárska po dobu patnácti let, po kterých měla být budoucnost Sárska vyřešena plebiscitem. Také plebiscit měl určit budoucnost Horního Slezska v r
východní.

Důsledky tohoto okleštění pro německou ekonomiku byly samozřejmě obrovské: stejně jako požadavek zredukovat německou armádu na čtvrtinu její velikosti, protože to znamenalo, že mělo být vrženo více než čtvrt milionu dalších rozpuštěných vojáků. na trhu práce.
Za každou cenu se pro ně musela najít práce, alespoň se to tak počítalo. Co znamenalo zkázu, byly klauzule, které učinily Německo odpovědným za válku a požadovaly kolosální reparace – v roce

Machine Translated by Google

peníze a naturálie — k pokrytí nákladů spojenců. Jak se znovu ukázalo v roce 1945, válečná vina předtím nezasáhla německé vědomí. Když byly v květnu 1919 v Berlíně zveřejněny mírové podmínky, reakce nastala. Ministerstvo padlo a nové se konečně sklonilo před ultimátem spojenců. Přestože první výmarský parlament zápasil další rok, bylo to, jako by se přes cestu k hospodářskému oživení zřítil sesuv půdy.

Takže během několika měsíců od příměří byly přítomny prvky nejničivějšího měnového kolapsu, jaký kdy kterýkoli industrializovaný národ poznal. Její průmyslové zdroje a pracovní síla* značně zredukované a beznadějně zatížené nesnesitelnou tíhou reparačních plateb táhnoucích se do nekonečna do budoucnosti, bylo po Německu požadováno, aby se znovu postavilo na nohy v tekutých píscích, které si sama vytvořila: finanční a fiskální opatření Helfferichovy dispenzace.

Stav ochranné známky se mezitím stal barometrem mezinárodní důvěry v Německo a německého národního zoufalství. Před válkou to bylo 20 až libra šterlinků. Na konci války, v prosinci 1918, činila 43. Než byly v červnu 1919 přijaty podmínky Versailleské smlouvy, za libru by se dalo koupit 60 marek. Ale když znovu přišel prosinec, koupil by jich 185. Již průměrná roční válečná odpisy ve výši asi 20 procent začala připomínat stabilitu.

Pracovní síla v konfiskovaných územích odděleně, Německo ztratilo 1,6 milionu mrtvých a utrpělo 3,5 milionu obětí ve válce.

Machine Translated by Google

2: Bezradné ulice

Versailleská smlouva oslabila a zmenšila Německo, ale zanechala z něj neméně celý národ. Paralelní mírové smlouvy ze St Germain a Trianon nejenže rozložily habsburskou říši jako celek, ale zmenšily Rakousko a Maďarsko na zlomky toho, čím byly, a mnohem dále, než požadoval princip národního sebeurčení pro nástupnické státy říše. . Oba ztratili obrovské území a miliony svých občanů — Německé Rakousko hlavně novému Československu, Maďarsko hlavně Rumunsko. Vídeň, kdysi císařské hlavní město, se ocitla jako obrovské město bez adekvátního zázemí, které by ji podporovalo; a zadek impéria bylo zakázáno učinit jediný krok, který dával ekonomický smysl, anšlus s Německem. Revoluce sesadila císaře Karla z trůnu ve Vídni a přivedla k moci republikánskou vládu. V Budapešti po bolševické revoluci Bély Kuna vystřídala kontrarevoluce a na začátku roku 1920 horthyovské regentství.

Nepříjemná situace Rakušanů, a zejména Vídeňanů, byla po válce vskutku žalostná. Maďarsko, pokud by se její rolníci byli ochotnější dělit o svou produkci s hladovějícími měšťany, bylo by soběstačné, pokud jde o životní potřeby. Nebylo tomu tak ve zbytku Rakouska, kde v první poválečné zimě nastoupila vážně zima a hlad a kde byli vracející se vojáci, poražení, naštvaní a vyčerpaní, pokud možno náchylnější k pobuřujícím řečem než v Německu. Často mohla Vídeň a její okolí existovat jen na tom, co muselo Německo šetřit, což nebylo mnoho. V důsledku toho se znehodnocení rakouské koruny během prvních poválečných let posunulo daleko před znehodnocení marky as ještě menší šancí na zotavení.

Politicky bylo Rakousko v zoufalé kondici a marně očekávalo, že nová vláda obnoví buď pořádek, nebo prosperitu. Pan GM Young, který přijel do Vídně v roce 1920, se po 18 měsících hlásil britskému ministerstvu financí v pasáži, kde lord Curzon, ministr zahraničí, kterému byla předána, žádal více:

Z hlavního města a dynastického dědictví velké říše vytvořila St Germainova smlouva republiku. Alespoň nominálně to způsobilo, že tato podivně smíšená komunita bankéřů a rolníků byla zodpovědná za cenu velké války. V takovém světě předstírání není vždy snadné, dokonce ani pro cizince, udržet svou mysl upřenou na realitu nové pozice. Pro mnoho domorodých úředníků a politiků to bylo dosud nemožné... Téměř všechny budovy ministerstev monarchie jsou stále okupovány a jsou osvětleny, vytápěny, uklízeny a tak dále pro úředníky republiky s pouhými šesti miliony duší. Říman, který se narodil za Theodosia a zemřel za Romula Augustula, měl sedmdesát let na to, aby prošel změnami, které Rakousko zažilo za tři.

Ústava země je druhem superdemokracie, vymyšlená tak, aby zajistila, že kdokoli bude mít co nejmenší autoritu. Provincie vzdorují Federaci; spolková vláda se neodvažuje použít ekonomickou zbraň, kterou jí jejich bankrot vkládá do rukou. Prezident je čistě ceremoniální postava: zahajuje květinové výstavy a legitimizuje bastardy. Nejmenuje ministry (ani jmenovitě) a nemůže rozpustit sněmovnu. Ani vláda. Komora je právně nejvyšší: jmenuje kabinet hlasováním; rozhoduje o svém

Machine Translated by Google

rozpuštění. Veškerou práci vlastně dělá stálý výbor, o kterém veřejnost málo slyší, nebo raději v klubech a na stranických schůzích, o kterých slyší v každém případě jen velmi málo toho, co je pravda... Politické strany mi přijdou, jako by spojovaly nejhorší části Schválená společnost s nejhoršími částmi Britské lékařské asociace a mohu dodat, že mentální procesy pan-Němců mi neustále připomínají procesy certifikované porodní asistentky...

Pravda je taková, že Rakousko bylo na vyspělý parlamentní systém, který jí revoluce dala, docela nezralé.

To bylo institucionální zázemí pro nesmírné množství lidského neštěstí. Při vypuknutí války byla rakouská koruna téměř na stejné úrovni jako marka. Na konci války je od sebe oddělila inflace, což byla velká nevýhoda koruny. Oficiální ceny v obou případech jen zřídka odrážely skutečné náklady na černém trhu a ve Vídni, kde byl akutní nedostatek potravin, byl černý trh pro mnohé jediným dostatečným zdrojem. V roce 1914 tak ve Vídni stál kilogram nejlepší pšeničné mouky 44 haléřů (ekvivalent asi 6 d šterlinků); ale v prosinci 1918, kdy pšeničná mouka nebyla nikde k dostání, mohla být nedefinovatelná směs, která se maskovala jako mouka, pořízena od nezákonného obchodníka za 22 korun za kilo – přesně padesátkrát tolik.

V roce 1914 měla libra šterlinků hodnotu asi 25 korun. V květnu 1922, kdy libra ještě mohla koupit jen 1200 marek, by koupila 35 000 korun.

Síla takových poměrů na rakouskou buržoazii byla názorně ukázána v raném filmu Grety Garbo The'Joyless Street, který natočil ve Vídni Pabst v roce 1925. Jako symbol nedotknutelné čistoty v prostředí nouze, chamtivosti a korupce, konečně nalezení pravdy a štěstí v náručí americké dobrovolnice, role Garbo dnes možná postrádá přesvědčivost; ale od odporného řezníka, který uráží a zesměšňuje fronty na jídlo v jeho obchodě, odmítající maso ženám, které mu nepřipadaly přitažlivé nebo neochotné, až po scény nelicencovaného, nenasytného hýření nočního života spekulanta a ziskuchtivce až po konečný útok hladovějící, rozzlobený dav v kavárně plné veselých lidí — film byl věrným odrazem doby.

Výmluvnější současný popis metly inflace v poválečné Vídni přináší deník Anny Eisenmenger, značně přeplněný vysvětlujícím překladem pro anglicky mluvící čtenáře. Jak se bývalá císařská armáda vracela domů, ozbrojená a v revoluční náladě, a jak se nedostatek potravin ve válečných letech měnil v hladomor, tato vdova ze střední třídy se postupně obracela k nezákonným praktikám, aby udržela svou rodinu v chodu – válkou zaslepená. syn, tuberkulózní dcera, zeť s amputovanými nohami, hladový vnuk a další syn, který se stal komunistou. Začala se s obrovskými náklady uchylovat k Schleichhcindlerovi – pašerákům – pro nejzákladnější potraviny, které stát navzdory přídělovým lístkům již nemohl dodávat. „Křečkování“ – hromadění – i když šlo o trestný čin, stal se jen zdravým rozumem. Frau Eisenmenger, která si byla žalostně vědoma snižující se životní úrovně a sociálního postavení své rodiny, měla přesto štěstí v investicích, které jí v roce 1914 přinášely téměř 5 000 korun ročně – tedy asi 200 liber.

Zaznamenala, že v říjnu 1918, když se rozhodla uhradit 20 000 korun k okamžitému použití, její bankovní manažer jí vážně poradil, aby všechny své peníze převedla na švýcarské franky. Soukromé obchody v cizích měnách však byly nezákonné a rozhodla se, že porušit zákon proti hromadění pohonných hmot a potravin stačí.

Machine Translated by Google

Musím se přesvědčit [psala], že jsem na tom opravdu mnohem lépe než stovky tisíc jiných žen. Jsem alespoň imunní vůči hmotným starostem a mohu pomáhat svým dětem, protože mám malé jmění, bezpečně investované do cenných papírů s pozlacenými hranami. Díky bohu za to!

Měla také značné množství manželových doutníků, které mohly být vyměněny za maso nebo jiné jídlo, jak se naskytla příležitost: dostatečně důležitý prostředek k přežití i během prvních měsíců poválečné blokády.

Ale země byla nyní zbavena jak českého uhlí, tak maďarských potravin; a do měsíce po skončení války začala rakouská měna ztrácet svou směnnou hodnotu mnohem rychleji než předtím. V prosinci 1918, kdy byly všechny podniky nuceny zaměstnávat příděl demobilizovaných vojáků bez ohledu na to, zda bylo zapotřebí dalšího personálu či nikoli, byly bankroty běžné. Ten měsíc beznohý syn Frau Eisenmengerové obdržel 35 000 korun jako „pozornost“, které se rozhodl bezpečně ponechat, dokud se hodnota koruny znovu nezvýší; ale mezitím ji přeměnil na válečnou půjčku. Také v prosinci se jako protiinflační opatření musely všechny papírové peníze přetisknout „Deutschosterreich“. Frau Eisen-menger, která odnesla zbytek svých 20 000 korun do banky, aby byla orazítkována, zaznamenala první důkaz, který slyšela, že před ní leží ruina:

Ve velké bankovní hale se dělalo velké množství obchodů... Všude kolem mě probíhaly živé diskuse o ražení měny, vydávání nových bankovek, nákupu cizích peněz a tak dále. Vždy se našli tací, kteří přesně věděli, co je teď nejlepší udělat! Šel jsem za bankovním úředníkem, který mi vždy poradil. "No, neměl jsem pravdu?" řekl. "Kdybyste si koupil švýcarské franky, když jsem navrhoval, neztratil byste teď tři čtvrtiny svého majetku." 'Ztracený!' vykřikl jsem zděšeně. "Proč, nemyslíš, že se koruna znovu vzpamatuje?" 'Zotavit se!' řekl se smíchem... „Prostě otestujte slib daný na této ao-koronové bankovkě a zkuste výměnou získat řekněme 20 stříbrných korun“. "Ano, ale moje jsou vládní cenné papíry: Určitě nemůže být nic bezpečnějšího?" „Má drahá paní, kde je stát, který vám zaručil tyto cenné papíry? Je to mrtvé...“

Frau Eisenmenger, která zjistila, že válečná půjčka jejího syna se již stala neprodejnou, byla poté vyzvána, aby vyměnila své vládní cenné papíry za průmyslové akcie. U jejího vnuka se objevily kurděje. Dva dny po Vánocích přijel do Vídně ze Švýcarska první potravinový vlak. Ceny nového jídla, přísně na příděl, byly čtyřikrát vyšší než předchozí oficiální ceny. Jiné jídlo bylo za peníze stěží dostupné a dalo se získat hlavně výměnným obchodem.

„Panika nutí vzdorovat všem právním dekretům“, píše se v deníku k 1. lednu 1919.

I ten nejslušnější rakouský občan nyní porušuje zákon, pokud není ochoten kvůli jeho dodržování zemřít hlady... Skutečnost, že budoucnost je tak nejistá, vede k podpalování průmyslu a přestože jsme mnozí schopni získat dostatek sluhy nebo vlastně jakýkoli druh pracovníků...

Socialistická vláda denně vštěpuje manuálním pracovníkům zvýšené třídní vědomí a vede v hlavách zmatených hesly k nesmírně přehnanému odhadu hodnoty manuální práce. Jen tak mohlo dojít k tomu, že mzdy manuálních pracovníků jsou nyní mnohem vyšší než platy intelektuálních pracovníků. I naše jinak

Machine Translated by Google

poctivý starý vrátný požaduje za drobné práce tak přemrštěné částky, že ty těžší a nepříjemnější domácí práce raději dělám sám...

Nedůvěřivě si prohlížím své zbývající 1000-korunové bankovky, ležící vedle balíčku nevykoupených potravinových lístků v zásuvce psacího stolu. Nebudou snad sdílet osud potravinových lístků, pokud stát nedodrží slib daný na nápisu na každé notě? Stát stále přijímá své vlastní peníze za skromná opatření, která nám nabízí. Soukromý obchodník již odmítá prodat své vzácné zboží za peníze a požaduje výměnou něco, co má skutečnou hodnotu.
Manželka lékaře, kterého znám, nedávno vyměnila své krásné piano za pytel pšeničné mouky. I já jsem vyměnila manželovy zlaté hodinky za čtyři pytle brambor, které nás v každém případě přenesou přes zimu... Můj farmář schoval pytle brambor pod slámu, na kterou položil jablka. Jablka byla řádně ukradena, ale brambory se ke mně bezpečně dostaly...
Musel jsem dát vrátnému půl pytle jako peníze... Když farmářovy oči spočinuly na klavíru, u kterého improvizovaně seděl Erni [její oslepený syn], vzal si mě stranou a řekl: „Moje žena chtěla ty věci na dlouhou dobu. Když mi to dáš, budeš mít na tři měsíce vše, co chceš

I když bída Rakouska byla bezprostřednější a přímočařejší důsledkem války, tento vzorec se měl téměř přesně opakovat v Německu. V obou zemích rychlá inflace způsobila, že domácí produkce byla odepřena z městských trhů, což byl nevyhnutelný výsledek hladu a hněvu. Všichni Rakušané, ale zejména ti s úsporami, zděšeně sledovali, jak hodnota jejich peněz klesá, mezi nimi i Frau Eisenmenger. Počátkem roku 1919 poznamenala:

Stát byl povinen dát do oběhu 10 000 korunových bankovek – každá odpovídá dvouletému příjmu z mého kapitálu. Oblek stojí asi šestkrát víc než v roce 1913, ale některé věci jako jídlo jsou stokrát nebo dvěstěkrát tolik... Papírové oblečení se prodává. Nikdy by mě ani ve snu nenapadlo, že si člověk může koupit tak málo za 10 000 korun... V této atmosféře vzkvétá žárlivost a závist, a pokud si někdo opatřil nějaké neškodné jídlo, pečlivě to před svými bližními zatajil. Hlad neúprosně vládne a své hloupé a nestěžující se oběti si vybírá především ze středních vrstev...

Jaro nezaznamenalo žádné zmírnění potíží těch, kteří neměli žádnou politickou páku, se kterou by mohli vyjednávat. Jejich bezmocnosti využili nejen rakouští rolníci a prospěcháři. Nábytek, kování, klavíry a koberce skupovali velkoobchodně lidé známé jako lidé „zlaté měny“ – okupační Italové, Britové, Američané. Poslední cennosti nesčetných domů proudily dál na trh, nikdo jejich majitele nevaroval, aby se nerozešli se zbožím, jehož vnitřní hodnota zůstala nedotčena.

Vídeňan [komentoval Frau Eisenmenger], podal velký balík korun, stále si myslí, že zbohatl, aniž by vzal v úvahu enormní nárůst cen vyplývající z curyšských kotací, které ho každý den znovu překvapují.

Tam, kde se Němec díval na kurzy v New Yorku a Londýně, zraky Vídně byly upřeny na švýcarský frank.

Dvakrát denně jsme všichni nuceni čekat na nabídku curyšské burzy. Každý další pokles jeho hodnoty je následován vlnou rostoucích cen... Důvěra rakouských občanů v

Machine Translated by Google

měnová správa státu se otřásá v základech. Stát, který neustále tiskne nové bankovky, nás klame nominální hodnotou... Hospodyňka, která neměla žádnou zkušenost s hrůzami znehodnocování měny, nemá ponětí, co jsou to stájové peníze požehnání a jak úžasné je mít možnost koupit si za bankovku v peněžence předmět, který měl člověk v úmyslu koupit za cenu. měl v úmyslu zaplatit.

V listopadu, rok po příměří, Frau Eisenmenger napsala, že její postavení je znepokojivě horší a finanční situace je mimo její chápání. Koruna, která byla o předchozích Vánocích 25 švýcarských centimů, byla nyní kotována za jednu dvanáctinu centimu. Její akcie však šly nahoru. Hazardní hry na burze se staly módou – jediným způsobem, jak se vyhnout ztrátě všech peněz a možná i přidat je. Mnoho nových bankéřů dávalo lidem rady, útěk z koruny ovládal všechny transakce. "Mezitím," napsala Frau Eisenmenger,

velký počet nezaměstnaných, jejich vášně zkvašené komunisty, kypí nespokojeností... dav se pokusil zapálit budovu parlamentu. Jízdní policisté byli strženi z koní, kteří byli poraženi na Ringstrasse a teplé krvácející maso oživeného davem... vytrženci se dožadovali chleba a práce... Blok po boku s bezprecedentním nedostatkem mezi velkou částí populace došlo k stávkující projev luxusu mezi těmi, kteří těží z inflace. Otevírají se nové noční kluby.

Tyto kluby mají další účinek v tom, že značně zesilují třídní nenávist proletariátu vůči buržoazii.

Dne 15. prosince 1919 paní Eisenmenger zaznamenala, že zatímco sestupný pohyb koruny v Curychu pokračoval, „hodnota mých průmyslových investic stoupá do takové míry, která se zdá být nepochopitelná a téměř mě zneklidňuje...“ Její dcera byla schopen vydělat dva dolary denně v americké misi, které bylo možné směnit za 400 korun, pouze o 100 korun méně, než je měsíční penze bývalého tajného radního.

Bývalí státní zaměstnanci a důstojníci jsou dnes nepochybně nejchudšími z chudých v Rakousku. Jsou příliš hrdí na to, aby prosazovali svá tvrzení, nemohou získat zaměstnání. A tak se každý den znovu a znovu stává, že postarší vysocí úředníci ve výslužbě kolabují na vídeňských ulicích hlady.

Frau Eisenmenger pronajala pokoj pánovi z Americké mise – stejně jako to dokázal Garboin otec v Neradostné ulici – a dostala za něj desetinásobek nájemného, které v souladu s válečným zákonem o omezení nájemného platila sama. celý byt. První měsíce roku 1920 zvládla na nyní malém množství obchodovatelných doutníků, na výdělcích své dcery, na nájemném a na klesajícím reálném příjmu z jejích rostoucích akcií.

Spekulace na burze se rozšířily do všech vrstev obyvatelstva a akcie stoupají jako balony do neomezených výšin... Můj bankéř mi gratuluje ke každému novému vzestupu, ale nerozptyluje tajný neklid, který ve mně mé rostoucí bohatství vzbuzuje... jde o miliony.

To, co se tehdy dělo s Rakouskem, byla jen předzvěst toho, co mělo přijít do Německa. Nepříjemná situace paní Eisenmengerové a její rodiny se bude v každém městě tisíckrát opakovat

Machine Translated by Google

v obou zemích. Mučení německých středních vrstev však bylo zdlouhavější a intenzivnější.

Machine Translated by Google

3: Návrh zákona

Podepsaná 29. června 1919 Versailleská smlouva byla v Německu vypovězena všemi stranami. Všeobecné odsouzení však nepřineslo žádnou politickou jednotu. Jejím účinkem bylo naopak poskytnout pravici – konzervativcům a armádě – snadnou hůl, s níž porazila vládu, která se musela řídit jejími podmínkami. Od té doby se bojovalo o to, zda mají být tyto podmínky splněny nebo ne. Ty, o které šlo, se zkrátily na dvě: budoucnost armády, kterou se Versailles pokusil zredukovat na bezzubou, symbolickou sílu; a placení reparací.

Armáda nebyla zničena a skutečně sehrála zásadní roli při podpoře Republiky, protože touto křehkou institucí otřásala inflační bouře a politické problémy, které ji provázely, ještě zuřivěji. Nominálně, jistě, redukce Reichswehru ze 400 000 z června 1919 na 100 000 požadovaných do následujícího března probíhala víceméně podle plánu. Generál von Seeckt obratně ocenil armádu mimo politickou arénu – kde z velké části zůstala jako vysoce výkonné, vysoce vycvičené a snadno rozšiřitelné vojenské jádro. V roce 1933 to byla poslední překážka, která mohla zabránit nástupu Třetí říše, v čemž se ukázalo, že jde o zlomenou rákos.

Ani to, co armáda představovala, nebylo zničeno. Hindenburg řádně odstoupil; ale nově zvolený prezident Ebert mu udělil „neuhasitelnou vděčnost německého lidu“. Když se otevřela vyšetřovací komise Říšského sněmu ohledně odpovědnosti za válku – vláda doufala, že starý vojenský režim bude důkladně zdiskreditován –, prestiž starého důstojnického sboru, a zejména Hindenburga a Ludendorffa, vyletěla do nových výšin: zatímco legenda o Dolchstossovi dostala křídla, břemeno německé porážky bylo trvale přeneseno na záda politiků, kteří se tehdy bídně potýkali s jejími následky.

Jak se rok 1919 chýlil ke konci, od léta se mluvilo o vojenském převratu. V lednu 1920, kdy smlouva vstoupila v platnost, došlo k pokusu o atentát na Erzbergera, který je stále pravicí považován za jednoho z hlavních autorů hanby Německa.
Jiskra, která explozi způsobila, však přišla zvenčí: 3. února byla doručena Spojenecká nóta představující první seznam válečných zločinců, kteří měli být předáni, včetně císařů, Hindenburgů a Ludendorffů. Pouze extrémní levice zůstala nedotčena tím, co bylo všemi ostatními považováno za bezcitnou hrozbu pro válečné hrdiny národa, z nichž většinu již v německých očích potvrdila vyšetřovací komise. Byl to jen krůček k tomu, aby se všeobecné pobouření proměnilo ve vojenský čin – březnový Kappův puč.

Tato epizoda byla především zkouškou síly mezi pravicovými militaristy, zejména Svobodným sborem, který brutálně potlačoval bolševismus v pobaltských státech, a republikánskou vládou, přičemž samotná armáda seděla na plotě, dokud kočka neskočila. Kabinet v podobě ministra obrany pana Noskeho byl odhodlán prosadit požadavek Spojenců na rozpuštění dvou brigád svobodného sboru (jedna již s hákovým křížem na přilbách) mimo Berlín. Reakcionářský generál von Lüttwitz, vrchní velící důstojník Reichswehru, který věděl, že jeho úderná jednotka mu bude brzy odebrána, vydal rozkaz k pochodu, ale bez dostatečného varování Dr. Wolfganga Kappa, neméně pravicového fanatického vlastence, kdo měl převzít politickou kontrolu, když byl převrat dokončen. Zákonný kabinet uprchl do Drážďan, ale Kapp byl

Machine Translated by Google

nebyl připraven zaujmout své místo a puč se okamžitě začal hroutit ve změti neschopnosti a antiklimaxu.

S Kappovým prohlášením, že se stal novým kancléřem, se republikánská vláda setkala s protivyhlášením generální stávky. To se ukázalo jako rozhodující, protože Berlín se rychle zastavil, vojenské nadšení pro Kapp opadlo a von Lüttwitz byl nahrazen generálem von Seecktem. Puč skončil, poražen odbory. Krátké období, během kterého si mnozí z důstojnických sborů skutečně představovali, že se vrátily staré dobré časy – bývalí důstojníci se chlubili ulicemi v rytmu vlasteneckých pochodů – rychle pominulo a krátké pohrávání armády s myšlenkou nová vojenská diktatura byla ukončena.

Od té doby měly armáda a stát pracovat víceméně jednotně.

Březen 1920 byl z hlediska válečných následků v Německu něco jako předěl. Přestože pravicové povstání a subverze měly pokračovat, zejména v Bavorsku, kde Kappův puč odrážel současně i puč von Kahra, bezprostřední období revoluce a kontrarevoluce pominulo. Kdyby byly ostatní věci stejné, mohlo by následovat usmíření a rekonstrukce. I když není moudré být příliš rigidní při prosazování toho, které události nejvíce skutečně ovlivňují chování společnosti, lze naznačit, že po vlhkém výstřelu Kappova puče demoralizace a tíseň Německa vděčí méně za umrtvení porážky ve válce než novému , virulentní ekonomické a finanční strasti, které se staly každodenní zkušeností.

Část jedu severního militarismu, jak to bylo řečeno, byla stažena, se nespokojené, reakční živly uchýlily hlavně do pařenišť na jihu. Bavorsko se pak v letech 1919 až 1923 stalo hlavním motorem 400 německých politických vražd, většinou nepotrestaných a mnoha nevyřešených: militaristická pravice možná neměla na svědomí více než lví podíl, ale tyto roky byly pro úředníky rozhodně otevřenou sezónou. a příznivci nové republiky. Ačkoli slabší mozky pravice stále toužily po staré slávě, nové návaly militantnosti byly pravděpodobně způsobeny ekonomickým nepořádkem, který vláda dělala s mírem, jako poválečným blues nebo hořkostí.

Pozorované pustošení spojenců, zejména Francouzů, byly bezpochyby důvodem pro lidová vypuknutí; Hitlerův rychlý vzestup k vlivu v Mnichově byl z velké části založen na jeho útocích na ty, kteří byli pociťováni jako zradili zemi v roce 1918; a levice stále využívala lekcí z bezprostřední minulosti k podněcování sociálního zmatku všude, kde se nabízela příležitost. Přesto to bylo pět let inflace před rokem 1921, které způsobilo, že půda byla pro agitátora tak úrodná; a právě pokračující, zhoršující se finanční tíseň, ve které se ocitlo tolik tříd, řídila společenský a politický vývoj v následujícím období.

Protože Kappův puč byl poražen generální stávkou, všeobecně se předpokládalo, že síla dělnických tříd byla konečně prokázána a že nástup vlády proletariátu byl jen otázkou času. Naopak, dělnická třída, která nepochybně prokázala svou moc přímo zasahovat do složení kabinetu, ne-li přímo do řízení záležitostí, dovolila, aby tyto výhody prošly bez odporu. Okolnosti stávky byly samozřejmě výjimečné, protože vycházela z vládní iniciativy a měla podporu kabinetu. Přesto se zdálo, že parlamentní vláda porazila svého reakčního nepřítele jen tím, že vyvolala nebezpečného ducha, kterého by bylo lépe rozproudit. Tak tomu nebylo; a Lord Kilmarnock* („Pozdější 2. hrabě z Enroll. Od roku 1921-

Machine Translated by Google

1928 byl britským vysokým komisařem Mezispojenecké vysoké komise Porýní. Narozen 1876, zemřel 1941.) tehdejší britský chargé d'affaires v Berlíně si myslel, že „proletariát zjistil, že bída vyplývající z takové stávky dopadla z velké části na něj samého“.

Bída však již byla přítomna v hojnosti a energie odborů měla být brzy zaměřena téměř výhradně na to, aby svým členům nějakým způsobem vydobyla zvýšení mezd v souladu s rostoucími životními náklady: prozatím poddajná vláda a zdálo se, že ještě poddajnější peněžní systém byl vše, co chtěli. Když se blížily Vánoce 1920, byla jim koneckonců životní fakta dostatečně jasná.

Životní náklady od vypuknutí války vzrostly téměř dvanáctkrát (ve srovnání s trojnásobkem ve Spojených státech, téměř čtyřnásobkem v Británii a sedminásobkem ve Francii). Jídlo tehdy tvořilo polovinu rodinného rozpočtu, ale nyní na něj šly téměř tři čtvrtiny příjmu každé rodiny. Jídlo pro čtyřčlennou rodinu, které v dubnu 1919 stálo 60 marek týdně, v září 1920 stálo 198 marek a v listopadu 1920 230 marek. Některé položky jako sádlo, šunka, čaj a vejce vzrostly na třicet až čtyřicetkrát. předválečnou cenu. Na druhou stranu – na rozdíl od Rakouska – byl počet oficiálních nezaměstnaných nízký a pouze 375 000 lidí pobíralo podporu.

Na druhou stranu tu byla naděje, že se to zlepší. S tím, jak se v létě 1920 obchod zlepšoval, se rýsovala vyhlídka na snesitelnější životní úroveň dělnických tříd.
Když byly stávky v základních službách nezákonné, panovala nelibost a ke konci roku došlo ke značným nepokojům mezi státními zaměstnanci, zejména na poště a na železnici: tyto nepokoje ve skutečnosti vedly k dalším stávkám a nehospodárnosti. ústupky ze strany vlády. Nicméně i mezi německými horníky bylo patrné určité oživení národního ducha a vůle k práci. Myšlenka na lepší budoucnost měla ve skutečnosti podstatu.

Životní úroveň v Německu během války prudce klesla, zatímco ve Francii a Británii se ve skutečnosti o několik procentních bodů zvýšila. Malý nárůst německých standardů a malý pokles britských standardů, ačkoli by Británie stále ještě daleko před Německem, by přesto vyvolala nespokojenost v Británii, zatímco by se Němci cítili lépe.

Britský konzul v Lipsku byl jako jeden nezaujatý pozorovatel optimistický. Přestože v dělnické třídě stále panovalo „mnoho nespokojenosti“ a komunistická propaganda a agitace pokračovaly, hlásil, že se vrátila disciplína a že titíž dělníci, nyní apatičtí a unavení politickými spory, pociťují určité zlepšení životních podmínek.

Mám dojem, [psal], že mzdy a životní náklady nyní dosáhly rovnováhy a že kupní síla mezd je téměř stejná jako před válkou. Stále však existuje velká nejistota ohledně života a majetku a často jsou hlášeny násilné činy. . .
Střední třída, tedy osoby s fixními příjmy z investic či důchodů a státní úředníci jsou snad nejhůře zasaženi a lze si snadno uvědomit, že to, co bylo před válkou spravedlivou kompetencí – mluvím o příjmech do 10 000 marek ročně - je nyní zcela nedostačující pro nejnutnější nezbytnosti.

Nakonec oznámil, že saský průmysl je ve velmi uspokojivém stavu, dobře se zotavuje, i když pracuje pouze nový osmihodinový pracovní den as mnoha zakázkami v ruce.

Machine Translated by Google

Zjevné zdraví průmyslu bylo skutečně jedním z faktorů, které nejúčinněji zaměňovaly otázku inflace. Posílen finančním programem zaměřeným na dotování různých životně důležitých způsobů průmyslové fronty, jejíž neustálé znehodnocování měny již učinilo vysoce konkurenceschopnou na zahraničních trzích, se za posledních dvanáct měsíců výrazně zlepšila řada německého průmyslu. Průmyslníci, kteří dbali na to, aby vyjádřili cizincům ten nejkrajnější pesimismus, se shodli, že návrat k desetihodinovému dni je za daných okolností nezbytný; ale ve skutečnosti horníci, kteří s podporou svých kolegů v Británii a Francii nebyli ochotni prodlužovat své směny, pracovali dobře; a většina dělníků, věřil von Thyssen, si nyní uvědomila, že odpovědí na jejich potíže je spíše práce než politické dogma.

Bohužel, nejenže byly brzy zmařeny naděje německé dělnické třídy: vůbec žádné takové naděje neexistovaly pro širší spektrum německého lidu, který neměl odbory na ochranu svých krátkodobých zájmů a žádný podíl na monopolní moci. organizované práce. Dvě události v roce 1920 byly bouřkové kužely budoucnosti. Červnové volby, přestože vrátily k moci ústřední koalici pod vedením pana Fehrenbacha jako kancléře a s Dr. Wirthem na ministerstvu financí, mezitím ukázaly politickou polarizaci země: Německá národní lidová strana (DNVP) na krajní pravici se ztrojnásobila. její hlas, zatímco hlas nezávislých socialistů z krajní levice byl zdvojnásoben. Umírněná koalice demokratů a většinových socialistů ztratila velkou část důvěry voličů.

Zadruhé se v červenci konala lázeňská konference v Belgii, první z četných poversailleských setkání, na kterých se projednávalo placení válečných reparací a příbuzenské záležitosti vyplývající z mírových smluv. Reparační otázky přirozeně přímo ovlivňovaly důvěru v marku a vlastně celou otázku německé ekonomiky, ale byly odloženy na další jednání v Ženevě. Tato konference také neuspěla a problém byl předán dalšímu zasedání v Bruselu v prosinci.

Nejistoty, které tyto odklady vyvolaly, byly do značné míry zodpovědné za divoké výkyvy známky v průběhu roku. Při vypuknutí války měly papírové marky v oběhu v Německu celkovou nominální hodnotu 2 700 milionů marek (méně než polovina hodnoty mincí, s nimiž bylo obyvatelstvo povzbuzováno k obchodování výměnou za papír). Po skončení války, v listopadu 1918, toto číslo vzrostlo na 27 000 milionů; a do listopadu 1920 na 77 000 milionů. Ale libra šterlinků nyní stála na 240 markách, dolar na 60. Během roku 1920, kdy Spojenecká komise pro reparace zahájila svou činnost, se marka vyhoupla z 230 na libru šterlinků dolů na 152 a zase zpět. Nízkého bodu bylo dosaženo, když se téměř poprvé a naposledy zdálo, že skutečná konečná částka dlužná na reparacích byla přiměřeně vypořádána.* (M.

Poincare, který se brzy stal předsedou francouzské vlády, nevěřil v pevnou částku a vzdal se funkce předsedy komise.) Jak se známka zlepšovala, nezaměstnanost rychle rostla a v létě 1920 dosáhla 6 procent pracovní síly — stav, který se „stávka kupujících“ mohla zhoršit. Plná zaměstnanost se poté stala primárním cílem vlády i odborů na náklady značky.

Lord D'Abernon, který měl být britským velvyslancem v Berlíně na více než šest let, dorazil na své místo v červnu 1920. Muž, který byl v penězích zběhlejší než většina ostatních v úřadě v tomto městě, si obojí svědomitě zaznamenával do svých deníků. a dovnitř jeho depeše vrací přesný kurz značky přes okraj a hluboko dolů do hlubin. Těší se plné důvěře německých ministrů, kteří zápasí s dvojicí problémů inflace a reparací, ale nemohou to ovlivnit

Machine Translated by Google

Bezmocně sledoval, jak se proti každému varování, které mohl vydat, kuřata neomezeného deficitního financování rojila, aby jejich měnová politika měla nějaký důležitý účinek.

Jeho varování se týkala stejně tak spojenců jako Němců. Německý rozpočet byl sotva vyrovnaný a nezbylo nic na válečné odškodnění. Získat dostatek peněz na pokrytí úrovně reparací projednávaných v červnu by vyžadovalo téměř dvojnásobek příjmů, které měly přinést nejnovější daňové návrhy. "Je naprosto nemožné si představit, že by bylo možné zavést dvojnásobek nové daňové sazby," napsal lord D'Abernon, "bez vyvolání revoluce."

Odpověď na rovnici poskytla inflace. Pokud rozpočet nebyl vyrovnaný, musel se schodek nějak vyrovnat. V říjnu 1920 činil německý státní dluh 287 800 milionů marek.
U starých parit z roku 1914 se tato suma rovnala 14 400 milionům £; ale nově představoval pouze 1 200 milionů GBP.* (Státní dluh Velké Británie tehdy činil 8 075 milionů GBP.) Rok předtím, než se obecně předpokládá, že začala velká německá inflace, byl německý státní dluh téměř vymazán.

Komu to prospělo? D'Abernon, který hovořil se dvěma členy 'starého imperiálního ministerstva zahraničí', zjistil, že jejich postoj je jednoznačný. Všichni jejich přátelé bankéři posílali peníze z Německa, což je proces, kterému žádné omezení nemohlo zabránit. Neplacení daní podle nich „již nebylo zločinem, ale vlasteneckou povinností“. Předseda Říšského sněmu, liberálně smýšlející Loebe, nebyl o nic méně pesimistický, zejména pokud jde o podmínky výživy, které považoval za vybízející k akci levice.

"Z případu svých vlastních dětí vím, jak špatně jsou lidé krmeni," řekl Loebe. „Nemůžete dostat mléko a vejce stojí 2 % marek. Finanční situace středních vrstev, malých zaměstnavatelů a tak dále je ještě horší než u dělnické třídy, ke které patřím. Teprve dnes jsme měli zprávu od nižších úředníků v jižním Německu, že pokud jim nezvýší plat, zničí pokladnu. Mzdy dělnické třídy se ve srovnání s předválečnou dobou zvýšily zhruba osmkrát až desetkrát; menší platy byly zvýšeny pouze dvakrát až čtyřikrát.

To znemožňuje situaci, kdy životní náklady stouply desetkrát.“

Rok 1920 skončil bruselskou konferencí, která se sešla, aby zvážila schopnost Německa platit reparace. Vedlo to pouze k pařížské konferenci na konci ledna 1921, kde Francie, sama nedaleko insolvence, začala klást na Německo požadavky, které D'Abernon jednoduše popsal jako „úžasné“. Čísla, která přišla z Paříže k německému posouzení, i když se zdaleka nepodobala tomu, co Francouzi požadovali, vyvolala v Německu šok. Tato reakce vedla v únoru k další konferenci v Londýně, kde byly studovány německé protinávrhy. V průběhu těchto diskusí, které trvaly až do druhé poloviny března, ztratila Francie trpělivost s Němci a sankcemi podle mírové smlouvy byly spojenci obsazeny rýnské přístavy Duisburg, Ruhrort a Düsseldorf. 30. března začala v Londýně opět jednání.

Již nyní však otázka reparací akutně doléhala na německý hospodářský život. Několik dní před obsazením rýnských přístavů to oznámil do Londýna britský vysoký komisař v Coblenz

Machine Translated by Google

velká většina německého lidu si neuvědomovala, co všechno Versailleská smlouva obnáší. Pravděpodobně velkým počtem nižších vrstev nebyl ani přečten a výsledkem je, že v současné době se obyvatelům Německa poprvé rozsvítilo, že nastal den zúčtování.* (Lord Curzon napsal v r. tužka na okraji této zprávy: „Myšlenka, že „nižší třídy“ „čtou“ smlouvu, je vtipná.')

Nové vojenské sankce vyvolaly reakci na druhém konci společenského žebříčku; a lord D'Abernon poznamenal, že došlo k „rozhodnému návratu k junkerismu, a slyšel jsem, že v mnoha důstojnických klubech se sestavují kvazi-trestní seznamy důstojníků, kteří se stýkají s bývalými nepřáteli. Uplatnění vojenských sankcí nevyvolalo normální ani zdravou reakci – Němce to rozhořčilo.“

Pocit proti Francii byl obzvlášť hořký. Postoj Francie za vlády M.
Brianda kysele, ale přesně shrnul Lloyd George, kterého D'Abernon jednoho rána našel v kabinetu v Downing Street těsně před konferencí o nápravě, "jako obvykle, za jeho zády plápolající oheň a před ním otevřené okno." Francouzi, řekl premiér, „se nikdy nemohou rozhodnout, zda chtějí platbu, nebo zda chtějí požitek z pošlapávání Německa, okupace Porúří nebo podniknutí nějaké jiné vojenské akce.
Je zcela jasné, že nemohou mít obojí.“

Dne 27. dubna 1921 stanovila Reparační komise celkovou německou odpovědnost na 132 000 milionů zlatých marek, což odpovídá 6 600 milionům £. Problém před londýnskou konferencí spočíval v tom, jak a za jaké období by měla být tato obrovská částka zaplacena. Bylo rozhodnuto, že Německo bude požádáno, aby platilo 2 000 milionů zlatých marek – 100 milionů liber – ročně a navíc částku rovnající se 26 procentům jejího vývozu; a tyto podmínky byly doručeny do Berlína doprovázené hrozbou dalších sankcí – jmenovitě okupace Porúří, na kterou Francouzi naléhali – pokud nebude vyhověno do týdne. Toto „Londýnské ultimátum“, které vyneslo značku na 268 za libru, způsobilo pád Fehrenbachovy vlády. Nahradil ji termín dr. Wirtha, který jako nový kancléř, těsně předtím, než se francouzská armáda znovu rozjela, přijal tyto podmínky s vědomím, že na národ bude muset být uvaleno vysoké dodatečné zdanění. Marka poté postoupila na 232 za libru, protože atmosféra finanční nejistoty nakrátko ustoupila a vyhlídky na zahraniční úvěry se zlepšily. Dalším důvodem k optimismu bylo, že právě dokončený plebiscit v Horním Slezsku, jehož průmyslová odvětví měla značný význam pro německou ekonomiku, vyústil v hmatatelnou většinu lidí pro připojení k Německu.* (Více lidí hlasovalo pro Německo, ale více komun pro Polsko.) Všeobecně se také ulevilo, že komunisty inspirované ozbrojené povstání horníků z Mansfeldu se potupně zhroutilo – dokonce způsobilo Lenina v Moskvě zoufalství z nové německé revoluce.

Bohužel, jak se jaro přehouplo do léta, bylo toho mnohem víc, co nebylo dobře. Obsazování rýnských přístavů pokračovalo. Ještě horší je, že peněžní zásoba rostla ještě úžasněji než kdy jindy. "Tak daleko od toho, že tiskárna přestala tisknout bankovky," napsal D'Abernon Curzonovi. "Nedávno obnovila svou činnost v docela nežádoucí míře." Důvodem toho ve fázi, kdy náklady na reparace ještě nezačaly klesat, bylo jednoduše to, že se nevybíraly dostatečné příjmy:

„Zdanění je obrovské,“ napsal pan Howard Hodgkin.** (Oxfordský historik, Provost of Queen's College, 1937-1946.)

Machine Translated by Google

Tvrdit, že je to na hlavu méně než v Anglii [stížnost Lloyda George] je jednoduše zavádějící, ne-li absolutně nepravdivé. Roční nedostatek jen na železnici je 17 000 milionů marek. Extravagance bohatých, o kterých člověk slyší, je velmi smutná, ale prý je z velké části způsobena vysokými daněmi, protože mají pocit, že pokud je neutratí, většinu z nich dostane vláda... Bohužel lidé, od kterých je to nejtěžší vybírat, jsou ti, kteří by znamená váleční prospěcháři a zejména obchodníci s pašovaným zbožím, kteří si v mnoha případech nedrželi účty.

Týden poté, co bylo přijato londýnské ultimátum, pan Piggott, mezispojenecký vysoký komisař pro Porýní v Kolíně nad Rýnem, informoval o rozhovoru s oberburgermeisterem Dr. Konradem Adenauerem, který řekl, že mu bylo nabídnuto místo kancléře dříve, než jej přijal Dr. Wirth.
Adenauerovými podmínkami byl návrat devítihodinového dne, konec řečí o socializaci a úplné moci vybírat své ministry z jakékoli strany, kterou si vybral. Zastával názor, že Německo potřebuje vládu s téměř diktátorskými pravomocemi, schopnou prosadit intenzivní výrobní program a nejpřísnější všeobecné zdanění. "Osobní ambice doktora Adenauera," napsal Piggott, "je dobře známá a myšlenka diktátorské vlády se sebou samým jako diktátorem bezpochyby láká jeho představivost." Návrh, který dr. Adenauera v tomto raném datu vyřadil z moci, byl zřejmě návrh na zrušení osmihodinového pracovního dne. V každém případě to znamenalo, že žádná vláda schopná kompetentního výběru daní nebyla v dohledu.

V červnu 1921 se funkce ministra přestavby ujal Dr. Walther Rathenau, jehož jméno mělo být úzce spjato s politikou plnění požadavků na reparace. První platby ve výši 50 milionů liber ve zlatě a státních pokladničních poukázkách byly řádně provedeny Reparační komisi během druhého týdne v měsíci. 21. června byl zavražděn Herr Gareis, socialistický poslanec v Reichstagu, který se vyslovil proti Svobodnému sboru, což je součást kampaně extrémní pravice za demoralizaci republikánů. Na konci června se nechal John Maynard Keynes slyšet, jak prorokoval, že značka bude v příštích dvou nebo třech letech klesat v průměru o bod denně proti libře. Jinak ten měsíc a také červenec proběhly bez vážného incidentu, kromě sporů s Polskem o budoucnost Horního Slezska, což je záležitost, o které se pařížská konference, která zasedala v první polovině srpna, horlivě odvolávala na Společnost národů v Ženevě. Téměř devět měsíců značka rostla a klesala o 15 bodů na obě strany od 250 za libru. Červenec 1921 byl posledním měsícem dokonce relativní stability, kterou měla stará značka kdy zažít.

Machine Translated by Google

4: Miliardové delirium

„Delirium miliard“ byla fráze Rathenauova ražení.

„Většina státníků a finančníků myslí na papír,“ napsal.* (Berliner Tageblatt 9. února 1921.)

Sedí ve svých kancelářích a dívají se na papíry, které leží před nimi, a na těch papírech jsou napsané postavy, které opět představují papíry... Zapisují nuly a devět nulek znamená miliardu. Miliarda přichází snadno a zakopnutím do jazyka, ale nikdo si miliardu neumí představit.

Co je to miliarda? Obsahuje dřevo miliardu listů? Je na louce miliarda stébel trávy? Kdo ví? Pokud by Tiergarten byla vyčištěna a na její povrch zaseta pšenice, kolik stébel by vyrostlo? Dvě miliardy!

Rathenau správně diagnostikoval toto delirium jako trápení nikoli lidí obecně – to mělo přijít –, ale těch, kteří údajně kontrolovali finance země, kteří od začátku roku zvýšili oběh bankovek ze 73 miliard marek na 80 miliard.
Bezprostřední vinu za poslední pokles marky, která do poloviny srpna klesla z červnového čísla 261 na libru na 310, připsal Rathenau (stejně jako Wirth) přímo platbám reparací. Bylo nalezeno 1 000 milionů zlatých marek – peníze v předválečné paritě – splatné na konci srpna, ale méně než 60 procent bylo získáno za realistických podmínek v zahraničních úvěrech nebo jinak. „Příští listopad nebo příští jaro,“ řekl Rathenau, „kdykoli přijde velká platba, směna opět klesne na ještě nižší úroveň. Tohle nemůže pokračovat.“

Mechanismus odpisování měl však mnoho kol. Blízký, i když nejmenovaný společník průmyslníka Herr Hugo Stinnes, hodnotící situaci s velkou otevřeností o několik týdnů později řekl, že skutečný bod zlomu nastal okamžitě poté, co německá vláda splatila půjčku, kterou v Anglii zařídil pan Mannheimer z Mendelssohn's Bank. , „důvěrný muž“ Dr. Rudolfa Havensteina, prezidenta Říšské banky od roku 1908.

Mannheimer, poučený svým náčelníkem, vyšel v srpnu 1921 a začal nakupovat cizí měnu za každou cenu – „protože Německo mělo jakékoli množství papírových marek, ale žádnou cizí měnu“.
Toto byl první signál

absolutní členění hodnoty známky. Od té doby cizinci ve stejné míře se známkami nespekulovali a své držby si ponechali a čekali na nějaké zlepšení. Banky jménem svých klientů a průmyslníků šly dále a nejenže prodávaly své známky za každou cenu, ale začaly i spekulovat.

Pro podporu takové politiky existovaly čtyři důvody: umožnit těžkému průmyslu konkurovat zahraničí, uspokojit požadavky dělníků zvýšením jejich mezd bezcennými papírovými markami, vyhnout se politickým problémům a nepokojům – a také dokázat světu, že Německo nemohl splnit Versailleskou smlouvu.

Machine Translated by Google

Toto hodnocení pohlíželo na ostatní události onoho srpna příliš zamračeně. Virtuální kolaps Rakouska, který již vrhl na pařížskou konferenci hluboké šero, důkladně znepokojil nejbližší rakouské sousedy. Koruna, která měla před osmnácti měsíci 800, klesla na 3 000 za libru a stále strmě klesala, nyní zřejmě desetinásobně předstihla značku. Důvěra byla v bezhlavém letu. V Mnichově, hlavním městě Bavorska, panovaly ty nejchmurnější předtuchy o životních nákladech, prohloubené skandálním prospěchářstvím zemědělců v mléce a obilí a zprávou, že Říše má znovu zvýšit daně na cukr a pivo. Zemědělské spolky v Dolním Bavorsku se ze všech sil snažily varovat své členy před předražováním nebo zadržováním jejich produkce na trhu, ale nevraživost ve městech vůči rolníkům byla nyní důkladně probuzena. Vláda byla bohužel ztotožňována s agrárními zájmy, a proto musela být obviňována, když těžce zkoušený mnichovský magistrát v flagrantním kroku na začátku měsíce hlasoval proti dražšímu chlebu. Vzhledem k tomu, že dražší chléb byl již jednou ze skutečností života, tato akce předem podnítila nevyhnutelné požadavky na ještě vyšší mzdy.

Mezitím se netrpělivost, strach a předsudky pravice začaly projevovat otevřeněji a dosáhly svého letního vyvrcholení v nahé politické, protirepublikové výstavě v Berlíně na Frontkampf-ertag, Den válečné armády. 24. srpna 1921 se Ludendorff vydal na pochod 2000 válečných veteránů v čele s 39letým princem Eitelem Friedrichem, druhým synem císaře. Pochodovali pod obloukem s nápisem 'In Kriege Unbesiegt' (neporaženi ve válce) a kolem královské lóže v Paradeschrittu, princ Eitel Friedrich házel podpatky tak vysoko jako kdokoli jiný.

Poté před 20 000 diváky následovalo kázání armádního kaplana, které naznačilo, že velikost Německa může být obnovena pouze vojenskou mocí, prostřednictvím monarchie a Hohenzollernů. Ve stejném napětí zazněly projevy tří přítomných generálů, Ludendorffa, Grafa Waldersee a von der Goltze. Von der Goltz, který velel Baltskému svobodnému sboru, se snažil zaútočit na „židovskou vládu“, a tak způsobil v davu několik antisemitských incidentů; ale v každém případě ukradl výsluní tím, že produkoval telegramy blahopřání nejen od admirála Scheera a Grossadmirála von Tirpitz, ale i od Hinden burga a samotného ex-Kaisera. To poslední zjevně způsobilo „rausch-ender Jubel“ a dlouhé a nepřetržité jásání Hohenzollernů. Arénu, ve které se výstava odehrávala, lemovaly dva nebo tři tisíce mladých lidí a dívek, dvě hluboké, jejichž přesnost drilu a vojenských pohybů byla (řekl jeden očitý svědek) „nejvýraznější“.

Takové nevhodné demonstrace se neomezovaly pouze na hlavní město, ani na armádu. Čestný titul doktora medicíny udělila téhož dne Ludendorffovi univerzita v Königsbergu. Diplom byl předán jako nevkusná pocta „hrdinovi, který ostrou čepelí svého nezlomeného meče bránil německý národ, obklopený světem nepřátel, všichni dychtiví po kořisti, dokud tento národ, důvěřivý lživým slibům, opustil své neporažené“. armáda a její silný vůdce; Němci, jehož obraz, zářící z temnot naší přítomné hodiny, nám dává víru, že budoucnost přinese našemu lidu Spasitele a Mstitele...“

Ministr obrany Dr. Gessler, civilista notoricky pod palcem armády, veřejně popsal celé toto „chrastění prázdné pochvy“ jako směšné. Berlínský M nebo gen-post s jistou zdrženlivostí uvedl, že univerzitní výlev „se nehodí na skupinu profesorů v

Machine Translated by Google

jehož ruce spočívaly ve výchově německé mládeže a poskytl komentář k reakčnímu postoji literátů Německa obecně a východního Pruska zvláště."

Konigsbergský apostrof musel číst opravdu zvláštně těm, kdo si pamatovali, že ve chvíli, kdy meč německého vrchního velení ležel takříkajíc rozbitý v lese v Compiegne, Ludendorff už byl na útěku do Švédska, převlečený v modrém. brýle. Rozhodně to nebyl národ, který opustil svého vůdce. Profesory snad není třeba posuzovat příliš přísně. Akademická třída utrpěla pádem známky stejně těžce jako kdokoli jiný a nebyla zvyklá na situaci, kdy (abych citoval současníka) „učený spisovatel nevydělá za tištěný řádek tolik jako metař za dva. metly koštěte." Byli stejně zodpovědní jako kdokoli jiný za to, že za svá velmi vážná trápení sviní nový řád, a aby tak učinili ve prospěch vojenské kliky, která zemi řídila za starých dobrých časů.

Nicméně přesvědčený pacifista, Herr von Gerlach, píšící druhý den do Die Welt, neváhal je uvést na pravou míru:

Ludendorff ani zdaleka neospravedlňoval podmínky diplomu, svou tvrdohlavostí a svým vměšováním se do politiky byl zodpovědný nejen za zbytečné prodlužování války, ale také za katastrofální podmínky Versailleské smlouvy.

Gerlach připomněl profesorům, že Ludendorff v říjnu 1918 znovu a znovu telegrafoval do Berlína s tím, že musí být okamžitě učiněna mírová nabídka, protože armáda nemůže vydržet dalších 48 hodin.

Postavili Erzbergera do čela komise pro příměří – šílená volba, ale pamatujte, že poprvé slyšel o abdikaci císaře v Bois de Compiegne, kde také dostal drát z Hindenburgu s koncovkou „pokud je nemůžete vynutit". body skrz, stejně uzavřít příměří".

Frontkdmpfertag vyjádřil ducha reakce, která byla v Německu běžná od severu k jihu.
Maso se přidávalo do kosterního mýtu o Dolchstossovi. O dva dny později, 36. srpna, byl samotný Mathias Erzberger, napravo ztělesnění civilní zrady, zavražděn nacionalistickými ozbrojenci ve Schwarzwaldu. Není smyšlené se domnívat, že tento počin byl z velké části inspirován projevy vůdce nacionalistů (DNVP) Karla Helffericha, válečného ministra financí, pod jehož záštitou se německá inflace poprvé zmocnila. Erzberger nebyl jen civilista a republikán, ale také Žid.

Vnější svět to sledoval s hlubokými obavami. V článku v Le Peuple to poznamenal poslanec belgických socialistů

Zdá se, že atentáty se nyní staly pravidlem v Německu, kde militaristické surovce poté, co praktikovaly na tisících Belgičanů, které zmasakrovaly, pokračují v přijímání těchto prostředků k potlačování těch, kteří se jim postaví do cesty... je to velmi vážný znak degenerace, který hlásá zánik všechny

Německo, které zavraždilo mnoho lidí, kteří byli v cestě.

V samotném Německu uvolnila smrt Erzbergera, toho nejneohroženějšího představitele socialistického zdanění, příval zneužívání proti pravici. V Berlíně se většinoví socialisté a nezávislí socialisté spojili v demonstraci na protest „proti nepřátelům republiky". Jeden Herr Harden, kterého lord D'Aber-non popsal jako akutního, i když poněkud kyselého pozorovatele,

Machine Translated by Google

vysvětlil britskému velvyslanci, že „stoupenci pravice neustále hledali staré viníky zodpovědné za pád říše a starého systému, ale místo aby útočili na generály – Ludendorffa a spol. – kteří byli skutečnou příčinou, resp. starý gang knížat a patolízalů, haněli Židy a zavraždili vůdce levice spolu s těmi, kteří nezaujali jejich vlastní zvrácený pohled.“ Od příměří bylo spácháno více než tři sta vražd mezi vůdci levice, řekl pan Harden, "a nikdo není potrestán." (On sám měl padesát telefonátů, aby ho varoval, že je další na černé listině a odjíždí do Ameriky.)

Kancléř Dr. Wirth vyjádřil D'Abernonovi své přesvědčení, že veřejný pořádek lze udržet, i když připustil, že několik novin, zejména v Bavorsku, bude muset být potlačeno a že dělnická třída je „mimořádně nadšená“. Obavy vlády se ve skutečnosti týkaly spíše ekonomické krize než politické krize, a přestože se zdálo, že příjmy v té době přicházely docela dobře, s novým daňovým programem se očekávalo lepší. Doufalo se, že se levice smíří s principem nepřímého zdanění opětovným zvýšením zdanění kapitálu. Nedávný pokles směny, uzavřel Wirth, a následné zvýšení životních nákladů ho donutily poskytnout nové zvýšení platů a mezd o zhruba 10 miliard.

Hospodářská krize stála také za problémy v Bavorsku, kde agitace proti zdražování potravin bez váhání pokračovala, což byl vývoj, který socialisté bez váhání použili jako zbraň proti státní vládě. „Socialistické odbory mají dnes večer uspořádat masovou schůzi,“ oznámil v den Erzbergerovy vraždy britský generální konzul v Mnichově, pan William Seeds* (později Sir William Seeds, britský velvyslanec v Moskvě 1939-1940). ,

na protest proti zvýšeným životním nákladům a proti reakční tyranii státní vlády Dr von Kahra. „Třídně uvědomělý dělník“ bude vyzván, aby v ulicích provedl gigantickou demonstraci, kterou neodradí myšlenky na kulomety a obrněné vozy pana Poehnera, policejního náčelníka. Tento úředník s tou strohou tvrdostí, která ho činí tak nepříjemným vůči socialistům, posílil varování vlády stručnou malou proklamací končící těmito slovy: "Pokud nechcete být dnes v noci zraněni, vyhýbejte se ulicím!"

V tomto případě se masové shromáždění asi 50 000 lidí obešlo bez vážných poruch.
Poehner – jeden z dřívějších konvertitů k nacionálnímu socialismu – držel své muže v tichosti a pouze jeden demonstrant byl zabit a další zraněn při potyčce s policií pozdě v procesu.
"Socialisté," uvedl následně pan Seeds, "shledají proletariát nejnebezpečněji užitečným nástrojem tam, kde jde o více materiální úvahy než politickou agitaci." Přijali rezoluci požadující, aby mzdy byly stanoveny podle světových sazeb, „nikdy nezapomínají na skutečnost, že blaho lidí závisí výhradně na svržení současného kapitalistického systému“.

Podepsání samostatné mírové smlouvy mezi Německem a Amerikou 25. srpna 1921, která se nezmiňovala o Společnosti národů, ani se nesnažila nikoho obviňovat z války, by mohla být signálem pro všeobecnou úlevu a oslavu. V žádném případě to neudělalo nic, aby uklidnilo obavy nebo náladu, v Německu ani mimo něj. Faktem bylo, že nový run na marku nevyvolalo pouze nezodpovědné chování bank, ani důsledek nevyhnutelného selhání vlády ortodoxními metodami získat hotovost na zaplacení srpna.

Machine Translated by Google

zákona o reparacích, ale kvůli mnoha okolnostem, včetně vraždy Erzberg-gera, což podkopalo jakoukoli zbývající důvěru, že by německé ekonomice mohlo být umožněno zotavit se.

Mezinárodní finanční společenství bylo možná první, kdo tuto pozici ocenil. Říšské bance nebyla k dispozici žádná pomoc, ale za těch nejobtížnějších podmínek. Zářijová konference bankéřů ze Švýcarska, Itálie a Německa v Bernu střízlivě dospěla k závěru, že pro Německo je nemožné pokračovat ve svých platbách do Entente a že dříve nebo později bude muset vyhlásit bankrot, po němž (mysleli si) nejprve Francie a pak Itálie. Značka na 310 za libru v polovině srpna zrychlila dolů na více než 400 do poloviny září a stále klesala.

Dne 20. září 1921 pan Joseph Addison* (později Sir Joseph Addison. Byl několikrát chargé d'affaires v Berlíně. Narozen 1879, zemřel 1953.) Radní britského velvyslanectví v Berlíně oznámil ministerstvu zahraničí:

Každodenní vytváření nových papírových peněz, které vláda potřebuje, aby splnila své závazky doma i v zahraničí (služby a zboží, které je „povinna poskytovat i dodávat“), nevyhnutelně snižuje kupní hodnotu známky a vede k novým požadavky, které následně způsobí další pokles, a tak dále do nekonečna.

Ani progresivní zvyšování daní nemohlo situaci zcela splnit, protože nová opatření znamenala zvýšené životní náklady, což automaticky snižovalo kupní hodnotu známky a následně způsobilo další inflaci a rozpočtovou nestabilitu.

"Existují obrovské spekulace," pokračoval Addison.

Miliony lidí v této zemi jsou, myslím přesně, hlášeny, že nakupují cizí měny v očekávání nového daňového zatížení a hromadí cizí bankovky... Neznám snad jediného Němce obou pohlaví, který by nespekuloval v cizích měnách, jako jsou rakouské koruny, polské marky a dokonce i kerenské ruble. Vzhledem k tomu, že pokles hodnoty známky je nevyhnutelně doprovázen nárůstem kotace průmyslových akcií, spekulanti by měli systematicky operovat, aby značku odepisovali, aby mohli využít výhod vyšších kotací akcií. trh.

Pro běžného občana existovala všechna pobídka k tomu, aby přijal opatření proti dalším daňovým povinnostem. Zjistil, že podléhá čtyřem hlavním daním, za předpokladu, že jeho podnikání je takové, že uniká korporační dani (Korperschaftssteuer) až do výše 20 procent. Existovala jednou provždy přírůstková daň (Vermogenszewach-steuer) ze zvýšení hodnoty veškerého majetku získaného v letech 1913 až 1919 a kapitálová daň (Notopfer) z hodnoty veškerého majetku po zaplacení přírůstkové daně. . Daň z příjmu bez výdělku (Kapitalertragsteuef) ve výši 10 procent ztrácela na významu, protože skutečná hodnota příjmu bez výdělku se den ode dne zmenšovala, ale běžná daň z příjmu (Einkommensteuer) přirozeně zasáhla vážněji širší a širší veřejnost, protože peněžní mzdy rostly držet krok s cenami a přivedl do svého područí více lidí.

Daň z příjmu v roce 1921 začínala na 10 procentech z prvních 24 000 vydělaných marek, zvýšila se na 20 procent na dalších 60 000 marek a tak dále postupně nahoru, dokud nebylo zaplaceno maximálně 60 procent ze všech příjmů nad 395 000 marek ročně. , což je částka ekvivalentní v září 1921 asi 1 000 £ nebo

Machine Translated by Google

4 200 dolarů — značný plat ve dvacátých letech. Na podzim roku 1921 byl minimální příjem nezbytný pro existenci čtyřčlenné rodiny – dvou dospělých a dvou dětí – jen necelých 24 000 marek (nebo asi 60 liber) ročně. Jak marka klesala a jak rostly mzdy, úměrně se zvýšilo zdanění reálného příjmu.

Záznam v deníku lorda D'Abernona z 30. září však poznamenal, že ve srovnání s rokem předtím se stravování a oblečení lidí, zejména dětí, výrazně zlepšilo. Ve svém oficiálním klobouku s obavami poznamenal, že válečné strádání muselo poskytnout Němcům výraznou konkurenční výhodu nad obyvatelstvem, jehož výživa a spotřeba přepychu se stále blížily předválečnému standardu. Byl to náhodný doplněk k dalším podstatným výhodám, kterých se německý průmysl již těšil: různým vládním subvencím, jejichž výsledkem bylo zlevnění výroby. Uhlí bylo v Británii k dispozici za nižší cenu. Chléb se prodával výrazně pod cenou na volném trhu. Železniční doprava byla nabízena za nižší než pracovní náklady. Německý rozpočet utrpěl nesmírným a neustálým ziskem německého obchodu a průmyslu.

Ne všichni němečtí obchodníci a průmyslníci se ještě vzdali naděje na značku, ale jen málo z nich neudělalo to nejlepší, aby ochránilo své podniky předem – ochranu, kterou bylo možné koupit pouze na náklady státu, a tak se jejich obavy naplnily. . Tam, kde to bylo možné, se snažili vytvořit kreditní zůstatky v zahraničí, obvykle přímou dohodou se svými zákazníky nebo obchodními přáteli: podfakturovali své vyvážené produkty prodávané (například) v Haagu a na oplátku nakupovali dovozy, za které byly fakturovány přefakturovány. . Takové manévry měly další výhodu v tom, že se vyhnuly zdanění v Německu.

Ve velkém měřítku by tento druh věcí směřoval k inflaci známky. Pokud by se pokračovalo, konečným výsledkem by byla platební neschopnost Německa jako země, ačkoli její subjekty by mohly držet značný majetek mimo. Tento proces byl obzvláště zavrženíhodný nejen proto, že zisk vývozce byl ztrátou země, ale také proto, že část této ztráty spočívala ve značných subvencích – potravin pro dělníky a nákladů průmyslu na železnici – které zajišťovaly konkurenceschopné ceny německého průmyslového vývozu. V praxi nebyl obchod s podfakturací a nadfakturací pravděpodobně příliš rozšířený, jednoduše proto, že vše, co musel německý vývozce udělat, za předpokladu, že nemusel nosit své zisky domů, bylo platit své zahraniční zůstatky do zahraniční banky, kde finanční úřady se k nim nemohly dostat. V každém případě, pokud bylo přijato velké množství cizí měny a dostatek z ní se vrátilo, byl čistý účinek na známku pravděpodobně prospěšný. Pan F. Thelwall, britský obchodní tajemník v Berlíně, našel znepokojivější příznaky německých potíží. Mzdy německých dělníků, oznámil v polovině října, když se marka blížila 500 libře šterlinků, byly příliš nízké a s dělníky se nezacházelo spravedlivě:

Současné pracovní nepokoje jsou způsobeny pádem marky a nadcházejícím novým zdaněním, což obojí zvyšuje životní náklady. Německý výrobce a obchodník vydělává velké peníze jak v Německu, tak v zahraničí, zatímco stát je stále blíže bankrotu. Nemyslím si však, že je to způsobeno ani tak tím, že německý exportér hromadí obrovské jmění v zahraničí, jako špatným finančním systémem německé vlády s ohledem na její vlastní rozpočet a skutečností, že vláda má závazky. uloženo na to příliš těžké

setkat.

Machine Translated by Google

Německý daňový systém má dvě hlavní chyby. Jedním z nich je, že na papíře je příliš těžký, a proto staví před občana alternativu buď být zruinován, nebo neplatit daně, a on vůbec neváhá, jaký kurz zvolí; a za druhé, že to zahrnovalo tak velkou reorganizaci výkonného aparátu, že bude pravděpodobně trvat několik let, než bude skutečně efektivní.

V říjnu 1921 byl stav rozpočtu ponurý. Pokud jde o papírové marky, součet běžných výdajů vlády (včetně nedávného zvýšení mezd o 10 miliard) a odhadovaných plateb spojencům v rámci reparací a nákladů na okupaci činil 113 miliard marek.
Příjmy z předchozího rozpočtu az nových daňových návrhů z července by činily méně než 90 miliard. Tyto výpočty byly založeny na převodním poměru jedné zlaté marky ke 13 papírovým markám – ale skutečný poměr byl již 22 ku jedné. Skutečnost byla taková, že celková částka, kterou Německo dluží za příspěvky samotným spojencům, se již rovnala celkovým skutečným příjmům z běžného a mimořádného rozpočtu, které by samy o sobě byly v rovnováze pouze v případě, že by bylo možné účinně uvést v platnost 15 nových daňových režimů kancléře Wirtha. Za převládajících politických podmínek a za použití současného fiskálního systému to byl nejpochybnější návrh. Například kapitálová daň, kterou v červenci požadovali socialisté v naději, že se zhodnotí skutečné hodnoty nemovitostí, nepřinesla žádnou podstatnou částku skutečných příjmů, protože mezi vyměřením a platbou uplynula doba. Jakékoli reparační platby by tedy ve skutečnosti znovu narušily rovnováhu rozpočtu s nevyhnutelným dopadem na značku.

„Ta vyhlídka," informoval britský velvyslanec lorda Curzona, „má poněkud znepokojivý charakter. Neexistovalo žádné skutečné odhodlání zastavit tiskařský lis, systém vybírání daní je málo účinný a je velmi ostýchavý zastavit doly a subvence...
Pokud by skutečně schopný a mocný ministr financí mohl být pověřen řízením německých financí, myslím si, že by na tuto pozici brzy uvedl jiný aspekt."
Prosadil dvě přání: že jakékoli zvýšené přímé zdanění by se nemělo synchronizovat s vyššími cenami a že daňový poplatník by si neměl příliš jasně uvědomovat místo určení svých příspěvků, zvláště když byly splatné zahraničním věřitelům.

Po čtrnáct dní procházela Wirthova vláda silným záchvatem nervů a byla na pokraji rezignace. Slámka, která to měla zlomit, bylo oznámení ze 17. října o rozhodnutí Společnosti národů o budoucnosti Horního Slezska – že bývalá císařská provincie bude rozdělena mezi Německo a Polsko. Rozhořčení bylo všeobecné a akutní, jak z národní hrdosti, tak proto, že ztráta dalšího velmi důležitého kusu německých průmyslových oblastí by ještě snížila pravděpodobnost hospodářského oživení. Rozhodnutí Ligy bylo jedním z hlavních důvodů, které po léta znemožňovaly vlastní členství Německa. Kancléř byl nucen odstoupit, ale 36. října ho znovu našel u moci, vedl koalici většinových socialistů a demokratů, která přijala, i když pod protestem, spojeneckou nótu, která přinesla zprávy ze Ženevy. Mezitím značka dosáhla nového minima 600 za libru.

Doktor Wirth neměl málo rad, jak pokračovat. Dne 25. října bavorský zemský ministr financí, i když tvrdil, že není proti platbám reparací, pokud to bylo možné, varoval berlínskou vládu v projevu, že „existuje omezení zdanění, pokud nemá být hospodářský život národa ochrnutý." Upozornil na záplavu nové daňové legislativy, která se valila na daňové úředníky a která (řekl) mohla přinést miliardy více, kdyby měli finanční úředníci čas jít po ziskuchtivých a dalších, kteří se vyhýbali daním.

Machine Translated by Google

Veřejnost byla naštvaná, ale v podstatě ještě nebyla tak depresivní nebo pesimistická jako politici. Berlínské obchody prodávaly obrovské množství zboží Němcům i cizincům. Ceny akcií se posouvaly nahoru, když se dolar vůči marke zlepšoval. Banky byly tak plné burzovních příkazů, že některé byly celé dny pozadu s otevíráním dopisů na burzách.

"Samozřejmě, že vzestup je nezdravý a horečnatý," napsal lord D'Abernon.

Nemůžeme být daleko od paniky. Jakmile přestane narůstat inflace a nastoupí deflace, bude muset zaplatit ďábel. Zdejší Behrenstrasse, která odpovídá Lombard Street, mi připomíná San Francisco po zemětřesení. Téměř každá banka se zvětšuje nebo přestavuje a po vozovce se člověk stěží dostane. Něco jako bublina South Sea Bubble.

Pro obyčejného člověka s malými znalostmi financí muselo být velmi těžké určit, zda je výhled dobrý nebo špatný. Pravdou nepochybně bylo, že když Loď státu plula střemhlav po proudu k kataraktu, bylo to pro některé dobré a pro jiné špatné. V každém případě lidé věděli, koho vinit, pokud je navzdory některým nástrahám prosperity ohroženo přežití národa. Berliner Tageblatt upozornil 9. listopadu 1921:

Stále více dovážíme, než vyvážíme. A přesto musíme odevzdat 26 procent hrubé hodnoty našeho vývozu [v reparačních platbách]. Cizí země, vyděšené naší rivalitou, budují ploty z ostnatého drátu. Povinnosti jsou nám vnucovány na desítky let dopředu a žádná mezinárodní akce nedělá nic pro stabilizaci značky. Když bylo přijato [Londýnské] ultimátum, dolar byl na 60 markách. Dnes je to 180 nebo více...

Noviny si stěžovaly, že „celkem malá kapitalistická vyšší třída“ vydělává obrovské zisky tím, že využívá kolísání směnných kurzů, zatímco cizinci využívají nesrovnalosti mezi domácí a zahraniční hodnotou známky „k hromadnému nákupu našeho zboží“. Požadovala, aby zisky z burzovních a dolarových spekulací byly intenzivně zdaněny, a pokračoval:

Daň z korporací vytváří minimální příjmy, protože se odečítají všechny druhy výdajů ... včetně nákladů na soukromé motorové vozy vlastníka nebo ředitelů a tak dále...
Vyměření všech našich daní je tak pozadu, že statisíce bohatých vrstev ještě nezaplatily daně za rok 1930. Celá daňová stavba, domeček z karet v Bábelu, se potácí. Sociální demokracie požaduje okamžitou viditelnou oběť produkujících tříd v podobě zdanění skutečných hodnot. Průmysl se snažil odrazit tah svou připraveností usnadnit platbu další miliardy zlata úvěrovou akcí.

V té době kolovaly stále více ohromující odhady jak ohledně množství německých bankovek držených fyzicky v zahraničí, v jakém případě to nebylo jasné, tak množství německého kapitálu uloženého nebo investovaného nebo zadrženého v zahraničí, aby se vyhnul zdanění. Novinový článek Arthura Eichhorna autoritativně komentoval únik kapitálu, když v první řadě poznamenal, že množství vyvezeného kapitálu je neznámé ani přibližně, i když od konce války bylo jistě rozsáhlé:

Úniky před zdaněním, strach ze socializace a inflace se spojily, aby vyhnaly kapitál ze zemí se znehodnocenou měnou do zemí, kde je měna zdravá nebo prémiová.

Machine Translated by Google

... To nemá nic společného s mezinárodním obchodem nebo s normálními úvěrovými operacemi, ale pouze zvyšuje chaos směnných kurzů.

Dolary, švýcarské franky a guldeny byly oblíbenými předměty této tahanice o konverzi, ale do přízně se dostávaly i další, včetně české koruny. Úvěry na holandská jména ve švýcarských bankách byly zcela nepřiměřené obchodu mezi Holandskem a Švýcarskem a předpokládalo se, že se jedná o „švýcarské úvěry německých spekulací maskované jako holandské". Zvláštním vedlejším efektem spěchu za švýcarské franky bylo, že tržní sazba pro krátkodobé peníze ve Švýcarsku byla nižší než 3 procenta, zatímco u dlouhodobých peněz byla vyšší než 10 procent.

S únikem kapitálu, nevyrovnaným rozpočtem a nikdo nechtěl držet známky, stalo se nevyhnutelné; a do poloviny listopadu 1931 by se za dolar koupilo 250 papírových marek a libra šterlinků 1040. Značka proplula kolem dalšího traumatického milníku ve svém postupu dolů. Německo nyní potřebovalo do konce února najít 500 milionů zlatých marek, aby zaplatilo spojencům, a vědělo, že v případě neplnění bude čelit sankcím ze strany Francie – okupace Porúří. Výchozí situace by přišla, pokud nepomůže Londýn. Londýnští bankéři však odmítli poskytnout potřebné úvěry, pokud Německo nedá do pořádku svůj finanční dům a pokud se francouzské požadavky nestanou rozumnějšími. Vzhledem k tomu, že žádná podmínka zřejmě nemohla být splněna bez splnění ostatních jako jejích předpokladů, začali se němečtí bankéři obávat, že by marka mohla klesnout na rakouskou úroveň.

Na první pohled byla zapotřebí tři naléhavá opatření: vyrovnání rozpočtu, aby bylo možné odstavit tiskárny; konec subvencí průmyslu prostřednictvím dotací potravin, nepřiměřenost sazeb za nákladní železniční dopravu a nedostatečná daň z uhlí (i 100procentní daň by přinesla německé levné uhlí jen na 550 marek za tunu, zlomek světové ceny); a revize cel spojená s účinným systémem výběru daní. Vzhledem k síle průmyslové lobby se žádný z těchto odchodů nezdál pravděpodobný nebo dokonce možný.

Rostoucí životní náklady nyní způsobily značné průmyslové nepokoje v Porúří, kde ani nové mzdové tarify nedokázaly držet krok. Majitelé továren hlasitě tvrdili, že vysoké ceny byly výsledkem finanční blokády ze strany Dohody, jejíž poslední epizodou bylo rozdělení Horního Slezska. Bylo to zvláštní prosby, které námezdně pracující málo pohnuly.
Britský vicekonzul v Essenu uvedl:

„Současné ceny potravin se pravděpodobně ještě zvýší, čemuž napomáhá naprostý nedostatek organizace z pohledu exekutivy. Ačkoli má toto město zvláštní úřad pro pronásledování ziskuchtivosti a ačkoli každý týden vyměřené tresty vycházejí v místním tisku, poměrně málo delikventů je adekvátně potrestáno. Například muž zatčený za prodej bílé mouky získané nezákonně byl souzen a uvězněn, ale po propuštění mohl mouku znovu prodat... Nejenže se denně zvyšují ceny vstupního zboží, ale do dvaceti let se zvyšují i ceny starých zásob. -čtyři hodiny ...'

22. listopadu Sir Basil Blackett*, (později ředitel Bank of England. Do ministerstva financí nastoupil v roce 1904. Narozen 1882, zemřel v roce 1935.) Kontrolor financí britského ministerstva financí předložil ministerstvu zahraničí memorandum o vystřízlivění dne Problémy Německa. Byl

Machine Translated by Google

na jeho inspekci hodně zapůsobily kontrastní pozice Británie s téměř dvěma miliony lidí bez práce a Německa s téměř žádnými nezaměstnanými.

Navzdory svému pevnému zdravému rozumu začíná muž z [německé] ulice věřit tomu, co mu říkají někteří zainteresovaní průmyslníci, takže se zdá, že téměř ochotně souhlasí s falešnou doktrínou, že pro obchod je dobré, když vláda, prostřednictvím inflačních financí by měl obvykle utrácet více, než je jeho příjem; a že pro zemi je nutně špatné přijímat velké příjmy ze zahraničí „jako odškodnění...

I německý průmyslník ví, že současná činnost německého průmyslu (ničící exportní obchod svých sousedů) je známkou horečky a ne prosperity. Ale jako obvykle si každá třída v Německu myslí, že daňové břemeno by mělo dopadnout na nějakou jinou třídu nebo třídy... I ti nejlepší disponovaní mají sklony k fatalismu nechat věcem volný průběh a čekat, až svět získá rozum. Velcí průmyslníci se pokoušejí zachránit něco z vraku tím, že přemění všechny papírové marky, které mohou, na cizí měny nebo, pokud se to nepodaří, na skutečné věci – půdu, stroje atd., které mají nezávislou hodnotu... Motivem k úsporám je zmizely právě tehdy, když je úspora pro stát životně nezbytná.

s

Pokles známky, pokračovalo memorandum, postupně vymazal střední vrstvy, jejichž hodnota investic rychle mizela. Držba 1 milionu marek v německé válečné půjčce, která v době nákupu odpovídala asi 45 000 GBP britské válečné půjčce, nyní měla hodnotu libry zhruba 1 000 GBP, a dokonce ani její vnitřní kupní síla není vyšší než £. 3 000 a rychle klesá“. Německý důchodce s příjmem 10 000 marek před válkou ve srovnání s anglickým důchodcem s příjmem 500 liber.

Nyní byla hodnota jeho penze 10 liber a její kupní síla nižší než 30 liber. Pojistné smlouvy navíc měly pro držitele nebo jeho vdovu nižší hodnotu než roční pojistné, které každý rok vkládal ze svých těžce vydělaných úspor.

Blackett poznamenal, že zákony o omezení nájemného zasáhly téměř stejné třídy, které „byly nuceny hladovět, aby dotovaly mzdy německého dělníka a zisky zaměstnavatele“. Dotace na chléb a železnici, financované inflací, v kombinaci s restrikcí nájmů, umožnily cizinci nakupovat německé zboží hluboko pod světovými cenami, a pokud žil nebo navštívil Německo, cestovat, jíst a obývat domy za směšně levné ceny. "Postupný proces skupování a odvádění německého movitého kapitálu, použitého nábytku, klavírů atd. probíhá na úkor Německa jako celku."

Cizinci také skupovali nemovitosti a podíly v továrnách a všemožných podnicích. Do jisté míry to bylo na úkor dělníka, jehož mzdy zaostávaly za rostoucími životními náklady, ale bylo to především na úkor středních vrstev, jejichž kapitál byl zničen a z velké části exportován. Vyvážející průmyslníci by mohli držet hlavu nad vodou, pomyslel si Blackett, ale ostatní, kteří vyráběli zboží z částečně dovezeného materiálu, ho nemohli nahradit neustále rychle klesající značkou.

Reportáž skončila:

Machine Translated by Google

Jedinou skutečnou dočasnou výhodou je, že němečtí dělníci jsou zaměstnáni, ale i to je způsobeno především nikoli úspěšným exportem, ale nesprávnou spotřebou držitelů papírových značek, kteří se jich chtějí zbavit, a tedy nesprávnou výrobou, která ve skutečnosti překáží se správným tokem vývozu a do určité míry zvyšuje množství luxusního dovozu.

To, že vláda prováděla nebo záměrně provádí politiku inflace tak katastrofální pro každou vládu, která ji přijme, je dostatečně vyvráceno. Je to částečně slabost a nezkušenost, které bránily většímu úspěchu.

Blackettovo hodnocení, s nímž by D'Abernon zcela souhlasil, ostře kontrastovalo s přesvědčením nebo ovlivněným přesvědčením francouzské vlády, že Německo blafuje, manipuluje s výměnami ve svůj vlastní prospěch a ve skutečnosti rychle zvyšuje svou prosperitu. Ve skutečnosti byly důkazy o tom, co se děje s německou ekonomikou, připraveny k odevzdání v okupovaných zónách u Rýna spojenci.

Britský generální konzul v Kolíně nad Rýnem, pan Paget Thurstan, píšící 23. listopadu 1921, poznamenal, že tamní obchody se denně hemží davy kupujících a že v sebeobraně mnoho z nich zavírá své dveře na velkou část den.

Není nic neobvyklého vidět před obchody fronty kupujících, kteří čekají, až se dveře znovu otevřou. Za těchto okolností je zřejmé, že maloobchodní zásoby budou brzy vyprodány a jejich nahrazení povede k mnohem vyššímu růstu cen. Opravdu chápu, že existuje neobvyklý jev, kdy velkoobchodní ceny jsou nyní často výrazně vyšší než maloobchodní ceny, přičemž rozdíl v některých výrobcích je téměř 100 procent. Je zřejmé, že dokud budou takové podmínky přetrvávat, růst životních nákladů měřených ve známkách nemůže být omezen a urovnání sporů o mzdy je pouze pomíjivé.

O čtyři dny později Addison opakoval stejný příběh z Berlína, i když hlavní město, které bylo mnohem dál od hranic, trpělo mnohem méně nájezdy cizinců, kteří toužili těžit ze směnného kurzu.

Mnoho obchodů se hlásí jako vyprodané. Jiné zavírají od jedné do čtyř odpoledne a většina z nich odmítá prodat více než jeden artikl stejného druhu každému zákazníkovi. Spěch k nákupu je nyní prakticky u konce, protože ceny jako celek byly zvýšeny, aby odpovídaly nové úrovni směny. Téměř v každém obchodě s fotoaparáty je ale pohled na Japonce horlivě nakupujícího stále běžným rysem. Ale celkově, pokud jde o Berlín, jsou to samotní Němci, kdo většinu maloobchodních nákupů a pokládání v obchodech provádí ze strachu z dalšího zdražování nebo totálního vyčerpání zásob.

Addison pak měl rozhovor s kancléřem, který sklíčeně řekl, že neustálý, rychlý růst cen konečně vyvolává bezprostřední obavy o udržení veřejného pořádku. Dr Wirth řekl, že bude třeba vyhovět všem přiměřeným požadavkům, ale že se situace každým dnem tak rychle mění k horšímu a neustále se opakující potíže, které si vyžádaly nápravu, stojí tolik navíc, protože na jejich splnění nejsou k dispozici žádné prostředky, že zátěž se stávalo příliš velkým, než aby ho hlava vlády unesla.

"Kancléř dělá vše, co je v jeho silách, aby věci utajil," zněl Addi-sonův názor,

Machine Translated by Google

ale nemožnost pro dělnickou třídu získat i zjevné potřeby kromě za přemrštěné ceny, spojená s krutým zimním obdobím, by mohla vést k vážným problémům. Chystal se předsedat kabinetu svolanému k řešení nových požadavků na zvýšení mezd předložených berlínskými městskými zaměstnanci, a my jsme seděli v pološeru způsobeném částečnou stávkou elektrikářů, která byla vyřešena až následující den. příslibem navýšení do všech kol, což bude znamenat dodatečné výdaje ve výši 400 milionů marek.

"Doktor Wirth," uzavřel zasmušile Addison, "je muž tichého odhodlání se sklonem k optimismu."

Ačkoli Addison považoval za téměř univerzální německou vadu dívat se na všechny potíže pomocí lupy, připustil, že nejen střední třídy byly v těžkých úžinách, ale že dělnická třída snížila své standardy na únosné minimum. Ani on, ani žádný z jeho německých kontaktů nepochybovali o tom, že hlavní živly, které vedly k nepokojům a revolucím, byly koncem roku 1921 v Německu znovu přítomny. ve velké části země klesla značka na něco málo přes 1300 za libru.

Měly dopady i v Rakousku, kde pád koruny nabíral na rychlosti a jídlo bylo ještě kratší. Ruku v ruce s rozhořčením způsobeným neustálým růstem cen šel pocit silné zášti a nenávisti vůči všem, kdo vydělali, nebo se o nich soudilo, že vydělali peníze na rakouském neštěstí – Schieberovi, spekulantům na devizovém trhu, a nevyhnutelně Židé.

Vídeňští se 2. prosince vzbouřili v důsledku dalšího prudkého poklesu koruny. Množství skla rozbitého toho dne ve městě bylo obrovské. Neozbrojený dav 30 000 lidí, mezi nimi mnoho chuligánů, ničil a raboval obchody s potravinami, restaurace a kavárny a zaútočil na hotely v hlavní čtvrti. Pouze v případě hotelu Bristol, kde bydlel bývalý prezident rakouské sekce Reparační komise sir William Goode, však dav pronikl až do druhého patra, aby vtrhl do jeho bytu a vyplenil ho. Podle zprávy, poté, co sir William „hodinu zabránil davu ve vstupu do místnosti, kde se uchýlilo několik anglických a amerických dam“, byl oloupen o všechny své věci.

Mezi požadavky demonstrujících ze strany vlády patřilo zabavení veškeré cizí měny – média, na kterém většina obchodů v sebeobraně při nákupech trvala – a státní kontrola trhu s cennými papíry. Chtěli, aby všechno zlato bylo převzato do státních rukou, včetně toho, co patřilo kostelům a klášterům. Volali po progresivní dani z nemovitosti, okamžitém systému dětského pojištění a systematickém snižování dotací na potraviny. Kancléř dal za pravdu všem těmto záležitostem kromě potravinových dotací, jejichž opuštění by zjevné životní náklady ještě zvýšilo.

Byl to den varování. Britský obchodní atašé ve Vídni byl stále schopen napsat, zatímco koruna neúnavně klesala: "Obávám se, že tyto nepokoje předznamenávají kolaps." Dokud nepřišla stabilizace, byla to samozřejmě jediná věc, kterou si mohl být každý jistý, finančně i když ne politicky. Schopnost Rakušanů trpělivě se skutečně ukázala jako pozoruhodná.
Zatímco téměř všichni ostatní lidé v Evropě by explodovali znovu a znovu dlouho předtím

Machine Translated by Google

Rakouské přijímání čtyřletého zřetězení finančních krizí bylo nyní poměrně krotké. Střední třída byla zdaleka nejvíce zasažena a nepodnikla žádnou účinnou veřejnou akci, aby zlepšila svou pozici. Ve skutečnosti se zdálo, že prosincové nepokoje většině Vídeňanů prozatím ulevily od citů. S korunou na více než 2 000 za libru se Rakousko rychle vrátilo do obvyklého stavu letargie. Vídeňská univerzita kvůli chladu na zimu zavřela. Burza vstoupila do stávky kvůli dani pro její členy.

Železniční jízdné se zvýšilo o 300 procent. A zatímco noční život bohatých byl stále frenetičtější, vysloužilí advokáti a bývalí generálové mohli být nalezeni na lámání kamenů u Dunaje.

Machine Translated by Google

5: Posun k hyperinflaci

SOCIÁLNÍ nepokoje byly jedním ze zjevných příznaků inflace. Zdálo se, že se rakouský a německý finanční svět shodly, že nemoc sama o sobě není zvládnutelná bez mezinárodní dobré vůle a výrazného uvolnění závazků vyplývajících z mírových smluv. Němečtí politici se proto pustili do zmírňování příznaků, kdekoli je to možné. Byla zavedena další opatření, aby bylo možné veřejně vidět, že se vláda zabývá ziskem. Bavorský předseda vlády dokonce předložil říšské radě návrh zákona, aby bylo obžerství trestným činem.

Pro účely zákona byl žrout označován jako 'ten, kdo se obvykle věnuje požitkům u stolu do takové míry, že by mohl vzbudit nespokojenost s ohledem na strastiplný stav obyvatelstva.' Bylo navrženo, že takový „může být zatčen pro podezření a potrestán odnětím svobody a/nebo“ pokutou až do výše 100 000 marek (asi 75 liber) za první trestný čin.
Druhé propuknutí obžerství mělo pro pachatele znamenat až pětileté trestní otroctví, pokuty až 200 000 marek a zbavení občanských práv. Bylo také přijato ustanovení o potrestání dodavatelů potravin, kteří se na zločinu podíleli nebo se na něm podíleli, a zvláštní část stanovila, že cizinci budou po usvědčení podléhat zvláštnímu trestu vyhoštění z Říše.* (Dokument ministerstva zahraničí obsahující tuto zprávu nese Lord Curzonův načmáraný komentář „Zábavné“ a návrh, že by měl být zaslán dál, aby odvedl krále.)

Návrh zákona – připomínající nedávný rakouský krok zdanit každého, kdo dal oběd nebo čajový dýchánek – byl málo důležitý, protože nebyl nikdy přijat. Svědčilo to však nejen o velkém pohoršení, které způsobili jak němečtí ziskuchtivci, tak i cizinci, kteří se hrnuli, aby využili směnných kurzů, ale také o zoufalé, neřkuli absurdní míře, do které se již vážení politici dostali. být tlačený.

Vzhledem k tomu, že zánik ochranné známky byl přímo či nepřímo způsoben reparačními povinnostmi, které Německo nemohlo splnit, mělo se všeobecně za to, že i dočasné zmírnění těchto závazků povede ochrannou známku rychle opačným směrem. Třetí londýnská konference byla svolána na 18. prosince; a oznámení bylo chápáno tak, že spojenci konečně ocenili, že zlaté platby splatné v lednu a únoru 1922 byly prakticky nesplnitelné. Tato úvaha vyslala na burzách nebezpečně zpět vlnu důvěry – důvěru, že konečně bude odstraněna nesnesitelná pohroma na finančním systému. 1. prosince 1921 marka vyletěla vzhůru a získala zpět čtvrtinu své listopadové hodnoty. V době, kdy dosáhl 751 za libru (oproti listopadovému průměru 1 041), ceny papírové marky mnoha akcií a akcií, i když byly stále výrazně nad úrovní z prosince 1920, klesly o polovinu nebo více* (např. Daimler: (prosinec 1920) 295; (listopad 1921) 800; (22. prosince 1921) 490. Allgemeine Elektrizitatsges: 319: 1 100: 657. Deutsche Bank: 327: 701: 475.) zatímco zahraniční měna nakupovala.

Pan Seeds ohlásil podobnou paniku v Mnichově, kde byly některé menší banky a finanční koncerny zasaženy jen velmi těžko. "Tisk řekl, že londýnská finanční jednání nejsou důvodem pro náhlé zlepšení sazeb, a snaží se odradit od spekulací," napsal.

Machine Translated by Google

Ale v tomto ohledu jsou podmínky beznadějně nezdravé a veřejnost bude i nadále ovlivněna fámami a spekulacemi buď se zbožím, nebo s akciemi a akciemi.

Pokud jde o obchodování s akciemi, všechny třídy populace už měsíce spekulují s jemným lhostejností k zdravému rozumu. Akcie byly volně nakupovány ve zcela neznámých podnicích, v některých případech s cílem vyměnit bezcenné papírové peníze za to, co bylo považováno za dobrý cenný papír, ale obecně v naději, že vydělají na růstu akcií. Akcie úctyhodných koncernů, které vyplácely řekněme 20procentní dividendu, byly tlačeny výš a výš, až koneční držitelé nemohli očekávat výnos ani 1 procento, takže zlepšení známky nepřineslo uspokojení, ale velmi obráceně.

Předchozí pokles ochranné známky měl také neblahé výsledky, když hnal populaci v hejnech do obchodů v nákupní mánii. Zatímco domorodec zneužíval cizince k vykupování Německa svým výhodným směnným kurzem, nezůstal pozadu v tom, že vyprázdnil obchody od svých zásob... Mnozí si mysleli, že jejich peníze brzy nebudou mít žádnou hodnotu a že je musí vyměnit za zboží, zatímco ještě byl čas: jiní si uvědomili, že nákupní mánie pomůže klesajícímu směnnému kurzu zvýšit ceny, a proto nakupovali ze spekulativních důvodů.

Tisk poukazoval na to, že katastrofální propad obchodu nemohl nenastat, když byla kupní síla obyvatelstva vyčerpána, a že mezitím trpěly chudší vrstvy.
Veškeré snahy však byly marné vhánět do panikařících lidí rozum a zboží v obchodech bylo den ode dne vidět za vyšší cenu.

Německá měna je samozřejmě stigmatizována jako mizerný papír bez hodnoty. Přesto bylo vždy zarážející, že Němci ze skromnějších vrstev měli vždy dost na to, aby utráceli za luxus, jako jsou divadla, kina, kluziště, výlety do země a tak dále.
Částka vynaložená během šílenství za nákupy musela být velmi vysoká. Vysvětlení – obvykle se uvádí, že peníze byly poskytnuty z kapitálu a úspor. Když se mnou tuto otázku onehdy probíral, podal ministr obchodu stejné vysvětlení a pozastavil se nad tím, co považoval za nejzávažnější část tohoto stavu věcí, totiž že důvěra a loajalita lidí ke státu byla vážně narušena. : ti, kteří během války podporovali vládu nákupem státních dluhopisů, těžce ztratili znehodnocením marky a celá populace se nyní zabývala tím, že se vyhýbala zdanění a věnovala své peníze spekulativním nákupům, ať už koberců a podobně, nebo takzvané „cenné papíry“.

To, že německá vláda byla nyní konfrontována (slovy člena komise pro kontrolu odzbrojení) s problémem celé komunity daňových poplatníků, kteří kde mohli, falešná přiznání, bylo dost špatné. Rostoucí deziluze – již téměř všeobecné, podle všeho svědomí – ze samotné vlády, o níž mluvil bavorský ministr obchodu, situaci ještě zhoršovala.

"Otěže se táhnou po zemi," stěžoval si Berliner Tageblatt 6. prosince v lídru.

Nikdo nemůže říci, co se stane s celou hromadou daňových návrhů... [protože] ministerstvo financí „řídí“ ministr pro potraviny jako vedlejší věc... Byly vydány další nové bankovky

Machine Translated by Google

během posledního týdne v listopadu než kdy předtím: 4,5 miliardy marek – prakticky dvojnásobek celého našeho oběhu bankovek před válkou. Pokud se nerozhodneme dát své finance do pořádku, bude na nás ze strany věřitelů vnucena nucená správa.

Lord D'Abernon už dospěl k téměř stejnému závěru o kancléři. Jeho deníkový záznam z 24. listopadu 1921 uvádí, nikoli bez vědomého humoru:

Stále více jsem přesvědčen, že Wirth figurám rozumí velmi málo a považuje je hlavně za kolíky, na které lze pověsit rétoriku. Přímo s ním člověk probírá detaily německého rozpočtu, jeho pozornost upírá a zdá se, že není schopen sledovat ani můj nejjasnější vývoj.

Je možné, že spolu s ostatními doktor Wirth v té fázi považoval vyrovnávání rozpočtu za spíše akademický než praktický projekt, zatímco Francie vyzývala Německo, jak to řekl, „aby položilo miliardy zlata pytlem na stůl“. '. Berliner Tageblatt o něm 16. prosince věrně referoval s tím, že považuje ekonomický systém za něco, co bylo uměle nabobtnáno poklesem směnného kurzu, což by mohlo v průběhu několika měsíců vést k velmi hořké deziluzi. „Tato fiktivní prosperita, kterou nám naši protivníci často vyčítají,“ řekl, „je v jiných zemích patrná v úplně jiné podobě. V Anglii a Americe to má podobu nezaměstnanosti...“

Dr Wirth prohlásil, že není možné obnovit svět, a zejména evropský, ekonomický systém, když celá východní Evropa leží v troskách a když se neschopnost národů východní Evropy nakupovat šíří do zemí střední Evropy. Jediným důvodem k naději, pomyslel si, je to, že svět, a zejména „anglické haute-finance“, konečně naslouchal německým vysvětlením, proč nemůže zaplatit to, co bylo požádáno, že Londýnské ultimátum učinilo Německo nedůvěryhodným a že tento problém úzce souvisel se světovým ekonomickým systémem.

Tisk jeho projev přijal chladně. Země vrozeně respektující zákony, která již procházela vypuknutím plenění vlastním obyvatelstvem, potřebovala spíše akci než výmluvy, aby ji povzbudila. Bohužel, aby provedla své reformy, socialistická vláda svrchovaně závisela na nejreakčnějších oficiálních třídách, jejichž dobrá vůle se zmenšovala s jejich úsporami a příjmy. Výsledkem bylo, že se toho dělalo stále méně a že vláda ztrácela podporu dělníků, kteří se přestali vůbec obtěžovat volit. Politika se pro ně stávala irelevantní: o Vánocích 1921 se jejich jedinou starostí staly rostoucí životní náklady a jak se s nimi vyrovnat.

Za osm let od roku 1913 vzrostla cena žitného chleba 13krát; hovězího o 17. To byly komodity, které si vedly nejlépe. Cukr, mléko (4,40 marek za litr), vepřové maso a dokonce brambory (1,50 marek a Ib.) vzrostly 23 až 28krát; máslo vzrostlo 33krát.
Byly to pouze oficiální ceny — skutečné ceny byly často o třetinu vyšší — a všechny tyto ceny byly opět zhruba poloviční než v říjnu, jen dva měsíce předtím.

Krátké prosincové obnovení značky nepřineslo žádnou úlevu. Tato událost, která způsobila přechodné ztrojnásobení nezaměstnanosti na 3 procenta, dala další varování před tím, co nevyhnutelně bude muset utrpět, až jednoho dne tiskárny přestanou tisknout bankovky na zakázku.

Machine Translated by Google

Před válkou, když byla známka zdravá, bylo běžně kolem 9500 bankrotů ročně.
Jak válečná inflace rostla, počet pravidelně klesal, ze 7 739 v roce 1914 na 807 v roce 1918. Celkový počet v roce 1921, během prvních sedmi měsíců, kdy byla známka poměrně stabilní, byl 2 975, což je více než dvojnásobek čísla z roku 1920 a tři krát vyšší než v roce 1919.* (Roční údaje o bankrotech od roku 1912 byly: 9 218, 9 725, 7 739, 4 594, 2 279, 1 240, 807, 1 015, 1 324, 2 9721 čísel; neboť při srovnání počtu bankrotů v jednotlivých měsících roku bylo možné ukázat, že klesající známka byla spojena s poklesem bankrotů a naopak. Největší počet, 845, byl na jaře, kdy byla značka nejvyšší; ale poté, co v listopadu dosáhla svého minima, bylo číslo 150. Frankfurter Zeitung to komentoval: „Poskytuje to určitou představu o strašném debaklu, který lze očekávat, pokud skutečně dojde k rychlému a trvalému zlepšení známky.“

Londýnská konference mezi panem Lloydem Georgem a francouzským premiérem M. Briandem přišla a odešla a nic nevyřešila. Otázka reparací byla odložena až po Novém roce, kdy se měla konat další konference v Cannes. Jejím hlavním rozhodnutím bylo udělit Německu moratorium na lednové a únorové splátky, ale poté ji zavázat, až do nové úpravy, platit každých deset dní 31 milionů zlatých marek. Diplomaticky však schůzka v Cannes dopadla tristně. Německá delegace v čele s Dr. Rathenau, ministrem obnovy, byla Francouzi první čtyři dny ignorována a ignorována.

A když bylo viděno, že M. Briand přijímá instrukce o golfových hřištích od pana Lloyda George, jeho francouzští kolegové ho obvinili, že je podřízen britské politice. Prezident Millerand ho den před koncem konference odvolal do Paříže a nahradil ho M.
Poincare. Poincare dosáhl úřadu na jednoduchém programu, aby Německo platilo; nebo, jak sám řekl, „pevně hájit všechna práva Francie podle Versailleské smlouvy“.

"Poplatky ve válečných soudech," napsal Lloyd George s jemným citem pro epigram, "všechny jsou na nejvyšší úrovni." Německo prohrálo žalobu a muselo zaplatit plné náklady. V případě Poincareho však spravedlnost musela být nejen preventivní, ale i odplatná. Lloyd George řekl o francouzském vůdci z roku 1922 toto:

Pro konferenci v Cannes neměl žádné využití. Věděl, jak dostat peníze z Německa – šmahem! ... Briand byl Bretonec. M. Poincare byl Lorrainer narozený v provincii opakovaně zaplavované germánskými vojsky... sám byl dvakrát svědkem okupace jeho vlastního domova německými vojsky... Je chladný, rezervovaný, strnulý, s myslí nenápaditého a neovladatelného legalismu. Nemá ani humor, ani dobrou náladu... Nezajímal se o spravedlivý, a už vůbec ne o velkorysý mír. Chtěl ochromit Německo a učinit ji bezmocnou pro budoucí agresi... Pád M. Brianda poslal svět směrem ke katastrofě, která vyvrcholila v roce 1931.

Přes pád marky, deziluzi z Německa, postupné zvyšování světových cel a zastavení obchodu se to samozřejmě převalilo do deprese a propadu a do něčeho mnohem horšího. Ale Lloyd George psal až v roce 1932,* (Výňatek je z knihy Pravda o reparacích a válečných dluzích od Davida Lloyda George, Heinemann.), kdy se zdálo, že už Evropu zasáhla konečná katastrofa, v nemalé míře důsledek Odmítnutí Francie umožnit Německu zotavit se z války.

Machine Translated by Google

Snaha Německa vyrovnat se s reparační zátěží implementací daňových návrhů z července 1921 stále nevykazovala žádné známky dosažení požadovaného účinku. Co se chtělo, napsal britský obchodní tajemník v Berlíně, nebyl další soubor podvodů, které by se nevybíraly a ještě více by zmátly již tak namáhavý fiskální aparát, ale spíše úprava a bezohledné uplatňování stávajících daní. Domníval se, že by měl být vyvíjen silný tlak na bohaté – zejména průmyslníky – aby byli nuceni zveřejnit své zahraniční podíly.

Jak účinná by taková metoda mohla být, ukázala reakce, kdy dříve vláda navrhla anektovat část dividend. Než připustili tuto přímou účast státu, a aby se předešlo jakémukoli budoucímu zásahu do skutečného majetku, průmyslníci navrhli pomoci státu tím, že mu dají k dispozici část svých zahraničních podílů a zahraniční úvěry na zaplacení reparačních splátek. , za což by byla odpuštěna část budoucích daní. Způsob, jakým byl tento návrh předložen vládě (v září 1921), se stěží podobal způsobu, jakým podléhali své suverénní autoritě, ani zdaňovali výběrčímu daní: ve skutečnosti průmyslníci svou nabídku podmínili převodem železnice od státu k sobě. Vláda správně odmítla jakýkoli takový obchod.

Po skončení konference v Cannes a vyhlídce na novou a tvrdší francouzskou linii v oblasti reparačních plateb se marka začala znovu snášet dolů a poslední týden v lednu 1922 dosáhla 850 na libru. „jeden z nejvlivnějších mužů v zemi, jehož jméno nesmí být zmíněno“ přirovnal zemi k automobilu, který nebylo možné zastavit na pět yardů. Všichni si uvědomovali, řekl, že období deflace bude nepříjemné, muži budou bez práce a továrny budou zavřené a že bude muset být stanoven limit pro tisk bankovek. Ale dodal: „Netahej nás příliš nakrátko. Dejte autu čas, aby zastavilo bez smyku.“

S vládou a komerčním světem přesvědčeným, že by bylo nemoudré dělat cokoli v nejmenším uspěchanosti, se život zakotvil v pytli finančních starostí pro všechny třídy. Dr. Rathenau, který hledal někoho s obchodními zkušenostmi, aby zastupoval Německo ve Washingtonu, si stěžoval nejen na to, že jen velmi málo obchodníků má diplomatické zkušenosti, ale že z těch, kteří měli, všichni raději obnovili své soukromé bohatství, než aby vstoupili do vládních služeb.
Jen málokomu nyní zbylo značné soukromé jmění a například pan Cuno, který se měl následující rok stát vůdcem pravicové vlády a který by mohl udělat pro Washington, si mezitím přál zajistit svou finanční pozici.

V Bavorsku panovaly hlavní zimní obavy, že v nadcházející turistické sezóně sežerou zásoby jídla další Němci a cizinci, zvláště ti, kteří do oblasti přitáhli pašijové hry Oberammergau. Byla přijímána opatření, aby relativně drahé dovážené potraviny byly přiděleny turistům a domácí produkce zůstala pro místní obyvatelstvo. Berlín se začátkem února těšil rozsáhlé stávce státních zaměstnanců, která zastavila železnice i obvyklé služby. To bylo něco, na co si Berlíňané postupně zvykli, a než byla městská voda odstavena, spotřeba byla třikrát normální, protože všichni naplnili vanu a všechny další nádoby, aby se naplnili: Moskva byla obecně obviňována z toho, že podporovala agitaci dělníků penězi. a veřejné mínění se obrátilo proti komunistům.

Machine Translated by Google

Bylo přirozené, že lidé v sevření zuřící inflace by se měli poohlédnout po někom, kdo by to mohl obvinit. Vybírali si jiné třídy, jiné rasy, jiné politické strany, jiné národy. Když obviňovali nenasytnost turistů nebo rolníků nebo mzdové požadavky na práci, sobectví průmyslníků a ziskuchtivců, nebo bystrost Židů nebo spekulanty, kteří zbohatli na peněžních trzích, byli do značné míry stále ještě obviňovat ne nemoc, ale symptomy.

Bylo dost významné, že požadavky odborů byly stále vyšší mzdy, aby pokryly rostoucí ceny, spíše než především stabilní ceny a stabilní měnu. Bylo slyšet několik finančně sofistikovaných, kteří obviňují vládu, a zejména ministra financí, ale typický názor byl, že ceny rostly, protože rostly devizy, že směnný kurz šel nahoru kvůli spekulacím na burze, a že to byla zjevně chyba Židů. Přestože cena dolaru byla záležitostí téměř univerzální diskuse, většině Němců se stále zdálo, že dolar roste, nikoli že marka klesá; že se denně násilně zvyšovaly ceny potravin a oděvů, nikoli že hodnota peněz trvale klesala, jak záplava papírových marek ředila kupní sílu čísla, které už bylo v oběhu.

Kupodivu byla vize Spojenecké reparační komise podobně zatemněna.
Když směnný kurz mezi únorem a březnem 1922 klesl ze 45 na 70 papírových marek za zlatou marku (nebo jinak z 900 na 1 400 za libru), komise požadovala, aby německá vláda zvýšila dalších 60 miliard nových daní. . Nenapadlo je požadovat obnovení úrovně směny: tím méně si uvědomovali, že existuje jen malá šance, že by daně zvýšené na nemožnou úroveň mohly vyrovnat takové znehodnocení.

Dr. Rathenau vysvětlil absenci nezaměstnaných v Německu tím, že poukázal na to, že milion mužů pracuje na zaplacení reparací, milion na výrobě zboží na nákup potravin v zahraničí a další milion jednoduše na vyrovnání ztráty produkce od osmihodinového dne. byl představen. Ze všech sil se snažil vysvětlit Říšskému sněmu, co se s markou děje, zdlouhavým poukazem na začarovaný kruh nepříznivé obchodní bilance, z toho plynoucí nutnost prodávat německou měnu do zahraničí a její následné znehodnocení, po němž následoval pokles směnného kurzu. a nevyhnutelný růst cen domů, což vede ke zvýšeným nákladům na materiál a práci, a tím k novým trhlinám v rozpočtu. Dr. Rathenau výslovně a veřejně popřel, že by tiskárna měla hrát nějakou roli v tomto neustále se točícím sledu událostí, a když připisoval neduhy země především nepříznivé obchodní bilanci způsobené reparačními platbami, zcela nepochopil realitu, že země je žít daleko nad poměry, tisknout peníze na zaplacení excesů, které zahrnovaly přezaměstnanost, nepřiměřené dotace průmyslu, dovoz a výrobu luxusního zboží pro domácí spotřebu a hrubě neefektivní systém výběru daní.

Většina úspěšných obchodníků se však šťastně držela kacířství, že pouze s neustále klesajícím směnným kurzem může Německo konkurovat na neutrálních trzích. Po nich potopa. Ani oni, ani politici, ani bankéři – až na několik výjimek – nevnímali žádnou přímou souvislost mezi inflací a znehodnocením. A přesto, jak tiskárny chrlily bankovky, směna dále rychle klesala. Na běžného politika zapůsobilo nebezpečí sociálních nepokojů, které by podle jeho názoru nevyhnutelně nastaly, kdyby

Machine Translated by Google

nedostatek měny. Neviděl nebo úmyslně ignoroval zjevné nebezpečí, které pramenilo z neustálé inflace. Objevily se sociální nepokoje, stejně.

Během prvních tří měsíců roku 1922 se hospodářská situace výrazně zhoršila. Dvouměsíční moratorium na reparační platby pouze oddálilo lednový pokles marky, až na konci února nastala splatnost první „desetidenní platby". Po celý březen probíhal pád; a teprve v dubnu přišlo shromáždění, kdy evropské finanční společenství, jehož ochota chytat se stébla byla stále překvapivě nedotčena četností zklamání, rozhodla, že mezinárodní konference, která má začít v Janově ten měsíc, by mohla přinést spásu. Setkání přineslo mimozemskou krizi, která nepříjemně zkomplikovala pět týdnů projednávání – Rapallská smlouva byla po tajných jednáních podepsána mezi Německem a Ruskem, kteří se vzájemně obávali, že jim bude v budoucnu vyloučeno jakékoli slovo. Evropa. Konference v Janově skončila, vyhlídka na třikrát měsíční ždímání skutečných německých zdrojů se vrátila.

Druhá polovina roku 1921 již přinesla 50% nárůst oficiálních cen potravin.
S tímto růstem reálné mzdy jednoho dělníka víceméně držely krok. Ženatý dělník na tom byl naopak hůře, protože na něj byly kladeny větší nároky na oblečení a teplo, jejichž náklady rostly rychleji. V praxi ceny většiny předmětů závisely na štěstí nebo dovednostech kupujícího. Podle pana Seedse, generálního konzula v Mnichově, který od svého německého řidiče požadoval, aby si pečlivě zaznamenával jeho rodinné výdaje, bylo možné takové zboží, jako je máslo, koupit pouze za značně vyšší nominální cenu. Mléko v Mnichově při 4,50 marek za litr v prosinci 1921 vzrostlo na 6 marek v březnu 1922 a na 7 v dubnu. Máslo při 42 značkách Ib. v prosinci (9 marek nad zveřejněnou cenou) bylo možné v dubnu získat pouze za 50 marek. Vejce vzrostla z 2,50 za kus na 3,60; pivo od 3 marek za litr do 5,60; a ceny cukru, masa a brambor se zdvojnásobily.

Pro všechny, jejichž příjmy se nedařilo držet krok s podobnými nárůsty nebo se jim blížily, byla bouře. Spojenecká blokáda si stále vybírala svou daň na mladé generaci a její dopady nyní nebezpečně zesilovala chudoba způsobená inflací. Všechny děti ze všech tříd byly podle studie ve Ffankfort-on-the-Main z února 1922 na svůj věk o dva roky fyzicky i duševně zaostalé. Zůstalo pro ně obtížné získat zpět ztracená léta, protože mléko bylo v zimě dostupné pouze pro nemocné a cena chleba rostla. Nebylo neobvyklé vidět úzkostné matky, jak hledají v popelnicích soukromých rezidencí v bohatších čtvrtích v naději, že vyloví zbytky jídla z odpadků.

Ti, kteří měli to štěstí, že měli monopolní moc organizovaného odborového svazu na jejich ochranu, byli stále v krytu. Čelili svým zaměstnavatelům, německým výrobcům i centrálním a místním vládám, s teoreticky ochromujícími mzdovými požadavky. Zaměstnavatelé si mohli vybrat mezi tím, zda jim poskytnou podporu, nebo se připraví na hromadné stávky a nepokoje, k nimž nedávno došlo v Británii. Zhruba devět týdnů po podepsání Rapallské smlouvy, ačkoli byl směnný kurz poměrně statický na úrovni kolem 1300 za libru, náklady na potraviny vyletěly nahoru. 50procentní nárůst během druhých šesti měsíců předchozího roku se nyní stal žádoucím cílem a v Hamburku byl nárůst cen sledovaný pouze u potravin v dubnu, květnu a červnu 46 procent, 51 procent a 56 procent. * (Phillip Cagan definoval hyperinflaci jako začátek v měsíci, ve kterém růst cen poprvé přesáhne 50 za

Machine Translated by Google

centů (ekvivalent roční sazby 600 procent): srov. jeho esej Studie o kvantitativní teorii peněz, editoval Milton Friedman, University of Chicago Press 1956.) Na krátkou dobu v květnu, kdy se cena masa během měsíce zdvojnásobila, byl nárůst životních nákladů takový náhlé a překvapivé, že odbory pro prostor nebyly schopny rozhodnout, jaké požadavky předložit.

S ohledem na raketově rostoucí cenu práce byla dychtivost výrobců rozšířit svá díla, obnovit svůj závod a pustit se do velkých zlepšovacích schémat na první pohled poněkud mimořádná. I ze sociálního hlediska bylo tolik komerčních budov nešťastné v zemi, kde nyní chybí více než milion domů – částečně v důsledku zákonů o omezení nájemného, které omezily soukromý sektor stavebnictví. Němečtí průmyslníci však nebyli schopni vytvořit likvidní rezervy, které by si udržely svou hodnotu, a hotovost, kterou nemohli nelegálně držet v zahraničí v cizí měně, byla obecně přeměněna – jak poznamenal Sir Basil Blackett – na reálná nebo fixní aktiva. Z toho důvodu bylo zhodnocení značky velmi obávané a dokonce i několik týdnů po Janově „stability" vyvolalo stagnaci v podnikání. Průmyslové kruhy čelily nebezpečí, že hotovost bude cennější než zboží, a krachu, když se všichni pokusili přeměnit svá aktiva zpět na peníze.

Další důvod, proč pohlíželi na jakékoli uznání se zděšením, byl uveden ve zprávě člena Vysoké komise Porýní na konci května. Platba daní by se tak stala ne akademickým, ale skutečným problémem. Známka přijatá jako příjem v roce 1921 měla skutečnou průměrnou hodnotu, řekněme, penny. O rok později, když z toho byla splatná daň, měla hodnotu pětiny nebo šestiny této částky – a příjmy mezitím vzrostly, ne-li ve stejném poměru, alespoň velmi podstatně. Čím déle lze platbu odložit, tím větší může být zisk.

„Velké zájmy věří," uvádí zpráva, „že marka je odsouzena k zániku jako měna bez naděje na oživení, takže veškeré snahy o její podporu jsou nákladné, zbytečné a nebezpečné pro jejich nebo, jak se říká, zájmy země. .'

Lepší německé průmyslové koncerny měly zvláštní důvod ke spokojenosti se svým údělem. Finančně by mohli vypadat slabí, ale mnozí měli obrovské skryté rezervy, protože jejich dluhopisy a další dluhy předem zatížené byly nasmlouvány na základě zlaté marky a byly za ně obdrženy ekvivalenty zboží a služeb se zlatými značkami. Za prvé, mocná Stinnesova skupina stále pracovala na zlatém kapitálu. Pokles hodnoty papírové známky však odepsal 98 procent zlatého dluhu – na zisk společností a na ztrátu akcionářů. Nové půjčky od Říšské banky, od níž mohly komerční podniky získat úvěr za velmi nízké diskontní sazby i na vrcholu krize v roce 1923, byly automaticky odepisovány stejným způsobem: rychlé odpisy způsobily, že reálná hodnota splátek byla nižší. než u původních úvěrů, bez ohledu na to, jaký faktor čas a rychlost poklesu diktovaly.

Sám Hugo Stinnes, nejbohatší a nejmocnější průmyslník v Německu, jehož impérium čítající více než jednu šestinu průmyslu země bylo z velké části vybudováno na výhodných základech inflační ekonomiky, bezostyšně předváděl společenské svědomí. Ospravedlňoval inflaci jako prostředek k zaručení plné zaměstnanosti, ne jako něco žádoucího, ale prostě jako jediný

Machine Translated by Google

samozřejmě otevřený benevolentní vládě. Tvrdil, že je to jediný způsob, jak udržet život lidí.

Prezident Reichsbank, jehož průmyslové zájmy byly zanedbatelné, se v podstatě neodchýlil od tohoto argumentu a v projevu o německé měně v květnu 1922 velmi rozhořčil lorda D'Abernona, protože se (slovy velvyslance) „vtlačil do nejkratšího prostoru". maximální počet omylů a chyb". Jako by jeho pravomoci zničit ekonomiku již nebyly dost velké, na příkaz reparační komise a v očekávání, že peněžní zásoba tím bude oddělena od politických výhod, byla Říšská banka téhož měsíce prohlášena za autonomní a Dr. Havenstein její nekorunovaný král. Rychle ukázal, že i on považuje pokles směny za zcela nesouvisející s gigantickým nárůstem emisí bankovek, a pokračoval „vesele otočil kliku tiskařského lisu zcela bez vědomí jeho katastrofálního účinku". D'Abernon věřil, že existují důkazy, že 90 bankéřů v Německu z každých 100 vyjádřilo a možná zastávalo stejné názory. V každém případě finanční tisk informoval, aniž by s nimi nesouhlasil.

Stále rostoucí mzdy a vysoké výdaje průmyslníků zežloutly a zatemnily nejedno oko cizinců, nehledě na nouzi, která tolik zasáhla. The Times 18. dubna 1922 otiskly hořkou zprávu od „podnikatele", který se nedávno v zemi objevil:

Největší podvodné spiknutí v dějinách světa se nyní uskutečňuje v Německu za plného souhlasu a aktivní podpory jeho 60 nebo 70 milionů lidí. A toto spiknutí se bezostyšně odehrává přímo pod nosem spojenců. Německo se hemží bohatstvím. Bzučí jako v úlu. Pohodlí a prosperita jejího lidu mě naprosto udivuje. Chudoba prakticky neexistuje. Je to úplně jinak... A přesto je to země, která je rozhodnuta, že nebude platit své dluhy... Jsou národem herců...

Nebýt toho, že Němec nemá smysl pro humor, dalo by se představit, že celý národ byl odhodlán udělat složitě pracný vtip...

Pro někoho samozřejmě prosperita existovala a byla vidět na povrchu. V restauracích se dobře stravovali ti, kteří si mohli dovolit jíst dobře v restauracích. Jak se ušetřené peníze zmenšovaly jako kus ledu v letním dni, v každém případě existovaly všechny podněty je sníst, vypít nebo se na nich radovat. Návrh zákona o obžerství bavorské vlády z minulého podzimu ve své preambuli načrtl pěkný rozdíl mezi obvyklou obžerstvím a občasným přejídáním při slavnostních příležitostech. Obchodník musel přehlížet nejen strašidla a potíže chudých, stejně jako by je pravděpodobně přehlédl doma v Británii: bída důchodců a rentiérských tříd mu úplně unikla.

V Hamburku, kde se úřady obzvláště staraly o odstranění nepravostí, které zhoršovaly sociální strádání, měly předpisy formulované na kontrolu ziskuchtivosti jen mírný úspěch. V prvních třech měsících roku 1922 mělo 175 žalob podaných státem za následek pokuty v celkové výši 347 000 marek – tehdy v hodnotě méně než 1 500 £ – a tresty odnětí svobody v délce 1 635 dnů. Z těchto trestů byla nejvyšší uložená pokuta jedna z 50 000 marek za šmelinářství s moukou a nejdelší trest odnětí svobody na rok a devět měsíců za šmelinářství s uhlím. Do června Wucheramt, úřad pro potlačování ziskuchtivosti, zintenzivnil své aktivity, aby se vypořádal se 185 případy hlášenými v průběhu měsíce, a inkasoval 1,4 milionu marek na pokutách – nyní jen v hodnotě asi 1000 liber šterlinků.

Machine Translated by Google

Kromě větších vět mohla tato čísla přinést malou útěchu Hamburgerům, kteří ve stejném měsíci dostali v průměru 105 marek (dost na to, aby uživili statistickou čtyřčlennou rodinu za oficiální ceny pouze na jeden den) za každou z lichých 200 000 předměty zastavené u obecních zastaváren; kteří od dubna museli platit 20násobek registrovaného jízdného za taxíky a 25násobek za taxíky; a jejichž životní náklady, stejně jako u všech ostatních, nyní rostly nejméně o polovinu každé čtyři týdny.

Na jaře roku 1922 projevovalo Německo mnoho známek národního zoufalství. Většině bylo zřejmé, že za imperiální dispenzace byl národ přinejmenším sebevědomý a prosperující. Co bylo každopádně znepokojivé pro starší generace vyšších a středních vrstev, bylo jejich uvědomění si povrchnosti pruské kultury. Mladší lidé, z nichž někteří později na tato léta vzpomínali ne jako na noční můru, ale jako na dobrodružství, byli hlavně zmatení a rozčarovaní. Sebevědomí země upadalo spolu s její prosperitou a s tím nastala morální degenerace národa a jeho institucí.

Pesimismus a neklid rostly s tím, jak upadal pocit bezpečí, komunitní duch a vlastenectví.
Ani abstraktní nenávist k francouzskému militarismu a Francii obecně, ani rostoucí touha po pomstě nestačily k tomu, aby držely pohromadě ty, kdo v Evropě dodržovali zákony, když se samotná struktura tohoto národa rozpadala spolu s jeho etické hodnoty a kdy morální, materiální a sociální pustošení inflace podkopávalo a nezměrně zhoršovalo stav obou.

Byla pravda, že mezi některými se znovuzrození německé duše, zbité válkou, strádáním a ponížením, stávalo jakousi posedlostí. Nejen militaristé z Frontklimpfertagu a akademici z Königsbergu, ale mnoho ze všech tříd, které se staly oběťmi inflace, začalo toužit po velkém vůdci: ne po vládci (podle jednoho současného pozorovatele) typu císaře nebo Tirpitz, ale po vládci. měl atributy a spartské hodnoty legendárních postav rané germánské historie. Byla to touha, kterou Hitler se svou přitažlivostí k Wagnerovi plně chápal a kterou jeho NSDAP využívala již v Mnichově. Když se národ rozpadá, jeho staré hodnoty jsou zpochybněny novými podmínkami, vždy se najdou prvky, které se chopí jakéhokoli prostředku soudržnosti.

„Inflace dokončila proces morálního úpadku, který začala válka," řekla Erna von Pustau Pearl Buck.

Byl to pomalý proces v průběhu desetiletí nebo déle; tak pomalé, že to opravdu zavánělo pomalou smrtí... Mezitím byly časy, kdy se zdálo, že značka přestala devalvovat, a pokaždé jsme my lidé dostali trochu naděje. Lidé by řekli: „Nejhorší se zdá být teď pryč". V takové době matka prodala své [pronajaté] domy. Vypadalo to, jako by uzavřela dobrý obchod, protože dostala dvakrát tolik peněz, než zaplatila. Ale nábytek, který si koupila... zdražil pětkrát a... to nejhorší ještě neskončilo. Brzy začala inflace znovu s novým elánem a kousek po kousku spolkla spořící účty matky a milionů dalších.

Frau von Pustau vysvětlila, že jeden dům byl prodán, protože manželům, kteří tam žijí, byli ve válce zabiti oba synové, neměl se o ně kdo starat, jejich celoživotní úspory byly znehodnoceny, a tak se zplynovali. „Naše časy," pokračovala, „nás udělaly cynickými. Koláč se zmenšoval a stále více lidí si chtělo dát kousky koláče, a tak z dřívější atmosféry "dobrého souseda" nezbylo nic. Každý viděl ve všech ostatních nepřítele." Její otec

Machine Translated by Google

stěžoval si, že „my ze střední třídy nejsme organizováni proti velkoobchodníkům, zatímco dělníci jsou organizováni proti nám“. Jinými slovy, střední třídy byly vtěsnány mezi dvě velké třídy velkých podniků a dělníky.

V létě 1922 viděl malý obchodník svého nepřítele ve velkém obchodníkovi, zosobněném panem Stinnesem, „největší překážkou měnové reformy“, jak ho popsal lord D'Abernon.
Pravice, která nyní intrikuje v Berlíně za návrat Hohen-zollernů a v Mnichově za návrat Wittelsbachů, viděla svého nepřítele v republikánské vládě. Ještě hrozivější je, že viděl zradu v politice plnění reparačního dluhu zosobněného Dr. Rathenauem. Rathenau ani Stinnes tomu druhému nedůvěřovali, ale možná se k vzájemnému porozumění přiblížili časně ráno 28. června na cestě domů z pozdního večera, kdy se v domě amerického velvyslance v Berlíně hádaly o dodávkách uhlí do Entente. Rathenau, Žid jako Erzberger, právě prošel, stejně jako Erzberger, jedovatým útokem v Reichstagu od vůdce pravice Dr. Helffericha.

O několik hodin později, když byl Rathenau odvezen z domova na ministerstvo zahraničí, byla cesta jeho vozu úmyslně zablokována jiným, zatímco dva atentátníci ve třetím autě, které ho pronásledovali, ho zblízka prošpikovali kulkami. Bomba, kterou mu pro jistotu hodila do auta, málem rozsekla jeho tělo na dvě části.

Machine Translated by Google

6: Léto 22

Vražda apoštola „naplnění“, státníka, jehož kosmopolitní přístup překračoval omezenost nacionalismu, protrhla hráz a sesunula značku z náhorní plošiny, kterou okupovala od začátku dubna. Měna se znovu zhroutila – slovo, které musí znovu posloužit, i když stěží umožňuje adekvátní popis toho, co mělo přijít – z 1300 na 1600 za libru najednou a během týdne na 2200, téměř 500 za dolar.

Za posledním pádem nestála samotná Rathenauova smrt, oslavovaná generální stávkou v Berlíně jako varování pro pravici. Například v Bavorsku byly státní finance již v beznadějném stavu kvůli neschopnosti berních úředníků vypořádat se s obrovskými nedoplatky daní a protože odhadovaný schodek na rok 1922 se zdvojnásobil. I když se v Bavorsku o snižování výdajů kázalo stejně snadno a jako kdekoli jinde na světě bylo tak obtížné, pokračující strmý pokles kupní síly měny věci značně ztížil. V červnu 1922 se úřady ještě nezabývaly federálními daněmi za rok 1920 — ozvěna vlastních potíží ústřední vlády. (Měřením, jak situaci bavorský zemský sněm pochopil, bylo jeho rozhodnutí, nehledě na tyto podmínky, zdvojnásobit roční dotaci na povzbuzení tělocviku).

Byly tam i vnější faktory. Jednání (prostřednictvím Morganova výboru) o zajištění dalších mezinárodních půjček v Paříži proti očekáváním a nadějím selhala a schopnost finančních úřadů odvrátit náhlé pohyby na peněžních trzích přestala. Deník Frankfurter Zeitung 7. července poznamenal, že strach z vnitřních nepokojů v Německu zřejmě způsobil paniku, protože větší průmyslové společnosti to začaly velkým nákupem zahraničních poukázek, aby si zajistily budoucí dodávky surovin. Poprvé od příměří noviny poznamenaly, že zděšeny zahraniční země odmítly Německu půjčku, kterou do té doby bylo možné získat prodejem papírových známek do zahraničí: "Značka je v tuto chvíli neprodejná."

Novým vývojem byla rychlost, s jakou se nyní ceny pohybovaly po směnném kurzu. Až do začátku léta existoval značný interval mezi znehodnocením známky doma a v zahraničí. Těsně před kolapsem po Rathenau rostoucí počet průmyslových odvětví prohlašoval, že jejich výrobní náklady dosahují úrovně světového trhu, takže již nemohou konkurovat v zahraničí. Tento vývoj, netřeba říkat, zmátl ty, kteří pozorovali, že cena práce zůstala v Německu levnější a že ostatní průmyslové dotace pokračovaly jako dříve. Bylo zdůrazněno, že daleko k nezaměstnanosti došlo ve skutečnosti k pracovnímu hladomoru, a to z jednoho důvodu, protože mnoho německých dělníků hledalo vyšší mzdy v Belgii, Holandsku a dokonce i v pohraničních oblastech Francie.

Na jaře 1922 byl zřejmý rostoucí rozdíl mezi mírou nárůstu pohyblivého dluhu a rychlostí růstu objemu peněz v oběhu. Za tím byla zaprvé neschopnost soukromých bank poskytovat půjčky potřebné k udržení průmyslu a obchodu v chodu; a zadruhé odpovídající liberálnost, se kterou Říšská banka pojala svou povinnost zaplnit mezeru. Od léta se s obchodními bankovkami zacházelo stejně velkoryse jako se státními pokladničními poukázkami a půjčky dostupné pro podniky byly za mnohem shovívavější sazby, než jaké mohly nabídnout soukromé banky. Diskontní sazba těchto komerčních poukázek zůstala po celý srpen na 6 procentech, zatímco během téhož měsíce se marka vůči libře propadla o 250 procent.

Machine Translated by Google

Během šesti měsíců se komerční poukázky přiblížily třem pětinám držených státních pokladničních poukázek Banky. Poptávka po extra úvěru, kterou chování Říšské banky podnítilo, byla při podpoře inflace sotva méně kritická než její rozmařilé vyplácení samotné vládě.

Nejpozoruhodnější věcí na rozmachu finančního světa, v neposlední řadě pisatelů Frankfurter Zeitung, bylo naprosté opomenutí považovat pokračující záplavu nových bankovek za jeden z důvodů chování marky. bylo považováno za katastrofální pro finance Říše i regionálních vlád: veškeré snahy o obnovení pořádku ve federálním rozpočtu byly zrušeny. Znamenalo to další ochuzování tříd s pevnými příjmy, včetně státních úředníků, a (jako další noviny obávaný) další rekruty pro radikální kruhy pravice z těchto „sociálních deklasů“.

„Zde je strašný pocit neklidu,“ napsal D'Abernon v Berlíně ve svém deníku z 10. července 1922.

Celá obloha je zatažená a pošmourná. Pokles značky pokračuje — dnes je to 2 430, tedy zhruba poloviční cena než před měsícem. Ceny rostou a brzy budou na dvojnásobku úrovně z 1. června, musí se upravit mzdy a platy. Přizpůsobeno čemu?

Finanční situace v Německu, jak poznamenal, byla přesně taková jako ve Vídni před rokem, s výměnou mezi 2 000 a 2 500. „Dnes je výměna ve Vídni asi 95 000. Bude Berlín za rok na této úrovni?“

Lord D'Abernon obvinil německé úřady stejně jako kdokoli jiný z toho, co se stalo.
Jejich lehkomyslnost při vydávání poznámek považoval za nejslepější pošetilost — „chce to pouta“, napsal „aby zůstaly rukou, která otáčí klikou tiskařského lisu“. Nicméně, jakkoli to bylo neperspektivní, bylo zjištěno, že na činnost reparační komise se v té době dalo obvykle spolehnout, aby se vyloučila ta nejslabší naděje, že se důvěra vrátí. Jejich samotná přítomnost v Berlíně vyvolala paniku. "Ve chvíli, kdy se objeví," řekl lord D'Abernon, "značka zaklapne."

Zatímco komise záruk navštívila Berlín v září 1921, marka klesla z 350 na 650 na libru. Nyní, během jejich prodloužené letní návštěvy, se propadl z 1800 na 2400 a německá vláda jim tuto skutečnost ráda připomněla: šest týdnů výdajů, včetně nákladů na jejich speciální železniční vagón, který po celou tu dobu čekal v Berlíně, bylo platil v bankovkách ao-mark, což vyžadovalo sedm úředníků s obrovskými odpadkovými koši, které dopravili na nádraží. Mezitím se naléhání komise na to, aby byla Říšská banka nezávislá na vládní kontrole (zavedené v květnu 1922), podle názoru britského velvyslance bylo jako dát maniakům kontrolu nad azylem:

"Minulý týden," uvedl ve svém deníku z 10. července, "když s požehnáním Prozřetelnosti udeřily tiskárny a tisk bankovek byl přerušen, Havenstein přivedl stávkokazy, aby lisy znovu uvedly do chodu."

Za stávkou tiskařů bylo víc než D'Abernonův stručný popis. V červnu bylo potřeba mimořádné množství papírových peněz, což způsobilo, že Reichsbank vydala 11 300 miliard marek v nových bankovkách. Kvůli stávkám dochází k obvyklému přílivu těchto bankovek zpět do banky

Machine Translated by Google

se nestalo, takže v záloze žádné nebyly. Asi před šesti měsíci byly podle důvěrného memoranda poskytnutého kancléřce zadány zakázky na dodávku speciálního nového papíru, který umožnil rychlý tisk bankovek s jednoduchým otiskem, který nebylo možné napodobit. Papír dorazil do tiskáren neočekávaně 7. července. Do 13. července, tedy ve čtvrtek, mělo být možné vytisknout dostatek 500markových bankovek, aby byly doručeny v den výplaty. Navzdory ochotě odborů pokračovat s novým papírem, samotní tiskaři svůj souhlas náhle stáhli.

„Bylo jasné," stálo v memorandu, „že pracovaly jiné síly než pouhá mzda nebo stávka sympatií. Zdálo se pravděpodobné, že se skrytí a nezákonní vůdci pokoušeli chytit stát pod krkem."

„Kdyby v den půlměsíční výplaty pro mnoho velkých průmyslových děl nepřicházely peníze, vláda by čelila nebezpečí lidových nepokojů. Než se vláda rozhodla stávku přerušit, čelila také nebezpečí, že berlínští stávkující zničí strojní zařízení, pokud budou přijati dobrovolníci.

Britský konzul ve Frankfort-on-the-Main koncem července oznámil, že došlo k okamžitému nárůstu cen životních potřeb. Dělníkova mzda se přirozeně úměrně zvýšila a zručný dělník nyní požadoval 100 000 marek ročně – 5 000 liber ročně v předválečných penězích, ale v té době stály za životní potřeby. Dělníkova mzda byla přirozeně zvýšena na stejném základě. „Takové sazby," řekl konzul, „zanechávají profesionálního muže, lékaře, učitele a bankovního úředníka daleko za sebou v jejich postavení výdělečně činných osob: například vyškolený bankovní úředník může aspirovat na maximální roční plat 12 000 marek — nebo asi 5 liber, pokud se změní v Londýně.

Během čtyř červencových týdnů se index velkoobchodních cen 98 druhů potravin zvýšil z 9 000 bodů na 14 000, což je další měsíční nárůst o více než 50 procent. Frankfurter Zeitung zaznamenal, že velkoobchodní cena „zboží" vzrostla od doby před válkou 139krát; kůže a textilu 219krát. Oproti těmto číslům zůstal americký index představující světové ceny s poklesem cen obilovin před válkou a nárůstem kovů stabilní. Komunistické noviny Rote Fahne (jejichž statistické materiály byly také obecně přesné) počítaly s tím, že k tomuto datu se „existenční minimum pro čtyřčlennou rodinu" v Německu od roku 1914 zvýšilo 86krát, zatímco průměrná mzda vzrostla pouze o 34. časy. Vejce, které kdysi stálo 4 feniky, nyní stojí 7,20 marek, což je 180násobný nárůst. Jen během prvního červencového týdne vzrostlo týdenní minimum pro čtyřčlennou rodinu (o něco více než 1 £ v Londýně nebo 5 dolarů v New Yorku) z 2 300 na 2 800 marek. Roční plat bankovního úředníka by tedy jeho rodinu udržel při životě asi měsíc.

Rakouská situace se tak neúprosně reprodukovala v Německu, kdy vzdělanější vrstvy, ve většině případů zbavené práva slušně žít a vychovávat své rodiny, se stávaly stále nepřátelštějšími vůči republice a vnímavějšími vůči silám reakce. Konzul ve Frankfortu oznámil prudký nárůst antisemitismu.

Bez nadsázky lze říci, že kultivovaní němečtí muži a ženy vysokého společenského postavení otevřeně obhajují politické vraždění Židů jako legitimní obrannou zbraň. Připouštějí, to je pravda, že vražda Rathenaua byla pochybnou výhodou... ale říkají, že jsou jiní, kteří musí

Machine Translated by Google

jdi, aby bylo Německo zachráněno. Dokonce i ve Frankfortu, kde převládá židovská populace, je hnutí tak silné, že Židé společenského postavení jsou žádáni, aby rezignovali na svá jmenování v představenstvech společností...

Erna von Pustau připomněla stejný trend v Hamburku, kde „burza“ a „Židé“ byly myšlenky velmi propojené v myslích lidí a kde okolnosti situace, které nikdo pořádně nerozuměl, přiměly ty, kdo přišli o své úspory. nebo jejich jmění připravilo kořist pro antisemitskou propagandu. Její otec začal stále více mluvit proti Židům a tvrdil, že „kreativní kapitál je hlavním městem, které máme my Němci: parazitický kapitál je hlavním městem Židů“.

"Měl jsi mého otce znát tak, jak býval," řekla příteli.

Politické vzdělání, které jsem měl, jsem získal od něj. Vysvětlil mi věci proti císaři a našemu parlamentu. Ale teď přestal přemýšlet a uvažovat, a to nám uškodí víc, než kdy poškodí Židy. ...

V době, která by jinak na konci července 1922 mohla být vrcholem bezprostřední krize, se reparační komise rozhodla vzít si letní prázdniny, čímž fakticky odložila jakékoli urovnání výměnných zmatků až do poloviny srpna; a M. Poincare, odhodlaný jako vždy (předpokládalo se) zničení Německa, poslal do Berlína nótu, v níž obvinil vládu z úmyslného nesplácení svých dluhů a hrozil „retortem“. Dopad na finanční situaci byl katastrofální. Růst cen zesílil poptávku po měně, a to jak ze strany státu, tak ze strany ostatních zaměstnavatelů. Soukromé banky nemohly vůbec uspokojit poptávku a musely proplácení šeků na příděl, takže neproplacené šeky zůstaly zmrazené, zatímco jejich kupní síla vyprchala.

Z tohoto důvodu se stalo nemožné někoho přesvědčit, aby přijal jakýkoli popis šeku, a mnoho obchodů se rychle zastavilo. Panika se rozšířila na dělnickou třídu, když si uvědomili, že jejich mzdy prostě nejsou k dispozici.

Protože tiskárny Říšské banky a opatření pro distribuci bankovek byly pro danou situaci nedostatečné, byl přijat zákon, který na základě licence a proti uložení příslušných aktiv povoloval vydávání nouzových peněžních žetonů neboli Notgeld státními a místními úřady a průmyslovými podniky. obavy, kdy a kde Reichsbank nemohla uspokojit potřeby zaměstnavatelů na výplatu mezd. Účelem zákona bylo především legalizovat a regulovat praxi, která se již několik let rozsáhle rozvíjela, s tím rozdílem, že autorizovaný Notgeld by nyní měl za sebou záruku Reichsbank. Zanedlouho, jak se tato záruka stávala stále méně váženou, příliv nouzových peněz, které se nyní dostaly do místního oběhu, ať už se souhlasem banky nebo bez ní, nesmírně zvýšil hladinu moře papíru, kterým byla země pohlcena. Vzhledem k tomu, že možnost soukromě tisknout peníze v době zrychlující se inflace umožňovala soukromé zisky omezené pouze ochotou lidí je přijímat, tento proces pouze zažehnal inflační oheň, aby později zajistil ještě větší požár.

na.

Kvůli nadměrnému nárůstu životních nákladů v těchto týdnech proudily ze všech tříd stále naléhavější požadavky na vyšší mzdy s jakýmkoliv pákovým efektem na jejich platiče. Tyto požadavky doprovázely stávky. Stávka zaměstnanců obchodu ve Frankfortu 8. srpna měla za následek o dva dny později zvýšení mezd ze 7 200 na 9 600 marek měsíčně od začátku roku

Machine Translated by Google

Červenec. Okamžitě po ní následovala stávka sazečů, která na dva týdny zavřela noviny a pak přinesla vyrovnání, které slibovalo týdenní zvýšení mezd o 500 marek s platností do 1. září, po kterém se do 16. září zvýšila na 800 marek. kdy by platily výsledky dalších jednání. Vládní úředníci dostali od 1. srpna navýšení o 38 procent a vládní pracovníci dalších 12 marek za hodinu – další zátěž pro rozpočet ve výši 125 miliard papírových marek. Nebylo v plánu uhradit toto břemeno nad 50% zvýšení poplatků za nákladní železniční dopravu od 1. září a další zvýšení poštovních sazeb (nominální hodnoty nových emisí poštovních známek, které se v roce 1916 pohybovaly od 2 fenigů po šedou 4-mark červená a černá, koncem roku 1922 začala na 50-mark modré a šla nahoru na 100 000-mark červenou).

Pan Seeds napsal z Mnichova, že týdenní výdaje jeho řidiče za jídlo jsou nyní 5krát vyšší než před rokem, v srpnu 1921. Na druhou stranu jeho mzdy byly téměř šestkrát vyšší. Vzhledem k tomu, že byly stanoveny podle průměrné sazby vyplácené jeho třídě pracovníků, netrpěl nepřiměřeně, s výjimkou případů, kdy růst mezd, který se v té době měsíčně opakoval, vždy trochu zaostával za růstem cen, ke kterému docházelo každý týden, pokud ne. denně. To byl případ obrovské masy řemeslníků a dělníků, ale samozřejmě, řekl Seeds, střední třída, včetně úředníků a novinářů, zdaleka nebyla ve stejné uspokojivé pozici. Zdůraznil, že právě z této druhé skupiny cizinci většinou odvozovali své informace, a proto byly zprávy o výskytu inflace zveřejněné v zahraničí téměř neúprosně ponuré.

Mladý Ernest Hemingway, pracující pro Toronto Daily Star, však zhruba v té době překročil hranice z Francie a dokázal být stejně zachmuřený i z druhé strany plotu:

Ve Štrasburku nebyly žádné známky, montážní burza před několika dny vyčistila bankéře, takže jsme si na nádraží v Kehlu vyměnili nějaké francouzské peníze. Za 10 franků jsem dostal 670 marek. Deset franků činilo asi 90 centů v kanadských penězích. Těch 90 centů vydrželo paní Hemingwayové a mně na den velkých výdajů a na konci dne nám zbylo 120 marek!

Náš první nákup byl ve stánku s ovocem... Vybrali jsme pět velmi dobře vypadajících jablek a dali stařeně bankovku 50 marek. Vrátila nám 38 marek. Velmi pěkně vypadající starý pán s bílými vousy nás viděl kupovat jablka a zvedl klobouk.

"Promiňte, pane," řekl poněkud nesměle německy, "kolik stála jablka?"

Počítal jsem drobné a řekl mu 12 známek.

Usmál se a zavrtěl hlavou. „Nemohu to zaplatit. To je příliš."

Šel po ulici, stejně jako bílí vousatí staří pánové starého režimu po všech zemích, ale velmi toužebně se díval na jablka. Přál bych si, abych mu nějaké nabídl.
Dvanáct marek toho dne činilo něco pod 2 centy. Starý muž, jehož celoživotní úspory byly pravděpodobně, stejně jako většina neziskových tříd, investovány do německých předválečných a válečných dluhopisů, si nemohl dovolit výdaje ve výši 12 marek. Je to typ lidí, jejichž příjmy se s klesající kupní hodnotou marky a koruny nezvyšují.

Machine Translated by Google

Hemingway zaznamenal, že s markou na úrovni 800 za dolar nebo 8 za cent, libra kávy se dala vypít za 34 marek. Pivo stálo 10 marek za stein, neboli jeden cent a čtvrt. Nejlepší hotel v Kehlu podával pětichodové jídlo za 150 marek, tedy 15 centů.

Francouzi nemohou přijít koupit všechno levné zboží, které by chtěli. Ale mohou přijít a najíst se... Tento zázrak směny dělá šviháckou podívanou, kdy se mladí ze Štrasburku nahrnou do německé cukrárny, aby se nemocní najedli a dali si nadýchané plátky německého koláče plněné smetanou za 5 marek. plátek. Obsah cukrárny je vymetený za půl hodiny...

Majitel a jeho pomocník byli nevrlí a nevypadali nijak zvlášť šťastně, když byly všechny dorty prodány. Značka padala rychleji, než se stačili upéct.

Mezitím venku na ulici projel legrační vláček, který odvážel dělníky s kbelíky na večeři domů na okraj města, motorová auta zbohatlíků se roztrhla zvednutím oblaku prachu, který se usadil nad stromy a průčelí všech budov, a uvnitř cukrárny mladí francouzští chuligáni polykali poslední lepkavé koláče a francouzské matky utíraly lepkavá ústa svým dětem. Dalo vám to nový aspekt výměny.

Když se poslední z odpoledních čajovníků a pojídačů pečiva vydali přes most do Štrasburku, začali přicházet první z výměnných pirátů, kteří přišli přepadnout Kehl kvůli levné večeři.

Značka klesala dolů. Dr Wirth, který 16. srpna večeřel s lordem D'Abernonem, řekl, že ten den, kdy marka klesla pod 1 000 za dolar ve srovnání s nominální cenou kolem 5, byl jedním z nejhorších v historii Německa a také jeden z nejhorších v jeho zkušenostech. Byl zavalen návštěvníky, z nichž mnozí byli ve stavu napůl paniky z finanční krize a se všemi druhy nefunkčních nebo neproveditelných řešení problémů země.

Kancléř by neakceptoval žádnou souvislost mezi tištěním peněz a jejich znehodnocením.
Ve skutečnosti zůstala ve vládě, bance, parlamentu nebo tisku z velké části neuznaná. Vossische Zeitung ze 16. srpna to prohlásil

názor, že skutečným původem znehodnocení je záplava papíru, je nejen mylný, ale nebezpečně mylný...
Soukromé i veřejné statistiky dlouhodobě ukazují, že za poslední dva roky je vnitřní znehodnocení známky způsobeno znehodnocením sazby výměna...
Dnes je třeba mít na paměti, že náš náklad papíru, i když na papíře ukazuje děsivou řadu miliard, ve skutečnosti není přehnaně vysoký... Nemáme žádnou „nebezpečnou záplavu papíru“, ale naopak, náš celkový náklad je minimálně tři, resp. čtyřikrát menší než v době míru.

Lord D'Abernon popsal tyto pozoruhodné názory jako „daleko od výjimečně retrográdní“ a ve skutečnosti typické pro osvícený berlínský názor. Berliner Borsen Courier o pár dní později projevil větší obavy ze sociálních důsledků, ale už si neuvědomoval důvody. Litovala, že německá marka ve výši jedné tři setiny nominální hodnoty je nyní ve stejné třídě jako maďarská koruna. Proletariát začínal být neklidný, říkaly noviny, a stát, jehož odhady zdanění byly založeny na průměrném směnném kurzu 500 za dolar, byl bezmocný.

Machine Translated by Google

Ale skutečnou tragédii znehodnocení lze popsat jako „morální účinek“. Zdánlivě nekonečný pokles hodnoty známky predikovaný v zahraničí způsobí doma neúnosný nárůst nejistoty. Žádné ekonomické diskuse neuklidní masy a neskryjí před nimi cenu chleba.

Již dlouho se uvědomuje, že tisk bankovek je důsledkem, nikoli příčinou znehodnocení, a že množství oběživa, jak ve velkém narůstá, skutečně klesá na hodnotě. Nyní bylo dosaženo bodu, kdy nedostatek peněz má horší dopad než samotné odpisy...
I kdyby množství papírových peněz bylo trojnásobkem současné velikosti, nepředstavovalo by to žádnou skutečnou překážku stabilizace.

Do té doby si tedy vytiskněme poznámky!

Tomuto přednímu finančnímu deníku bylo jasné, co se děje: že když celkový počet papírových marek v oběhu vzrostl z 35 miliard v prosinci 1919 na 200 miliard v červenci 1922, ekvivalentní hodnota šterlinků klesla ze 193 milionů liber na 83 milionů liber. . Před válkou měl měnový oběh 6 miliard marek hodnotu asi 300 milionů liber. Příčina však byla stále předmětem pevně prosazovaných dohadů.

Dr. Hummel, mladý, ale vlivný státní prezident Bádenska, prohlásil, že by například nechtěl převzít odpovědnost za zastavení tisku. Pokles známky přisuzoval různě morálním a psychologickým příčinám, pózování Poincareho a břemenu reparací, jakož i tisku poznámek. Nepochybně to byly všechny přispívající faktory; a D'Abernon sám přirovnal Poincareho postoj k učiteli, který neustále klepe žákovi na klouby, aniž by si uvědomoval, že umírá. Katastrofa Rakouska však byla pro všechny objektivní lekcí.

„Pokračující panika ve známce je pravděpodobná,“ napsal velvyslanec, „pokud nebude zastavena bezprostřední příčina jejího pádu – tj. neustálé vytékání bankovek z tiskárny. Bude to vyžadovat chirurgický zákrok, aby se to dostalo do hlav zdejších úřadů: nic jiného než trepanace to nedokáže.“

Dne 24. srpna, napjatější než kdy jindy, vyprávěl Dr Wirth velvyslanci o svých obavách, že Německo nebude schopno najít dostatek jídla pro nakrmení lidí během nadcházející zimy, a to nejméně ze všech, dokud budou pokračovat platby reparací. Zatímco spolu mluvili, zaznamenal D'Abernon, 'přinesena karta, která od včerejška způsobila směnu dolaru na 1837 enormní pokles'.

Zmatek lidí a vlády tváří v tvář tak naprostému nedostatku jistoty ve finančních záležitostech se odrážel na diplomatických úrovních. Do D'Abernonova deníku se 26. srpna dostal pěkný příklad:

Dnes odpoledne jsem potkal amerického velvyslance, který řekl: „Vím spoustu věcí; kolik toho víš?" Ale nemohl jsem z něj dostat, co to bylo za dvojku. Řekl: 'Jsme téměř ve válce'; ale jestli měl na mysli Ameriku a Anglii, nebo Francii a Německo, nebo nějakou jinou komplikaci, to netuším.

Machine Translated by Google

7: Habsburské dědictví

Poválečná léta nepochybně přinesla v Rakousku pozoruhodné přerozdělení bohatství a příjmů. Hlavním problémem, který to vyvolalo, bylo to, že nadměrná část – ta, kterou dostávala dělnická třída – nyní unikla zdanění. Vládě se vymstilo najít způsob zdanění mezd, který by pracovníci nebyli schopni okamžitě přenést na zaměstnavatele (zejména když zaměstnavatelem byl stát nebo vídeňský magistrát), který by zaměstnavatelé nepropustili. na spotřebitele a které by pak nebyly znovu předány do tiskárny v důsledku zvýšení mezd a cen, které mechanicky následovalo. Pan OS Phillpotts* (Owen Phillpotts byl muž s dlouholetými zkušenostmi v zemi, od roku 1906 byl vicekonzulem a poté konzulem ve Vídni) namaloval alarmující obraz národního sobectví vypěstovaného inflací a politické neschopnosti vypěstované ekonomickou nejistotou. do roku 1914.) obchodní tajemník na britském vyslanectví ve Vídni:

Rakušané jsou jako muži na lodi, kteří to nezvládají a neustále signalizují o pomoc. Během čekání však většina z nich začne vyřezávat rafty, každý sám za sebe, ze stran a palub. Loď se i přes takto způsobené netěsnosti ještě nepotopila, a ti, kteří si takto získali zásoby dřeva, je mohou použít k vaření jídla, zatímco ti námořníci vypadají nachlazení a hladu. Obyvatelům chybí odvaha a energie i vlastenectví. Během nedávné stávky na železnici úřady požádaly automobilový klub o dobrovolníky, ale nikdo se nepřihlásil; a místní firmě na zapůjčení nákladních aut, ale ty byly odmítnuty, pokud je vláda nekoupí.

Přes všechny obavy lorda D'Abernona, že marka bude brzy na rakouské úrovni směny, proto pád koruny stále úžasně překonával její výkonnost. V květnu 1921 dosáhla koruna 2000 za libru. Květen 1922 to zjistil na 35 000. Základní příčiny byly v podstatě stejné jako vždy, podporované mezinárodními pochybnostmi a vedené veřejným domácím pesimismem, který přiměl Rakušany k nákupu všeho, co mohli za veškerou hotovost, kterou měli, a jejich odhodlání, navzdory tvrdším sankcím, které byly nedávno uvaleny. k hromadění veškerého dostupného jídla. Obchodníci byli nedávno novým nařízením zavázáni přijímat státní bankovky; ale protože to také dovolovalo pokračující používání cizí měny pro všechny nákupy, obchodníci obecně nacházeli omluvy pro přijímání málo jiného. Tento krok vedl ke značnému zhoršení, protože každý obchod ve Vídni byl přeplněný a rolníci se po tisících hrnuli do starého císařského hlavního města, aby se zbavili svých peněz.

„Ženy nakupovaly do zásob cukr, kávu a další zboží proti růstu cen nebo utrácely své peníze za oblečení a nábytek," napsal VW Germains.* (Autor Austria of Today, Macmillan 1932)

Jiní rozhazovali peníze neuváženě; víno bude zítra dražší! Ve dnech, kdy dolar rostl, docházelo k útěku na obchody. Ceny by rostly z hodiny na hodinu; veřejnost se zmocnila mánie kupování. Vyprávějí se příběhy o starém mládenci, který si koupil zavinovačky, protože místní obchod neměl co prodávat... Obchodníci kontrovali tím, že své obchody zavírali pod různými záminkami, kvůli nemoci, rodinným záležitostem, inventuře.

Machine Translated by Google

Byli tam také ti, zvláště z měst, kteří neměli žádné peníze na rozhazování.

V polovině května 1922 skončily galantní, téměř samostatné snahy Dr. Schoberové ve funkci kancléře vnést řád do rakouského hospodářství a umírněnost a zdravý rozum do její politiky. Jeho administrativa byla poražena v parlamentu pouhé čtyři týdny poté, co přesvědčil spojence v Janově, aby se vzdali svých dřívějších zástavních práv na veškerý rakouský státní majetek držený za účelem pokrytí nákladů na okupaci a reparace – dohoda, která uvolnila cestu pro získání rakouské půjčky. Politici mohli mít pocit, že Schoberová se dostala na řadu, ale odvolání nejsilnějšího státníka země okamžitě vyvolalo otazníky nad úvěruschopností země, pokud měla pod kontrolou své vlastní finance. Se zprávou o rezignaci bývalého policejního šéfa vypršel britský kredit slíbený Lloydem Georgem, který se z Francie a Itálie nikdy neuskutečnil, a koruna začala znovu mizet. Situace Rakouska zůstala obzvláště kritická, na rozdíl od Maďarska nebo Německa, protože byla silně závislá na zahraničním dovozu.

Po 1. červnu se graf poklesu koruny stal závratným. Údaj z 5. června 52 000 za libru, tedy hodně přes 10 000 za dolar, vyvolal něco jako paniku, která během následujících dvou dnů přispěla k dalšímu poklesu o 40 procent. 9. června byla libra na 70 000 korunách, dolar na více než 15 000. Během měsíce od zavraždění Rathenaua v Německu na konci června koruna v sympatiích klesla ze 100 000 na 125 000. Paralelně s pádem přišel obrovský růst cen, index, jehož základna byla v červenci 1921 100, dosáhl 2 645.

Kompetence vídeňských politiků řešit takovou situaci se v hlavním městě stala pouhým špatným vtipem, zatímco mimo něj pohrdání a nechuť k centrální vládě ještě rostly. Ve Štýrsku a Tyrolsku byla unie s Itálií široce zvažována jako lepší alternativa. Ve Vídni pokračovaly rozhovory o anšlusu s Německem, podporovány panněmci, zakázanými mírovými smlouvami a znevažovanými, jak tomu nyní bylo Berlínem – „Kdo by se k nám chtěl přidat," zeptal se dr. Wirth, „se značkou v v jakém je stavu?" Rada Společnosti národů odmítla potřebné povolení a komunistické podvracení země se zvýšilo, s více financemi z Moskvy.

Ve skutečnosti byla sama rakouská komunistická strana úplně a beznadějně zbankrotovaná jako země, ale Moskva si myslela, že stojí za to ji podporovat kvůli jejím vztahům s významnějším německým hnutím. Bylo dobře organizované a kromě protestů proti zdražování a rutinních výzev ke konfiskaci bohatství bohatých se úspěšně zajímalo buď o vyvolávání nebo prodlužování stávek. Pozoruhodným vývojem bylo, že jednotliví komunisté, kteří zdaleka nebyli skrytou organizací dříve, začali zcela otevřeně projevovat svou věrnost a své ruce.

V srpnu 1922 zaslal Dr. Ignaz Seipel, Schoberův nástupce ve funkci kancléře, novou, zoufalou žádost, žádající od Dohody o půjčku ve výši 15 milionů liber. Lloyd George to jménem Nejvyšší rady odmítl s politováním nad tím, že Rakousko od války „už od nich dostalo tolik s tak neuspokojivými výsledky". Rakousko bylo stroze odkazováno na Společnost národů a do konce měsíce koruna klesla na 350 000 za libru, přesně na desetinu své květnové hodnoty. Zoufalství bylo úplné. Rakušané čekali, až se obloha spadne, jako by se to nestalo už tucetkrát. Šéf policie veřejně oznámil, že má 20 000 mužů, s nimiž se může spolehnout na odzbrojení nebezpečně levicové rakouské armády. The

Machine Translated by Google

Americký ministr ve Vídni varoval návštěvníky, kteří nejsou služebně, aby se drželi stranou. Časté, stejně jako byly stávky a demonstrace, byly prorokovány větší nepokoje a britské vyslanectví hlásilo „plaché židovské obchodníky“, kteří spěchali, aby si dali do pořádku pasy. Rizika plenění hladovými, nepracujícími davy denně rostla, protože od července se index životních nákladů zvýšil o 124 procent. Jen v červenci mohl stát splnit své závazky vůči svým zaměstnancům pouze ve výši 150 miliard korun formou plateb ve splátkách. Srpnové zvýšení zvýšilo povinnost na 344 miliard a celostátní mzda za měsíc byla asi 700 miliard - v každém případě mnohem více než stávající oběh. Blížil se kolaps veškeré vládní moci.

Situace samozřejmě odrážela základní finanční problém Rakouska spočívající v jeho nadměrných výdajích na nadbytečné oficiální platy a mzdy (počet jejich příjemců se během válečných let značně nafoukl), které, jak automaticky rostly na indexu, bylo možné vyřešit pouze tiskem více peníze. Odbory do konce července protestovaly, že index, měsíčně upravovaný na základě růstu životních nákladů za předchozí měsíc, již nestačí držet krok s cenami; takže tlaky na další tisk neustále rostly. Jen v srpnu činila dodatečná emise nekrytých bankovek 560 miliard – částka, která přispěla k tomu, že zákon přijatý v červenci o zřízení nové emisní banky s kapitálem 800 miliard, který byl z poloviny poskytnut vynucenou půjčkou, a z poloviny z důvodu nesmyslnosti nové zdanění. I když byl tento plán podporován Reparační komisí, zrodil se mrtvě jednoduše proto, že vzhledem k rozsahu odpisů byl zastaralý.

S červencovým pádem koruny se ve Vídni dala do pohybu náhradní burza, Devisen-zentrale, prostředek regulace transakcí a pohybu cizí měny, který během několika měsíců napodobily Německo i Maďarsko. Nejen, že se nepodařilo udržet cestu. Nedokázalo vrátit kritických 18 milionů liber v hodnotě rakouského zlata, o kterém se nyní počítalo, že bude uloženo ve Švýcarsku. Neulehčilo to šikanózní poměry rakouských středních vrstev, ani hrozný život nižších vrstev. Ostatně ani to nemělo žádný znatelný vliv na operace spekulantů, deprivaci ziskuchtivých nebo na proces devalvace měny. Když se koruna stala nepřijatelnou a nepřijatelnou, ti s cizími bankovkami, hlavním prostředkem směny, začali odmítat se s nimi vůbec rozloučit. Rakušané byli zpátky tam, kde je válka zanechala, několik milionů zkrachovalých a hladových lidí se zmítalo na mapě, kterou neznali.

Rakousko, které se však jako národ na rozbouřených evropských mořích roku 1922 jen stěží vznáší (nautické metafory se k jejímu stavu velmi hodily), mělo náhle najít půdu pod nohama.
Dr. Seipel odmítal lhostejně čekat na blížící se zmar a nakonec se rozhodl vyměnit část nezávislosti své země za to, že vůbec přežije. "Teď jsme viděli," řekl jeden komentátor, "dosud bezpříkladnou podívanou rakouského kancléře na turné po Evropě nabízejícího svou zemi tomu, kdo nabídne nejvyšší nabídku."

Seipelovo turné postupně zahrnovalo každého z rakouských sousedů a bylo rafinovanou diplomatickou předehrou k jeho dojemné výzvě u Společnosti národů v Ženevě na začátku září. Tomuto orgánu přesvědčivě ukázal, že bez finanční pomoci by se Rakousko založené smlouvou ze St Germain rozpadlo na kusy; a oznámil, že Vídeň je připravena přijmout jakýkoli stupeň disciplíny, který by Liga mohla vyžadovat, aby dala svůj dům do pořádku. Pistole v čele Ligy nebyla ani tak hrůzou z rozpadu Rakouska, jako spíš hrozbou rakouské celní unie, nemluvě o nějakém politicky silnějším subjektu, s jedním z nich.

Machine Translated by Google

sousedé — Německo, Bavorsko, Itálie nebo podunajské státy — což se rychle stávalo jediným jiným životaschopným řešením jakéhokoli druhu. To, že se Rakousko mohlo stát italským protektorátem, součástí Velké Itálie, dalo Francii zvláštní důvod k zamyšlení.

Celá pozice se zázračně změnila, když začala jednání s Ligou. Koruna, která dosáhla svého dna 25. srpna, trochu vzrostla, z 350 000 na 335 000 na libru, v prvním zářijovém týdnu – a tam, s pomocí důvěry, kterou rozhovory zplodily, ji vláda dokázala udržet. Ženevské protokoly byly připraveny do měsíce. Jedna zaručovala rakouskou politickou a územní celistvost; druhý poskytl Británii, Francii, Itálii a Československu, aby se zaručily za rakouskou půjčku ve výši 650 milionů zlatých korun; a třetí se Rakousku zavázala, že dá své finance do pořádku, přestane eskontovat státní pokladniční poukázky a zřídí novou emisní banku. Celek měl být zaručen vložením absolutní finanční moci do generálního komisaře jmenovaného Ligou.

Poté, co rakouský cenový index dosáhl svého maxima 15. září 1922, ceny nepřetržitě klesaly až do konce roku a za tu dobu ztratily 20 procent. Ještě pozoruhodnější je, že po 2. září hodnota koruny vůči dolaru již nikdy nekolísala, a to navzdory skutečnosti, že inflace peněžní zásoby pokračovala další dva a půl měsíce a oběh bankovek se více než ztrojnásobil. Až do poloviny listopadu, kdy byla zřízena nová rakouská národní banka a výnosy pocházely z krátkodobé vnitřní půjčky loajálně upsané rakouskými bankéři, deficit státních výdajů pokrývala tiskárna. Vláda žila na úvěr, inspirovaná nadějemi vznesenými v Ženevě, kráčela po nejtenčím provaze.

Postabilizační inflace, oxymoronická situace, kterou se zájmem ekonomové té doby zaznamenali, pramenila z potřeby nahradit velké množství zahraničních bankovek v oběhu korunovými bankovkami. Existoval také skutečný nedostatek hotovosti, kterou tiskárna fyzicky nebyla schopna nahradit: v srpnu 1922 představovala částka v oběhu o něco více než 80 milionů zlatých korun ve srovnání s 500 miliony, které byly v oběhu před válkou (i když podle poněkud odlišné okolnosti) ve stejné oblasti. Ke snížení cen přispěly dva faktory: že již nemusely být přemrštěné, aby zajistily ziskovost; a že od té doby, co byl trh se zbožím nasycen během rozsáhlého utrácení, ceny přirozeně klesaly s poptávkou.

Po polovině listopadu, kdy se úspěch operace začal projevovat všem doma i v zahraničí, bylo vládní politikou především zabránit jakémukoli zlepšení hodnoty koruny. Vídeň už byla svědkem tísnivého dopadu na Československo, když její finance byly hrubě narušeny spekulativním nákupem české koruny v Německu.

Rakousko v roce 1922 "se stalo tak orientované na neustálé znehodnocování, že samotná stabilizace stačila k vytvoření akutní hospodářské krize. Vláda potřebovala koruny; a ty byly vydávány za cizí měnu přijatou buď z domácích nebo zahraničních zdrojů, cizí měnu Banka byla ve skutečnosti povinna nakoupit více zahraničních bankovek, než potřebovala.

Rychlost, s jakou se ve Vídni obnovila důvěra a stabilita, i když nedosáhla žádného stupně prosperity, naznačovala, do jaké míry byl zvláštní problém Rakouska především psychologický a administrativní. Obyvatelstvo Rakouska od počátku vždy projevovalo hlubokou nedůvěru v sebe a ve svou vládu a stejně dětinské

Machine Translated by Google

spoléhání na cizí pomoc a kontrolu. Do značné míry to bylo možná proto, že prázdnota tradiční autority, kterou revoluce smetla a současně vyvolala rozčarování mezi zbídačenými úředníky a vládnoucími třídami, zůstala žalostně nenaplněna.

Dr Seipel, netřeba říkat, se dostal pod nejsilnější útok svých politických odpůrců za to, že vyměnil za zlato suverenitu nové republiky; ale socialisté byli nakonec v polovině října umlčeni Mussoliniho převratem v Itálii, který pro ně vyvolal strašák fašistického Rakouska, pokud by půjčka Ligy neprošla: fašismus byl v současnosti mezi mnoha Rakušany oblíbenou záležitostí. Finanční výbor Ligy však okamžitě pochopil, že žádná rakouská vláda nebude v parlamentu dost silná, aby dosáhla potřebného druhu hospodářství nebo vymanila zemi bez pomoci z potíží, které sahaly od příslibu anarchie až po hrozbu hladomoru. Krátkodobá interní půjčka, která založila novou banku, byla okamžitě následována krátkodobou mezinárodní půjčkou, kterou stále více zemí spěchalo garantovat; Rakousko se usadilo a počkalo na dlouhodobé mezinárodní úvěry, o kterých se stále diskutovalo. Dr. Zimmermann,* (Dr. AR Zimmermann, dříve purkmistr Rotterdamu.), generální komisař Ligy, přijel do Vídně v polovině prosince 1922 a začal okamžitě vytvářet a udržovat ekonomické podmínky, které vyžadovaly Ženevské protokoly, uznávaje kolik toho Rakousko samo již udělalo při stabilizaci měny, aby tento úkol usnadnilo.

Prioritou bylo nastavit obráceně systém, který byl založen na směsi politické výhodnosti a socialistické benevolence negací ekonomiky. Bylo zjištěno, že Vídeň obsahuje více státních zaměstnanců jako hlavní město republiky o šesti a půl milionech než jako hlavní město 50milionové monarchie. Výběr daní byl zcela neúčinný a všechny státní podniky hospodařily s obrovskou ztrátou. Deficit železnic ve výši 0,6 milionů GBP ročně, což je jedna třetina národního schodku, nevznikl pouze z přetížení, ale také z nízké ceny. Každá míle železnice měla tři muže, kteří ji provozovali proti dvěma ve Švýcarsku; a zatímco mzdy zaměstnanců železnic rostly s indexem životních nákladů, železniční tarify byly na pětině toho, co by měly být, aby poskytovaly odpovídající příjmy. Ministerstva, železnice, pošta – to vše potřebovalo drastické okleštění a reformu. Vyplacené dotace byly překvapivě velkorysé. Necelá polovina uživatelů železnic platila plné jízdné. Tato zkrachovalá země dokonce dodávala obyvatelstvu doutníky hluboko pod výrobní náklady.

Rakouské finance, jako jediné z bývalých ústředních mocností, byly nyní zjevně v pořádku.
Když se důvěra veřejnosti vrátila navzdory prudce rostoucí nezaměstnanosti, část velkého množství nahromaděné cizí měny proudila zpět na trh. Tady konečně byla základna, na které mohla země stavět; nebo spíše, protože nezávislost na vnější pomoci musela být tak rozsáhlá, že na ní mohla být postavena země.

Do jara 1922 v rozsahu finančních a obchodních nepokojů Maďarsko, druhá zapadlá duální monarchie Habsburků**, (Maďarsko ztratilo všechna svá nejlepší území na základě Trianonské smlouvy a ponechalo si pouze 14 komitátů z 64 V samotném britském ministerstvu zahraničí bylo přímo, i když ne veřejně, přiznáno, že „reparace navíc jsou trochu moc“.) bylo na půli cesty mezi Německem a Rakouskem. Jako agrární země se její problémy lišily od obou, protože teoreticky měla dost na to, aby mohla žít, a něco na ušetření. Vzhledem k její v zásadě slibné fyzické kondici bylo pozoruhodné, jak věrně Maďarsko šlo stejnou cestou jako její bývalí spojenci k finanční katastrofě.

Machine Translated by Google

Mezi lety 1913 a koncem roku 1921 se měna v oběhu zvýšila 64krát. Průměrný počet domácích předmětů zakoupených v roce 1914 za 100 korona nyní stojí 8 260. Před válkou byly v oblasti, která tvořila nové Maďarsko, státní příjmy asi o desetinu vyšší než výdaje: tři roky po příměří byly výdaje o třetinu vyšší než příjmy. V roce 1921 narušení normálních měnových standardů v důsledku války, revoluce, kontrarevoluce, rudého teroru, pak bílého teroru a nakonec regentství admirála Horthyho vyvolalo tak velký pocit sklíčenosti, že obvyklou myšlenkou každého, kdo má peníze, bylo přeměnit je. do stabilnějších aktiv — cizí měny, průmyslových akcií, starožitností nebo šperků. Stejně jako v Německu a Rakousku byly spekulace na burze cenných papírů hojné ve všech kategoriích, všechny kategorie akcií se kupovaly a prodávaly a kurz různých měn den za dnem dychtivě sledoval.

Ministr financí Dr. Hegedus otevřeně považoval za svůj první úkol v roce 1921 zastavit let z koruny. Ačkoli to bylo v lednu na 2 100 za libru, on by ji, jak tvrdil, stabilizoval na 400. Ve skutečnosti šest týdnů po prvním pokusu císaře Karla o znovuzískání maďarského trůnu v dubnu 1921 kurz proti libra byla snížena na 800. Hegedovy reformy však mohly být lépe rozloženy na desetiletí než na devět měsíců a byly tak drakonické, že nakonec vedly k jeho rezignaci v září. 29 finančních zákonů schválených Národním shromážděním za jeho vlády zahrnovalo 20procentní daň z kapitálu a divoké fiskální útoky na „válečné bohatství“, akcie, přepych všeho druhu a majetek – návrhy zákonů, které byly přivítány zděšením nebo radostí. kdo jimi byl ovlivněn. Závažná psychologická chyba byla spáchána embargem na odstranění 20 procent bankovních vkladů, protože veřejnost, zejména rolníci, se poté začala bránit svěřovat své úspory jakýmkoli finančním institucím a hromadila je doma kvůli následnému nedostatku oběživa. .

Dr. Hegedüs připisoval svůj neúspěch pádu německé marky, špatné úrodě a nejistotě ohledně reparací. Ale jeho posledním činem bylo zajistit si hlas ve výši 960 milionů korun (600 000 liber) na zvýšení platů státních úředníků, kteří výrazně zaostávali za mzdami běžných dělníků; a toto opatření se stalo oficiálním důvodem nové inflace a nového znehodnocení, když se tiskárny poprvé od března znovu rozjely vážně.

Finanční politika Dr. Hegedüse ovlivnila maďarský obchod učebnicovým způsobem. Jak korona na jaře 1921 ocenila, nezaměstnanost, do té doby zanedbatelná, výrazně rostla, protože zboží a suroviny nakoupené v době, kdy byl kurz koruny v zámoří na úrovni 2 000 za libru, nebylo možné zlikvidovat jinak než s velkou ztrátou, když se zlepšila. na 800. Jak se korona zlepšovala, jinými slovy, zhoršovala se pozice obchodníků a výrobců; a když Hegedus rezignoval a korona padla, komerční svět si oddechl úlevou a průmyslovým nepracujícím byla obnovena práce. Na druhé straně byl dočasný nárůst hluboce přivítán oficiálními třídami a dalšími osobami s pevným příjmem. Naproti tomu rolnictvo (dvě třetiny populace) to celé vnímalo lhostejně, protože vždy dokázalo prodat svou produkci za cenu blízkou světové tržní ceně: možná na tom byli lépe než jakýkoli podobný subjekt v Evropě. .

V posledních měsících roku 1921 musela vláda znovu čelit problémům s přežitím oficiálních tříd. Zásobování potravinami a dalšími potřebami za cenu nižší, než byla pořizovací cena, přineslo jen mírné zmírnění. Vysoký úředník, jako je například náměstek ministra zahraničí, stále dostával

Machine Translated by Google

jeho předválečný plat 2000 korun měsíčně, v předválečném vyjádření dostačující pro život v mírném luxusu a dost na to, aby mohl vychovávat a vzdělávat svou rodinu. I když mu nyní pomáhají dotace v hodnotě 3 000 korun měsíčně, nemohl existovat ani za méně než 20 000. Tato poslední suma, která v září 1921 (těsně před Karlovým druhým pokusem o Budapešť) přinesla ekvivalent 120 liber ročně, měla do Vánoc méně než 70 liber ročně. Administrativní práce, rovněž odměňovaná zlomkem předválečných sazeb, způsobila, že její praktikující byli v patřičné bídě.

Pan Hohler,* informoval britský vysoký komisař v Budapešti

Později Sir Thomas Hohler, narozený 1871, zemřel 1946.

Za takových okolností by se člověk mohl jen stěží divit, že úplatkářství bují: a maďarským státním úředníkům to hodně říká, že případy korupce úředníků jsou poměrně vzácné. Zdaleka nejhůře jsou na tom oficiální a kultivované třídy. Zdrženlivost brání zjištění, jaký podíl je skutečně potřebný. Prodejní místnosti však naznačují úžiny, do kterých se tolik redukuje.

Přesto mnozí z „oficiální" třídy, zejména její mladší členové, nacházeli východiska pro své pocity ve škodolibých aktivitách tajných společností, z nichž většina byla násilně antisemetické. Tyto společnosti také přitahovaly podporu od mladších armádních důstojníků, kteří také potřebovali důvod pracovat a někoho, kdo by mohl za svou chudobu vinit.

V červnu 1922 uplynuly dny, kdy ministr financí mohl vnést pořádek do maďarského rozpočtu. Od ledna se emise bankovek zvýšila o 28 procent, cenový index o 36 procent a vnější znehodnocení koruny mezi 52 a 75 procenty – rozpětí představující disparitu během jediného červnového týdne. V polovině června by libra koupila 4 500 korona, jak uvedl nový ministr financí, Dr. Kallay, finančního státu Německa a Rakouska. Stejně jako v Německu se nepředpokládalo, že tiskárna má mnoho společného s mírou odpisů, ortodoxní finanční kruhy obviňují „nedostatek důvěry v Curych" a tvrdí, že odpisy byly mnohem větší než nárůst Všimněte si, že to druhé může nanejvýš přispět k tomu prvnímu. Opět skutečnost, že po mnoho měsíců devalvace v zahraničí důsledně předcházela, spíše než následovala po nových emisích měny, vedla maďarské finanční úřady k tomu, že přehlédly účinek na Curych vědomí, že rozpočtový schodek bude vždy vyrovnán papírem a že bankovky budou vždy vydávané k uspokojení poptávky po měně, která následovala po každém zvýšení cen. V každém případě, stejně jako německá vláda nepředpokládala, že stabilizace je možná, zatímco dluh na reparacích zůstává neznámý. Náklad se zdvojnásobil v roce, kdy byla Trianonská smlouva konečně ratifikována.

Koncem června 1922 se schylovalo k znatelným nepokojům a rostl počet protestů za náklady na živobytí. Stávky budapešťských „obecních mrchožroutů" a přečerpávačů odpadních vod byly vykoupeny v obecném kole zvyšování mezd, které bylo uděleno v sazbách mezi 12 a 75 procenty. Doktor Kallay tvrdil, že je neodolatelně veden ke zvýšení emisí papírových peněz, ať už jsou jejich nebezpečí jakákoli, pokud se nečeká žádný zlom ve spirále rostoucích cen a zvýšených mezd.
Korona, která 17. července dosáhla 6 000 za libru, šla o týden později na 7 000 (v sympatiích se značkou po Rathenauově smrti již výrazně klesla) a cena potravin se zvýšila. Nové mzdové požadavky přišly okamžitě.

Machine Translated by Google

Větší část národního bohatství mezitím produkovala farmářská komunita, jejíž daně byly i přes snahu Dr. Hegedüse v peněžním vyjádření stejné jako před válkou, tedy méně než jedna-dva-setina v reálném vyjádření. Tato fiskální nespravedlnost by sama o sobě stačila k zesílení nepřátelství mezi městskými, průmyslovými a obchodními kruhy na jedné straně a farmáři a vlastníky nemovitostí na straně druhé. Rozbíhající se finanční příležitosti však farmáře povzbudily k tomu, aby zadržel své plodiny co nejdéle, aby po nich vytvořil neuspokojitelnou poptávku a další zvýšení průměrné ceny.

Maďarská zkáza byla z velké části vytvořena sama.

Devalvace korony pokračovala alarmující rychlostí. V září, kdy oběh bankovek vzrostl o 25 procent oproti srpnovému číslu a koruna klesla na 11 000 za libru, zjistilo ministerstvo financí vysvětlení, že poslední nárůsty bankovek by neměly způsobit žádné znehodnocení, protože pouze odrážely nárůst aktiv země. se sběrem úrody; a že nově vydaná měna bude sama shromážděna, jakmile bude rozdělena roční úroda. Ať už to pocházelo z převýšení nebo zbožného přání, naděje byla marná, protože nebylo možné pohnout sklizní za cenu.

V jisté panice vláda zřídila úřad pro kontrolu deviz – Devisenzentrale podle rakouského modelu – aby odvrátila finanční katastrofu. I když to, čemu se říkalo „Kinderkrankheiten“, jeho problémy se začátky přetrvávaly, situaci to značně zhoršilo. Kancelář poté, co stanovila směnný kurz koruny pod její tržní hodnotu, a nebyla tak schopna přimět držitele cizí měny, aby se s ní rozloučili, ocitla se bez prostředků, které by obchodníkům pomohly zaplatit jejich zahraničním věřitelům. Dříve obchodníci prodávali do zámoří na základě směnného kurzu pro daný den a kryli okamžitě v měně svých věřitelů.

Podle nových předpisů přišla každá žádost o cizí peníze před špatně organizovanou kancelář a byla zpožděna až o dva týdny — poté bylo možné kvůli nedostatku vyhovět pouze části žádosti. Zahraniční obchod se proto rychle zpomalil, což vedlo k vyšší nezaměstnanosti.

Na druhou stranu v listopadu, kdy se korona uměle udržovala na 12 000 za libru, maďarská Devisenzentrale fungovala dostatečně hladce a spekulanti jí byli údajně znechuceni, protože se ztratila příležitost zmanipulovat cenu korony v zahraničí. Burzovní spekulace okamžitě vystřídaly burzovní spekulace a divoký nápor na nákup průmyslových akcií. Akcie kotované na jaře za 8 000 korun vyletěly na 100 000 a více; a společnosti, které viděly svou šanci, začaly navyšovat svůj kapitál a zalévat své akcie. Veřejnost pokračovala v utrácení; a bylo poznamenáno, že ani konzervativní investoři neměli ponětí o tom, že by si ponechali své nové podíly (jejichž dividendy byly v poměru k výdajům směšně malé), ale spíše o vytváření zisku a prodeji na úkor svých méně bystrých krajanů.

Dva měsíce téměř stabilní měny v kombinaci s preventivními zákony proti spekulacím na burze však poté donutily spekulanty realizovat své akcie. Citace začaly znovu padat a mnozí byli ošklivě pokousáni.

Přihlížející veřejnost, příliš chudá na to, aby hazardovala, mohla mít malé srdce, aby se z této podívané radovala.

Přestože byla korona pevná, ceny dále rostly a během dvou měsíců před 1. listopadem přidaly 60 procent. 13. listopadu vláda podstatně zvýšila železniční jízdné a poplatky za dopravu, což byl krok, který měl přímé a nelítostné důsledky pro ceny obecně. „Všechny třídy“, napsal Hohler, „zcela ztratily smysl pro proporce, pokud jde o náklady

Machine Translated by Google

znepokojený. Maďar, který jen pokrčí rameny a zamumlal něco o Trianonské smlouvě, když si účtuje 5 000 korun za láhev vin mousseux, je pobouřen zvýšením ceny tramvajových jízdenek o 5 korun."

Hohler poskytl ministerstvu zahraničí podrobný rozpis toho, jak Maďaři reagují na svou novou finanční zátěž. Státní úředníci, řekl, byli extrémně tvrdě zasaženi, nebyli schopni udeřit a zůstali naživu jen proto, že jejich stále mizerné platy byly doplněny určitými privilegii, jako je nominální jízdné na železnici a právo levně nakupovat některé z jejich potřeb.
I tak bylo „obtížné pochopit, jak mohou existovat ti z nich, kteří nezákonně nemohou profiler de I'occasion existovat". Armádní důstojníci na tom byli sotva lépe. Například major, který dostával před válkou týdenní výplatu 575 koron, nyní dostával 17 000 týdně (nebo asi 1 libru), zatímco na znovuzískání své bývalé kupní síly by potřeboval 184 000 týdně. Ve skutečnosti si poručík musel vystačit s jednou librou týdně a velitel sboru s asi 2 55 £. Ženatí důstojníci dostávali příspěvek na manželku a dítě ve výši 3 500 korona měsíčně (6 s) na hlavu.

S výjimkou několika šťastlivců, kteří měli kapitál v neutrálních zemích, představovaly třídy rentiérů „nejstrastivější obrázek". Mladší a aktivní našli práci, ale starší byli nemajetní. Odborné třídy, lékaři a právníci, stejně jako v Německu a Rakousku, trpěli nedostatkem pacientů a klientů, ale mohli do určité míry upravit své poplatky – ačkoli lékařské profesi nepomohlo, že všechny nemocnice byly zbaveny nejzákladnější a nejnutnější schůzky od postelí po mísy. Profesionální muži s pevnými platy byli „sníženi na absolutní nouzi". Úředníci, kteří tvořili velmi důležitou třídu v hlavním městě, měli zcela nedostatečné platy v rozmezí od 12 000 do 20 000 měsíčně (sazba mezi 12 a 19 £ ročně), které se neustále snižovaly; ale většina stále mohla dostat své obědy za nominální číslo, které dodaly jejich kanceláře, takže tělo a duše mohly zůstat pohromadě.

Avšak pro ty, kteří mají rodiny, aby se živili „60procentním nárůstem cen pro tuto třídu, se nedá zdržovat".

Pracovníci, kteří je podporovali odbory, na tom jako obvykle nebyli tak špatně, jejich platy se čas od času revidovaly. Přesto neměli zrovna štěstí. Zatímco v roce 1914 bylo na nákup obleku potřeba 80 hodin práce a v roce 1919 141 hodin, v červenci 1922 bylo potřeba 381 hodin. Podobně se hodiny potřebné k nákupu tuctu vajec posunuly z jedné na tři a za kilo chleba z půlky na dvě.

Na venkově byli vlastníci půdy a farmáři postiženi méně než kdokoli jiný, produkovali většinu svých vlastních základních potřeb a zvyšovali ceny komodit stejně pravidelně jako obchodníci. Rolníkům bez půdy se nedařilo tak dobře a velký počet příležitostných dělníků, jejichž putování bylo omezeno novými hranicemi Maďarska, tvořilo zvláště strádající třídu. Hohlerovo vyprávění končilo poznámkou, že mnohým se v hospodářské krizi dařilo a byli zodpovědní za povrchní atmosféru prosperity, kterou Budapešť představovala – zejména, jak si myslel, Židé, kteří tvořili velkou část populace hlavního města.

Když se blížily Vánoce 1922 a ceny stoupaly nad síly většiny městských tříd, aby se vyrovnaly, bylo jasné, že krizi nelze dlouho odkládat, ani podpora koruny užitečně pokračovat. S rostoucí mocí tajných organizací, narůstajícím extrémním nacionalismem a antisemitismem v důkazech dokonce i v oficiálních kruzích bylo Maďarsko na pokraji.

Machine Translated by Google

Machine Translated by Google

8: Podzimní papírová honička

POUZE venkované přežívali v Německu v pohodlí: každý, kdo žil mimo zemi, měl nejsnazší přístup ke skutečným hodnotám. Nebylo divu, že i když zajistili, že peněžní příjmy za jejich zboží budou jen ekvivalentní kupní síle, na jakou byli zvyklí, byli obviněni z vydírání – tím spíše, že zdrželi prodej produkce v plné výši. vědomí, že ceny budou tím vyšší, čím déle budou čekat. Erna von Pustau odjela zůstat na venkov a bez obalu se zeptala svých hostitelů, co dělají se všemi penězi, které ždímají z měšťanů. Upřímně odpověděli, že splácejí hypotéky. Princip Mark gleich Mark nesmírně pomohl zemědělství: pro venkovany, vlastníky půdy, farmáře nebo rolníky začal život znovu. Na konci srpna 1922, kdy marka překročila 2 000 za dolar – 9 000 za libru – byla hypotéka na sedm nebo osm let splacena 399/4OOth. Když se Frau von Pustau vrátila domů, mluvilo se v rodině o růstu cen, o kreditech, které je třeba snížit, o měšťácké straně, o velkém byznysu a dělnících, kteří vždy žádali víc... Kontrast mezi zemí a Město bylo tak obrovské, že ho lidé, kteří ho neprožili, ho nemohou pochopit.

Herr Hans-Georg von der Osten, který dříve létal s létajícím cirkusem barona von Richthofena a později byl krátce Goeringovým ADC, dokud nezastřelil oblíbeného jelena Reichsmarschall, vzpomíná, že v únoru 1922 s půjčkou od přátelského bankéře koupil panství sousedící s jeho vlastním majetkem v Pomořansku za 4 miliony marek (pak ekvivalent asi 4 500 £). Dluh zaplatil na podzim prodejem necelé poloviny úrody jednoho ze svých bramborových polí. V červnu téhož roku, kdy ceny vystřelily před značku, koupil od obchodníka 100 tun kukuřice za 8 milionů marek (tehdy asi 5 000 liber). O týden později, ještě před dodáním, prodal celý náklad zpět stejnému prodejci za dvojnásobnou částku, čímž vydělal 8 milionů marek, aniž by zvedl prst. „Za tuto částku," řekl, „vybavil jsem panské sídlo svého nového panství starožitným nábytkem, koupil jsem tři zbraně, šest obleků a tři nejdražší páry bot v Berlíně – a pak jsem tam strávil osm dní na město.'

Byl to jednoduchý obchod: jediná věc, která se v té době dala dělat s hotovostí, bylo přeměnit ji co nejrychleji v něco jiného. Zachraňovat byla hloupost. Nepochybně se však stejně jako v Rakousku našlo mnoho zemědělců, kteří se chovali nehorázně. Schachtův popis inflačních let připomněl, že farmáři „používali své papírové známky k co nejrychlejšímu nákupu všech druhů užitečných strojů a nábytku – a také mnoha zbytečných věcí. To bylo období, kdy se křídla a pianina nacházela v těch nejnehudebních domácnostech." Každý, kdo žil v realitě inflace, se podle něj mohl chránit před ztrátami v papírové měně nákupem aktiv, která by si udržela jejich hodnotu: domy, nemovitosti, průmyslové zboží, suroviny a tak dále.

Velkoobchodní uchýlení se ke skutečným hodnotám umožnilo nejen majetným, ale především bezohledným uchovat a možná i rozmnožit svůj majetek... V důsledku tohoto boje o sebeobohacení a finanční sebezáchovu, založené na zneužívání nevědomosti mas byl narušen každý aspekt obchodního života.

Machine Translated by Google

Odsoudit boj jednotlivce o přežití v tak chaotických podmínkách, jako je sobecký, nepřirozený nebo nesprávný, bylo v mnoha ohledech nespravedlivé. Když lidé nechápou, co se děje nebo proč se to děje, a nemají ponětí, co s tím dělat, a nikdo jim to neřekne, musí následovat panika. I tak, že se venkované chovali přirozeně, nepřinášelo útěchu měšťanům, kteří neměli zboží k výměně a jejichž příjmy zůstaly statické.

Jeden hesenský profesor si s příchodem září posteskl, že profesoři, učitelé a vědci už nemají právo žít a mnozí pravděpodobně zemřou v nadcházející zimě na nedostatek jídla a tepla. Bál se, že jejich synové místo toho, aby následovali kariéru svých otců, jak to dělali po generace minulých, se silou okolností obrátí na manuální práci, aby si vydělali na chleba.

Zjevně bylo možné být přehnaně pesimistický: vydělávat si chléb manuální prací v kritickém období nemusí člověka k této činnosti trvale svazovat. Přesto profesorovy stížnosti ukázaly sklíčenost, do níž se akademický svět omezil:

V Německu již začala vládnout práce, zcela nebo částečně vzdělaná práce, a po mozcích není poptávka: to znamená, že mozky již nemají tržní hodnotu. Výsledkem může být jedině katastrofa pro Německo a úpadek civilizace ve střední Evropě, ne-li dokonce pro celý svět...

K hospodářské krizi se však již přidal nový prvek. Mzdy vyplácené za práci poprvé začaly výrazně a vážně zaostávat za růstem cen, navzdory všemu, co s tím mohl monopol odborů dělat. Prezident Ebert, žádající Curzona, aby zavedl další moratorium na reparace, poukázal na to, že podmínky existence pro pracující obyvatelstvo se staly „zcela nemožné“ a že pád německého hospodářského života je bezprostřední.

Litr mléka, který stál v dubnu 1922 7 marek a v srpnu 16, stál do poloviny září 26 marek. Pivo se vyšplhalo z 5,60 marek za litr na 18, na 30. Jedno vejce, 3,60 v dubnu, nyní stálo 9 marek. Za pouhých devět měsíců vzrostl týdenní účet šoféra pana Seedse za identický koš potravin z 370 marek na 2 615.

Nárůst o téměř 100 procent za poslední čtyři týdny [uvedl konzul] pokračoval tak náhlými skoky a hranicemi, že nelze vymyslet žádný plán pro současné zvýšení mezd, který by se s tím vyrovnal: zvýšení mezd poskytovaných konec jednoho týdne by například do příštího úterý nezvládl růst cen a dělnické a platové třídy těžce utrpěly i přes jejich neustále se zvyšující odměny... Mzdová situace je v současnosti beznadějně rozkolísaná.

Dne 9. září finanční úřady oznámily, že v předchozích deseti dnech bylo vytištěno a distribuováno 23 miliard marek, což představuje 10 procent celkového oběhu papíru v zemi. „Denní produkce federální tiskárny,“ svědomitě zaznamenaly noviny, „nyní vzrostla na 2,6 miliardy papírových marek. V průběhu tohoto měsíce dojde k navýšení na téměř 4 miliardy papírových marek, u této částky lze doufat, že nedostatek peněz bude definitivně překonán.“

Machine Translated by Google

Nedostatek likvidní hotovosti byl skutečně akutní a červencový zákon o nouzových penězích se začal projevovat. Velké průmyslové koncerny začaly svým dělníkům vyplácet zčásti bankovkami a zčásti vlastními kupony, které místní živnostníci přijali s tím, že budou vykoupeny ve velmi krátké době. Obce také začaly vydávat své vlastní měny, protože si byly vědomy toho, že jakékoli zpoždění v přijímání jejich výplatních balíčků by nebezpečně pohoršilo pracovníky, jejichž hlavním zájmem bylo utratit je dříve, než dojde ke znehodnocení. Ve městech a obcích se vyvinul paralelní strach z nezaměstnanosti, který by ve velkém měřítku mohl vést k vypuknutí komunisty inspirovaného nepořádku, a tak začaly uměle vytvářet zaměstnání pro své zaměstnance. Obyvatelé Frankfortu se znepokojením zaznamenali, že za městem se opravují velké úseky vcelku provozuschopné silnice a že se nadzemní telefonní vedení mění na podzemní.

Zářijové plány Říšské banky byly řádně splněny, ale jelikož se druhý týden v říjnu zdálo, že marka vstupuje do stavu volného pádu, když se během šesti týdnů posunula z 9 000 na 13 000 na libru, naděje, že poptávka po hotových penězích bude být splněny byly jak rychle čárkované.
Předpověď profesora Keynese o 15 měsíců dříve, že značka bude klesat o bod za den, dokud nedosáhne 1000 na libru, byla za méně než dvě třetiny doby 13-tinásobná. Nyní napsal v Manchester Guardian z 29. září, že 2 miliardy zlatých marek ročně (100 milionů liber) je maximum, které lze očekávat, že Německo zaplatí jako reparace, že nad rámec této částky bude „v říši fantazie“, a že nemohla být jistota, že i tato částka může být zaplacena. Francouzskou poptávku ve výši přes 3 miliardy ročně popsal jako založenou na „klamu, který klame mnoho Francouzů, že krajnost francouzské potřeby rozšiřuje kapacitu Německa“, mezitím však Keynes, který byl okamžitě pozván s dalšími nezávislými odborníky, aby Německo, aby poskytlo poradenství ohledně opatření k zastavení pádu ochranné známky, považovalo „prostor k dýchání“ za zásadní, než budou platby, byť jen skromným způsobem, obnoveny.

Také Albert Einstein měl názory na problém reparací jako na základní příčinu Markovy nemoci a předal lordu Haldaneovi článek z Berliner Tageblatt, který navrhoval, aby se Británie a Francie podílely na německém průmyslu v rozsahu 30 procent podílu. hlavní město.
Einstein, který chtěl, aby Haldane zařídil, „aby mé jméno nebylo v souvislosti s touto záležitostí zveřejněno“, to považoval za šťastné řešení.

Bohužel pro všechny naděje. Einsteinovo doporučení nepřineslo žádné ovoce; a když byla v listopadu zveřejněna zpráva expertů, která navrhovala rozumný program měnové stabilizace (přibližně 14 000 za libru), rozpočtovou rovnováhu, zahraniční půjčky a dočasné osvobození od reparačních poplatků, byla také zcela ignorována dlužníkem i věřitelem. . Je pravda, že je tu ještě spousta věcí zaměstnávala. V Británii toho října koaliční vláda Lloyda George vytlačila konzervativní administrativa podle Bonarova práva. V Itálii Mussolini provedl svůj puč.

Doma v Německu, kde se lidé uchylovali k výměnnému obchodu a postupně se obraceli k cizím měnám jako jedinému spolehlivému prostředku směny, byly zavedeny nové příkazy týkající se nákupu zahraničních směnek a používání deviz k vypořádání tuzemských plateb. Kromě trestu odnětí svobody bylo nově možné uložit pokutu až do výše desetinásobku nezákonného obchodu. Kromě toho, aby se zabránilo úniku kapitálu, musel být jeho převod od té doby povolen – nikoli pouze oznámen – a transakce dovozců měly být přísně regulovány. Tyto kroky bohužel kromě ztížení legitimního obchodu nezohlednily skutečnost

Machine Translated by Google

spekulace mohly být nadále provozovány na zahraničních burzách, a proto bylo nepravděpodobné, že by zabránily klesajícímu kurzu značky.

Ve snaze nabídnout veřejnosti bezpečnou investici jako alternativu k cizí měně byly v Oldenburgu vydány státní bankou „žitné směnky“ (Roggenmarky), které měly být splaceny v roce 1927. Emisní cena byla aktuální hodnota 125 kilogramů žita a splátka měla být v souladu s průměrnou cenou 150 kilogramů žita v prvním čtvrtletí pozdějšího roku, přičemž 25 kilogramů navíc představovalo čtyřletý úrok. Směnky byly dluhopisy na doručitele, doplněné o kotace na burze a zajištěné celkovými prostředky banky.

Mezitím se ze zářijového 26markového litru mléka stal říjnový 50markový litr. Máslo za 50 marek za libru v dubnu bylo možné mít za 480. Za dva měsíce se cena vejce zdvojnásobila na 14 marek. Kapesní hřeben stál 2000 marek.; hrnec medu 8 000; pár dětských kalhot 5000; tucet kuchyňských talířů 7 500; pár hedvábných punčoch 16 500; role toaletního papíru 2000; pár dětských botiček 2.800,-. Tři hmoty za relaci však byly stále k dispozici za starou cenu 150.

Poslanci bavorského zemského sněmu mezi sebou soupeřili, bez ohledu na jejich politickou barvu, v naléhání na ústřední vládu, aby poslala pomoc chudým státu, z nichž statisícům, jak se zdálo, hrozilo hladovění. Jejich nepříjemná situace byla ještě palčivější s příchodem Oktoberfestu, velkého mnichovského každoročního třítýdenního veletrhu, na kterém se konzumuje ohromné množství piva a vepřového masa – a prodává se za velmi vysoké ceny v nejlepších časech.
Když cena klesla z 9 000 na 12 000 až 18 000 na libru, když pivo stouplo z 30 marek za litr na 78, stali se veselí z venkova, slavící svou sklizeň, předmětem politického odsouzení namísto turistů, kteří většinou odešli. Domov. Pan Seeds na mnichovském konzulátu poznamenal:

Poslanci zcela oprávněně hovoří o excesech veletrhu s hořkým odsouzením, ale zahraniční pozorovatel, který si všiml, že tisíce a tisíce hýřících se skládaly pouze z dělnické a nižší střední třídy, by oprávněně pochyboval o existenci veletrhu. hodně inzerované hladovějící obyvatelstvo. Kromě určitých částí střední třídy je těžké odolat pocitu, že potravinové dotace jsou pouze prostředkem, jak přenést na daňové poplatníky část mezd, kterou by měli platit průmyslníci.

Sám Stinnes, tento eponym kapitalistické bezohlednosti, byl na setkání s britskými podnikateli v Kolíně nad Rýnem v listopadu 1922 dotázán, jak dlouho jsou němečtí průmyslníci připraveni na to, aby tento stav pokračoval. Odpověděl, že se budou snažit pokračovat, dokud to bude možné – „pokud to bude nutné, až do dne, kdy se francouzská vláda rozhodne prosazovat politiku porozumění“. Stinnes byl nakloněn využít každou příležitost k vražení klínu mezi Francii a Británii, ale pravděpodobně byl skutečně považován za druhořadý význam rizika nezaměstnanosti, skutečného bodu, do kterého by ochranná známka mohla klesnout. "S ústřední vládou bez moci a autority, s akutními ekonomickými potížemi a s pomstychtivými sousedy připravenými lovit v neklidných vodách," prohlásil, "uděláme vše, co je v našich silách, abychom udrželi naše dělníky zaměstnány."

Jistě, v Porúří mnoho továren používalo různá zařízení, aby nemusely vyhánět muže do ulic. Například Bochumer Verein v Essenu zaměstnal výrobou 1500 mužů

Machine Translated by Google

skladové zboží pro železnice, ačkoliv na ně nebyl žádný bezprostřední požadavek. Taková opatření však byla možná pouze u firem s velkými finančními rezervami a malé firmy již propouštěly pracovníky v malém počtu. S listopadovým zvýšením cen – máslo za 800 marek za lb., vejce za 22 marek – obchody také omezovaly asistenty, protože tržby klesaly.

Nepoměr mezi růstem životních nákladů a růstem mezd byl nyní velmi markantní. Zatímco od války se první zvýšil asi 1500krát, mzdy horníka – v listopadu 1922 nejlépe placeného dělníka – vzrostly sotva 200krát. Vzhledem k tomu, že marka v polovině listopadu činila 27 000 za libru a 6 400 za dolar a ceny sledovaly vývoj obou s neselhávající pravidelností, nejen že mzdy obecně nedržely krok, ale dělníci nedostávali ani to, co bylo. jejich splatnost. Kvůli nedostatku papírových peněz všeho druhu, federální měny nebo Not geld, zjistili, že v době, kdy byl zůstatek vyplacen, ztratily 50 procent své hodnoty. Nejlépe placení pracovníci si nebyli schopni koupit nejnutnější životní potřeby. Ostatní a – jako vždy – ti s pevným příjmem nebo závislí na úsporách odpovídajícím způsobem trpěli.

Toto utrpení bylo akutní, a přestože mělo přijít ještě horší, bylo pouze vyvrcholením mnoha měsíců rostoucí bídy. Podmínky v Berlíně možná nebyly typické pro každou městskou komunitu v zemi, ale alespoň naznačovaly všeobecnou tíseň. Údaje vydané vrchním purkmistrem Pankowa pro rok 1922 ukázaly, že téměř 25 procent dětí opouštějících školu bylo pod normálním rozložením hmotnosti a výšek a 30 procent bylo ze zdravotních důvodů neschopno pracovat. V Schonebergu, kde v roce 1913 mělo tuberkulózu 8 procent absolventů škol, to bylo 15 procent. "Chtít," řekla purkmistrova zpráva, "postupně dusí každý cit pro upravenost, čistotu a* slušnost a ponechává prostor jen myšlenkám na boj s hladem a zimou."

Neschopnost mezd držet krok s cenami a následné zbídačení i těch nejšťastnějších pracovníků mělo přímý dopad na odbory. Kvůli klesající hodnotě odborových fondů a nemožnosti v tak těžkých časech získat předplatné byly běžné stávky stále méně proveditelné. Odboroví vůdci se ze stejného důvodu stali méně schopnými získávat a dodávat vyšší mzdy, které dělníci a jejich situace vyžadovala, a tak ztratili nejprve svůj vliv a poté – ačkoli to nepřiznali – svou kontrolu. Ve stále nervóznějším stavu považovali za nutné opakovaně apelovat na své členy, aby zachovali disciplínu a dodržovali rozhodnutí odborů.

Na druhou stranu, dělníci se nechali snadno vyburcovat extremistickými frakcemi a byli náchylní se vymknout kontrole a začít se bouřit, zvláště když věřili, že největší úspěch revoluce, osmihodinový den, byl pod útokem velké průmyslové podniky. Protože existovalo mnoho místních úřadů, které by neváhaly střílet na bouřící se dav, byla směs neobvykle těkavá. Třetí listopadový týden došlo k vážným střetům mezi policií a davem rozhněvaných dělníků poté, co zaměstnanci v Mannesmannově závodě požadovali 100% zvýšení mezd a neúspěšně se pokusili – i když s komunistickou podporou – vyhlásit generální stávku v město. K podobnému projevu došlo v Kolíně nad Rýnem. V Drážďanech došlo k prudkému propuknutí proti životním nákladům, kdy byly vydrancovány proviantní obchody a škody se odhadovaly na 100 milionů marek; a hlučná ukázka xenofobie před hlavními hotely, které obvykle ubytovávaly cizince, jejichž přítomnost v zemi byla oblíbená

Machine Translated by Google

má být příčinou růstu cen. V Braunschweigu došlo k potravinovým nepokojům a rabování obchodů a další potravinové nepokoje v Berlíně. Většinu z nich bylo možné ovládat, ale všechny byly příznakem všeobecného utrpení a neklidu.

Zlatá hodnota peněz v oběhu, odpovídající téměř 300 milionům liber před válkou a 83 milionům liber v červenci 1922, klesla do listopadu na 20 milionů liber. Čím více bankovek bylo vytištěno, tím nižší hodnota klesala – což ilustruje koperníkovskou tezi vyloženou polským králem Zikmundem v roce 1526, že „peníze ztrácejí svou hodnotu, když se příliš rozmnoží“. To, jak mohl být obchod v zemi provozován s tak malým množstvím skutečné měny, zmátlo mnoho pozorovatelů a vysvětlovalo stále se zvyšující tlaky na banku, aby pokračovala v tisku. To, že obchod bez ohledu na to pokračoval, bylo obvykle vysvětleno odkazem na zrychlující se rychlost, s jakou peníze obíhají. Poznámky byly drženy co nejkratší dobu. Šeky na soukromé účty byly stěží přijímány. Každý, kdo dostával peníze za zboží, je rychle přeměnil zpět na jiné zboží a peníze se nikdy nepřestaly hýbat a odvedly práci desetinásobku částky, která se pohybovala o desetinu rychleji.

Vláda kancléře Wirtha se pod tlakem v polovině listopadu zhroutila, a jak ten měsíc uplynul, marka klesla na 30 000, 32 000, 34 000 za libru – 8 000 za dolar.
Říšská banka vyhlásila a nyní prováděla program neomezeného tisku bankovek. Na práci bylo nasazováno stále více tiskařských strojů a do prosince bylo vydávané množství limitováno pouze kapacitou lisů a fyzickou únavou tiskařů. Lord D'Abernon hlásil do Londýna: "Výměnný trh a Reichsbank jsou jako uprchlý kůň s neschopným jezdcem - každý z nich zhoršuje pošetilost toho druhého." nebo, jak to popsal v dalším šťastném výbuchu metafory: „V celých dějinách žádný pes neběžel za vlastním ocasem rychlostí Říšské banky. Diskreditace, kterou Němci vrhají na své vlastní bankovky, roste ještě rychleji než objem bankovek v oběhu. Následek je větší než příčina. Ocas jde rychleji než pes.“

Nedostatek peněz byl jedním z důvodů strmého poklesu v reálném vyjádření – i když ne samozřejmě v peněžním vyjádření – průmyslových akcií. Ke konci léta, pokud jde o zlato, klesly asi na jednu desetinu své předválečné hodnoty, což byla značná ztráta pro stálé držitele těchto cenných papírů, ačkoli nic takového neutrpěli ti, kdo drželi válečné půjčky a jiné fixní půjčky. úrokové akcie, jejichž hodnoty byly vymazány. V srpnu Berliner Tageblatt odhadl celkovou hodnotu všech německých společností na ne více než 4 miliardy zlatých marek (asi 200 milionů liber) a uvedl, i když poukázal na nebezpečí, že by jejich akcie mohly systematicky skupovat cizinci, že obraz německé průmyslové prosperity se značně liší od toho, jaký je současný v některých orgánech londýnského a pařížského tisku.“

V nominálních hodnotách vzrostl koš akcií společností, které nenafoukly nebo jinak nezměnily svůj mírový kapitál, mezi červencem 1914 a červencem 1922 13,4krát. Zahrnovaly důlní podíly (Gelsenkirchen, ze 181 na 1 374; Muhlheimer, ze 155 na 1 990) a široké spektrum průmyslu (Schwelmer Eisenwerk, ze 135 na 2 800; Deutsche Waffen- und Munitions-fabriken, od 1 605 do 3 635; Kammgarnspinnerei Düsseldorf, od 131 do 2 550; Hotelbetriebs Berlin, od 136 do 2 100; Anglo-Continentale Guanowerke, od 119 do 1 776).

Ale tento nárůst ve srovnání se 143násobným nárůstem hodnoty zlaté marky oproti papírové.
Na konci války klesl index cen akcií v reálných hodnotách asi na jednu třetinu své úrovně z roku 1913. V roce 1921 to bylo na pětině. V říjnu 1922 klesla na tři setiny, u kterých

Machine Translated by Google

Bylo populární, že Daimler Motor Company, továrny, pozemky, rezervy, kapitál a organizace mohly být vyměněny za cenu 327 jejích vozů. Poptávka po akciích byla také malá, protože průměrný dividendový výnos z akcií byl pouze čtvrt procenta – pro největší akcionáře to tak preferovali – a existovalo mnoho méně neuspokojivých způsobů, jak získat návratnost kapitálu, když se to chtělo.

Zpráva Deutsche Bank za rok 1921 jasně ukázala, jak výrazně inflace snížila zlatou hodnotu dividend, na rozdíl od iluze prosperity, kterou vysoké papírové dividendy způsobily. Papírový obrat banky 2125 miliard v roce 1921 měl reálnou hodnotu 85 miliard zlatých marek. V roce 1913, kdy byly důsledky banky méně rozsáhlé, byl obrat 129 miliard. Dividenda z roku 1922 z kapitálu 400 milionů se rovnala 1,5 milionu zlatých marek, oproti 25 milionům dividendám rozděleným v roce 1913 ve výši 12 procent z kapitálu 200 milionů.

Říjen 1922 byl však pro akcionáře nejnižší. Od té doby si peníze nejen našly cestu zpět do akcií, ale lidé, kteří mohli získat levný úvěr nebo nemohli poslat své peníze do zahraničí, si začali uvědomovat výhody nákupu průmyslových a jiných aktiv své vlastní země za zlomek ceny. jejich skutečnou hodnotu. Ačkoli v reálných hodnotách akciový trh začal stoupat, kupní síla značky nadále klesala.

"Do konce roku," řekla Erna von Pustau,

můj příspěvek a všechny vydělané peníze nestály za jeden šálek kávy. Mohli jste jít ráno k pekaři a koupit si dva rohlíky za 20 marek; ale jděte tam odpoledne a stejné dva hody byly 25 marek. Pekař nevěděl, jak se to stalo... Jeho zákazníci nevěděli, že to nějak souvisí s dolarem, nějak s burzou – a
...
nějak, možná, mít něco společného s Židy."

Šofér pana Seedse mohl být o nic méně zmatený. On a miliony jemu podobných stále instinktivně považovali značku za dobrou jako zlato, protože si neuvědomovali, jak zoufale nemocná se stala. Mléko, které ho v prvním listopadovém týdnu stálo neuvěřitelných 78 marek za litr, ho o měsíc později stálo 202 marek. Máslo stouplo z 800 na 2000 marek za lb.; cukr od 90 a Ib. až 220; vejce od 22 do 30. Přestože brambory byly stále k dispozici za 8 marek za libru, což je nárůst pouze o 1 marku, musel za 1 libru jedlých klobás zaplatit 1 400 marek.

Vydání autorizovaných Notgeld bylo nyní ve většině země stejně běžné jako papír Reichsbank. Tyto nouzové bankovky mohly být vytištěny v jakékoli nominální hodnotě až 500 marek a v některých případech až 1 000 marek – limity se musely pravidelně zvyšovat – a byly směnitelné v bankovkách Reichsbank po dvou nebo třech měsících. Do poloviny listopadu bylo jen na okupovaných územích 40 vydávajících orgánů. Zahrnovaly tak různorodá odvětví jako Anilin a Sodafabrik of Ludwigshafen, Düsseldorf Landesbank, Stahl-werk Becker-Willich a Linoleumfabrik-Maximiliansau – chemikálie, bankovnictví, ocel a podlahářství. Mezi města, která platila svým zaměstnancům vlastní měnou, patřily Krefeld, Coblenz, Düsseldorf, Duisburg, Worms, Treves, Mayence, Bonn a Kolín nad Rýnem, kde účty podepsal Konrad Adenauer.

Machine Translated by Google

Právě na tomto pozadí explodujících cen a množící se emise národní a místní měny poskytla čtvrtá londýnská konference zvedací oponu roku 1923, roku trakaře. Tato schůzka, sama o sobě předběžná před jinou v Paříži, se sešla v prosinci, aby zvážila, zda by mělo být uděleno moratorium na reparace. Bylo to pozoruhodné nejen přítomností signera Mussoliniho zastupujícího Itálii, ale i pevným oznámením M. Poincareho panu Bonarovi Lawovi, že „Ať se stane cokoliv, 15. ledna postoupím do Porúří." Byla to Francie, nikoli Británie, kdo ve slavné frázi sira Erica Geddese z roku 1918 měl v úmyslu dostat „z Německa všechno, co můžete získat z citronu, a ještě něco navíc", rozhodnutý „vymáčknout ji, dokud neuslyšíte pecky. kvičet.'

Názor Lloyda George na návrhy Poincareho učiněné v Londýně před čtyřmi měsíci byl takový, že „ukázaly buď naprostou neschopnost pochopit byť jen abecedu ekonomických podmínek, jimiž se řídí platby z jedné země do druhé, nebo zlověstné odhodlání vykonat německý default podle smlouvy. což by ospravedlňovalo invazi do vestfálských minových polí se skrytými možnostmi jejich odtržení od německé vlasti."

Bonar Law, který si plně uvědomoval, že stabilizace marky znamenala pro Německo nezaměstnanost, průmyslovou krizi a obrovské finanční napětí, zatímco nestabilizace znamenala katastrofu, nyní stejně nebyl schopen přesvědčit francouzského premiéra o marnosti hromadění obrovské množství německých papírových značek pomocí represivních nebo vyděračských opatření. Již 1 500 miliard z nich shromáždili němečtí celníci na spojeneckém reparačním účtu, který se reparační komise neodvážila proplatit, protože by za ně sotva něco dostala. Poincare si byl tvrdohlavě jistý, napsal Lloyd George, že těžbu německých lesů lze snadno provádět pod dohledem spojeneckých vojenských úřadů a že by pro ně bylo praktické ovládnout Reichsbank a vynutit si hodnotu marky. . Invaze do Porúří mu měla tragicky ukázat, že se mýlil. Ať už bylo zamýšleno zničit Německo navždy nebo ne, byla to politika, která časem snížila francouzský frank na jednu pětinu jeho předválečné hodnoty.

10. prosince obdržela londýnská konference nótu od nového německého kancléře, Dr. Wilhelma Cuna, navrhující různá opatření ke stabilizaci marky, včetně dvouletého moratoria na reparační platby. Poznámka byla zamítnuta. Poincare, který trval na „produktivních příslibech" z Berlína, byl těsně před Vánoci dále rozzloben německým návrhem uzavření mírového paktu na celý rok, který nepovažoval za nic víc než za manévr.

Události se neúprosně přesunuly k pařížské konferenci a dále. Francie a Velká Británie se rozešly 4. ledna. Francouzští, belgičtí a italští členové reparační komise s nesouhlasnou Británií 9. ledna 1923 rozhodli, že Německo dobrovolně nesplnilo své dodávky uhlí a dřeva podle mírové smlouvy. Pak neexistoval žádný zákonný způsob, jak zabránit Poincaremu ve splnění jeho hrozeb, a naděje na americký zásah byla marná. 10. ledna byly okupační síly Spojených států skutečně staženy. Dne 11. ledna vyslal Poincare do Porúří kontrolní komisi ženistů „za účelem zajištění dodávek" doprovázenou vojáky „pro ochranu této komise a pro zajištění plnění jejího poslání". Francouzský premiér varoval, že v případě potřeby budou použity sankce a donucovací prostředky.

Machine Translated by Google

Zdánlivě účelem invaze do Porúří bylo, lidově řečeno, „přivést Německo k rozumu“ a donutit je zaplatit. Jak jí to dočasné oddělení jejího hlavního průmyslového regionu usnadnilo, zůstalo nevysvětleno. Názor Lloyda George, který měl být v letních událostech silně podpořen, byl, že jeho skutečným motivem bylo založit konfederaci Porýní přátelskou Francii. Nazval to „akt vojenské agrese proti neozbrojenému národu, který byl stejně neopodstatněný, jako se ukázal jako nerentabilní“. Mělo to jeden výsledek plný dlouhodobých důsledků — přesvědčování mnoha Němců, že přezbrojení by mělo být zahájeno při nejbližší příležitosti. Okamžitě však byly jeho dopady na Německo současně dynamické a – v dramatickém smyslu – katastrofické. Země byla skandalizována. Postrádala dostatečně velkou armádu, aby mohla podniknout protiopatření, a tak zaútočila jediným způsobem, který ji napadl: politikou pasivního odporu v nově okupovaných oblastech.

Ruhrkampf, jak bylo známo, tak představoval tragicky poučný ekonomický obraz. Průmyslové srdce Německa prakticky přestalo bít. Téměř nikdo nepracoval: téměř nic neběželo. Těžba uhlí se nikdy úplně nezastavila, někteří vlastníci dolů prosili, že zásoby (které vždy zabrali Francouzi) by měly být zachovány. Obyvatelstvo Porúří — 2 miliony dělníků, 6 milionů duší — muselo být podporováno zbytkem země. Německá ekonomika, která byla vyzvána, aby dotovala generální stávku s neomezeným koncem, jí byly nejen odepřeny její nejdůležitější domácí produkty a suroviny – zejména uhlí, koks, železo a ocel –, ale byla oloupena o své dřívější obrovské zahraniční příjmy. Vývoz Rýn-Porúří. Samotná státní pokladna byla zbavena všech běžných daňových příjmů z obrovské části národního průmyslu, stejně jako daně z uhlí a příjmů z Porúřích železnic. Kromě toho, kvůli mezinárodnímu významu Porúří nerostných surovin, světová cena uhlí a oceli, které Německo nyní muselo dovážet, stále rostla, čímž se obtíže ještě více prohlubovaly.

Téměř jistě politika pasivního odporu nutila útočníky jednat v širším měřítku, než předpokládali. Francouzský frank od té doby prudce klesal a válečné odškodnění Francie se odsunulo dále než kdy jindy. Přesto si Francie nemohla dovolit prohrát bitvu, stejně jako německá vláda mohla kapitulovat před vyšší mocí: německý národ by o to nestál, a to nejméně v prvních měsících, kdy jednota účelu všech tříd v Porúří všechny tak ohromilo. Obě strany byly proto zcela oddány svaté válce – a německá vláda znala pouze jednu zbraň. Boj v Porúří byl mezi francouzským tlakem a subverzí na jedné straně — měl mnoho podob, ekonomickou, diplomatickou, vojenskou, politickou — a německým tiskařským lisem na straně druhé. Dokud budou papírové bankovky směnitelné za jídlo, bude boj pokračovat. Když nebyly, nebylo.

Až do invaze do Porúří mohly být důvody německé inflace připisovány zaprvé nejistotě následků války a zadruhé nezkušenosti a slabému souhlasu nových mužů u moci. Průmysl nechtěl ani vysoké zdanění, ani být brzděn v jeho expanzi doma nebo v zahraničí: vláda tedy ustoupila a chybějící příjmy nahradila jejich vytištěním. Ani průmyslníci, ani široká veřejnost nebyli ochotni platit skutečné náklady na železnici, poštu, dokonce ani na chleba: vláda to pochopila a vytiskla peníze, aby je zaplatila. Měli němečtí občané nároky vyplývající z války, nebo lépe z mírové smlouvy? Pohlédla jedna ze spolkových zemí nebo nejpodlejší čtvrť do Berlína, aby splnila své finanční požadavky? Vláda vytiskla bankovky, aby všechny uspokojila, a říkala si, že jako udělování úvěrů prostřednictvím šeků tak výrazně

Machine Translated by Google

skutečná měna v oběhu musela být mnohem větší. Nejlépe dopadli bohatí a silní.

Jedním z důsledků neomezené inflace bylo zničení státního úvěru v zahraničí. Na konci roku 1922 se začaly ukazovat další výsledky. V důsledku silného konkurenčního postavení Německa bylo německé zboží opět dostupné po celém světě, i když stále jen v třetinovém množství předválečného: díky tomu, že všichni co nejrychleji utráceli většinu příjmů, pohltil německý domácí trh neuvěřitelné množství národní produkt, k většímu krátkodobému prospěchu průmyslu.

Od poloviny roku 1922 se problémy soukromých plateb a soukromých úvěrů v zemi i mimo ni staly mnohem obtížnějšími; ale vývozce měl obecně dobré postavení, pokud jde o doplňování zásob surovinami, protože mohl použít výnosy ze zahraničního prodeje.
Srovnání různých německých exportů, jako jsou například chemikálie, kamenina nebo kovové zboží, s exporty z jiných zemí ukázalo, že německé exportní ceny byly často směšně nízké; i když jedním z důvodů bylo, že vývozci si dávali pozor, aby jejich zisky nebyly dosaženy v době opuštění Německa, ale až při následném dalším prodeji, čímž se vyhnuli nařízení, podle kterého musely být zahraniční příjmy repatriovány. Mnoho exportních zisků tak bylo imunních vůči všemu, od kapitálové daně po finanční krach. Špatně na tom byli naopak ti, kteří dováželi suroviny pro prodej na domácím trhu. Přemrštěné úrokové sazby, 25 procent měsíčně, a všeobecný nedostatek peněz znamenaly, že normální komerční život byl vážně narušen. Stačilo, že zaměstnavatelé a zaměstnanci již v neustálém sezení stanovovali mzdové tarify, které byly obvykle zastaralé, jakmile vstoupily v platnost, a že všechny vnitřní hodnoty se natolik pokřivily, že na všech úrovních obchodu nastal zmatek.

Podmínky v automobilovém průmyslu odrážely potíže zpracovatelského průmyslu obecně pod nejistotou inflačních financí. Počet aut v zemi v roce 1922, jeden na každých 360 lidí, nebyl velký ve srovnání, řekněme, s Francií (jedno na každých 176), Británií (jedno na každých 91) nebo Spojenými státy (jedno na každých 10).). Ale prostor pro prodej byl odpovídajícím způsobem větší a poptávka byla velmi vysoká. Kupci byli většinou cizinci, zbohatlíci, a protože se zjistilo, že údržba aut je levnější než koně, majitelé pozemků: od války prakticky zmizel pan majitel, který si choval auto pro zábavu.

Cena benzínu při 17 markách za litr (|d) v lednu 1922 byla na konci roku 686.

Vysoká poptávka dealerovi jen málo využila. Například vůz o síle 10 koní, který (s osvětlením a startovacími sadami, ale bez pneumatik, protože se obvykle prodávaly samostatně) stál v lednu 1922 220 000 marek (asi 270 liber) a v srpnu 1,25 milionu. Leden 1923 stál 114 milionů marek, nebo polovinu, nebo dvakrát tolik v závislosti na tom, na kterém konci toho zběsilého měsíce si to kdo koupil, cena v librách zůstala téměř stejná. Podobně čtyřtunový motorový náklaďák (bez pneumatik, ale s karoserií a s acetylenovým osvětlením) zdražil mezi lednem a lednem z 265 000 marek (320 liber) na 12,9 milionu. Pneumatiky (jeden protiskluzový kryt a jedna duše) vzrostly ze 4 920 (6 liber) na 161 000 marek a pevné pneumatiky ještě více, z 3 691 (4 libry IDS) na 202 095 marek za kus.

Bylo zcela nemožné stanovit ceny předem a sami zákazníci by neriskovali, že by se ve smlouvě zavázali k takzvané „klouzavé doložce“, protože jinak by po zaplacení nevratné zálohy mohl konečný účet být téměř neomezený, v závislosti na

Machine Translated by Google

datum doručení. V důsledku toho obchodníci, jejichž finanční zdroje byly již tak pod enormním tlakem, neustále vedli nepříjemnou korespondenci s klienty i dodavateli.
Navíc trvalo dlouho, než se obchodu podařilo vyžehlit hádku mezi prodejcem a výrobcem o zálohu, kterou jeden zaplatil při objednávce od druhého: normálně by se musela srazit třetina aktuální ceny, ale do té doby dodání, které bylo velmi pomalé, se záloha stala nepatrným podílem konečné ceny – a výrobci nespravedlivě trvali na tom, že by měl být splněn celý nominální zůstatek. V každém případě se v průběhu obchodu zjišťovalo, že částky realizované z prodeje nenahradí zásoby.

Neuspokojivé podmínky vnitřního obchodu měly vliv na to, že přesvědčily státní pokladnu, že je třeba přijmout nevyrovnaný rozpočet. Příjmy z daní, vývozních cel a celních poplatků za posledních devět měsíců roku 1922 činily 324 miliard marek, tedy asi 10 milionů liber při současném směnném kurzu. Na druhou stranu vládní výdaje za stejné období dosáhly 1 173 miliard marek, tedy asi 40 milionů liber. Deficit byl kompenzován zvýšením pohyblivého dluhu emisemi dluhopisů ve výši téměř 850 miliard. Velmi nízké úrovně v reálném vyjádření jak výdajů, tak příjmů ukázaly, jak moc se finance vysoce industrializovaného národa s více než 60 miliony obyvatel rozpadly na kusy. Uvnitř země v době Vánoc měla marka hodnotu 1 723 rd své předválečné hodnoty: mimo zemi měla hodnotu pouze 1 1,92 3.

Na tomto nezdravém obrázku mohla vláda vidět pouze dvě relativně světlé skvrny. Jedním z nich bylo, že vnitřní dluh země se k neštěstí akcionářů zmenšil na nulu.
Druhým byla téměř úplná absence nezaměstnanosti; ale bezpracnost byla samozřejmě největším strachem socialistické vlády od doby, kdy se armáda začala rozpadat, a tento strach byl do značné míry za inflační politikou.

I v Bavorsku však konec roku 1922 pro většinu lidí znamenal návrat k válečným poměrům. Lidem byly opět vydávány chlébové a cukrové karty a zásoby byly dvojnásobně ovlivněny extrémním nedostatkem paliva. Oficiální omluvou pro tato strádání byl pád marky – ale málokdy se tomu věřilo, protože ceny rostly stejně strmě během období dočasné stability měny. Nedostatek uhlí všichni přímo připisovali naturálním požadavkům spojenců v rámci mírové smlouvy.

Kromě vdov, důchodců a podobně, poznamenal pan Seeds, obyvatelstvo Bavorska nebylo na pokraji hladu: chudší čtvrti anglických měst mohly vykazovat tolik do očí bijících případů chudoby. Domníval se, že střední třída je stále tvrdá, spíše než chudobou – a ze 7 milionů obyvatel bylo bez práce pouhých 16 000. Bavorsko se však více než kdy jindy stalo donucovacím domem pro reakční hnutí a pokrok během předchozích dvanácti měsíců Národní socialistické strany byl jedním z nejpozoruhodnějších rysů roku. Hitlerova bouřková vojska, SA, založená v listopadu 1921, čítala během jednoho roku 6 000 a směla trénovat a manévrovat po boku Reichswehru.

"Dříve," oznámil pan Seeds berlínské ambasádě, byla existence NSDAP známa pouze díky obrovským červeným plakátům, které inzerovaly veřejné projevy pana Hitlera, které vždy končily nápisem "Židům zakázán vstup!" Antisemitismus se zdál být hlavním pilířem jeho platformy, ale obecně byl proti všemu: proti dohodě, říšské vládě,

Machine Translated by Google

kapitalisté, občas bavorská vláda, socialisté a komunisté – všichni byli výmluvným jazykem líčeni jako zrádci lidu. Postoj veřejnosti byl zpočátku pobavený; ale jak šel čas a jak politické, tak ekonomické podmínky se zhoršovaly, vyvstala tendence považovat Hitlera za muže, který měl vždy pravdu.

Kousek po kousku, vysvětlil Seeds, začala Hitlerova hvězda zastínit Ludendorffovy medaile. Ekonomická spása se pro většinu lidí stala naléhavější potřebou. Od politiky je odváděly životní náklady, nízké mzdy a nízké platy. Hitler sám byl schopen upravit svou loď na každý vítr; a jedním slovem, střední třída se stala nacistickou.

To vše a také invaze do Porúří. V důsledku války Německo ztratilo devět desetin své obchodní flotily a všechny své kolonie. Ztratila uhlí a zinek z Horního Slezska, potaš z Alsaska a železnou rudu z Lotrinska. S Francií ztratila kontrolu nad sárskými doly. Ztratila více než 14 procent své obdělávané půdy – 15 procent dřívější úrody pšenice a 18 procent brambor. Veškerý německý kapitál držený v zahraničí byl zkonfiskován.

Když se na to podíváme v tom nejhorším světle – jak to později toho roku s radostí udělal dr. Stresemann jako kancléř, když žádal o zámořskou pomoc – Německo už bylo amputovanou mrtvolou (říkal) zmítanou hořkostí, která pracovala jen osm hodin denně, když ledna n. ledna se francouzské a belgické armády pod velením generála Degoutteho přistěhovaly, aby si nárokovaly své chybějící telegrafní sloupy. Porúří v roce 1923 poskytovalo téměř 85 procent zbývajících uhelných zdrojů Německa a 80 procent její výroby oceli a surového železa; představoval 70 procent jejího obchodu se zbožím a nerosty; a obsahovalo 10 procent její populace. Ztráta produkce Porúří a vše, co z toho vyplývalo, byla tedy balík posledních kapek. Při 35 000 za libru o Vánocích 1922 klesla marka den po invazi na 48 000 a na konci ledna 1923 se dotkla 227 500, tedy hodně přes 50 000 za dolar.

To byl okamžik, kdy Reichsbank dala do oběhu svou první bankovku v hodnotě 100 000 marek. Jeho kupní síla se rovnala o něco více než dvěma dolarům nebo deseti šilinkům šterlinků: možná desetině nebo patnáctině toho, co musela být jeho nominální hodnota, když byl na rýsovacím prkně. Na tom nezáleželo: na skladě byla bankovka za milion marek, která bude vydána během dalších tří týdnů.

Machine Translated by Google

9: Ruhr Kampf

IT je fenoménem každé národní skupiny, kterou téměř bez ohledu na to, jak je protkaná disentem, vnější hrozba spojí. Podle všeho měl vstup francouzské a belgické armády do Porúří na rozpadající se německý národ galvanizující účinek. Jak se Tirpitz cítil povolán říci v nevítaném chvalozpěvu Anglosasů, zdálo se, že osud přisoudil Francii „historickou roli znovu a znovu spojovat odlišné síly našeho lidu do jednoty“. Nejenže se celé Německo najednou shromáždilo k myšlence podpory svých bratrů na Rýně: Socio politická horečka v průmyslových oblastech sama utichla v přívalu národní vášně namířené proti společným nepřátelům.

Náhlá absence třídní nenávisti byla pozoruhodným rysem, k čemuž přispěla ochota některých průmyslníků – zejména některých vlastníků a ředitelů dolů – být zatčen a uvězněn za nespolupráci spolu se svými zaměstnanci. Stali se národními hrdiny. V Berlíně dokonce levicová nezávislá socialistická strana ráda poskytla svou dočasnou podporu vládě Cuna. To, co bylo nazváno „oživení národního ducha“, bylo skutečně záležitostí univerzálního komentáře. Pouze Ludendorff nedokázal zpeněžit nové probuzení tím, že dopravil výzvu k jednotě až do Vídně, kde si lidé, i když byli navzdory zdraví koruny stále v zoufalé chudobě, pamatovali, na které straně mají chléb namazaný máslem: vítali ho výkřiky. z 'Na popraviště!' a "Pryč s vrahem milionů!" a musel být propašován zpět do své země.

"Zpívaly se všechny staré vlastenecké písně," řekla Erna von Pustau. „Dokonce i otec dal peníze na pomoc Porúří. Sbíralo se oblečení. Začal nedostatek uhlí. Měli jsme zase studené domy, ale byli jsme ochotni trpět chladem pro naši vlast.“

S nepřítomností – ve vězení nebo v neokupované části země – vedoucích pracovníků dolů a lesů, to, co začalo (alespoň zdánlivě) jako administrativní operace, rychle přerostlo v tvrdou a často brutální vojenskou okupaci. Uhelný syndikát v Porúří byl nahrazen francouzsko-belgickými úředníky. Byla převzata správa lesů, celní a vývozní licence na celém nově obsazeném území. Mezi Porýním-Porúří a neokupovaným Německem byl zřízen celní kordon, přes který byl zakázán veškerý vývoz uhlí. Železniční spojení mezi neobsazeným Německem a Švýcarskem bylo přerušeno a francouzský a belgický personál byl představen státním železnicím v Porúří. Němečtí dělníci by s těmito mimozemskými agenty neměli mnoho společného a jejich bývalé vedení a úředníci odpovídajícím způsobem trpěli.

Během čtrnácti dnů od 11. ledna byli starostové, primátoři, celníci na všech úrovních, policejní ředitelé a komisaři, místní radní a finančníci vyhnáni ze svých zaměstnání a domovů. Hlavní komisař pro lesy byl odvolán spolu se svými asistenty komisařů v Cleve, Speyer, Mainz a Treves. Byl vyměněn ředitel vrchní celnice ve Wiesbadenu. Na protest proti zatčení starosty Essenu byly všechny obchody a restaurace ve městě uprostřed dne uzavřeny – dokud francouzské síly nezačaly represálie.

Tyto příklady dávají představu o drobné oficiální úrovni, na kterou byla operace v Porúří řízena.
Jeho rozsah však zdaleka nebyl malicherný. Během okupace bylo ve skutečnosti 147 000 Němců

Machine Translated by Google

vyhnán z Porúří generálem Degouttem, včetně 5 764 železničářů a 17 237 jejich rodinných příslušníků. Více než 2000 lidí bylo zraněno a 376 zabito. Každé město v Německu až na východ od Breslau bylo zatíženo uprchlíky z Porúří. Kromě hospodářských škod, které způsobil, boj o Porúří nevyčíslitelně přispěl k již tak strašlivé sumě lidského neštěstí.

Pasivní rezistence nebyla tak pasivní, jak to vláda skutečně zamýšlela.
Sabotáž železnic se stala oblíbenou zábavou a mosty, výhybky a křižovatky byly v pravidelných intervalech dynamitovány. Signály byly rušeny a železniční úředníci si dali záležet na ztrátě nebo zničení nákladních nákladních listů, zejména těch, které se týkaly zboží podléhajícího zkáze, které bylo následně drancováno. Francouzské vojenské vlaky byly vykolejeny a lodě potopeny v kanálech; a žádné uhlí neteklo na západ kromě sporadických intervalů.

S vlnou nacionalismu, která se prohnala Německem po francouzské invazi, reakční hnutí spěchala ven s tichou podporou německé armády a finanční podporou průmyslníků. Národní socialisté, Deutsche National Volkische Partei a fašistické organizace vytěžily obrovský kapitál z „Porúřího patriotismu“ – Hitler se osobně objevil v Porúří na náboru – a sehrály stejně velkou roli jako kdokoli jiný při zařizování rozvratu této oblasti. Většina z těchto hnutí, zejména 'Orgesch' (o kterých bylo známo, že je podporoval Stinnes), měla silnou vojenskou a studentskou podporu a sídlila v Bavorsku. Nicméně nespokojení a bez práce v Porúří přispěli svým dílem k odrazení okupačních sil; a byly dokonce případy dobře placených dělníků ze zbytku země – takový byl šovinistický zápal, který Ruhrkampf vzrušoval –, kteří trávili každoroční prázdniny výletem do Porúří s cílem zastřelit francouzského důstojníka nebo vyhodit do povětří zásobovací vlak.

Jako odpověď na to všechno byli Francouzi a Belgičané zatčeni, uvězněni a popraveni a diplomaticky se oni i německá vláda dostali do slepé uličky, z níž bylo vyproštění bez ztráty tváře nemožné. Ruští agenti, jak se dalo očekávat, začali proudit do Porúří, ale obecně zjistili, že záplava papírových peněz, která je doprovázela, byla víc než jen na začátku lasička slova bolševismu. V březnu přestala ruská propaganda v Porúří, protože Sověti nechtěli působit nesympaticky k „lidové tísni. Naproti tomu Francouzi poté začali jednat v tajné dohodě s místními komunisty, aby podkopali německé úřady. Francie Rote Hundertschaften, „Rudých století“ působících v Rýnském Porúří, odrážela politiku, kterou německé vrchní velení přijalo před šesti lety při přepravě Lenina v zapečetěném vlaku do Petrohradu během války s cílem urychlit rozpad země. carské Rusko.

Ve věci lidového vlastenectví se Mnichov odlišoval od zbytku Německa tím, že po několik měsíců přísně dodržoval projevy smutku a rozhořčení, které byly zahájeny prvním dnem okupace. Žádný tanec na veřejnosti ani v soukromí nebyl povolen, navzdory ztrátám, které utrpěly třídy, jejichž živobytí na takových věcech záviselo. Žádný Francouz se nemohl beztrestně ukázat v restauraci, obchodě nebo na jiném veřejném místě, což je praktika, ke které byl Berlín mnohem shovívavější. Kromě toho, jak uvedl pan Seeds, věčné zpívání „Deutschland uber Alles“ často znamenalo divoké útoky na všechny cizince, kteří se z nepozornosti nebo z nudy nepostavili na nohy.

Machine Translated by Google

Vláda a Říšská banka, oddané peněžnímu programu neomezeného tisku, plně uznaly, že pokud bude hodnota známky navždy klesat, dny, kdy by obyvatelstvo Porúří mohlo být udržováno v nečinnosti, musí být velmi krátké. Z toho důvodu byla v polovině února Říšskou bankou na domácí i zahraniční trh vhazována velká množství zahraničních poukázek na podporu směnného kurzu, což byla politika okamžitě umožněna tím, že vláda pozastavila na dobu trvání reparační platby. nepřátelství. Jak byl přebytečný papír vyčištěn, cena marky prudce vzrostla a do 20. února se zotavila o více než polovinu a posunula se z 50 000 na dolar na 20 000. Jedním z povzbudivých důsledků byla příznivá reakce velkoobchodních cen. Znepokojující byl odpovídající pád na burze, protože každý spekulativní výpočet se divoce pokazil.

Hlavní připomínkou toho, že zdravý rozum na návrat ani nepomyslel, bylo objevení se dalších a dalších papírů z tiskáren Reichsbank. Během února se oběh bankovek zvyšoval každý týden o 450 miliard. Jediný den na začátku března se prostřednictvím státních pokladničních poukázek diskontovaných v Reichsbank zvýšil pohyblivý dluh o 800 miliard.

Anomálie dočasně stabilní měny na světovém trhu a bouřlivá domácí inflace – doprovázená obvyklým zvýšením cen – nezůstala bez povšimnutí. Berliner Tageblatt ostře odsoudil úvěrovou politiku Reichsbank za to, že „poskytovala výhody jednotlivcům na úkor komunity lpěním na fikci papírové známky*, která již dávno není rezervoárem nebo dokonce měřítkem hodnoty“. Hlavním odkazem byla pokračující tendence průmyslových a jiných koncernů, částečně s cílem vyhnout se zdanění, ale spíše proto, aby nedržely známky, vkládat každou náhradní značku do rozšíření, obnovy nebo vylepšení – což je praxe, kterou Francouzi po mnoho měsíců používali. sledovali to s rostoucím nesouhlasem, nedokázali to smířit s německými protesty o národní chudobě.

Přesto si značka udržela svou pozici těsně pod 100 000 za libru po celý březen a první dva týdny v dubnu. Přežilo další vpád francouzské armády 13. března přes Rýn, aby obsadilo části Mannheimu, Karlsruhe a Darmstadtu; a zpráva, že Japonci uzavírají nové zakázky na stavbu lodí v Británii a ne v Hamburku, přežilo kolaps franku, který se před válkou pohyboval mezi 35 a 35 librami, nyní klesl z 66 na 77, což ulevilo francouzským rentiérům další šestinu jejich kupní síly.* (*V březnu byly ceny francouzského koksu dvojnásobné oproti lednu.) Přežilo potíže, které provázely potlačení bavorského separatistického spiknutí v Mnichově; a v Říšském sněmu opakovaně vyjadřované obavy ohledně manévrů 8 000 vojáků pod vedením pana Hitlera ve stejném městě. Dokonce přežilo oznámení rozpočtového deficitu ve výši 7 000 miliard marek, tedy 70 milionů liber (asi čtyřnásobek lednové úrovně), což, jak všichni věděli, jedině tisk může přinést prospěch.

Jarní veletrh v Lipsku, který se konal počátkem dubna navzdory potížím země, byl pro vývozce zklamáním právě z toho důvodu, že vývozní ceny byly nyní příliš vysoké na získání objednávek a že kvůli stabilitě marky na devizách byly tuzemské ceny často vyšší než vývozní ceny vyjádřené v cizích měnách. Divoké výkyvy hodnoty známky během předchozích měsíců, kdy se zboží skutečně vyrábělo, znamenaly během veletrhu mimořádné cenové rozdíly – dosahující až 60 procent u stejného typu zboží. Jediné produkty, u kterých mohli obchodníci doufat, že budou prosperovat, byly takové jako hračky a jemné

Machine Translated by Google

mechanické nástroje, kde se Německo stále těšilo jakémusi monopolu: ale například německé kožené zboží, sklo a křišťál bylo nyní Spojeným královstvím silně podbízeno.

Návštěvníci veletrhu zjistili, že se zdálo, že německé firmy se soustředí na velké množství zboží nízké třídy – z toho vyplývá, že jejich výroba zajišťuje maximální zaměstnanost, uspokojí značně sníženou kupní sílu vnitrozemí a navíc uspokojí potřeby a nutkání Němců. aby se zbavili všech svých papírových peněz. Průměrný občan v dnešní době preferoval koupi tří párů lhostejných kožených bot před nákupem jednoho dobrého páru. Na veletrhu mu nabízeli ústní orgány za ekvivalent 175 za tucet nebo harmoniky za půl guineje za kus. Jeho země se v mnoha ohledech stávala levnou zemí.

Mohlo být jen otázkou času, kdy se vyčerpají kapacity banky podporovat měnu. Vláda se pokusila získat zlatou půjčku vydáním dolarových státních dluhopisů (splatných na 120 procent o tři roky později), ale zjistila, že potom všichni lidé raději drželi jakoukoli cizí měnu, kterou měli. Když byly v posledních březnových dnech oznámeny první oficiální výsledky půjčky, ukázalo se, že je stále podepsána ze 75 procent. Nedostatek důvěry, který tato zpráva vyvolala, vedl k poptávce po cizích měnách větší než kdykoli předtím; ale teprve 18. dubna, kdy Hugo Stinnes předložil Říšské bance požadavek na zahraniční bankovky ve výši 93 000 liber, intervenční politika zarmoutila. Podpora byla stažena. Značka se zlomila; a bylo rozhodnuto nechat výměnu najít realističtější úroveň. Během čtyřiadvaceti hodin byla hranice 140 000 za libru a stále klouzala.

"Inflace je jako droga v mnoha ohledech," poznamenal lord D'Abernon. "Nakonec je to osudné, ale v mnoha těžkých chvílích získává své voliče." Reichsbank, beznadějně závislá, šla dál. Držení cizí měny nedokázalo udržet značku na stabilní úrovni, zatímco den za dnem tryskalo více a více papírových bankovek – zlaté rezervy byly rovněž vhozeny do prolomení v březnu, tyto činily i;oo 4 miliony zlatých marek, což se rovná pouhému přes 50 milionů liber. V polovině května jich odešla pětina, dobré peníze za špatnými – navíc v době, kdy by tyto rezervy téměř jistě stále byly dostatečným základem pro emisi „stabilní měny“.

Od jara kupředu směřující, zlaté rezervy se zmenšovaly (ne výlučně na podporu značky: hodně byl utracený na základním dovozu jídla a britského uhlí); a byly činěny stále zoufalejší pokusy ovládnout trh s devizami. K takovému zásahu, k němuž sporadicky docházelo poté, aby se zastavil pád měny přinejlepším zbrzdila její sestup na několik dní v kuse. Tyto pokusy téměř vždy usnadňovaly spekulantům vybírat cizí měny za uměle nízké ceny. Květnové nařízení požadující, aby banky podrobně hlásily veškeré nákupy cizí měny prováděné jménem svých klientů, se jednoduše zavrtávalo do jednoho z přirozených vedlejších účinků inflace; a tři tucty samostatných nařízení, která měla následovat a které upravovaly nákup, prodej a dokonce i náhodné držení cizích peněz, zase jen o málo více brzdily normální fungování obchodu.

Ceny šly nahoru, a přestože nedošlo k žádnému oslabení odhodlání v zemi jako celku, ani v Porúří zvláště, pokračovat v oslabujícím boji s Francií, morálka začala klesat, zejména v Rhmelandu. Pokud by se tamní malá frankofilská strana rozhodla pod francouzskou podporou vyhlásit rýnskou republiku, většina obyvatel by pravděpodobně uzavřela

Machine Translated by Google

jejich oči a přijali situaci. Separatistické hnutí dalo komunistům příležitost vyvolat potíže od Essenu až po Frankfort. Záplava uprchlíků do neobsazeného Německa se zvětšila a způsobila tam tolik ekonomických a sociálních problémů, kolik si mysleli, že za sebou zanechali. Labourističtí vůdci, kteří zůstávali doma, nyní začali požadovat práci místo stále nedostatečné podpory. S prvním májem, kdy Hitlerův pokus využít své stormtroopery k rozbití tradičních odborářských demonstrací v Mnichově – a pokud možno donutit Říši k občanské válce – zmařil místní velitel Reichswehru von Lossbw, klesla známka přes 200 000 na libra. Curzonovo úsilí* (*V dubnu, měsíc před Baldwinem, ke Curzonově zlosti vystřídalo Bonara Lawa jako premiéra, d. Harold Nicolson, Curzon: „Poslední fáze, kapitola XII.) prolomit patovou situaci v Porúří apelem na Německo, aby učinit novou nabídku na úhradu reparací nepřišla naprázdno.

Ernest Hemingway se koncem dubna vrátil do Kehlu, posílen vízem získaným od německého konzulárního atašé v Paříži za pomoci úplatku. Od předchozího roku se malé porýnské městečko „proměnilo“.

Číšník se posadil ke stolu. "Ne, teď tu nikdo není," řekl. „Všichni lidé, o kterých říkáš, že jsi je viděl v červenci, teď nemohou přijít. — Francouzi jim nedají pasy, aby mohli přijet do Německa... Obchodníci a majitelé restaurací ve Štrasburku se naštvali a šli na policii, protože sem všichni jezdili jíst mnohem levněji a teď nikdo ve Štrasburku nemůže dostat pas, aby sem přijel ... Nyní žádný Němci nemohou získat pasy na cestu přes řeku do Štrasburku, kde mnozí pracovali. Mohli pracovat levněji než Francouzi, takže se jim to stalo. Všechny naše továrny jsou zde zavřené. Žádné uhlí, žádné vlaky. Toto bylo. jedna z největších a nejrušnějších stanic v Německu. Teď nix. Žádné vlaky, kromě vojenských, a ty jezdí, kdy se jim zlíbí... Od roku 1914 jsme se nebavili. Pokud vyděláte nějaké peníze, není to nic platné a je jen utrácet. To je to, co děláme. Minulý rok jsem měl naspořeno dost peněz, abych si mohl koupit Gasthaus v Hernbergu: teď by se za ty peníze nedaly koupit čtyři lahve šampaňského.“

Hemingway zaznamenal pro Toronto Daily Star, že šampaňské pak Jzost 38 000 marek za láhev, oběd 3 500 marek, sendvič 900 marek a pivo 350 marek stein.

Vzpomněl jsem si, že loni v červenci jsem bydlel v luxusním hotelu s paní Hemingwayovou za 600 marek na den. „Jasně,“ pokračoval číšník, „četl jsem francouzské noviny. Německo znehodnocuje její peníze, aby podvádělo spojence. Ale co z toho budu mít?“

Odpovědí bylo, že číšník z inflace nic nezískal a – kromě toho, že se zbavil další minutové části zbývajícího minutového zlomku státního dluhu – ani nyní státní pokladna. Byli však tací, kterým se dařilo lépe než kdy jindy. Měnový spekulant, který si 1. ledna 1933 vypůjčil od Říšské banky dostatek papírových marek (asi 1 980 milionů) na nákup 100 000 dolarů a 1. dubna prodal dost dolarů (asi 80 000), aby bance splatil, a který si znovu půjčil ekvivalent 100 000 dolarů a takto pokračovalo až do konce května, mohlo vydělat ekvivalent čtvrt milionu dolarů na úkor akceptantů čistých marek. Jeho problémem pak samozřejmě bylo, v jaké formě si udržet zisky: kdyby byly v markách, vypařily by se mu před očima.

To vypařování bylo nevyhnutelné. V březnu, dubnu a květnu činily příjmy vlády pouhých 30 procent jejích výdajů; a během května dělnické třídy skutečně zaplatily více

Machine Translated by Google

Reich v daních než vyměřovaní daňoví poplatníci vyšších společenských vrstev, a to z toho důvodu, že zatímco ti první mohli být odebíráni u zdroje, ostatní museli vyplňovat přiznání, která byla dávno neaktuální v době, kdy si s nimi administrativní mašinérie stačila poradit. . Mezi 1. májem a 31. květnem cena klesla z 220 000 na 320 000 za libru. První červen byl oslaven vydáním první pětimilionové bankovky.

Spekulace s měnou nebyly v žádném případě výhradní doménou finančně informovaných. Každý – bankéř, politik, obchodník nebo dělník – kdo zjistil, že existují snazší způsoby, jak udržet hlavu nad vodou, než ten, který je nyní velmi problematický, pracovat pro ni, byl připraven využít příležitost, která se nabízela. Bylo spočítáno, že více než milion Němců na počátku roku 1923 bylo zapojeno do směnných spekulací. Jejich obchody se odehrávaly především prostřednictvím takzvaných Winkelbankiers, pouličních operátorů, kteří se vyrojili s inflací a pod vlivem nezdravé ekonomiky se živili výhradně tím, že využívali rozdílu v nákupních a prodejních cenách cizích měn. I když nebyli ani členy burzy, sehráli významnou roli při určování denního směnného kurzu – a ve skutečnosti byla arbitrážním machinacím Winkelbankiers připisována skutečnost, že Berlín vždy uzavíral za nižší kurz než New York.

Do konce května 1923 by žádná jediná reforma, možná žádný půltucet opatření, nestačila k odvrácení konečné katastrofy. Byly provedeny malé reformy: 19. května byl přijat zákon o likvidaci vládních zásob nižších než 5 000 marek, protože jejich správa stála příliš mnoho – a 920 000 držitelů válečných půjček, kteří zaplatili až 250 liber na pomoc válce. byli nuceni přijmout nominální hodnotu (nejvýše 6d) za své akcie. V dalším vylepšení povolil ministr vnitra výměnu lepenkových rakví za dřevěné, zejména pro rostoucí počet pohřbů chudých. Jinak se vláda spokojila s kroky k odložení nevyhnutelného.

Až do invaze do Porúří se inflační politika řídila hlavně strachem z nezaměstnanosti. Nyní přišla masivní nezaměstnanost – ačkoli oživení národního ducha značně zmírnilo jeho nejhorší rušivé vedlejší účinky – a inflace byla prosazována rázněji než kdy jindy. Jelikož nezaměstnanost v Porúří byla plně dotována, neměla žádný odpovídající vyrovnávací vliv na obrovské dodatečné mzdové nároky tam ani kdekoli jinde. Mysl Berlína se společně obrátila vážněji k reformě daňového systému, což do značné míry znamenalo přesvědčit Stinnese a jeho přátele, aby skutečně fiskální příspěvky do státní pokladny. V červnu z 511 miliard marek obdržených na dani z příjmu „pouze 90 miliard pocházelo od vyměřených daňových poplatníků: zbytek tvořily zálohy námezdně pracujících a Stinnes byl stále více vnímán jako zlovolný vliv na německé finance. Jedinou radostí státní pokladny ten měsíc byl zvýšený výnos z daně z obratu na burze, která se zdvojnásobila kvůli novému náporu objednávek na nákup německých cenných papírů.

Drobné krimpování? zločin ze zoufalství vzkvétal. Krádež byla samozřejmě běžná už od války, ale nyní se začala objevovat ve větším, komerčním měřítku. Kovové plakety na národních památkách musely být odstraněny pro úschovu. Mosazné zvonkové štítky byly ukradeny z předních dveří britského velvyslanectví v Berlíně, součást systematické kampaně, které nemohla zabránit policie ani na Wilhelmstrasse a Unter den Linden. To, že členové a rodiny Britské armády Rýn těžce trpěli vloupáním, pravděpodobně odráželo skutečnost, nikoli to, že zloději měli zvláštní nepřátelství proti okupačním silám, ale že v těchto dnech cizinci

Machine Translated by Google

byli mnohem loupežnější než kdokoli jiný. Na většině území Německa začalo vedení přes noc mizet ze střech. Benzín byl odsáván z nádrží motorových vozidel. Barter byl již obvyklou formou směny; ale nyní se komodity jako mosaz a palivo stávaly měnou běžného nákupu a platby. Sedačka v kině stála kus uhlí. S lahví parafínu si člověk může koupit košili; s tou košilí brambory potřebné pro rodinu. Herr von der Osten měl v provinčním hlavním městě přítelkyni, za jejíž pokoj v roce 1922 platil půl libry másla měsíčně: v létě 1923 ho to stálo celou libru. "Vrátil se středověk," řekla Erna von Pustau.

Komunity tiskly vlastní peníze, na základě zboží, na určité množství brambor nebo například žita. Obuvnické závody vyplácely svým dělníkům v dluhopisech boty, které mohli vyměnit v pekárně za chléb nebo na trhu s masem za maso.

Největší prostor pro hledání výhod měli ti s cizí měnou, která se snadno stala nejpřijatelnějším papírovým médiem. Zejména síla dolaru daleko převyšovala jeho nominální směnný kurz. Počátkem roku 1923 se von der Osten ocitnul s jedinou dolarovou bankovkou, sehnal šest přátel a jednoho večera odjel do Berlína, odhodlaný vyhodit los; ale druhý den časně ráno, dlouho po večeři a v mnoha nočních klubech později, měli stále drobné v kapsách.
V Berlíně se vyprávěly příběhy o Američanech, kteří se ocitli v největších potížích v Berlíně, protože nikdo neměl dost marek na to, aby změnil pětidolarovou bankovku: o dalších, kteří si založili účty (které měly být později vyplaceny ve znehodnocené měně) na základě ještě větších zahraničních bankovek. které po obdržení jídla nebo služeb nebylo možné změnit; a zahraničních studentů, kteří ze svých povolenek skoupili celé řady domů.

Byly příběhy nakupujících, kteří zjistili, že zloději ukradli koše a kufry, ve kterých měli své peníze, a samotné peníze nechali na zemi; a života podporovaného tím, že každý den prodáváme jeden malý článek z dlouhého zlatého řetízku s křížem. Vyprávěly příběhy (mnoho z nich, jak se léto ubíralo a jak se směnné kurzy několikrát denně měnily) o jídlech v restauracích, která stála víc, když přišly účty, než když byly objednány. Šálek kávy za 5 000 marek by v době, kdy by se vypil, stál 8 000 marek.

Realita za takovými inflačními anekdotami, ve zpětném pohledu zábavná, byla nesmírně ponurá. Agónii předváděli stejně tak pánové se scvrklými krky, kteří byli viděni v ulicích s opravenými bílými límečky a nablýskanými obleky zachráněnými před válkou, jako vyčerpaní dělníci, kteří netrpělivě stáli ve frontě před výplatními výlohami s velkými nákupními taškami, ve kterých spěchali. mzdy pryč do obchodů. Vzhledem k tomu, že se námezdní pracovníci měli špatně, jejich standardy byly stále na úrovni vzdáleně srovnatelné s minulostí. V celém Německu, Rakousku a Maďarsku staré standardy výdělečně činných osob, důchodců a lidí žijících z úspor často téměř klesly v nedohlednu.

Lady Listowel,* (Judith, hraběnka z Listowelu, dříve Judith de Marffy-Mantuano.), jejíž otec zastával vysoký post v maďarských diplomatických službách, vzpomíná na tíseň v kruhu přátel její rodiny v Budapešti:

Kdysi bylo vidět, jak se vzhled jejich bytů postupně mění. Člověk si vzpomněl, kde se používá lo být obrázek, koberec nebo sekretářka. Nakonec by jejich pokoje byly téměř prázdné a na papíře byli někteří lidé zredukováni na nic. V praxi lidé jen tak neumřeli. Měli hrozný hlad a příbuzní a přátelé jim čas od času pomohli s trochou jídla. My

Machine Translated by Google

posílali jim balíky, nebo si je brali sami, protože jsme neměli hotovost na zaplacení poštovného. A někteří z nich prosili – ne na ulicích – ale náhodnými návštěvami (člověk až příliš dobře věděl, pro co přišli) nebo psaním dopisů s žádostí o pomoc. Všichni se stále snažili udržet dojem: zpočátku, na začátku, se lidé rozhlíželi kolem sebe, aby viděli, jaké úspory mohou dosáhnout, z jakých klubů rezignovat, bez jakého luxusu se obejít. Později šlo o zvážení, bez jakých nezbytností se obejít.

A když jídlo nebyl problém – koneckonců jsme žili většinu času v zemi, kde jsme ho mohli sehnat –, nastaly problémy, protože jsme neměli peníze. Jen jeden z nás si mohl dovolit jít do Budapešti najednou. Bez peněz nebylo možné získat lékařskou pomoc. Pokud vás bolely zuby, nemohli byste si dovolit zubaře. Kdybyste potřebovali do nemocnice, mohli byste se dostat do kláštera: jinak byste zůstali doma a bylo vám lépe nebo se zhoršilo.

V červnu po krátké odmlce byla podpora značky obnovena. Důvod byl zcela otevřeně řečeno – zmírnit lidovou nespokojenost, která nabývala znepokojivých rozměrů. Lidé měli důvod si stěžovat. V měsíci následujícím po 20. květnu stoupla cena vejce z 800 marek na 2400; litru mléka od 1 800 do 3 800, kila mouky od 2 400 do 6 600, vepřového od 10 400 do 32 000. I v Porúří, zatímco se platy zdvojnásobily (dělnická mzda vzrostla z 3 300 za hodinu na 6 800), náklady na komodity se ztrojnásobily. Obchodníci nemohli vědět, jak stanovit ceny, a často prostě zavřeli obchod. Z těchto důvodů se během jediného červnového dne ztratilo v rezervách 6 milionů zlatých marek v „dalším z křečovitých a zoufalých pokusů Říšské banky“, jak řekl pan Joseph Addison, „posílit značku vržením cizí měny na burzu. trh — v tomto případě s cílem dostat dolar pod 100 000.“ Naděje vlády se opět ukázaly jako iluze. V polovině června činil oběh bankovek 8 564 miliard marek. K 21. červnu činil denní přírůstek oběhu 157 miliard. Do 28. června byla marka na úrovni 170 000 za dolar, celkový oběh vzrostl na 11 000 miliard a nebyly tištěny žádné bankovky menší než 100 000 marek (2s 10d).

V dopise ministerstvu zahraničí 29. června Addison zaznamenal nárůst oběhu mezi 25. a 26. červnem o 959 156 010 000 marek a mezi 26. a 27. červnem o 1 523 534 460 000: za jeden den nárůst o více než 500 000 000 marek „Jsme daleko od skromného denního nárůstu o 160 miliard před týdnem,“ napsal a přidal Mefistofelův komentář od Fausta:

'Malý bůh světa zůstává stále stejný, 'A je tak zvláštní jako v první den.'* (*Zhruba: "Malý zemský pán se drží svého údělu, 'Stejně divný jako v den, kdy byl nový .')

Jak se oběh zvětšoval a hodnota ochranné známky klesala, přikládal se příjmům z daní stále menší význam. Nárůst plovoucího dluhu zaznamenaný 27. června – 1 500 miliard, které Addisona tak vyděsily – byl více než celkový příjem státní pokladny (1 400 miliard) za celý květen. Ačkoli ministerstvo financí pracovalo na plánech, jak zvýšit daně na úroveň úměrnou znehodnocení marky, politika Reichsbank spočívající v diskontování a tisku musela udržet marku daleko před hrou. Za dva a půl měsíce dosáhly vládní výdaje celkem ekvivalentu 15,5 milionu GBP při příjmu pouhých 5 milionů GBP. V librách byly tyto částky dost maličké: ale pravdou bylo, že národ

Machine Translated by Google

60 milionů lidí zkrachovalo, protože (řekněme 500 000 marek za libru) nedokázala získat ani 30 milionů liber ročně na pokrytí výdajů ve výši pouhých 80 milionů liber.

Koncem června 1923 se vláda začala s opakovaným, avšak nepřiměřeným optimismem obracet k dočasným prostředkům všeho druhu. Jedním z nich byl multiplikátor, který měl používat ministr financí, jak uzná za vhodné, aby udržoval sazbu zdanění na stejné úrovni jako odpisy. Nikoho na ministerstvu to neznepokojovalo, že se hluboce provinilo proti posvátnému kánonu jistoty Adama Smithe, který stanoví, že daňoví poplatníci předem jasně vědí, co mají platit.
Během května byla daň z příjmu násobena 25krát a nyní bylo oznámeno, že v srpnu, kdy bude splatná platba, bude násobitel 40. Přesto bylo zřejmé, že daňová přiznání nikdy nemohou držet krok s rychlostí odpisů, z jakéhokoli zdroje přišli. Výnosy ze spotřebních daní – například z tabáku, piva, vína, cukru, soli a hracích karet – již nepokrývaly ani náklady na jejich správu.

Potíž byla v tom, že všechny daně nebyly vybírány ze skutečných, ale ze současných hodnot, takže ministr financí Dr. Hermes měl určitým způsobem pravdu, když protestoval, že zvýšení těchto cel na normální světovou úroveň by nenabízelo „žádnou finanční záruku“. pro budoucnost'. Zoufalství bylo hlavní myšlenkou jeho přístupu. Lehkost daňového zatížení německé ekonomiky jako celku se bolestně projevila, i když jednotlivci byli často těžce zasaženi. Dr. Hermes začal diskutovat o nejdůležitějších daních ze směnek a obchodování s kapitálem a – potenciálně ještě významnější – o předplacení daní z příjmu a korporací. Zdá se však, že toto poslední bylo zmiňováno hlavně jako úlevný prostředek pro pracující třídy.

Ve druhé polovině června bylo opět nutné zdvojnásobit platy vládních úředníků a poskytnout vyšší příspěvky válečným raněným, vdovám, důchodcům a nezaměstnaným v Porúří i mimo něj. neboť tyto nárůsty, nad rámec všeobecného poklesu kupní síly marky, spočívaly v tom, že chudší třídy, zejména rentiéři, si již brzy nebudou moci dovolit cenu chleba. Zemědělské zájmy se rozzlobily kvůli „Umlage“, nucené dodávce prvních dvou milionů tun vyprodukované pšenice každý rok, která umožnila levně prodat polovinu celkové nabídky chleba. Od srpna měli být zemědělci placeni za světové ceny, protože když byli nuceni prodávat pšenici levně, museli stále platit světovou cenu za hnojiva. Změna politiky, od dotování potravin k dotování potřebných, mohla zemědělce uspokojit; ale mimořádné dotace pro chudé se brzy opět staly bezcennými.

Třetí červnový týden přinesl další pokus o kontrolu spekulací v cizích měnách stanovením směnného kurzu, za který by se s nimi mohlo legálně obchodovat. Tresty za porušení nové vyhlášky byly neomezené pokuty a až tři roky vězení. Opatření, uskutečněné na žádost větších bank, které se obávaly obecného útoku na ně, pokud by vypukly občanské nepokoje, bylo zaměřeno na pokračující operace Winkel-banhierů, kteří by nyní nebyli schopni stanovit cenu. dříve, než byla známa oficiální nabídka. Nejprve se zjistilo, že německý průmysl má dostatek cizí měny, aby pokryl jeho potřeby během měsíce, ve kterém mělo nařízení platit, protože jinak by znemožnil dovoz a obchod by se zastavil.

Vysoká komise Porýní však odmítla nařízení přijmout, takže v Kolíně nad Rýnem brzy proběhly obrovské transakce, které jednou vážně oslabily výměnu známek.

Machine Translated by Google

více. Generál Degoutte ji dále prohlásil za nepoužitelnou v Porúří; a tak postavil Francii, která často obviňovala Němce z úmyslného znehodnocení značky, do anomální pozice zakazující tah, jehož jediným cílem bylo ji posílit. Vyhláška byla z velké části neúspěšná a částečně měla za následek – jako podobné opatření v Rakousku – vyhnala Winkelbankiera z otevřeného prostoru do kavárny za rohem. (V Rakousku byla burza nakonec nucena následovat a poté skutečně přijmout sazby Schwarze Borse). 2. července dolar otevřel v New Yorku na 174 000 papírových marek, ale zavřel v Berlíně pod vlivem Reichsbank na 160 000. Jinými slovy, banka prodávala dolary za 160 000 marek s plným vědomím, že dolar má v zahraničí o 14 000 bodů více.

Další den, 3. července, se objevila nová vyhláška zakazující nakupování futures. Částečně bylo zaměřeno na omezení dovozu, protože zásoby byly nyní velmi vysoké a dovozci byli schopni získat velké množství zahraničních bankovek v období silné markové podpory. Důsledkem toho bylo, že se Burza rychle přetížila požadavky na účty „na dohled" spíše než na tříměsíční účty; a z nich mohla být spokojena jen asi desetina. V souladu s tím začali dovozci žádat o desetinásobek dolarů, které požadovali, v naději, že dostanou plnou kvótu.

Toto nařízení bylo také zaměřeno na ty, kteří se snažili koupit dolary za řekněme 160 000 marek a použít dolary k nákupu dolarových státních pokladničních poukázek kotovaných za mnohem vyšší sazbu – což je zřejmý způsob, jak dosáhnout velkých zisků. Vyšší kotace bankovek dokonce vedla lidi k domněnce, že kurz dolaru byl umělý a že kurz bankovky byl ten pravý. Nadměrné objednání však znamenalo, že mnoho firem bylo zachyceno: x když Reichsbank s větší než obvyklou bystrostí nazvala jejich bluf tím, že požadovala šeky, aby splnila celkovou žádost. Tím, že odhalilo, které z menších bank připouštěly spekulace na burze, mělo toto nařízení určitý úspěch."

A přesto každé úsilí zabránit ztrátám v cizí měně, každý nový pokus udržet značku na stabilní úrovni, bylo jen směšné s problémy národa. Zákon o autonomii Říšské banky z května 1922 plně přesvědčil doktora Havensteina, že je pánem ve svém vlastním domě. Navzdory tlakům narůstajícím na všech stranách jasně ukázal, že nemá v úmyslu rezignovat, a každou myšlenku na to, aby prosazoval své vlastní přesvědčení. V domnění, že je to v Berlíně, kde musí být směna marek udržována na nízké úrovni, ať už to dělá cokoliv jinde, ochotně uspokojoval požadavky své veřejnosti prodejem cizích měn, které měl k dispozici. Během posledních červnových a prvních červencových dnů, když marka klesla z 600 000 na 800 000 na libru, bylo vyhozeno téměř 80 milionů zlatých marek – 2 miliony liber – jak říká Dr Bergmann, vysoký úředník na ministerstvu financí. , připustil, aby uspokojil nenasytnost německých spekulantů: mezitím byl zapotřebí pouze 1 milion zlatých marek pro chvályhodnější účel podpory marky v New Yorku.

Do 10. července klesla německá volná zlatá rezerva na ekvivalent 35 milionů liber a vše, co banka dělala, vyvolalo přesně ten efekt, kterému se měla vyhnout. Další ztráta ve výši 50 milionů zlatých marek utrpěla během týdne, který skončil 14. července – přímý důsledek podpory papírové marky přidělováním dodávek cizích měn a nutnosti krýt nepostradatelné dovozy ze zlaté rezervy. Pokud by intervence pokračovala na tehdejší úrovni 10 milionů zlatých marek denně, bankrot by přišel do 60 dnů: rezervy už vzaly tolik, kolik mohly ustát. Pokud by intervence přestaly, na druhou stranu se všeobecně očekávalo, že dolar půjde k milionu marek, libra přes 4 miliony – a do konce července se toto očekávání naplnilo. Obchodníci si prý stále půjčovali papírové známky na hodnotu

Machine Translated by Google

80 procent jejich akcií a jejich výměna v bance za dolarové státní pokladniční poukázky, které jsou údajně potřebné pro dovoz. Tyto bankovky byly zaslány do zahraničí nákupním agenturám obchodníků a ve většině případů tam zůstaly, aniž by se do Německa vrátila žádná protihodnota.

Zdá se, že se do vládního finančního myšlení vloudila samolibost. Například náměstek ministra financí Herr Schroeder s odkazem na 8 000 miliard marek zlevněných v červnu se domníval, že to představuje pouze 10 milionů liber, což bylo stěží přehnané vzhledem k tomu, že země byla ve válečném stavu. Říšská banka nicméně sledovala mizení zbývajících zdrojů se zděšením. 19. července náhle pozastavila diskontování obchodních papírů a odmítla obětovat další zlatou rezervu. Obyčejný dovozní obchod se rychle zastavil a pro vládu bylo velmi těžké financovat dovoz uhlí a potravin – uhlí zoufale potřebovalo k udržení provozu železnic.

Rozhodnutí banky bylo částečně panickým opatřením. Požadavky ostatních bank na něj činily ten den částku rovnající se celému papírovému oběhu v zemi. Manažer devizového oddělení vyprodukoval pouze jednu čtvrtinu procenta z celkového počtu, což banky odmítly jako nedostatečné. O dva dny později Reichsbank ustoupila do té míry, že vydala 5 procent poptávky – ale také znovu začala eskontovat účty za obchod za vnitřní prostory; a na konci července zbylo Říšské bance ve zlatě jen 25 milionů liber. Pokusy vlády získat půjčku v zahraničí, v první řadě v Londýně, na pokrytí nezbytných dovozů, se setkaly se starou odpovědí, že nic nebude k dispozici, dokud se německé finance nedají do pořádku.

V této době byla v Německu zaznamenána řada odlišných, často protichůdných tendencí, protože zmatek a deprese postihly všechny z vládních a obchodních kruhů, od nichž se dalo očekávat, že vědí, co se děje, až po námezdně pracující a úřednické třídy, kteří nic netušil. Na jedné straně mezi nižšími německými úředníky, kteří byli vždy silně loajální vládě, především proto, že jejich vlastní bohatství bylo úzce spjato s bohatstvím země, se vyvinul extrémně nacionalistický duch. Pro vládu – jakoukoli vládu – se stalo a nyní zůstává politicky nemožné uvažovat o tom, že se vzdá pasivního odporu v Porúří. Na druhou stranu v celé zemi koalice velmi rychle ztrácela podporu ve všech ostatních ohledech. Přední centrum, Germania, 27. července oznámilo, že důvěra v administrativu je „nyní zcela otřesena“, že ariger je univerzální a že „obecný pocit je devátého listopadu“ (den, kdy byla republika vyhlášena v r. 1918).

Wirthova vláda byla obviněna z kolísání (řekla Germania), ale Cunova vláda se vůbec nehýbe. Nehybně stojí. Kromě několika vyhlášek, jako je kontrola spotřeby masa v restauracích a občasné projevy, zůstávají pasivní... Obrovské částky potřebné pro pasivní odolnost poskytla tiskárna... Kredity byly vydány průmyslovým kruhům a není známo, v jakém rozsahu byly použity pro hromadění zahraničních směnek

...

Politika plnění byla zodpovědná jen částečně. Lidé v zahraničí ztratili důvěru, když si uvědomili, že v samotném Německu je podkopávána autorita státu. Prvním příznakem byla vražda Rathenau. Skutečný kolaps naší měny začal, když se ukázalo, že určité průmyslové kruhy jsou mocnější než vláda.

Machine Translated by Google

Pracující obyvatelstvo mezitím ztrácelo trpělivost. Stažení bankovky v hodnotě 1 000 marek, přestože na začátku července mělo hodnotu sotva jedné třetiny penny, bylo nešťastnou ztrátou. Nejvyšší nominální hodnota již před rokem 1876, a tedy starý přítel, její emise byla, jak se zdá, zamítnuta, protože kolovaly zvěsti, že by mohla být revalorizována za svůj starý zlatý kurz. V praxi také zmizel, protože (jak to řekl Dr Schacht) k výrobě nízkoměnových bankovek potřebovali papírníci, inženýři, tiskaři, litografové, odborníci na barvy a baliči mnohem více pracovního času, než kolik představovala hodnota hotový článek. Ve čtvrtém červencovém týdnu se německému národu představila nová řada bankovek, z nichž tři nejvyšší nominální hodnoty byly nyní 10, 20 a 50 milionů marek.

Dělníci reagovali jediným možným způsobem, požadovali npt pouze vyšší mzdy, ale denní platby, aby si jejich příjem udržel kupní sílu dostatečně dlouho, aby se ho zbavil. Požadavky byly prosazovány opakovanými stávkami, nepokoji a demonstracemi ve všech částech země. Možnost občanské války byla otevřeně diskutována v tisku a vláda ji zběsile popírala. Po nepokojích a plenění 20. července a *** si i ve Vratislavi, kde ulicemi procházely organizované skupiny cqmmunistů, bylo provedeno tisíc zatčení. 24. července vyvolalo ve Frankfortu demonstrace proti ziskuchtivosti, kapitalismu a fašismu, kde byli obtěžováni neurážliví občané, rozbíjena okna a jeden muž ukopán k smrti. Setkání pod širým nebem byla v Berlíně zakázána, ale 10 000 demonstrovalo dostatečně mírumilovně v Lipsku a 5 000 v Drážďanech. V posledním červencovém týdnu byli demonstranti zabiti v bavorském městě Rosenheim a v Postupimi. V Hamburku došlo ke stávkám na stavbu lodí a ke stávce pilotů v Kielském kanálu.

Stejný model měl pokračovat až do srpna, kdy ozbrojení stávkující měli zabíjet policisty ve Wilhelmsburgu a házet je do vody v Hamburku – to vše za pomoci základní mzdy, která byla nevyhnutelně zanesena v době, kdy byla vyjednána a vyplacena. Některé problémy byly inspirovány komunisty, jiné nijak zvlášť. V roce 1922 Třetí internacionála stanovila, že politika v Německu se omezí na získání vlivu u dělníků využíváním jejich vážné ekonomické situace. V květnu 1923 se znovu uvažovalo o povstání v Porúří, ale obecně se nyní zdálo, že ještě nenastal čas.

Když zjistili, že stabilní kupní síla mezd je stále méně dosažitelná, začali odboroví vůdci požadovat, aby byly mzdy fixovány na zlatém základě. To však, jak se všichni shodli, sotva bylo možné provést dříve, než byl zlatý standard přijat rovnoměrně obchodem a financemi. Začátkem července tak došlo k dohodě mezi ministrem financí a reprezentativním odborovým výborem, aby se mzdy indexací vztahovaly k životním nákladům. Jejím principem byla týdenní úprava mezd (stejně jako denní platby), aby byla zachována hodnota – úprava platná stejně pro „efektivní“ mzdu (Leistungslohri) i pro „sociální“ mzdu (Soziallohri), která zahrnovala takové záležitosti, jako jsou mimorodinné příspěvky . Vyjednávání reálných mezd (Reallohri), tedy zvýšených plateb na základě zlaté marky, mělo být považováno za něco zcela samostatného.

V praxi, jak si byla vláda vědoma, zvýšení mezd – a vládních platů – by bylo vždy 15 dní pozadu za zvýšením životních nákladů, protože nové úpravy by byly obdrženy na konci každého 15denního mzdového období. , základní mzda byla přijata na začátku: zařízení, které znamenalo velkou úsporu pro státní pokladnu, protože v každém následujícím červencovém týdnu se kurz marky vůči libře překvapivě zvýšil z 800 000 (7. července) na 900 000 (14. července)

Machine Translated by Google

1 600 000 (23. července) až 5 000 000, neboli 21 milionů za dolar, poslední den v měsíci, a jak se ceny postupně zvyšovaly.

To, co lord Curzon popsal jako „tento mimořádný a téměř neuvěřitelný pokles hodnoty ochranné známky“, který způsobil akutní potravinovou krizi v Německu, přivedlo německého velvyslance v Londýně také s čepicí v ruce, aby ho viděl na ministerstvu zahraničí. Tam na něj velvyslanec naléhal, aby využil svého vlivu k zajištění dlouho požadované půjčky na zaplacení nezbytných dovozů paliv a potravin do Německa. Protože Francie byla stále titulárním spojencem Británie, Curzon prozatím nemohl přistoupit a omezil své odmítnutí na otázku, zda bylo záměrem, aby tiskárny Reichsbank přestaly fungovat. Na to a na otázku, proč nebyla nejnovější daňová opatření vyzkoušena již dříve, neznal nešťastný velvyslanec odpověď. Doručil však Curzonovi memorandum vyjádřené slovy, která by Germania mohla dobře schválit:

Je to zlověstné znamení, že značka po svém posledním ohromném kolapsu [nach ihrem letzen ungeheuren Sturz] nyní začíná ztrácet svou kupní sílu i ve vnitřním obchodu. Zároveň již Říšská banka nemá dostatek cizí měny, aby umožnila průmyslu a státu obstarat si v zahraničí životní potřeby, zejména uhlí a potraviny. Ponuré zahraniční vyhlídky spolu s destrukcí měny a z toho plynoucím chaosem v celé ekonomické struktuře způsobily, že obyvatelstvo začíná ztrácet důvěru ve stát i v sebe sama. Nedůvěra v devalvující měnu vyhání zboží z trhu, zatímco pozdní sklizeň způsobila mimořádně alarmující nedostatek potravin ve městech, zejména v Berlíně. Zoufalství mas využívají radikální agitátoři zleva i zprava...

Ve skutečnosti byla úroda pšenice poměrně dobrá, zejména v Sasku, a její nedostatek byl způsoben tím, že farmáři odmítli přijímat papír výměnou za jejich produkci. Zatímco však jedinou politikou vlády bylo půjčovat si za maximální sazbu na výplatu mezd v Porúří, a zatímco nezávislá Reichsbank přilévala olej do plamenů této pošetilosti (neboť Dr. V těchto záležitostech než vláda), žádná půjčka nebyla možná: Británie, pro jednoho, byla již předloni raněna tím, že souhlasila s rozdělením 12 milionů liber na pomoc stejně prostopášnému Rakousku. Fenomenální pád značky v posledních červencových dnech jistě vládě způsobil vážné rozpaky. Stížnost německého velvyslance, že značka ztrácí svou vnitřní kupní sílu, i když je tak často slyšet po mnoho měsíců, byla stále reálnější. V současnosti by však odpor obchodníků přijímat říšské bankovky mohl být stále teoreticky bráněn vynásobením jak jejich množství, tak jejich nominálních hodnot. V praxi bylo těžší než kdy jindy dodat bankám dostatek peněz, aby mohly obchody pokračovat tradičním způsobem. Od Drážďan po Coblenz se na konci července s napětím očekávaly „nové bankovky vysokých nominálních hodnot.

Mezi 11. červencem a 20. červencem. pohyblivý dluh se zvýšil z 28 000 miliard marek na 40 000 miliard, což je denní emise, kromě nedělí, 2 000 miliard. Daňový systém se zcela zhroutil. Zdálo se, že to vládu ze dne na den nezajímá. Z výdajů během těch několika dnů ve výši 12 000 miliard marek byla pouze 4 procenta zjištěna ze zdanění – něco málo přes 500 miliard, což nestačí ani na pokrytí úroků (570 miliard) z dluhu za stejné období.

Machine Translated by Google

Tato děsivá čísla byla jen předzvěstí chaosu následujících týdnů." Železnice v Porúří, které kdysi zajišťovaly třetinu příjmů Německa z Porúří, nyní představovaly jednu pětinu jejích výdajů na mzdy a náhrady. „Wir schiessen," řekl vysoký finanční úředník britskému velvyslanci, „dieselben Bocke wie die Osterreicher" – („Střílíme stejné kozy jako Rakušané." Mezi 1. srpnem a 10. srpnem záznamy ukazují, plovoucí dluh se téměř zdvojnásobil, ale během těchto posledních deseti dnů vzrostly všeobecné správní výdaje vlády na 40 000 miliard, což je částka poněkud vyšší než celkové nominální výdaje během prvních čtyř měsíců roku.

Přestože se rakouské kozy od loňského podzimu, kdy dr. Zimmermann ujal finanční kontroly a Ženevské protokoly byly schváleny Národním shromážděním, staly velmi odlišným plemenem, Německo by se na svého souseda mohlo dívat s úžasem. Tato nešťastná země procházela, aby všichni viděli plné utrpení vymítání ďábla inflace, a byl to zjevně ten nejnepříjemnější proces.

To, že potřebné reformy nelze dosáhnout bez strádání a obětí, bylo „lidům v době Vánoc jasné". Nebylo jim řečeno, a nyní zjišťovali, že oběti obnovy budou sotva méně nespravedlivě vybrány než oběti inflace. V srpnu 1922 byla oficiální podpora (která, stejně jako v Německu, podstatně podhodnocovala skutečnou nezaměstnanost a ignorovala zkrácenou pracovní dobu) 21 000.

Během pěti měsíců od října 1922 do února 1922 toto číslo postupně vzrostlo z 38 000, 58 000, 83 000, 117 000 a 161 000. V každém případě byla více než polovina nezaměstnaných v samotné Vídni, což v únoru znamenalo, že více než 100 000 nečinných mužů dostávalo pro sebe a své rodiny maximální podporu ve výši 87 360 papírových korun, v hodnotě asi 55. týdně. Byla to nebezpečná koncentrace, i když zahrnovala jak dělnické, tak oficiální třídy, ve městě stále politicky rozděleném, kde byla třídní válka stále „populárním tématem".

V celém Rakousku byla asi pětina obyvatel závislá na vládních penězích na platy nebo (pokud byli v důchodu) na důchody, přičemž železnice měly dva bývalé důchodce na každé tři zaměstnance, kteří stále ještě pracovali. Přestože mrtvé dřevo na železnici nebylo řádně vykáceno až do konce roku 1923 pod externím vedením,* (*Sir William Acworth, vybraný jako technický poradce pro železnice, předložil svou zprávu v listopadu 1923 a doporučil, aby jeden muž ze čtyř a ačkoli finance na železnici představovaly jádro rozpočtového deficitu, ve veřejném i soukromém sektoru se okamžitě rozběhly další zásadní ekonomiky, plánované nebo vynucené, přičemž v obou došlo k propouštění a propouštění.

Stabilizace postavila rakouského výrobce tváří v tvář realitě a nastala vážná průmyslová deprese, stagnace postihující železářský, dřevařský, papírenský a kožedělný průmysl a výrobu kovů, strojů, obuvi a nábytku. Začínaly první bankroty podniků zplodené inflací. Jinde vyšel najevo skrytý přebytek zaměstnanců: v lednu 1923 měly přední vídeňské banky jednoho úředníka na každých 2 000 liber z jejich celkových rezerv a vkladů, v Londýně to byl jeden úředník na každých 18 000 liber. Tato situace byla částečně způsobena povinnou prací navíc, kterou banky musely vykonat, aby pomohly směnárně a finančním úřadům, ale banky také zjišťovaly, že není možné s výjimkou neúměrně vysokých nákladů spravovat velké množství menších, starších účtů, které inflaci se snížily na hodnotu několika předválečných fenigů a v některých případech na méně než hodnotu papíru, na který se musely zapisovat. Spořitelny, které se starají o malého střadatele a doufají, že obnoví jeho důvěru, byly v tomto ohledu obzvláště těžce postiženy.

Machine Translated by Google

Propouštění ve veřejném sektoru se řídilo škrty ve veřejných výdajích, které požadovala kancelář Dr. Zimmermanna. Obecně k nim došlo v důsledku propouštění v soukromém průmyslu, kdy vláda pomalu implementovala směrnice, které obdržela. Bylo však poznamenáno, že ti, kteří byli nakonec zbaveni moci, byli především ti, kteří neměli žádné politické vazby. Jedním z neblahých důsledků toho bylo, že koncem roku 1923 se administrativní efektivita vážně snížila, protože státní služba byla sotva méně přetížená než železnice a vyšší, zkušenější státní úředníci byli těmi, kteří tradičně drželi politiku na dosah ruky.

Od března se však ekonomický a finanční obraz začal z pohledu rakouských sponzorů jevit lépe. Nezaměstnanost, která ten měsíc dosáhla téměř 170 000, začala výrazně a pravidelně klesat av srpnu klesla až na 84 000 (53 000 z nich bylo ve Vídni. Koruna zůstala stabilní a skutečnost, že po většinu roku byla již stabilnější vůči dolaru než jakákoli jiná měna v Evropě, byl pevným základem důvěry. Ve spořitelnách se hromadily vklady. Když se konečně 1. června 1923 objevila dlouhodobá mezinárodní půjčka, byl to obrovský a okamžitý úspěch. Rakouský rozpočet měl být vyrovnaný před Zimmermannovým plánem a celý úvěr nebyl nikdy Výrazný nárůst poptávky po rakouských akciích a akciích, jejichž index se mezi prosincem 1922 a následujícím květnem zdvojnásobil a v průběhu roku vzrostl o 400 procent, byl vývoj, který odrážel ge nerální důvěra více než přinesla ekonomice velký hmatatelný prospěch: spekulace s podhodnocenými akciemi pohltily velké množství domácího kapitálu, který mohl být použit na produktivní účely.

Nejnižší bod, kterého dosáhl oficiální počet nezaměstnaných v Rakousku, byl 79 000 z listopadu 1923, což je stále téměř čtyřnásobek počtu před stabilizací. Po listopadu začal mít reálný dopad na pracovní pozici počet plánovaných propouštění ve státní správě, ve Volkswehru, poštovních službách a železnici. Poměrně slibná situace v polovině roku 1923 byla z velké části způsobena nárůstem rakouského obchodu vyplývajícího z Ruhrkampf: zahraniční objednávky na určité zboží byly přesunuty z Německa do Rakouska, kde by i malá část německého obchodu zašla hodně daleko.

Propuštění více než 23 000 úředníků ze státních služeb mezi říjnem a prosincem 1923 mělo být mnohem pravdivějším měřítkem probíhajícího utahování opasků. Stávek bylo málo – ale to bylo proto, že stávková politika, s podporou odborů nebo bez ní, byla tak zjevně sebevražedná, když všichni ztráceli práci a zaměstnanci mohli být snadno a levně nahrazeni. Oficiálním cílem bylo koneckonců zrušení 100 000 státních pracovních míst do konce roku 1924 a odbory si byly dobře vědomy toho, že na podzim roku 1923 program snižování počtu vládních úředníků silně zaostával."

Bylo nepochybně uspokojivé, že se zahraniční důvěra vrátila v takové plné míře do této evropské finanční oázy udržované a garantované spojenci; a že rakouská ekonomika, veřejná i soukromá, se zjevně reorganizovala správným způsobem. Stěží to však byly úvahy, které rakouskému lidu umožnily mnoho prostoru k radosti, protože se celková atmosféra nejistoty a ponurosti roku 1922 zlepšila. Od ledna 1923 a poté, co měl Ruhrkampf vliv na evropskou ekonomiku, začaly životní náklady opět stoupat a pokračovaly v tom po celý rok, přičemž jen v srpnu přidaly 3 procenta. I když do prosince 1923 pouze znovu dosáhl předchozí nejvyšší úrovně

Machine Translated by Google

září 1922 (po kterém přišel pokles o 20 %), k nárůstu došlo tváří v tvář vyšším daním, které muselo platit více lidí než kdykoli předtím. Vláda považovala za obzvláště nešťastné, že ceny (v souladu se světovými cenami) stále rostly, zatímco probíhaly nezbytné reformy a snižování; a už v květnu skutečně zpochybňoval, zda je vůbec možné udržet zákon a pořádek současně s rozpočtovou rovnováhou.

Možná proto nebylo překvapivé, že dělníci vytrvali proti zrušení indexového systému, podle kterého nebylo možné wjiges snížit, dokud index neklesl ve dvou po sobě jdoucích měsících. Tovární dělník se nyní měl relativně lépe než většina a v některých případech lépe než před válkou, nehledě na to, že mzdy byly nižší než kdekoli jinde v Evropě kromě Německa. V zemi, která měla velký přebytek vzdělaných mužů, se rozdíl v průměrných odměnách mezi manuálními a intelektuálními pracovníky velmi zmenšil a mzdy kvalifikovaného mechanika často převyšovaly mzdy manažera továrny, který sám pobíral mnohonásobek mzdy vládní úředník.

Finanční situace byla zdravá. Ekonomika se zlepšovala? Ale společenský obraz nebyl zdaleka šťastný. Třídy, které už toho tolik vydržely, pochopily, že na cestě může být mnohem těžší období. Ti, které index do určité míry chránil, začali pociťovat chladnější větry, než věděli, že je to možné, do určité míry proto, že až do stabilizace sotva věděli, jak chudí se stali. Doby dotací a dolesů byly pryč. Lidé, kteří neměli práci, byli bídnější než kdy jindy a trávili čas hledáním na nástěnkách a v novinách, kde hledali práce, která neexistovala. Státní úředníci, kteří zůstali na národní výplatní listině, zjistili, že v roce 1923 dostali v průměru jednu čtvrtinu kupní síly z roku 1914. Státní důchodci dostávali reálně jednu třetinu toho, co bylo před válkou málo.

Ve Vídni většina lidí žila v bytech, protože jen velmi bohatí měli domy, které si mohli dovolit udržovat v opravě. Vzhledem k tomu, že nájemné bylo udržováno tak nízké (omezení nájemného je obvykle jedním z prvních a nejlevnějších vládních nástrojů, jak snížit životní náklady pod inflací), samotných bytů byl nedostatek. I kdyby byla vídeňská samospráva vůči pronajímateli dobře nakloněná, nebylo možné ignorovat, že většina střední třídy by si vůbec nemohla dovolit ekonomické renty až 20 000krát vyšší než předválečné. I když nemohli zvýšit své nájemné, mnozí majitelé domů měli alespoň útěchu, že jejich vlastní hypoteční splátky pro ně nejsou ničím víc než nominální zátěží – což je úvaha, která vkladatele a akcionáře hypotečních bank již dávno děsila. Za takových okolností však soukromí developeři nestavěli vůbec žádné nové budovy, z nichž většina byla prakticky vyvlastněna. Více než 42 000 rodin čekalo na zhruba 6 000 obydlí, které místní úřady ve Vídni každý rok postavily. Tento nedostatek přinesl nařízení, podle kterého místní úřady, nikoli pronajímatelé, rozhodovaly o tom, kdo vstoupí do bytu, který se vyprázdní, vedl k velkému množství pracovních míst a korupce v oblasti, kde to již bylo běžné.

Období rakouské rehabilitace, vysokých daní a drastických škrtů ve veřejných výdajích bylo obdobím velkého lidového utrpení, pokračující třídní a skupinové nenávisti a politického boje. Zdálo se, že stát a městská vláda ve Vídni soutěží o zdanění rakouského průmyslu, jehož velká část se soustředila na hlavní město, v nejvyšší míře — státu, aby byl schopen splácet úroky ze zahraničních půjček, posledně jmenovaného (jehož činnosti byli osvobozeni od kontroly Ligy), aby „sledovali zájmy jejích politických podporovatelů v dělnických třídách. Ať už bylo obvinění x-obviněním nebo ne, jen to, že socialisté ovládající Vídeň neudělali nic víc, než že pověsili doktrináře

Machine Translated by Google

Germains napsal, že reformy kolem krku Republiky – „aktivně zaujatý procesem, který potěší“, napsal Germains, „přeměny příjmů střední třídy na dolary pro dělníky“, není pochyb o tom, že stranická politika i nadále rozdělovala zemi na dvě poloviny, když jednota byla jednota. plačící potřeba.

Rekonstrukce Rakouska byla přirovnána k experimentu, který provedl cikán, aby naučil svého koně obejít se bez jídla. Když to dostal na slámu za den, kůň zemřel.

Machine Translated by Google

10: Léto 23

KONCEM července 1923 se německé akcie etablovaly jako populární, i když nestabilní úložiště bohatství. Akcionáři byli obecně mnohem chudší, než si mysleli, protože skutečnost zbídačení byla z velké části zakryta gigantickým nárůstem nominálních cen. Spekulace udržovaly všechny akcie na vysoké úrovni nad jejich úrokovou výnosovou hodnotou, a to i vzhledem k tomu, že dividendy byly stále drženy uměle nízko, aby se vyhnuly dani z příjmu. Akcie Deutsche Bank stála 114 liber. těsně před válkou a vynesl 6 55 liber; ale v roce 1923 stál 5 liber a vynesl halíř. Podíl ve společnostech Siemens a Helske, před válkou 101 GBP a 6 GBP, nyní stál 23 GBP a platil 2 miliardy. Kapitálové hodnoty, tak nízké, jak přišly, tedy neklesly do stejné míry jako dividendy, které byly proporcionálně ještě nižší než v roce 1922. Na výroční valné hromadě jedné velké banky si americký akcionář stěžoval, že dividenda z jeho podílu byla sotva stojí za to odvézt, nejen proto, že jeho hodnota byla tak malá, ale také kvůli vysokým nákladům na přepravu požadovaného objemu bankovek.

Každý, kdo během prvních šesti měsíců roku hledal útočiště pro peníze v domácích akciích, by o ně přišel přinejmenším málo. v reálných podmínkách. Celková hodnota akcií německé společnosti kótovaná v Berlíně, ačkoli v prosinci 1922 činila ubohých 89 milionů liber, byla v červenci 1923 třikrát vyšší – 271 milionů liber. To muselo být útěchou pro každého, kdo mohl přehlédnout srovnání s předválečnou sumou 1 767 milionů GBP nebo 600 miliony GBP v červenci 1921. Cena (v dolarech) řady takzvaných „neředěných“ akcií v prvních měsících roku 1923 byla ve skutečnosti dvakrát vyšší než během předchozího října, což je jejich historické minimum. V té chvíli, pokud jde o papírovou marku, dolar stoupl 1 525krát, ale nominální ceny akcií vzrostly pouze 89krát. Ve skutečnosti bylo možné od října 1922 pečlivým výběrem investic skutečně podstatně zvýšit něčí skutečný kapitál: do července 1923 by průměrné portfolio vzrostlo šestnáctkrát, v září dvacet třikrát a v říjnu dvacet osmkrát, pokud jde o zlato. .

Roční výkonnost trhů, i když na úrovni hluboko pod předválečnou, víceméně doplnila ohavný medvědí trh z roku 1922. Pád a vzestup na druhou stranu odrážely dostupnost cizí měny jako prostředku držení skutečná hodnota a značná volatilita trhu za všech okolností extrémně ztěžovaly racionální investiční úsudky.

Během Ruhrkampfu navíc přišlo obrovské množství nákupních objednávek z okupovaných území – podpořených právě dotacemi, které vláda vyplácela, aby udržela pasivní odpor. Mnoho investorů utrpělo velké ztráty kvůli divokým výkyvům tržních cen: jiní měli stejně velké náhodné zisky. Účinky inflace na ceny akcií obecně způsobily obrovské posuny v distribuci bohatství mezi nyní velkou komunitu vlastníků akcií a přispěly k nevraživosti a demoralizaci národa jako celku. Mnozí, kteří by si velmi rádi koupili průmyslové akcie, když byly ještě absurdně levné, nemohli z nedostatku peněz.* (*Další a hlubší diskusi o akciích pod inflací viz Bresciani-Turroni, The Economics of Inflation (původně Le Vicende del Marco Tedesco 1931) str. 253-285.)

Nejen, že jednotlivci byli přinuceni drsnými podmínkami, aby se o sebe postarali. Jak se národ rychle pohyboval směrem k chaosu, každá komunita od států směrem dolů se začala úzce dívat na své priority. Ve východním Prusku, například, vidět od a

Machine Translated by Google

obchodníci a majitelé půdy z Königsbergu se snažili zajistit si zadní vrátka pro svůj export. V této navenek prosperující čtvrti byla vládnoucí třída údajně zcela připravena opustit loď a vydat se do jiného útočiště, pokud by se potopila, a dokonce nechat střední Německo hladovět, pokud by nemohla poskytnout žádný trh pro zemědělskou produkci.

Východní Prusko se stále těšilo plné zaměstnanosti. Navzdory krokům, které nyní podnikali, aby zajistili budoucnost, bylo pozoruhodné, že boháči ze státu štědře přispěli na Ruhrspende – fond na podporu boje proti Francii. oblast mimo vlastní Německo, vedlo k oživení mnoha průmyslových odvětví a v poslední době byla postavena elektrárna, aby se vyrovnala s nedostatkem uhlí.

Je charakteristické, že Stinnes skoupil téměř všechny loděnice, celulózky a papírny ve východním Prusku a další investoři následovali jeho příkladu.

Prosperita však byla stejně jako jinde omezena na ty, kteří mohli těžit z výroby prodejného zboží. Redaktor Konigsberger Volkszeitung tvrdil, že v ‚oblasti' jsou dělnické ubytovny, ‚jejichž stav je nepříznivý ve srovnání s tím, co viděl u egyptských felahinů'. Nižší střední třída jako vždy trpěla tragicky a v červenci byly čtyři pětiny z 60 000 lidí v Königsbergu závislých na veřejné podpoře maloměšťáci, kteří se snažili žít ze svých úspor. Učitel v Insterburgu, s rozhovorem se spojeneckým pozorovatelem, řekl, že 70 procent školáků ve východním Prusku bylo sledováno na tuberkulózu, a temně dodal, že „pohled na jídlo ničí důvod hladovění lidí".

Sasko bylo v politicky nebezpečnějším stavu. Komunismus byl silný a socialistický premiér Dr. Zeigner si koupil podporu devíti komunistických poslanců, aby si udržel svou moc v zemském sněmu. Tady se objevilo první z Rudých století – Rote Hundertschaften, ty organizované skupiny socialistických dělníků, mezi nimi sovětských agentů, jejichž zjevným účelem bylo doplňovat policii. To, co jim chybělo na palebné síle, si vynahradili v číslech: v Sasku pravděpodobně 30 000 k 11 500 v policejních silách. Byly to nebezpečný vývoj z národního hlediska, i když je mnozí považovali za prvek, který má neutralizovat stejně ponurou expanzi reakčních společností. V zásadě se však jednalo o hořlavý materiál, a to tím spíše, že saské továrny – jako všude jinde – nyní přestaly fungovat. Prudké snižování zahraničních zakázek a nutné omezování výroby vedly ke zkrácené pracovní době a nezaměstnanosti.

Téměř zastavení zahraničního obchodu v polovině léta zasáhlo v různé míře obchodní partnery Německa. Board of Trade v Londýně již zaznamenal nemožnost obchodovat přímo s Německem. Nyní se Nizozemci, Italové a Rakušané (stále bojující na nohy) začali ponuře připravovat na politický a ekonomický kolaps jejich společného souseda. Belgie se intenzivně obávala tranzitního obchodu přes Antverpy, pokud jde o železnice i vodní cesty. Počátkem srpna přestaly naturální reparační dodávky i neinvazním členům Dohody. Všem se zdálo, že převratný obchod a dodávky surovin na celém kontinentu jsou nekonečné.

Z celého Německa byly přirozeně nejnáročnější podmínky v Porúří a Porýní na začátku srpna. M. Poincare může vyžadovat, aby se francouzské noviny zdržely

Machine Translated by Google

pomáhala rozpadu této oblasti publikováním článků ve prospěch rýnské republiky, ale Francie dělala vše, co mohla, aby zlomila ducha pasivního odporu tím, že přesvědčila německé dělníky v oblastech, které okupovala, buď pryč z Německa, nebo zpět do práce. Porúří byl vskutku smutný pohled, obraz ekonomické stagnace. Jediné vlaky, které jezdily, byly ty vojenské, které se bezcílně pohybovaly nahoru a dolů. Kanály a vnitrozemské přístavy byly zablokovány všemi typy plavidel, která se nemohla a nechtěla pohybovat. Poštovní a telegrafické služby byly beznadějně bráněny a telefony byly přerušeny. Kolovalo jen málo aut a pro někoho bylo těžké se tam dostat, potíže s cestováním ve všech probouzely ošklivé vášně. Uhlí, které se do léta těžilo, byl zlomek normálu a nyní Francouzi, kteří vyčistili zásoby důlních děl a poslali je do Francie po železnici, lokalizovali zásoby uhlí ocelářského průmyslu pomocí pozorovacích letadel a začali s nimi.

Vysoké pece v Porúří byly většinou utlumené a výroba oceli byla minimální.
Nedostatek koksu snížil produkci železa a oceli na jednu pětinu oproti roku 1922,

V okupovaných oblastech, v Porúří i mimo něj, se právo a pořádek staly1 křehkým zbožím. Značka, 5 milionů za libru 31. července, činila 7. srpna 16 milionů. Na dalších osm dní byla uzavřena hranice s neokupovaným Německem jako odveta, oznámil generál Degoutte, za nedávné bombové útoky v Düsseldorfu. Ať už se jedná o odvetu nebo ne, součástí francouzské politiky bylo také oslabit odpor zadržováním dovozu peněžních zásob, což je praxe, která byla tím účinnější, čím prudčeji rostly životní náklady. Politika nebyla neúspěšná, protože zejména horníci v Porúří a železniční dělníci údajně nabízeli spolupráci, pokud jejich nominální zaměstnavatelé nedostanou žádné mzdy. Okamžitějším výsledkem však bylo obrátit lid proti autoritě všeho druhu; a nedostupnost měny přiváděla k šílenství nejen Porúří bez práce, pro které podpora, nyní ve výši 2 milionů marek denně, byla sotva dostačující, ale také dělníky, kteří ve zbytku – okupovaných oblastech marně bojovali, aby si domů přinesli životní minimum.

V belgické zóně drancování plodin ohrožovalo úrodu. Západně od Kolína nad Rýnem, kde den ode dne narůstaly rabování, stávky a nepokoje, se obrovské skupiny demonstrantů vydaly na toulky po venkově a ničily úrodu a hospodářské budovy. V Cáchách bylo zabito 12 demonstrantů a 80 zraněno v místních nepokojích vyplývajících z požadavků na mzdy. Hnědouhelní horníci v Bergheimu (v britské zóně) vstoupili do dlouhodobé stávky po řadě zastavení divokých koček a hrozbách vypálením továren a rozbitím strojů. Policie musela v Mulheimu rozptýlit 3000 papírenských dělníků a dav nezaměstnaných v Solingenu přepadl trh a donutil dealery snížit ceny brambor na polovinu. Hasičský sbor v Leverkusenu zavřela skupina komunistů. A v Gelsenkirchenu poblíž Essenu v Porúří, kde byli v podobizně oběšeni kancléř Cuno a Hugo Stinnes, se ve městě rozvinuly plnokrevné nepokoje poté, co byla obklíčena a napadena místní policie, přičemž byla zaznamenána další dvě úmrtí.

10. srpna, kdy vypukla stávka tiskáren za další přerušení dodávek bankovek, byla pociťována plná tíha nedostatku papírových peněz. Zásoby potravin v mnoha komunitách zcela zmizely a továrny byly schopny vyplácet mzdy pouze na účet. Železničáři v britské zóně se mzdovým tarifem polovičním oproti továrním dělníkům se pokusili připojit k pasivním odbojářům v Porúří a žalostně se ptali, zda by jim, kdyby jim nebylo dovoleno stávkovat, mohla být zaručena okupace. úřadům dostatek potravin za pevné ceny a také peníze na jejich nákup.

Machine Translated by Google

V Coblenz bylo okamžitě potřeba 300 miliard marek na víkendové platby, aby se předešlo nepokojům a krveprolití. Lord Kilmarnock v Coblenz udělal vše, co mohl, aby přesvědčil Degoutteho, aby uvolnil kontrolu nad hranicí; ale Francouzi, silně podezřívající, že stávky v Porúří byly financovány hlavně z britské zóny, tvrdili, že bylo nerozumné, aby Coblenz a Kolín nad Rýnem dostávaly zásoby značek, zatímco německá vláda je odmítla dodávat pro použití francouzské a belgické armády. V tomto byla francouzská podezření pravděpodobně oprávněná, protože Berlín po tři týdny systematicky převážel papírové známky do Kolína nad Rýnem přes Amsterdam a Croydon, aby se vyhnul odvodům a konfiskacím na hranicích území okupovaného Francouzi. O této inovaci se dozvědělo ministerstvo zahraničí v Londýně, protože celní úřad Croydon požadoval pokyny, zda by balíčky bankovek, které doprovázely zástupce Rekhsbank Herr Heinrich Schlinkmeier, po čtvrt tuny, měly být klasifikovány jako zboží nebo osobní věci. Provoz ve skutečnosti pokračoval až do konce pasivního odporu a mezitím dostal generál Degoutte z Paříže pokyn, aby povolil dodávky peněz do Kolína nad Rýnem.

V britské zóně se to pak začalo s ohledem na měnu zlepšovat. Reichsbank slíbila, že bude lokálně tisknout milion bankovek denně, každou v hodnotě milionu marek. „To by mělo učinit naši zónu nezávislou na zásobování zvenčí," telegramoval lord Kilmar-nock 13. srpna v nemístném výbuchu optimismu1 (neboť do měsíce by bankovka za milion marek stála ha'penny), „a měla by umožnit aby banka vytvořila rezervu proti možnému budoucímu poklesu známky."

Místní úřady, Kolín nad Rýnem a Coblenz nevyjímaje, stále dělaly, co bylo v jejich silách, aby vyrovnaly nedostatek zásob tiskem vlastní měny, ale nyní zjišťovaly, že velcí průmyslníci jim nejsou ochotni poskytnout kredity. V místní politice se rychle zvýšilo tření, což povzbudilo pracovníky, aby požadovali mzdy přizpůsobené pomyslným budoucím hodnotám značky. Brémští dokaři podávali nabídku na mzdy související s cenou zlata. Výtržníci z Hamburku, kde bylo veřejné shromáždění marně zakázáno, požadovali základní mzdu 4,65 milionu marek (asi 7 šilinků) denně. 13. srpna, v pondělí, většina firem zvýšila počet svých zaměstnanců v rozmezí od 5 milionů do 15 milionů marek týdně; ale převážná část mezd musela být vyplacena šekem, přičemž v hotovosti zůstalo v průměru pouze 5 milionů (6 šilinků). Vyřazení šeků trvalo déle než hotovost; a 14. srpna zaměstnanci Wupperman obklíčili domy ředitelů této firmy a požadovali okamžitě 50 milionů marek (3 £) na hlavu, zatímco dav 10 000 lidí vznesl stejné požadavky od společnosti Bayer. Během týdne byla kolínská policie napadena železnými tyčemi a kameny, davy hlídkovaly v ulicích ve Wiesdorfu, Qhligs a Hildenu a narůstala obrovská nezaměstnanost. , život byl sotva lepší. Politická krize "vyvrcholila. Když vypukla stávka tiskařů, obklopily hlavní ústředí Říšské banky velké davy vybavené košíky a trakaři, které zlostně volaly po bankovkách. Ve všech částech země rostl strach z nových nepokojů, kdyby mzdy nemohly být vypláceny, protože už nešlo o dodržení týdenního termínu, ale denního. O měně se dalo říci jen to, že byla stále aktuální, nic ji nenahradilo: ale nebyla to žádná seriózní míra hodnoty a sotva prostředek směny.

Machine Translated by Google

Komplikace každodenního života ve městě v té době byly takové, že vyžadovaly rozšířené matematické znalosti pouze k udržení těla a duše pohromadě. V tisku bude každé ráno zveřejněn seznam denních cen:

- Jízdné na tramvaj 50 000
- Měsíční permanentka na tramvaj na jednu linku 4 miliony
- pro všechny řádky 12 milionů
- Taxi-autos: vynásobte běžné jízdné 600 000
- Koňské taxíky: vynásobte běžné jízdné 1 400 000
- Knihkupectví: vynásobte běžnou cenu 300 000
- Veřejné lázně: běžnou cenu vynásobte 115 000
- Lékařská péče: vynásobte běžnou cenu 80 000,-

Pro každý obchod a pro každou třídu zboží v každém obchodě existoval jiný index nebo multiplikátor. Nejobyčejnější nákup v obchodě si vyžádal tři až čtyři minuty kalkulace a při zjišťování ceny bylo obvykle potřeba ještě několik minut na odpočítání bankovek při platbě. Fronty se prodlužovaly a prodlužovaly. Lord D'Abernon napsal: Není divu, že převládá velká míra nespokojenosti. Pro cizince je sice dost otravné, když je na golfovém hřišti požadováno green fee ve výši jednoho milionu marek, ale může se utěšovat, že v jeho případě jde o zhruba šilink. Nešťastná hospodyňka účtovala podobné sazby za předměty pro domácnost, to nemůže udělat. K tomu musí stát několik hodin ve frontě, aby dostala nějaké články jako máslo.

Vláda, která se vždy zoufale snažila dát smysl zdanění a odčerpat zpět do státní pokladny papírové marky – „havensteinské ruble“, jak se jim říkalo – které Říšská banka vysypala (aby se zmenšila potřeba tisknout), zkusila všechno. věděl. Boj na Západě musel pokračovat a „Rhein-Ruhr Opfer“ (neboli oběť) byla zavedena, aby zavázala poplatníky daně z příjmu, aby to umožnili. Nová daň byla založena na výměrech z roku 1922 padesátinásobně znásobených pro první platbu a mnohem více pro dvě následující platby. Zaměřoval se především na obchod, průmysl a zemědělství, ale každý, kdo vydělává více než miliardu marek ročně (řekněme 150 liber) nebo vlastní motorové auto, je musel platit – za 50násobek automobilové daně. Ke 14. srpnu byly odpisy tak velké, že staré multiplikátory 25 a 35, které se vztahovaly na předplacenou daň, byly zastaralé, a dokonce i nové návrhy na zvýšení daně z příjmu a daně z příjmu právnických osob o 100 a 140krát musely být superpostoupeny. Ještě o tři dny později bylo rozhodnuto, že korporační daň bude muset být zvýšena 600krát. I kdyby tyto daně fungovaly, nesnížily by rozpočtovou nerovnováhu o více než polovinu.

Problémy indexace a nízkého zpoplatnění byly stejně zřejmé v poštovních službách, které byly notoricky používány k maskování nezaměstnanosti. Přestože úředníci ministerstva financí svobodně připustili, že by služba fungovala mnohem lépe, kdyby byla propuštěna polovina zaměstnanců, politická možnost takového opatření neexistovala. Pošta ustoupila od zvýšení sazeb

Machine Translated by Google

od směšného k neadekvátnímu: dopisy měly nyní stát 400 marek (jednu osminu penny) za vnitrostátní poštovné a 1000 marek za zahraniční. Očekávaný poštovní deficit by stále činil téměř 6000 miliard. Tedy s drahami, jejichž správa čtyři měsíce nedokázala přizpůsobit ceny poklesu známky. Když se 1. srpna jízdné v první a druhé třídě zvýšilo o 300 procent, jízdné ve třetí a čtvrté třídě o 250 procent a poplatky za dopravu o 150 procent, veřejné pobouření bylo mnohem pozoruhodnější než výnosy. Ve skutečnosti v žádném vládním ministerstvu neexistovala naděje na vyrovnaný rozpočet, zatímco tisk bankovek pokračoval.

Když se státní dluh opět zdvojnásobil, byla naplánována půjčka na zlato (splatná s 50% prémií v roce 1935) s výslovným cílem vyčistit papírové bankovky. Zajišťoval dva druhy investorů, rodiče, kteří chtěli něco zanechat svým dětem, a podnikatele, kteří chtěli udržet provozní kapitál ve stabilní formě. Ačkoli toto opatření bylo krátce oslavováno jako první vážný útok na tiskařský lis, bylo stejně užitečné jako koště pro zadržování přílivu.

Reichsbank byla nezastavitelná. Celé nominální hodnoty bankovek byly téměř bezcenné, když opustily lisy. Celá měna země musela být s příchodem podzimu znovu a znovu obnovována, kdykoli cena jednoho tramvajového jízdného – typická pro hodnotu nejnižší jednotky v oběhu – stoupala na své neutuchající vzestupné kariéře. I z tohoto pohledu musela být inflační politika nejnákladnější záležitostí.

Neschopnost bankovního ředitelství v této fázi překonala přesvědčení mnohých. Dne 3. srpna 1923, když jsme si poprvé všimli, že tržní sazba za půjčené peníze byla 0,1. procent denně, prezident zvýšil diskontní sazbu banky z 18 na 30 procent ročně a na úvěry z 19 na 31 procent. Na tomto kroku, navzdory radě ústředního výboru banky, který se domníval, že se jednalo o tahanice za tržních podmínek, však trvali kolegové ředitelé Dr. Havensteina; a sám Havenstein se domníval, že povinností Říšské banky bylo nestanovit úrokové sazby, ale řídit se jimi. Kdyby to myslel vážně – nebo alespoň rozuměl – tomu, co říká, měl nastavit bankovní sazbu na 360 procent, protože i 3 až 4 procenta týdně týkající se běžných účtů představovala 200 procent ročně. Nová sazba neměla žádný dopad.

V atmosféře narůstajícího vzteku a frustrace a s útoky na politiku Říšské banky ze všech stran se doktor Havenstein vrhl dál. Ve dne i v noci dřelo 30 papíren, 150 tiskařských firem a 2000 tiskařských strojů a neustále přidávaly do hromady bankovek, pod nimiž ekonomika země již zmizela. Havenstein mluvil o účinnosti – Leistungsfahigkeit – svého tiskového systému a viděl největší inflační nebezpečí v soukromých státních bankách, kterým bylo povoleno vydávat až 15 000 miliard marek ne denně, jako to dělala Říšská banka každý den v týdnu kromě neděle, ale jako zákonný limit jednou provždy, a které Požadujíc právo tisknout více. To, řekl, když znovu prohlásil své poslání zbavit Německo jeho nedostatku měny, „zničí celou úvěrovou politiku Říše a Říšské banky“.

Napětí Havensteina a Ruhrkampfu dohromady bylo víc, než vláda mohla snést.
Budoucnost doktora Cuna byla nejistá už v době, kdy začal strmý sesuv značky na začátku srpna. Bez půjčky ze zahraničí, s dodatečným odhadem před kabinetem na 6 000 miliard marek (asi 400 000 liber) kvůli subvencování Porúří a s vědomím, že ukončení pasivního odporu by znamenalo nejen politickou, ale pravděpodobně i fyzickou smrt, koalice začal zakládat. „Není to volba mezi kapitulací a chaosem,“ vysvětlil

Machine Translated by Google

Ministr zahraničí, doktor Rosenberg. „Kapitulace by znamenala chaos. Půjdou-li věci bez úlevy mnohem déle, budeme mít chaos bez kapitulace. Dochází k tomu: alternativou je chaos se ctí nebo chaos s nectností...“

Německo skutečně pohltilo zoufalství. Věřilo se, že nepokoje v Porúří a Porýní by mohly vést k pochodu Francouzů na Berlín; a Francouzi od takových řečí neodradili. V Sasku a Durynsku docházelo k násilným vypuknutím komunistů. reakční hnutí za Hitlera v Bavorsku znatelně rostlo na síle a velikosti. 8. srpna v projevu k Reichstagu, který byl z velké části neslyšitelný kvůli hluku komunistických poslanců, Dr Cuno varoval, že dovoz bude nyní muset být omezen více než kdy jindy, že zdanění bude „neústupné“ a že národní jednota je potřebná jako nikdy předtím. před. Ačkoli rysem tohoto zasedání bylo nepřátelství projevené mezi komunisty a většinovými socialisty spolu se zvýšenou drzostí těch prvních vůči všem, kancléř byl nakonec vyslyšen v tichosti, když tvrdil, že sedm měsíců pasivního odporu v Porúří ukázal světu, že Německo si zaslouží respekt. Dům souhlasně vyslechl jeho výzvu k pokračování boje; ale byla to Cunova poslední snaha. Ve vzduchu měl čím dál větší charakter obětního beránka.

V lavině papírových marek a padajících směnných kurzech, pod hrozbou generální stávky, ve všeobecném nepochopení nóty zaslané Curzonem, v níž se víceméně směle konstatovalo, že Francie nemá právo být v Porúří, padl Cuno Cabinet. . Nahradil jej Dr. Gustav Stresemann, vůdce ústavní, antisocialistické, podnikatelské Volkspartei.

Machine Translated by Google

11: Havenstein

První akcí nového kancléře bylo publikovat Curzonovu poznámku a distribuovat ji všem k přečtení. Hrozící generální stávka byla zrušena a srdce bylo téměř okamžitě vloženo do německého lidu ve vztahu k Ruhrkampf. Ale Stresemann nemohl okamžitě získat podporu od národa, který nebyl schopen na okamžik zapomenout na finanční anarchii, ve které všichni žili. Pravice, včetně některých průmyslníků, kteří měli výraznou averzi vůči zdanění, ho začala podezírat a obviňovat z následování socialistické linie. Neuspořádané části lidí – komunisté a zejména v Bavorsku „vlastenecké" organizace – se staly méně vládnoucími než kdy jindy.

Obavy rostly nebo byly živeny, že jmenování Stresemanna znamenalo konec pasivního odporu a kapitulaci před Francouzi, takže Hitler dosáhl esa svého cíle sloučit síly reakce v jednotu: problém, který nyní rozděloval Mnichov, byl, zda setřást Bavorsko z Berlína nebo pochodovat na hlavní město. Naproti tomu ve Štětíně, Lübecku a dalších městech byly zahájeny protihitlerovské komunistické nepokoje a po celém Německu došlo k nepokojům pracujících.

Žádná situace však toho léta nebyla tak špatná, aby ji doktor Haven-stein nemohl ještě zhoršit. Nikdo ve vládě, kdo o těchto věcech naoko věděl méně, než byl on ochotný, se s ním, strážcem a vůdcem ortodoxního německého finančního mínění, neozval. Pevně se držel svého názoru, že nabídka peněz nesouvisí ani s cenovou hladinou, ani s měnovými kurzy; viděl svou povinnost v tom, že musí dodávat až do limitu svých možností prostředek směny, po kterém jeho krajané křičeli kvůli stále klesající kupní síle značky; a byla pobídnuta k obnovení činnosti nejnovějším enormním nárůstem cen, kterým byly sužovány. Zdálo se, že jeho největší starostí byla naprostá logistika, nemluvě o neuvěřitelných nákladech, opakovaného tisku a distribuce částek, s nimiž měl co do činění: a přestože bankovky odpovídající nominální hodnoty byly v těchto dnech k dispozici jen přechodně, nikdo v bankovním světě nebo v Reichstagu někdy naznačovali, že někdo jiný by mohl lépe zvládnout obtíže spojené s jejich poskytováním.

Plná obludnost Havensteinovy politiky byla náležitě odhalena v projevu, který přednesl – zveřejněný bezprostředně poté – ke Státní radě 17. srpna. „Říšská banka," řekl se zjevnou hrdostí a uspokojením, „dnes vydává 20 000 miliard marek nových peníze denně, z toho 5 000 miliard ve velkých nominálních hodnotách. V příštím týdnu banka tuto částku zvýší na 46 000 miliard denně, z čehož 18 000 miliard bude ve velkých nominálních hodnotách. Celková emise v současnosti činí 63 000 miliard. Za několik dní tedy budeme schopni vydat za jeden den dvě třetiny celkového oběhu."

Jak by mohl uvést všechny tyto papíry do oběhu, to byla ta nejmenší otázka. Havenstein si vůbec nebyl vědom katastrofálního dopadu, který jeho zamýšlený čin a ještě více jeho vyhlášení musí mít na hodnotu známky, nemluvě o celé finanční, obchodní a průmyslové struktuře země. Než promluvil, marka byla 3 miliony za dolar, 12,5 milionu za libru (nedávno došlo k malému zlepšení): během 48 hodin klesla na 5,2 milionu za dolar, 22 milionů za libru. Náklad v srpnu 1923 měl směnnou hodnotu 9 milionů liber, méně než jednu třicetinu toho, co byl před deseti lety, a žádné množství tisku nedokázalo zvýšit jeho hodnotu ani o cent. Naopak,

Machine Translated by Google

díra v rozpočtu se zvětšovala; ale právě na tomto fenoménu byly založeny názory Dr. Havensteina o vztahu mezi peněžní zásobou a cenami.

"Nikdo nemohl předvídat tak důmyslné odhalení extrémní pošetilosti, ke kterému by mohla vést nevědomost a falešná teorie," napsal lord D'Aber-non ministerstvu zahraničí. "Vlastní dementní inspirace Říšské banky nedávají stabilizaci žádnou šanci." A ve svém deníku si poznamenal:

Čtyřicet šest miliard marek [12 noughtů] představuje nominální hodnotu 2 300 000 000 000 £ a oběh bankovek 3 150 000 000 600 £ ... Státní rada má obsahovat finanční a ekonomické experty, ale nikdo nekritizoval uvedenou politiku ani se neodvolával na její šílenství. Projev byl z velké části reprodukován v německém tisku a nevyvolal ani pobouření, ani údiv.

To nebyla tak docela pravda. Forward, jehož Hilferding, poloosvícený ministr financí Strese-manna, byl do roku 1915 politickým redaktorem, tvrdě obvinil Dr. Havensteina x, že kazí poslední vládní pokusy, aby byly papírové značky vzácné – ani ne tak tiskem značek, jako tím, že lidem dovoluje je držet. na jejich zahraniční směnky, nebo v horším případě zapůjčením papírových známek, za které si mohli koupit více zahraničních směnek. Pod titulkem „Havenstein Věčný“ Vorwdrts protestoval:

Německo je republika, ale Reichsbank je monarchie 1 Wilhelm je ve zkáze: Havenstein je stále v Berlíně! Je tu na celý život. Vděčí za to Dohodě – byl to anglický klam, že Reichsbank potřebuje posílit, že inflace probíhá proti její vůli, že autonomní banka odmítne eskontovat státní pokladniční poukázky. Potřebujeme zákon o abdikaci pro Havensteina!

Zdá se, že kancléř byl Havensteinovým výkonem šokován, ale jelikož byl spolu se Stinnesem, který ho velmi ovlivnil, samotným inflátorem, byl zjevně více zaskočen skutečností zveřejnění projevu než jeho obsahem, jehož omračující údajný sotva mohl pochopit. Socialisté požadovali Havensteinovo odvolání, což bylo dost na to, aby to bylo politicky nemožné – a Havensteinovi přátelé řekli, že pokud se zbaví možnosti, půjde mu půjčka z Londýna, kde věřili, že je respektován. V každém případě, pokud by byl Havenstein vyzván k rezignaci, měl by právo odmítnout.

Ve městech, ve městech, na vesnicích, Havensteinovy objemné, nedostačující bankovky, příliš mnoho, ale příliš málo, znásobily již tak rozmanité obtíže existence a přiváděly lidi k dalšímu zoufalství. V Berlíně přestala tramvajová doprava jezdit kvůli nedostatku prostředků. Ve vesnicích, kde nebyla k dispozici žádná obecní nebo jiná nouzová měna, by náhlý pokles hodnoty známky zanechal komunitě příliš málo peněz na to, aby ji vůbec mohli provozovat: a v izolovaných vesnicích by k tomu došlo bez jakéhokoli varování. Pohled na nakupující s košíky plnými bankovek byl nyní běžný v každém městě.

"V ulicích jste mohli vidět poštovní doručovatele s pytli na zádech nebo před sebou tlačit dětské kočárky naložené papírovými penězi, které by se druhý den znehodnotily," řekla Erna von Pustau. "Život byl šílenství, noční můra, zoufalství, chaos."

Kvůli nedostatku bankovek, který pokračoval i přes zavedení 22. srpna první bankovky v hodnotě 100 milionů marek, začalo mnoho firem vydávat nelegální, nefinancované nouzové peníze bez jakékoli záruky Reichsbank: a jak Hayen-stein odsoudil to, co nazýval

Machine Translated by Google

„důležitým novým zdrojem inflace“, kterou se snažil zastavit, bylo jasné, že je Říšská banka vždy vykoupí.

Knihy zákonů o daních tvořily horu vysokou několik stop a nikdo nemohl říct, kdo je povinen co, kdy nebo komu platit. Daňové příjmy za srpen, i když nominálně 98krát vyšší než v dubnu, byly v reálných hodnotách poloviční, protože značka za stejné období klesla 200krát. Mezi 20. a 30. srpnem tak příjmy představovaly 0,7 procenta výdajů. Ve skutečnosti by na tom v té době nic neznamenalo, kdyby daňový systém byl i jen teoreticky schopen dostát rozpočtu, jehož bilance byla nyní neustále násilně narušována: lidsky řečeno, uvalení nezaplatitelných daní na vyrovnání nemožného dluhu nakonec daně zničilo. morálky na všech úrovních společnosti. Národní jednota pramene se téměř vypařila a sotva kdo byl ochoten přinášet oběti pro stát.

Zbytečný boj o odstranění Havensteina pokračoval. Berlínský kurýr Borsen volal Hilferdingovi, aby ukázal silnou ruku, a přemýšlel, zda „se svými poddajnými rakouskými způsoby“ tuto roli zastane.

Pokud se Geheimratové [myšleno v tomto případě vyšší úředníci Říšské banky] chtějí zbavit nového ministra, vědí, co s tím mohou udělat. Nejprve tím, že mu dáte příliš mnoho dokumentů, takže není schopen zjistit jednoduchá fakta, a pak tím, že mu dáte příliš málo, aby se nic nedozvěděl. Měnový boj je ztělesněn v bitvě mezi Hilferdingem a Havensteinem; a boj o prezidentství v Reichsbahku shrnuje dnešní německou situaci.

Rozuměl pruský majitel panství jako Havenstein, dotazoval se list, že německý dělník může hladovět? Nebo bylo v práci něco zlověstnějšího než hloupost; bylo cílem šířit zoufalství mezi masy, zničit autoritu republiky a připravit cestu pro diktaturu pravice? Stresemannova vláda, pomyslel si Courier, byla posledním pokusem zachránit Německo legálními parlamentními metodami.

Hilferding pronesl důležitý projev, v němž uvedl, že značka musí být stabilizována, ale připustil, že nenašel lepší způsob, jak situaci vyřešit, než našel jeho předchůdce Hermes – a nová půjčka na zlato přitahovala jen málo úpisů. Ministr vnitra se marně pokoušel sestavit rozpočet na zlatém základu z toho důvodu, že nikdo nepochopil význam současných čísel, které se každopádně neustále měnily.

25. srpna, zjevně proto, že uvalení Rýn-Porúří zavazovalo obchod k vyplacení peněz z držby v cizí měně, marka zinscenovala náhlé zotavení z 25 milionů – na libru na 12,5 milionů, takže po dobu 48 hodin reálné mzdy náhle přesáhly mírové úrovně a ceny dovážených surovin převýšily světové ceny; ale rally, dostatečně dlouhá na to, aby uvrhla systém maloobchodních cen do naprostého zmatku, byla pouhým zábleskem.

Havenstein, nyní v defenzivě, trval na tom, že inflace nepochází z poskytování úvěrů, ale z toho, co nazýval bezmezný růst plovoucího dluhu – což znamenalo, že si myslel, že je to chyba vlády. Na výtku, že neodmítl eskontovat vládní účty, odpověděl, že „I hrozba ze strany banky by byla zbytečným gestem,“ dodal, že pokud by byla diskontní sazba banky zvýšena tak, aby odpovídala znehodnocení, taková politika by poškodily všechna průmyslová odvětví – a měly by také „katastrofální“ dopad na ceny.

Machine Translated by Google

Havensteinův projev, přednesený v závěrečných srpnových dnech ústřednímu výboru ÚV Reichsbank, skončil popisem toho, co stále považoval za nejzávažnější úkol:

„Celé mimořádné znehodnocení marky přirozeně vyvolalo rychle rostoucí poptávku po dodatečné měně, kterou Říšská banka nebyla vždy schopna plně uspokojit.
Zjednodušená výroba bankovek velkých nominálních hodnot (včetně tisku pouze na jedné straně) nám umožnila přivádět do oběhu stále větší množství. Tyto enormní sumy však sotva postačují k pokrytí nesmírně zvýšené poptávky po platebních prostředcích, která nedávno dosáhla naprosto fantastické úrovně, zejména v důsledku mimořádného nárůstu mezd a platů.

„Provoz organizace tisku bankovek Říšské banky, která se stala naprosto enormní“, klade na naše zaměstnance ty nejextrémnější požadavky. Odeslání peněžních částek musí být z důvodu rychlosti provedeno soukromou dopravou. Z Berlína každý den odchází do provincií mnoho zásilek. Dodávky několika bankám mohou být uskutečněny ... pouze letadly.“

1. září vydala Reichsbank bankovku v nominální hodnotě 500 milionů marek; bylo vytvořeno nové slovo 'billiard', spojující tři další nuly ke starému biliardu; a na nákup jedné libry šterlinků bylo potřeba 50 milionů marek.

Okolnosti se rychle staly příznivějšími pro síly fašistické temnoty operující na jihu. Z vnějšku byli možná povzbuzeni nejprve úspěchem vojenské strany ve Španělsku, ale více Mussoliniho úspěšným vzdorem vůči Společnosti národů po bombardování a obsazení Korfu na konci srpna.* (Opatření přijaté ukvapeně v odvetu za zastřelení italského člena komise vymezující hranici mezi Řeckem a Albánií lupiči na řeckém území. extremismus. Nejumírněnější lidé prohlásili, že je nutná pevnost – silná ruka. Byli by souhlasili se Stresemannem, že „In dringenden Notfdlle muss geschossen werderi („V naléhavé nouzi se musí střílet“). Pro mnohé se však Berlín stal synonymem slabosti, republika bídy. Tak se 2. září 1923 shromáždilo sto tisíc demonstrantů na nacistickém shromáždění v Norimberku, kde Hitler stál po Ludendorffově boku a zahájil další zhoubný útok na vládu, která se, jak tvrdil, chystala vydat čest Německa Francii. Po přehlídce byl vytvořen Deutsche Kampfbund — Německý bojový svaz — s Ludendorffem jako jeho prezidentem. Během týdne, někdy pětkrát nebo šestkrát denně, Hitler volal po zavedení národní diktatury. Jediné, co si myslel, že nyní potřebuje, byla konečná národní katastrofa v Porúří, která by mu dala za pravdu a dovedla ho k moci.

Neméně evidentní byl extremismus na levici. Stresemann soukromě vyjádřil své přesvědčení, že komunisté si nemohou nechat ujít současnou příležitost, aniž by se zoufale snažili rozvrátit stávající pořádek: takovou šanci už nikdy nedostanou, „a německá dělnická třída, v jádru nakloněná komunismu, měla jeho vize byla zakalena hrozným stresem, kterým prošla.* (Ne nadarmo bylo Stresemannovi slyšeno, jak cituje nový verš k národní hymně, začínající: 'Deutschland, Deutschland, über alles, und im Ungluck nun erst recht, 'Erst im Ungluck Idsst's sich sagen ob die Liebe frei und echt ...“ („Deutschland, Deutschland, über alles a více než kdy jindy v tísni: být první v neštěstí znamená, že je charita zdarma

Machine Translated by Google

a pravda...')) Hamburk, kde buržoazní rodiny podnikaly kroky na ochranu před vypuknutím revolučního rabování, kypěl nespokojeností tím spíše, že 600 dělníků, kteří byli nápadně aktivní během nedávných stávek v loděnicích, nebylo dovoleno znovu pracovat a nyní se uchylovali ke zločinu, aby se živili: podpora v nezaměstnanosti ve výši 700 000 marek denně (asi 3,5 d) nijak vážně nepřispěla k potřebám ženatého muže se dvěma dětmi.
Tam i jinde bylo mnoho lidí, kteří dbali na volání 'Ruce pryč od proletářského Německa!' nyní vycházejí z Radka v Moskvě a Zinověva v Petrohradě.

V Drážďanech v Sasku se 9. září konalo shromáždění „socialistických a komunistických takzvaných „sebeochranných organizací", na kterém 8 000 mužů cvičilo a manévrovalo dvě hodiny pod velením místního demagoga Stadtbaurata Sierkse, bývalého praporčík. Policejní prezident Herr Mehnke, který si kdysi odpykal dva a půl roku trestního otroctví, stál a tleskal, když Sierks prohlásil: „Jsme tu, abychom chránili diktaturu levice... Pokud se k nám dělníci nepřidají ve svých masách, musí být vyvedeni na hrotu bajonetu...
Je lepší, abych udělal jeho, než kdybych stejný úkol měl přenechat Hitlerovým hordám: musím předvídat jeho činy."

Pozoruhodné bylo také to, že se přehlídka konala se souhlasem ministerského předsedy Dr. Zeignera, který souhlasil se vznikem Rudých století, dračích zubů, kterým konečně začaly rašit. Ať už byly politické sympatie policie pana Mehnkeho kdekoli, nezabránilo jim to dva dny poté v drážďanských nepokojích zranit 13 nezaměstnaných výtržníků.

Národ byl také ohrožen územním rozpadem, nad rámec toho, co vytvořila Francie v Porýní. Od Štětína přišlo varování o plánu nastolení diktatury v Pomořansku, Východním Prusku a Bavorsku: bylo by to poněkud nesourodé uspořádání s panem Noskem, bývalým ministrem obrany a nyní provinčním prezidentem Hannoveru, jako jejím vůdcem, a Hitlerem. jako jeho bavorský zástupce; a protože, ačkoli monarchistický v příchuti, to by bylo socialistické ve výhledu, Ludendorff by nebyl použitý. Jak rozvinutá byla tato zápletka, těžko říct. Mezi důkazy byla koncentrace ve velkém množství potravin, zejména brambor, prováděná snad s ohledem na vytvoření důvěry v účinnost hnutí; výsledkem byl přinejmenším v Pomořansku nedostatek brambor i přes dobrou úrodu.

Finančně a ústavně se mezitím urychlila nová opatření, příliš málo a příliš pozdě na to, aby zvládly události, které nikdo neřídil. Nové daně a zlatá půjčka situaci nijak nezlepšily, ba dokonce ani nezměnily (ačkoli „kupury" zlaté půjčky se staly obchodovatelnými nástroji, připisovanými veřejností se stálou hodnotou). Do dlouhého řetězce legislativy proti obchodování s cizími měnami byly přidány další články, z nichž každý většinou neměl jinou možnost než ignorovat, protože známky byly stěží směnitelné kromě vládních přepážek.

8. září byl jmenován komisař pro kontrolu deviz, s nejširšími pravomocemi zabavit cizí měnu, kdekoli ji našel, a zavázat držitele směnek nebo cenných papírů ve zlatě, aby je dodali za zlatý úvěrový list. Jmenování vyžadovalo pozastavení různých částí ústavy, zejména s ohledem na poštovní tajemství, domácí nedotknutelnost a obecně vyvlastnění zboží nebo majetku; a během deseti dnů nový Devisenkommissar převzal právo zabavit také zlato, stříbro, platinu

Machine Translated by Google

a slitiny, ať už v mincích nebo surovém kovu. Tento krok byl zčásti způsoben uvědoměním si, že vzhledem k tomu, že bylo vyčleněno 200 milionů zlatých marek k zajištění říšských dolarových pokladničních poukázek, německé zlaté rezervy se ve skutečnosti snížily na ekvivalent méně než 14 milionů liber, což je nyní příliš málo na to, aby bylo možné založit nová měna, ve kterou by lidé mohli věřit.

Tak pod záštitou komise Wucherpolizei 20. září přepadla kavárny a restaurace Unter den Linden a Kurfürstendamm v Berlíně, donutila každého zákazníka předložit peněženku nebo peněženku a vytáhla z nich všechny cizí peníze. Výnos z denních nájezdů, za které byly řádně vystaveny příjmy, se skládal z 3 120 dolarů, 36 liber št., 373 holandských guldenů, 475 švýcarských franků, 200 francouzských franků, 42 523 rakouských korun, 37 dánských korun, 301 40 švédských korun. , 800 maďarských koron, 143 srbských dinárů, 18 000 bulharských lewa, 30 estonských marek, 5 100 polských marek a 500 sovětských rublů.

Cvičení nemělo jen poukázat na marnost nové politiky, ale také podtrhnout zoufalství vyspělé průmyslové země, která nebyla schopna najít ubytování na zahraničním trhu v rozsahu 6 milionů liber, což je částka, kterou si Německo tehdy potřebovalo půjčit. 'To je,'
Addison napsal v soukromém dopise Milesi Lampsonovi* (později 1. lord Killearn. Právě se vrátil na ministerstvo zahraničí ze Sibiře.) "jako bych si nebyl schopen půjčit ani haléř."

Nyní bylo dosaženo neznámých výšek (tento dopis byl datován 11. září 1923). Plovoucí dluh se dnes ráno zvýšil o 160 000 miliard papírových marek. Snahy počítat v něčem jiném jsou marné: všechno se vrací do papírových značek. Obchody požadují libry, franky, dánské koruny a jakoukoli jinou cizí měnu, kterou vám může záležet na výčtu, a pak trvá půl hodiny zjišťování, kolik tisíc milionů požadují v papírových markách: proto nárůst cen značně přesahující pokles marky . S výjimkou věcí, jako je jízdné za tramvaj, je nám nyní za většinu zboží účtováno o několik set milionů více, než by stály stejné směnné kurzy v Londýně. Je přirozené, že slevy pro obchodníky další pokles. Zvyknul si uvažovat v jednoduchých číslech, takže se má za to, že „čtyřicet nebo šedesát šilinků nesmí být nic bez milionů na konci“. Adlon Hotel si účtuje ekvivalent £4 nebo 5£* (desetinásobek nebo dvanáctinásobek londýnské ceny: láhev dobrého klaretu v hotelu Savoy v roce 1923 stála asi 10 šilinků.) za láhev vína...

Addison cítil, že Německo „pochoduje obrovskými kroky k něčemu velmi nepříjemnému“ – přesto se lidé stále dohadovali o odpovědnosti průmyslníků za strasti národa nebo o podobě, jakou má mít svépomoc. Setkal se s Němci, kteří skutečně věřili, že kvůli zhoršování podmínek po čtyři roky se mohou zhoršovat navždy.

Ale evidentně něco jde jen do chvíle, kdy to nejde, a to přijde náhle. V březnu 1918 si nikdo nemyslel, že se válka blíží ke konci. Nikdo ve Francii neočekával francouzskou revoluci, protože obchod Reveillona Frerese vyplenila pařížská mafie.

Měli byste vidět dlouhé fronty lidí stojících celé hodiny před berlínskými zásobovacími obchody. Hospodyně nemůže uklízet doma ani hlídat děti, když musí od 8 do 13 hodin stát pro kus klobásy, který nakonec nedostane. Trpělivost lidí je úžasná, ale německý dav, když se zlobí, je ošklivý.

Machine Translated by Google

Osobně se byl podívat na situaci v Bavorsku, kde bylo jídla ve městech málo, ale na venkově dostatek. Nebyl však schopen koupit vejce z farmy s papírovými značkami, protože mu řekl rolník „Wir wollen keine Judenfetzen von Berlin“ („Nechceme z Berlína žádné židovské konfety“ – oblíbený popis říšských bankovek). Bavorsko toužilo po starém dobrém Thaleru, který se vzdal v roce 1870 – minci, od níž samotný dolar odvozoval své jméno.

Addisonův dopis měl dovětek:

Od napsání výše uvedeného se libra dostala na 500 milionů, což je pokles o 200 milionů za méně než 24 hodin.

Nové nebezpečí spočívalo v tom, že když rolníci nakonec odmítli dodávat produkty do měst, města si pro ně šla. Stalo se to v Rakousku během blokády. Stalo se to v Porúří a Porýní pod provokací francouzského militarismu a vynucené zahálky.
Nyní se objevily zprávy ze Saska – neokupovaného Německa – že skupiny několika stovek měšťanů najednou vyrazily do přírody na kolech, aby zabavily, co potřebovaly.

Deník Anny Eisenmengerové obsahoval z první ruky zprávu o plenění Lince a jeho sousedství v Rakousku – místa, které Hitler považoval za své domovské město. Přepsala dopis od své dcery, která tam několik týdnů bydlela se sestřenicemi, které provozovaly malou farmu s osmi kravami, dvěma koňmi, dvanácti prasaty a obvyklou drůbeží:

Jel jsem se strýcem a tetou do kostela v Linci. Čím blíže jsme se blížili, tím více přeplněná byla obvykle opuštěná hlavní silnice. Potkali nás všechny druhy zvláštně vypadajících jedinců.
Jeden muž ve třech kloboucích, jeden na druhém a minimálně ve dvou kabátech, vzrušoval naši zábavu...
Setkali jsme se s lidmi, kteří kreslili vozíky nahromaděné s konzervami všeho druhu...
Muž a žena seděli v příkopu u silnice a bez sebemenších rozpaků si měnili své velmi otrhané oděvy za zcela nové. "Pospěšte si," křičela na nás žena, "nebo už nic nezbude!" Tuto poznámku jsme nepochopili, dokud jsme minuli první vyrabované obchody.

Poklidný Linec vypadal, jako by ho navštívilo zemětřesení. Nábytek rozbitý k nepoznání byl posetý chodníky. Ale nejen obchody s potravinami, hostince, kavárny a obchody s oděvy byly vydrancovány. Klenotníci a hodináři také nebyli schopni bránit své zboží. Viděli jsme, že hostinec, ve kterém se strýc s tetou obvykle zastavovali po mši, byl zcela zdevastován. Starý hostinský nás zahlédl a téměř v slzách spěchal nahoru. Nemohl otevřít svůj hostinec, protože veškerý nábytek byl rozbitý a veškeré zásoby ukradeny; a důrazně doporučil mému strýci, aby jel domů, protože vůdci davu podněcovali své stoupence, aby vyplenili okolí...

Můj strýc naléhal na koně... V uličce, která se vine k farmě mého strýce... jsme si všimli jednotky asi 80 nebo 100 mužů a žen. Řvali, zpívali a řídili ve svém středu vůz zapřažený hnědým koněm. Strýc zvolal: "Odhánějí Hansla a náš vozík!" Bez dalšího slova se vrhl na zem, ale mohl jen pomalu postupovat svou ztuhlou nohou přes pole k silnici, kde měl v úmyslu zadržet oddíl...

Machine Translated by Google

V tu chvíli se objevil nákladní vůz četníků. Zaznělo několik výstřelů a dav se rozešel do kopců, kůň a vůz zůstali za nimi.

Ve voze jsem viděl tři poražená prasata. V neuklizené hromadě navíc ležely nějaké kusy zabitých krav a prasat a pár mrtvých slepic. 'Můj bože, můj bože', naříkala moje teta. "Jaké to bude doma?" ... Doprovázeli nás dva četníci, aby zjistili škody. "Kdyby vždycky všechno nezničili," řekl jeden z nich. "Pokud jde o jejich hlad, to není překvapivé." Byli jsme připraveni na nejhorší. Brány hospodářského dvora byly dokořán. Po sluhách nebylo ani stopy. Prase vážně zraněné, ale stále živé leželo ve vlastní krvi na dvoře. Ostatní prasata vyběhla na silnici. Chlév byl prosáklý krví. Jedna kráva byla poražena tam, kde stála, a maso jí bylo odtrženo od kostí. Příšery rozřezaly vemeno té nejlepší dojnice, takže musela být okamžitě zbavena svého utrpení. Ve sýpce panoval ve skladišti obilí a píce divoký zmatek... hadr nasáklý benzínem stále doutnal, aby bylo vidět, co ty bestie zamýšlely. V obývacím pokoji v kuchyni, na který byla moje teta tak pyšná, nezůstalo nic celé. Strýc odhaduje škodu na 100 000 korun míru a žádná pojišťovna mu za ztrátu nevyplatí žádnou náhradu.

Města hladověla. Venkov měl skvělou sklizeň, ale zůstala tam, protože farmáři vytrvale odmítali brát papír za každou cenu. Bylo třeba něco udělat, aby se to posunulo. 18. září byly zveřejněny plány na novou Boden Credit Bank, později známou jako Rentenbank, emisní banku krytou nikoli zlatem (na to už bylo pozdě), ale hypotékami na zemědělskou půdu a průmysl. V zásadě bylo účelné přimět zemědělce, aby spolupracovali na krmení národa: a Bodenmark byl pevnou formou Kontomarku – účetních jednotek v hodnotě deseti centů, které nyní Říšská banka používala k vyjádření skutečných hodnot. běžných účtů: konečně byla formálně opuštěna stará fikce Marka gleicha Marka.

Nejobvyklejším komentářem k novému schématu bylo, že když Reichsbank zjistila, že tiskařský lis se téměř hraje jako nástroj inflace, hledala nový. Bodenmark totiž nebyl v žádném případě zamýšlen jako prostředek ke stabilizaci. Stejně jako zlatá půjčka, která tomu předcházela, a stejně jako žitná půjčka – která měla být vydána a splacena podle aktuální ceny žita – která byla navržena současně, to byla pouze zarážka: ani nebylo navrženo, aby se zastavily tiskárny. . Do oběhu totiž právě přicházely desetimiliardové a dvacetimiliardové bankovky, větší z nich klesly z teoretické směnné hodnoty asi 50 liber št. v den emise (15. září) na 30 liber během sedmi dnů. V té době existovala akutní divergence až 40 procent mezi oficiálním směnným kurzem a kurzem volného trhu. Papírová známka si nacházela stále méně zákazníků a každý průmysl určoval své ceny podle různých indexů.

V první polovině září bylo Porúří zodpovědné za pět osmin denního nárůstu pohyblivého dluhu – 50 miliard marek denně vynaložených na udržení tamních dělníků v nečinnosti, poněkud – ale ne o mnoho – více než fenomenální náklady. dotování německých železnic a poštovních služeb. Do jisté míry finanční operace v Porúří ve skutečnosti podporovala frank, protože marky se tam používaly k nákupu mnohem méně nemocné měny.

Machine Translated by Google

Ruhrkampf zhořkl. Není pochyb o tom, že myšlenka na to stále vzbuzovala v mnoha částech Německa vlastenecké nadšení: jistě že návrh, že by kapitulace mohla být praktičtějším řešením, měl stále větší cenu než život kteréhokoli politika. V samotném Porúří však byla mezi dělnickou třídou hluboká demoralizace, důsledek osvojení si zvyku zahálet při nedostatečném platu.
Z národního hlediska bylo uhlí jádrem boje: Německo bez něj nemohlo pokračovat, a proto bylo jisté, že ať už si tento výraz zvolíme jakýkoli, Poincare „vyhraje“. Pyrrhovo vítězství pro Francii by bylo pro poražené jen akademickou útěchou: ani Stresemannovi by reakční hnutí nedovolilo jej využít.

Koncem třetího zářijového týdne byla tedy vládní kontrola nad politickou, natož finanční situací napjatá k prasknutí. Ministři také: podle Beneše, tehdejšího českého ministra zahraničí, byli tak vyčerpaní, že nebyli schopni reálně uvažovat o problémech, se kterými se museli potýkat, „jejichž rozhodnutí závisí na tom, který ministr měl předchozí noc nejvíce spánku“. '. Vyhlášení z 19. září vyhrožující měsíčním žalářem a neomezenými pokutami každému, kdo hromadí potraviny nebo peníze, brání placení daní nebo brání distribuci potravin nebo krmiva, byť podepsané kancléřem, ministrem vnitra a Prezident sám byl zbytečným aktem zoufalství: každý, včetně ministrů, hromadil vše, co mohl; nikdo se nesnažil platit daně; a jedinou překážkou distribuce potravin byl nedostatek obchodovatelné měny, která by je platila.

O Stresemannově odhodlání však nebylo pochyb. Jeho problémem bylo, jak opustit pasivní odpor bez ztráty německé důstojnosti. Byl to problém bez řešení. Po zjevné dohodě mezi Poincare a Baldwinem, že žádný bod politiky nerozděluje Británii a Francii, a po zjištění nezákonného vyhlášení výjimečného stavu v Bavorsku, byl Stresemann plně připraven jednat na vlastní pěst, pokud by se Reichstag postavil jeho způsob, konečně pohlédl faktům do tváře.

26. září pozastavil platnost sedmi článků výmarské ústavy, sám vyhlásil stav nouze a svěřil výkonné pravomoci panu Gesslerovi, ministru obrany, který po Kappově puči vystřídal Noskeho. Tento převod byl formalitou. Od té doby byl generál von Seeckt, vrchní velitel Reichswehru, po dobu pěti měsíců nejvyšší výkonnou a správní mocí v zemi.

Německo se neméně stalo vojenskou diktaturou, a to volbou převážně socialistického kabinetu. Země byla rozdělena do sedmi vojenských obvodů, nad každým byl místní vojenský diktátor. Současně prezident Ebert oznámil konec pasivního odporu v Porúří.

Machine Translated by Google

12: Dno propasti

TADY byla možná silná ruka, kterou umírnění Němci chtěli celé měsíce. Měli to za cenu přesahující pomyslnou ztrátu mezinárodní důstojnosti. Nyní by mohlo dojít k omezení osobní svobody, svobody projevu, svobody tisku a svobody sdružování. Armáda a policie mohou podle libosti zasahovat do poštovních, telegrafních a telefonních služeb, oddávat se domovním prohlídkám a konfiskovat majetek. Podněcování k neposlušnosti mohlo být potrestáno vězením nebo pokutou až 15 000 zlatých marek. Pokud by byly ohroženy životy, trestem by byl trest odnětí svobody. Smrt by se setkala se smrtí – a byla by také trestem za vedení ozbrojených davů, zradu, žhářství nebo poškození železnic.

Pravděpodobně by si pravice nepřála nic menšího. Berlín však pouze dotahoval hru. Bavorští vůdci se Beneše ptali na postoj Československa v případě vyhlášení nezávislosti. Beneš jim řekl (hlásil Curzonovi), že zůstane neutrální, pokud nedojde ke spojení Bavorska s Rakouskem, a „za předpokladu, že hnutí zůstane v rukou Hitlera a Rupprechta [Wittelsbachského korunního prince Bavorska] a že Ludendorff s tím nemá nic společného."

Mnichovští vládci znali Hitlera mnohem lépe než Beneida. Bavorský stav nouze byl vyhlášen hlavně v reakci na to, že Hitler uvedl 15 000 vojáků SA do pohotovosti a převzal vedení Kampfbundu – nikdo neví, zda v tu chvíli zamýšlel provést státní převrat či nikoli. Nyní bavorský kabinet, stejně protiústavně a v rozporu s Versailleskou smlouvou, jmenoval protirepublikánského politika Gustava von Kahra generálním státním komisařem s diktátorskou mocí nad státem. Von Kahr se poté posadil na zuřivého Hitlera a situace byla brzy upravena, jmenovitě, ne-li v praxi, tím, že Gessler jmenoval von Lossow, místního velitele Reichswehru, oficiálním vládním komisařem s von Kahrem jako jeho civilní paží. Protože od té doby se komunikace mezi Berlínem a Mnichovem postupně zvyšovala, novou realitou bylo, že Německo mělo dva diktátory, jednoho v obou městech.

Von Seeckt rychle zredukoval špatně organizovaný pravicový puč v Küstrinu v Prusku na impotenci, využil příležitosti a konečně potlačil „Černý Reichswehr" (zbytky Svobodného sboru) a stejně pevně zacházel s levicovým hnutím. v Sasku. Ačkoli by se Helfferich, vůdce nacionalistů, mohl v Říšském sněmu vztekat proti nové kapitulaci Německa před Francií, faktem zůstávalo, že se konečně otevírá cesta z diplomatické a ekonomické slepé uličky.

Je záznamem, že v tomto zoufalém bodě německého jmění se alespoň některé sektory ekonomiky snažily udržet chod jako obvykle. Příkladem byl automobilový průmysl, který se rozhodl pokračovat v říjnovém veletrhu automobilů v Berlíně, který měl ukázat, že němečtí výrobci jsou stále světovou konkurenční silou. Kritický názor zastával názor, že to nebylo prokázáno. Hlavním rozdílem od posledního autosalonu v roce 1921 byl obrovský nárůst malých aut a cyklistických vozů, většinou nevzhledných a pochybné kvality. Známé značky se vyvíjely velmi málo.

Euler stále ukazuje své fantastické auto ve tvaru kapky vody [Tropfenauto] s tupým koncem vpředu [kysele hlásil britský obchodní atašé], Maybach zase svůj podvozek bez převodovky,
Benz a Mercedes jsou jejich obvyklé typy a jediná další značka, která stojí za zmínku, je Audi,

Machine Translated by Google

což se možná zlepšilo. Veškerá karoserie je podřadná, barevná schémata bolestivá a tvary jsou monstrózní, pokud nejsou stereotypní. Kování je nekvalitní a ve špatném vkusu. Neexistuje žádný srozumitelný základ pro ceny.

Pevná ruka ve středu nebo středech nepřiblížila žádný z hmatatelných problémů Německa k řešení. Ve skutečnosti se téměř ve všech směrech věci rychle zhoršovaly, přičemž kořenem všech potíží byla zrychlující se inflace. V posledním zářijovém týdnu vydala Říšská banka 3 267 milionů marek, což je částka s aktuální směnnou hodnotou 5,2 milionu liber denně. Po náležité reakci dosáhla marka 11. září 315 milionů za libru a 2. října dosáhla 1 500 milionů za libru a 9. října 5 700 milionů. Reichsbank zvýšila svou produkci.

Tyto mimořádné postavy svědčily o hrozném utrpení. Průměrná předválečná mzda byla asi 36 zlatých marek – 1 16 £ – týdně. V říjnu 1923 klesla kupní síla průměrné mzdy na méně než 20 procent normálu. Situace stěží vyžadovala, aby extremisté vyvolávali revoluční cítění. Částky menší než jeden milion marek se již neřešily, a skutečně, jak lord D'Abernon hlásil Curzonovi, „žebrák by sotva přijal nějakou menší bankovku“.

A přesto to trápení nebylo jen fyzické. Osm měsíců byl německý lid svou vládou ujišťován a učen, aby požadoval, že se pasivního odporu nikdy nevzdá. Pro neznalého to znamenalo, že by to mohlo pokračovat donekonečna. Každé okno a každý kiosek byly stále polepeny nabádáními, aby stáli pevně, nebo výzvami k získání finančních prostředků nebo obrázky francouzských jednotek bijících obyvatelstvo. Teď to všechno najednou přestalo a lid byl klidně informován, že jejich vláda ze sebe dělala hlupáky a že se musí bezpodmínečně vzdát kvůli záležitosti, která je stála biliony papírových marek a nezměrné množství nepříjemností a utrpení. Pohrdání Republikou a jejími služebníky se nyní stalo téměř všeobecným.

„Populace je zralá,“ napsal Joseph Addison domů Alexandru Cadoganovi* (později sir Alexander Cadogan, OM, stálý podtajemník pro zahraniční věci, 1938–1946.) „přijmout jakýkoli systém tvrdosti nebo pro každého člověka. který vypadá, že ví, co chce, a vydává příkazy hlasitým, odvážným hlasem.“

Addison měl další významný bod, který je třeba zdůraznit:

Ekonomická tíseň vede lidi k tomu, že jsou mnohem přístupnější autoritě, protože představují jedinou naději na záchranu ze současného stavu věcí. Nezaměstnanost sundává z perníku demokracii, zatímco dělnická třída si uvědomuje, že stávkovat je zbytečné, protože nic by pro zaměstnavatele nebylo vítanější.

Na začátku října, těsně po schválení nového zákona o měnových bankách, se Stresemann pokusil prosadit zmocňovací zákon, který vládě převzal další mimoústavní pravomoci. Jeho Volkspartei viděla příležitost zasadit smrtelnou ránu konečně osmihodinovému dni, kusu revolučního zákona, který obchodní zájmy stále odsuzovaly se zvláštní nenávistí: a nový návrh byl samotnou negací sociální demokracie. Tato záležitost ministerstvo rozdělila a nyní dokonce i Hilferding, který se svého postu ministra financí držel jako přílipka, cítil povinnost rezignovat se svými socialistickými kolegy. Vláda padla.

Machine Translated by Google

Stresemannovo nové ministerstvo, které nastoupilo do úřadu 6. října, bylo nevyhnutelně dále napravo a hledalo recept, jak přimět lidi, aby pracovali tvrději a německý průmysl byl produktivnější. Byl to program, s nímž byl pracující lid ochotný souhlasit. Zbylo jim jen málo nadšení pro demokracii a sami směřovali k autoritářství čirou únavou ducha a téměř úplnou lhostejností k čemukoli kromě vlastního nedostatku materiálního pohodlí. Kancléř měl dostat svůj zmocňovací zákon 13. října. Manifest Volkspartei ze 4. října proto pouze odrážel národní záliby, když tvrdil, že „kormidlo Lodi státu musí být převedeno na pravici... Marxismus zničil Německo...

S

touto politikou kompromisů je třeba skoncovat. Pryč se socialisty z vlády!“

Odešli, i když ne bez odporu odborů: „Poslouchejte pouze pokyny své organizace! Udržujte disciplínu! Pryč s nepřáteli dělnické třídy! Ať žije republika!“

Dělníci však uznali, že boj o Porúří skončil. 30. září vydal Kolnischer Zeitung (cena 5 milionů marek) kopii prohlášení, že dělníci musí podepsat, když se vrátí do práce pro francouzský regie – přísahu služby Belgičanům a Francouzům. 6. října německá vláda opustila „Rhein-Ruhr-Hilfe“ – pomoc oblasti – ale byla připravena pokračovat ve vyplácení podpory těm, kteří nemohli najít práci: do 1. listopadu měla podpora být dvojnásobkem částky splatné jinde. , načež by to bylo stejné, což bylo řekněme rovna polovině odhadovaného základního požadavku toho, kdo to dostal..

Tlak byl již na vzestupu: a 7. října řada průmyslníků včetně pana Stinnese a ředitele Pruských státních dolů (nikoli však pan Krupp von Bohlen, který byl stále ve vězení) oslovila francouzského vrchního velitele s výhled na obnovení práce. Diskuse pokračovaly a o týden později německá vláda nařídila železničnímu personálu, aby se vrátil na svá místa.

Zůstalo tak pravdou, jak tomu bylo, že žádné vyrovnání nebylo možné, dokud nebudou obnoveny německé finance. Obnovení dodávek uhlí do Francie a jakékoli další dodávky v naturáliích mohla zaplatit pouze vláda. Jediným platebním prostředkem bylo zvýšení emise bankovek. V říjnu 0,10 stála libra oficiálně na 7 miliardách marek – ale na volném trhu za ni bylo možné získat 18 miliard. 15. října byl oficiální kurz 18,5 miliardy a kurz na volném trhu 40 miliard. Ve vzduchu visel každý druh plánu měnové reformy, založený na zlatě, žitu, devizách nebo „materiálních hodnotách“. The. velkou otázkou bylo, zda by zahraniční kontrola německých financí byla přijatelná. Vzorec malé půjčky, nové emisní banky a dohledu externího agenta by pravděpodobně fungoval v Německu ještě lépe než v Rakousku: velkou výhodou pro každou zemi, jejíž měna se rozpadla na kusy, bylo, že začít s čistým štítem, smazány veřejné a obecní dluhy.

Řeč pokračovala, když značka nesmyslně klesala z bezcenné na velmi bezcennou, když národ zachvátila chudoba, hlad a nyní zima. Dělnická třída konečně procházela tím, čím střední třída trpěla tři roky.

Když byla 15. října zveřejněna vyhláška Rentenmark, která vytvořila Rentenbank, byla oslavována jako radikálně nezdravá. Rentenmark byl Bodenmark překřtěný, v podstatě upravená Roggenmark (nebo žitná značka), zařízení navržené Karlem Helfferichem; a byl navržen tak, aby získal podporu od Helfferichových agrárních nacionalistů i od levice, kteří

Machine Translated by Google

shledal Roggenmarka politicky podezřelého. Ať už lze říci proti Rentenmarku cokoli – zejména o realitě její podpory – splnila základní princip osvobození Říšské banky od fatální povinnosti financovat vládu. Pokud by to fungovalo, vrátilo by to doktora Havensteina zpět do měnového rámce z roku 1913, kdy každá bankovka znamenala to, co říkala. Rentenmark byl výmyslem Hilferdingova nástupce na ministerstvu financí, Dr. Luthera, a Dr. Schachta, generálního ředitele Darmstadt & National Bank, který měl být brzy jmenován novým komisařem pro měnu. V polovině října však bylo schéma Rentenmark jen jedním z dalších měnových plánů, které, jak tvrdil Addison, „prostě rozmazávají mozek inkoustem“. Neexistovala žádná nová emisní banka, tím méně žádné nové bankovky, které by mohly nahradit staré.

Přestože Mnichov a bavorské obce trpěly jen stejnou ekonomickou přísností jako kdekoli jinde, bylo zřejmé, že zde byla nejvýbušnější směs v Německu. Nový britský generální konzul v Mnichově, pan Robert Clive, si všiml, že se v bavorském hlavním městě shromáždilo mnoho tiskových korespondentů, a odvážil se, že pokud mohl shromáždit, „zatím se pravděpodobně nic nestane“. Denně byly vydávány nové dekrety zakazující veřejná setkání a stávky a nebylo pochyb o tom, že dva autoritářští přátelé, von Kahr a generál von Lossow, měli plnou kontrolu. Byli si skutečně tak jistí, že vypočítavě ignorovali pokyny obdržené z Berlína. Jejich postoj zašel dokonce tak daleko, že odmítli berlínský příkaz zakázat Hitlerovy noviny, Volkischer Beobachter, 2. října, ale od 5. října je na deset dní pozastavili za zveřejnění zrádného článku.

„Bavorsko preferuje Kahr,“ napsal Clive. "Zatmění Hitlera je téměř úplné." Von Kahr ve skutečnosti vytrhával listy z Hitlerovy knihy, záměrně podporoval lež o válečné odpovědnosti (kriegschuldlüge) a vyháněl ze státu desítky židovských rodin, od chudáků po zisky: když ho Munchner Post obvinil, že to vzal. akce, která se výslovně zalíbila Hitlerovi, byla také potlačena.* („Pošta byla pravděpodobně nespravedlivá vůči Kahrovi, který byl něco jako pietista, bylo nerozumné se s ním vypořádat a považoval se za nástroj prozřetelnosti, který byl vybrán k osvobození Německa také od socialistů. jako Židé.) Von Lossow nebyl o nic přístupnější ústřední disciplíně než Kahr. Kahr neodpovídal na dopisy. Oznámil to Addison, kterému Stresemann vylil své trápení:

Lossow neustále protestuje, že se ze všech sil snaží plnit pokyny jako Reichsdiktátor, ale nějak se vždy stane něco, co tyto skvělé úmysly zruší: jeho pokyny dorazí příliš pozdě, nebo je venku na obědě, nebo pohřbívá tetu... Prakticky účely Bavorsko již není součástí Říše.

20. října Kahr zrušil berlínské odvolání Lossowa.

Potíže ústřední vlády mohly jen stěží postihnout obyvatelstvo na místě, nejméně ze všech těch, jejichž mysl nebyla trvale upřena na politické nebo vojenské dobrodružství. "Těseň je velmi velká," uvedla Cliveova zpráva z 18. října.

Málokterá rodina si může dovolit maso častěji než jednou týdně, vejce se nedají sehnat, mléko je strašně málo a chleba už šestnáctkrát dražší než před pár dny, kdy byla maximální cena zrušena. Není pochyb o tom, že drahé restaurace jsou plné dobře oblečených lidí, kteří pijí víno a jedí to nejlepší z Mnichova – ale jsou to buď Němci-Američané.

Machine Translated by Google

mylně považováni za místní obyvatele nebo průmyslníky z Porúří... Nikdo neočekává politické nepokoje, ale hladové nepokoje jsou jiná věc... a zima: nikdo si nemůže dovolit ústřední topení. Nikdo si nepředstavuje, že značka Renten pomůže.

Stejně tak Herr von Haniel, zástupce berlínského říšského ministra v Mnichově:

Za tyto opakující se potíže mohou především zoufalé ekonomické podmínky. Věci nemohly být horší. Demoralizace a nezodpovědnost jsou na denním pořádku a budou pokračovat, dokud se na obzoru neobjeví nějaké světlo a znovu nezačne sílit pocit, že je pro co žít, mimo hodnotu dolaru a nutnost zbavit se papírových značek, než budou bezcenné. ...

Jinde se lidé stejně tak uchylovali k přímé akci tam, kde je vláda selhala. Vojáci s kulomety hlídkovali v ulicích Brém, jejichž přadlena bavlny a dělníci z loděnic byli na další stávce za cenu života. Tam a v okolní provincii Hannover se nezaměstnanost každý týden zvyšovala asi o 10 procent a ceny zlata i papíru prudce stoupaly. Pan Elphick, konzul v Brémách, tam právě dorazil:

První, co člověka napadne, je, že časy německé lacinosti se zdají být prakticky u konce.
Člověk přijíždí do této země plné příběhů o úžasné hodnotě, kterou lze za své peníze získat ve všech směrech. Při příjezdu člověk zjišťuje, že ceny v Německu nejen dosáhly světové úrovně, ale již ji převyšují, takže je ve skutečnosti levnější nakupovat v Anglii než na místě.
Důvodem je, že i v Německu si nyní plně uvědomují, že známka je absolutně bezcenná a všechny ceny byly umístěny na zlatém základě.

Obecně řečeno, „základní cena“ je stanovena na zlatých markách na dvojnásobek předválečné hodnoty, a to je násobeno multiplikátorem stanoveným samotnými maloobchodníky podle jejich vlastní svobodné vůle, a který se zvyšuje nejen den za dnem. ale často dokonce hodinu po hodině ve snaze držet krok s gadarenským klesajícím náporem papírové marky – spíše držet náskok, aby se předešlo rychlému znehodnocení na jejich rukou výsledné ceny „zlata“ v papírových markách. , je zahrnuta enormní míra zisku.* (Obálka Elphickova dopisu do Londýna, poštovní razítko 22. října, nesla známky v nominální hodnotě 148 000 000 marek.)

24. října se Brémský senát zavázal vydat zlaté bankovky v celkové hodnotě 1 milionu dolarů, nikoli v markách, ale v nominálních hodnotách čtvrt, půl a jeden dolar, přičemž menší hodnoty pěti a deseti centů mají být výslovně slouží pro každodenní nákupy bez nutnosti jejich výměny za papírové značky. Zlaté certifikáty již byly vydány jako součást mzdových balíčků a byly splatné za pět měsíců buď v 5% dolarových dluhopisech státu Brémy, nebo v měně Reichsbank za střední oficiální newyorský kurz. Jednodolarovka byla naproti tomu kdykoliv splatná v papírových markách v plném oficiálním kurzu bez obvyklé daně z devizových transakcí. Vzhledem k tomu, že emise byla podpořena všemi příjmy a zdroji fichového státu Brémy – důležité brány do Německa v případě rozpadu národa – zdálo se, že jde o tak stabilní měnu, jakou bylo tehdy možné vymyslet v jakékoli části Německo.

Brémy vzaly na sebe vypočítané riziko, že pokračující vydávání papírových známek zprovozní Greshamův zákon, že špatné peníze vytlačují dobré; a tak, že nové zlaté bankovky by pouze byly

Machine Translated by Google

nahromaděné. Na podzim roku 1923 však začal fungovat nový faktor – absence jakékoli schopnosti hromadit. Dělníci i maloměšťáci byli zredukováni na nouzi a jejich realizovatelné zdroje zmizely. Zásoby maloobchodního zboží nutně potřebovaly doplnit, aby se mohl oživit drobný obchod; ale kapsy byly prázdné. Zdálo se nepravděpodobné, že by někdo nadále manipuloval s měnou, kterou nikdo nechtěl, takže na rozdíl od teorie by lepší médium ve skutečnosti vytlačilo z oběhu méněcenné. Jedním z výsledků, v který se od emise zlata doufalo, byl pokles cen, protože maloobchodníci již nemuseli počítat s odpisy.* (10. února 1923 profesor J. Shield Nicholson v The Scotsman poukázal na to, že: „Po bodu v odpisování papíru peníze přichází do hry opak toho, co se nazývá Greshamův zákon: zákonné platidlo navzdory sankcím ztrácí svou kupní sílu. Čím lepší peníze vyženou horší... Slabé snahy německé vlády omezit spekulace s papírovými známkami jsou stejně zbytečné jako řetězy a tresty smrti nařízené na podporu Assignatů [Francouzské revoluce, které se staly zákonným platidlem v roce 1790, ale v roce 1796 byly zrušeny jako neproveditelné].')

Separatismus finanční rozmanitosti byl tou nejmenší starostí vlády. Územní oddělení hrozilo v Prusku, Sasku, Bavorsku a Porýní. V Hannoveru dokonce došlo k guelfskému secesionistickému spiknutí s jeho loutkou vévodou z Cumberlandu – anglickým titulem vnuka sesazeného hannoverského kurfiřta. Po Bavorsku bylo nejhrozivější hnutí porýnských separatistů, které po mnoho týdnů nabývalo na síle – přinejmenším znatelně narůstalo v počtu svých pochodujících a výtržníků a v objemu jejich křiku. V Düsseldorfu se 30. září shromáždilo dvacet tisíc separatistů, pochodovalo a zabilo jedenáct policistů – davy dovezené vlakem s francouzským povolením a povzbuzením, zatímco místní obyvatelé zamkli dveře a zůstali doma.

Během následujících tří týdnů se objevila další ohniska s francouzskou podporou i bez ní a nakonec byla 21. října v belgické zóně v Cáchách vyhlášena Rýnská republika. Okamžitě to bylo zrušeno ostrou poznámkou do Belgie od Curzona. S podporou francouzských jednotek však byly v Bonnu, Trevíru, Wiesbadenu a Mohuči ve francouzské zóně okamžitě vyhlášeny separatistické správy. Vůdci nové republiky se hádali, německá státní služba odmítla spolupracovat a režim a veřejné služby se zhroutily. Francouzi poté obrátili svou pozornost na Falc, nedílnou součást Bavorska, naznačujíce, že se stalo autonomním státem.* (*Příběh o tom, jak Curzon poklepal tohle na hlavu, se prodává v Curzon: The Last Phase, Harold Nicolson , kapitola XII.)

Současně s odklonem v Porýní přišly vážné a nebezpečné komunisty podporované potíže v Hamburku. V zásadě byla příčina stará: když týdenní mzdy dostávaly na chvostu kolapsu jiné měny, byly zcela nedostatečné pro potřeby lidí. 15. října úřady stáhly chlebové karty, které lidem v nouzi umožňovaly nakupovat chléb za méně než polovinu tržní ceny. O týden později dokaři a stavitelé lodí znovu stávkovali. Policejní stanice byly narychlo, stromy pokácené přes ulice, vykopané příkopy a vydrancováno těch několik otevřených obchodů s potravinami, které výtržníci našli. Jeden převrat byl již v Küstrinu potlačen; a vláda už neriskovala. Německý křižník Hamburk dorazil v doprovodu torpédových člunů a postavil na břeh dostatek mariňáků, aby potlačili povstání a zatkli 800 jeho levicových aktivistů.

15. října překonal kurz marky vůči libře 18 miliard. 21. října, poté, co se marka za tři dny posunula z 24 miliard na 80 miliard za libru, Lord

Machine Translated by Google

D'Abernon s jistou statistickou radostí poznamenal, že (při 60 miliardách) se to „přibližně rovná jedné známce za každou sekundu, která uplynula od narození Krista“. Na konci měsíce činil oběh bankovek 2 496 822 909 038 000 000 marek a přesto všichni volali po dalších. 26. října byla Říšská banka v Berlíně (kde několik dní nebyl chleba, protože pekaři měli nedostatek mouky) obklopena davem požadujícím bankovky v miliardách, které byly hned po vytištění odneseny v koších a vozících. První kulečník a 5biliardové a 10biliardové bankovky budou připraveny 1. listopadu.

Takže nepokoje v Hamburku na konci října, ačkoli na nich pracovala levice, byly produktem té nejryzí frustrace a zoufalství. Odpisy probíhaly tak rychle, že mzdy již nebylo možné snadno upravovat pomocí indexových čísel a multiplikátorů.
Dělníci, kteří 1. října dostávali 405 milionů marek denně (asi 6 s 8 d při tehdejším směnném kurzu) a 6 500 milionů v říjnu, najednou zjistili, že jejich nový balíček (s výměnou 50 miliard) představuje pouze 7,5 d. . Na druhou stranu ceny docela dobře držely krok se směnnými kurzy: v zásadě byla rychlost, s jakou se maloobchodní ceny pohybovaly, ochranným opatřením. Obchod se stal prakticky nemožným a obchodníci, kteří pokračovali v chodu, podléhali nové vyhlášce – vyhlášené 22. října – která je nutila nechat své obchody otevřené a nabízet zboží výměnou za papírové známky.

Stejně jako jinde zůstalo v Hamburku volání po mzdách pevné hodnoty. Zdálo se, že uplynula dlouhá doba, kdy jediným požadavkem odborů byly stále vyšší mzdy – dost bodů na to, aby pokryly nárůst cen. Dne 26. října právě ti muži, kteří se dožadovali fixních mezd, odmítli nabídku mzdy uvedenou v nových hamburských zlatých bankovkách s dvojím odůvodněním, že jejich zaměstnavatelé nejsou schopni ji vyplatit a že v každém případě potřebují papírové známky na pokrytí svých životních nákladů. Lidé sotva věděli, co chtějí. 1. listopadu, poté, co hamburské shromáždění odhlasovalo 500 000 miliard marek (téměř 2 000 liber) na zmírnění úzkosti, se Hamburk znovu vrátil do práce, přičemž platba v přístavu byla koneckonců provedena v městské „zlaté“ měně.

Uspořádání mělo k dokonalosti daleko, protože bankovky musely být před utracením převedeny na papírové marky a směnárníci často využívali nehoráznou výhodu.
Nicméně všeobecná úleva, že komunistické povstání bylo potlačeno, byla tak velká, že vážnost průmyslové situace ve městě byla široce nedoceněna: 100 000 nezaměstnaných v Hamburku zahrnovalo 30 000 stavitelů lodí, 6 000 dělníků a asi 60 000 dalších.

Byl to stejný příběh po celém Německu, někde lepší, jinde horší a nejhorší v Porúří. Všude pokračovalo propouštění. Kontingent námořní pěchoty z Hamburku byl vyslán do Porúří kvůli potížím, kterých se obávali po rozhodnutí Thyssena, Stinnese a dalších průmyslníků uzavřít mnoho svých továren. Jejich rozhovory s Francouzi byly přátelské, k vzájemné výhodě, ale v rozporu s požadavky Berlína.

Kancléř navštívil Porúří a vrátil se, zděšen, 27. října. Snížení oficiální podpory v okupovaných oblastech bylo téměř úplné, ale ani na své hrozivé národní úrovni si vláda již nemohla dovolit pokračovat v dotování jakéhokoli druhu. . Odborové svazy hlásily celkovou nezaměstnanost v Německu 18,7 procenta svých členů a dalších 40 procent pracovní síly na krátkou dobu, která se pohybovala od 4 nebo 5 do odchodu nebo 40 hodin týdně. Kromě 2 milionů pracovníků na okupovaných územích platila vláda

Machine Translated by Google

pomoc v nezaměstnanosti na 877 262 v neobsazeném Německu (kde byla nezaměstnanost odborů 10 procent) a krátkodobá pomoc téměř 1 700 000 dalším. Bylo stejně mnoho dalších, kterým žádná úleva nedosáhla. Prakticky veškerá stagnace v neobsazeném Německu byla způsobena odstavením zbytku.

Stresemann řekl D'Abernonovi pro listopad, že existuje vyhlídka na 5 milionů pracovníků bez práce, bez vládní podpory a převážně bez jídla. Další nepokoje byly nevyhnutelné.
Stinnes a jeho kolega Vogler měli pokračovat v jednáních s Francouzi, ale zdálo se jisté, že nacionalisté se Stinnesem za nimi byli odhodláni jako jejich první priorita zničit současnou vládu. To byla jen polovina. Daň z uhlí, kterou Francouzi požadovali jako součást ceny za návrat k normálu, prostě nemohla být zaplacena. Porýní se stalo doménou bezpráví, anarchie a neomezeného terorismu ozbrojených separatistických skupin, které okupovaly radnice a s francouzskou podporou vzdorovaly policii. V zemi obecně by obyvatelstvo už nepřijímalo měnu v jakékoli formě, která každým dalším dnem ztrácela polovinu své hodnoty. Ani tohle nebylo všechno.

Komunističtí ministři Dr. Zeignera v Sasku vydali manifest zavádějící rudou diktaturu a Zeigner odmítl berlínské ultimátum, které mu nabídlo obnovit pořádek.
Kromě toho, protože věděl, že jeho jedinou nadějí a možná jedinou nadějí Německa na přežití jako úplný národ, bylo zavedení stabilního prostředku směny, vyjádřil nyní kancléř své pochybnosti, že by Rentenmark byla účinná i jako brzdný prostředek. S největší jistotou zaskřípaly pecky.

Dne 30. října, s hodnotou 310 miliard za libru, čelila berlínská vláda pěti bezprostředním krizím: Bavorsku, Sasku, Porýní, otázce obnovení práce v Porúří a finančnímu chaosu.* (Systém zdanění zůstal zachován z velké části na papírových hodnotách až do prosince 1923. V říjnu stál pas na polských hranicích ještě 2 papírové marky, tarif se od války nikdy nezvýšil.) Na úspěšném výsledku jednání v Porúří závisela další jednání s New Yorkem. dostatek kreditů na nákup nezbytných dovozů potravin a paliva. Pokud by byl úvěr dostatečně velký, bylo by možné ve spojení se zbývajícími německými rezervami založit novou měnu. Jinak by vláda neměla kde hledat kyslík, který by ji mohl udržet v chodu o něco déle.

Jeho potíže však nepřicházely v desítkách. 1. listopadu se Hitlerovy bavorské odvody shromažďovaly na hranicích Durynska (s velkou morální podporou Braniborska a Pomořanska) a hrozily, že se tam vypořádají s komunistickými povstalci, pokud to Republika neudělá. Vojenský generální komisař v Sasku, jemuž byly vyslány posily, mezitím postupoval proti Rudým stoletím a jejich sponzorům – Zeigner a jeho ministři – s takovou silou, že to vyvolalo nepříznivou reakci. socialistů v Říšském sněmu a přispěl k chystané vládní krizi.
2. listopadu vypukla na berlínské burze násilná panika – ne kvůli Bavorsku nebo vládní krizi, ani jen kvůli marke, která během tří dnů právě ztratila čtyři pětiny své hodnoty, ale spíše kvůli zjištění, že existují ne méně než osm oficiálních druhů papíru v oběhu, mimo bezpočet emisí nouzových peněz vydávaných obcemi, průmyslovými firmami a federálními státy. Oficiální žetony se pohybovaly od bankovek Reichsbank a železničních nebankovních peněz až po „kupury“ zlaté půjčky a říšské dolary. Bylo to období (řekl lord D'Abernon) „chaosu, jaký v ekonomické historii nebyl k vidění“.

Machine Translated by Google

5. listopadu, když vojenské úřady usoudily, že akce proti Sasku byla dokončena, Reichswehr se obrátil na Durynsko a vyvolal další protesty socialistických poslanců, z nichž mnozí byli nyní v palbě. 6. listopadu začalo rabování obchodů s potravinami – se silným antisemitským podtextem – v chudších čtvrtích Berlína, kde se obyvatelstvo opět ocitlo v největší nouzi kvůli neochotě farmářů prodávat svou produkci ve městech. Britský obchodník, pan JC Vaughan, prošel Berlínem a napsal protestní dopis ministerstvu zahraničí v Londýně:

Bylo mi zle z toho, co jsem viděl. Náhodou jsem procházel pasáží mezi Friedrichstrasse a Unter den Linden a v tom malém prostoru jsem viděl tři téměř skomírající ženy. Byli buď v posledním stádiu úpadku nebo hladovění, a nepochybuji, že to bylo to druhé. Nemohli žádat o almužnu, a když jsem jim dal hromadu bezcenných německých poznámek, šokovalo mě, když jsem viděl, jak dychtivě se jich zmocnili – jako dravý pes na kost. Nejsem proněmecký, ale to, že bychom měli pět let po příměří tolerovat takový stav věcí, je podle mého názoru otřesné. Nemohu se ubránit pochybnostem, zda si lidé, kteří neviděli tyto mizerné věci, skutečně uvědomují, co jsou... Samozřejmě, že v Berlíně vidíme motory a davy dobře situovaných lidí, ale víme, co se děje v chudších čtvrtích? ? Čekací fronty vyprávějí svůj příběh...

To bylo běžné v průmyslových oblastech a ve městech všude, s výjimkou obcí, jejichž Notgeld založený na zlatých hodnotách se ukázal jako přijatelný a jejichž základní potřeby mohla uspokojit jejich bezprostřední zemědělská sousedství. Takových útočišť bylo málo.
V Breslau jiný zahraniční obchodník, který žil od září převážně chlebem a slabým čajem, zjistil, že může dostat „jedno velké jídlo denně tím, že se časně ráno nacpe do restaurace a počká, až se o několik hodin později podává oběd“. Přestože měl peníze na zaplacení toho, co snědl, šel každou noc spát hladový.

Faktem bylo, že ačkoliv stodoly farmářů po celé zemi překypovaly neprodanými potravinami, Německo trpělo rozsáhlým hladomorem. Každý obchod s potravinami v Curychu měl cedulku s nápisem: 'Posílejte balíčky s jídlem svým přátelům do Německa.' Podmínky a vyhlídky střední a profesionální třídy byly jako vždy a ještě horší než kdy jindy děsivé. Zdálo se, že možné jsou pouze dva způsoby nápravy, jeden absurdní, druhý neuchopitelný až do bodu absence: jídlo ze zahraničí nebo stabilní médium, které by přesvědčilo německé farmáře, aby uvolnili potraviny výměnou za papír.

Durynská akce držela víko na varném bavorském kotli ještě dva dny.
Hitlerovy naděje, že tvrdá bitva s komunisty z Durynska nebo Saska povede k bavorským jednotkám pochodujícím na Berlín, byly zmařeny. Napětí v Mnichově narůstalo každou hodinu, když si Kahr a Lossow pohrávali – nebo se tomu alespoň věřilo – s vyhlášením odtržení Bavorska jako nezávislé monarchie. Toto nebezpečí s nutností udělat něco pozitivního, aby bylo možné jet s revolučním tempem, které narůstalo od konce Ruhrkampfu, přesvědčilo Hitlera, aby se v noci 8. listopadu pokusil o puč.

Průběh Bürgerbraukellerského puče a jeho potupný konec následujícího dne poté, co jedna salva mnichovské policie střežící Odeonplatz není striktně součástí tohoto příběhu a každopádně spolu dost často souvisí.* (Výpovědi ve Wheeler-Bennettově Nemesis of Zdá se, že Power nebo v Bullockově Hitler: A Study in Tyranny nepotřebuje žádné zdobení.)

Machine Translated by Google

Uvažuje se o tom, že Hitler a nacistická strana byli schopni bezostyšně a snadno využít bídy spojené s těžkou inflační situací k tomu, aby vyvolali celonárodní odpor proti autoritě a přesvědčili tisíce lidí, že chyba a vina leží přímo na mnoha místech. kde očividně ne: s muži, kteří podepsali příměří, s Francouzi, se Židy, s bolševisty. Inflace hrála Hitlerovi do karet a nebyla o nic víc vynálezem komunistů, kteří také využívali společenských trosek, které způsobila, než Hitlera a nacistů.

Inflace je spojencem politického extremismu, protikladem řádu. Jindy — v postrevolučním Rusku, v kadarském Maďarsku — mohla být záměrně vyvolána, aby zničila společenský řád, protože chaos je samotnou podstatou revoluce. V Německu však v té době byla inflační politika důsledkem finanční neznalosti, průmyslové chamtivosti a do jisté míry i politické zbabělosti. Vytvářelo tedy skleníkové podmínky pro větší a rychlejší růst reakčních nebo revolučních křížových výprav. Hitler v roce 1923 vložil své naděje do „vzpoury hladovějících miliardářů“.* (Konrad Heiden v Der Führer: Hitlerův vzestup k moci plně vysvětluje, jak Hitler v této době hrál na ekonomické obavy všech tříd.) úřady a možná v menší míře i berlínské úřady velmi ošklivý obrat během druhého listopadového týdne. Říšské vládě se po čtyřiadvacet hodin, jak se ve východním Prusku a Pomořansku zvyšovaly sympatie k Hitlerovi, jevilo reálné nebezpečí občanské války, která se neomezovala pouze na Bavorsko. A přesto bylo komunistické povstání, které bylo před několika dny v Hamburku potlačeno, považováno – alespoň do Hitlerova soudu v únoru 1924 – za mnohem zlověstnější a nebezpečnější epizodu. Ve skutečnosti bylo nebezpečí dělnické revoluce jiné než pod komunistickým sponzorstvím tím, co komunistickou stranu po náležité konzultaci s Moskvou urychlilo, aby podpořila své špatně koordinované národní povstání.

Krveprolití v Bavorsku – kde bylo vyhlášeno stanné právo – stěží sloužilo k ochlazení vášní nebo zmírnění neštěstí jinde. Von Seeckt se pustil do potlačování všech extrémních stran, vyzbrojen pravomocemi nejnovějších prezidentských dekretů. V zájmu klidu prezident a kancléř vydali prohlášení odsuzující zrádné vypuknutí na jihu a poukazující na to, že nejnovější měnová opatření zlepšila marku během 34 hodin; ale tento přepychový triumf měl krátké trvání. První 100miliardová bankovka** (Nejvyšší nominální hodnota, která kdy byla vytištěna: 100 000 000 000 000 marek, označovaná v Německu (stejně jako v Británii) jako sto miliard.) už byla venku. Tiskárny doktora Havensteina rozdávaly svou odměnu v rekordní výši téměř 74 milionů milionů marek týdně, což je za šest dní čtyřnásobek předchozího celkového nákladu. Index životních nákladů, který bral rok 1914 jako 1, vzrostl ze zářijových průměrných 15 milionů na 3 657 milionů v říjnu a nyní, 12. listopadu, byl 218 000 milionů.

Ženy z Kolína nad Rýnem, kde bylo téměř 100 000 nezaměstnaných, vyslaly emotivní, ale stěží přehnanou výzvu adresovanou „Ženám Britského impéria“:

V dobách pasivní rezistence jsme existovali nikoli průmyslem, ale prostřednictvím papírových peněz posílaných z neokupované země. Nyní to skončilo a čelíme hladomoru. Průmysl se nemůže vzpamatovat a miliony jsou doslova bez práce... desítky tisíc našich předních občanů byly vyhoštěny nebo uvězněny... naše noviny byly potlačeny... ozbrojené hordy dobrodruhů byly nyní vypuštěny na naši odzbrojenou a bezmocnou populaci v jméno separatismu a republikánství... Zima je před námi a my nemáme uhlí...

Machine Translated by Google

Ve skutečnosti se německá vláda připravovala ponechat finance okupované zóny svému osudu. Bylo to něco, co se dalo udělat spíše než se vydat na sebevražednou cestu pasivního odporu, ale předchozí lednové humanitární a vlastenecké ohledy to samozřejmě znemožnily. Nebezpečí nyní spočívalo v tom, že konec finanční pomoci uvrhne oblast do náruče separatistů: návrh na zřízení nové emisní banky pro Porúří a Porýní byl z tohoto důvodu vnímán s velkým zděšením, pokud by to nebylo možné. pohlcena do nové Rentenbank, když přišla. Jednání mezi Francouzi a průmyslníky pokračovala bezvýsledně. Bylo však jisté, že Rentenmark půjde cestou papírové marky, pokud se prodlouží neproduktivní platby v dotacích a dolech do Porúří. Aby se tomu zabránilo, mělo být upuštěno i od vyplácení starobních důchodů — i když v současnosti se stále denně do okupovaného Německa zasílaly papírové částky ve výši milionů zlatých marek na záchranu obyvatelstva.

„Průmyslové firmy a obce v okupovaných oblastech se ze všech sil snažily zmírnit dopady nadcházející změny. Okres Solingen například vydal emise zlatých známek, které byly kryty devizovými zůstatky ve prospěch členů Solingenské obchodní komory. Barvírna Hochst vyrobila svou druhou emisi měny se zlatou markou krytou vkladem více než 400 000 švýcarských franků v curyšské bance. Několik firem provedlo velké nákupy mléka a brambor, aby je prodaly svým vlastním pracovníkům, ale mohly si dovolit platit jim pouze 70 zlatých feniků, asi 8,5 d nebo 20 centů za hodinu. Rozpětí mezi kvalifikovanou a nekvalifikovanou pracovní silou se v celém Německu snížilo na asi 10 procent. Práce byla demoralizovaná více než kdy jindy a produkce na pracujícího člověka byla nižší než před válkou.

Machine Translated by Google

13: Schacht

KDYŽ byl Dr. Schacht 13. listopadu jmenován komisařem pro národní měnu, stále byly kladeny otázky, v jaké formě stabilní měny má být papírová marka splacena a v jakém směnném kurzu. Byly to akademické otázky, protože nikdo nešetřil víc než nadějí, že schéma Rentenbank může fungovat. Každý den byl vydán nějaký nový příkaz k řízení stále narůstajícího finančního, ekonomického a administrativního chaosu, jehož výsledkem bylo další zmatení. Absence novin kvůli stávce tiskáren od 10. do 16. listopadu značně zvýšila zděšení, fámy a paniku, protože lidé obecně nevěděli o nejnovějších cenách, zprávách z Bavorska nebo dokonce o přáních administrativy.

Schacht se potýkal s neuvěřitelným nepořádkem. Během předchozích deseti dnů výdaje převýšily příjmy 1000krát. Plovoucí dluh se zvýšil patnáctkrát. Vláda by brzy nebyla schopna vyplácet hotovostní mzdy armádě, policii ani svým vlastním úředníkům. Už úředníci samotného ministerstva financí byli placeni částečně v bramborách.
Rozpočtové odhady obsahovaly na každé stránce pobuřující připomenutí v závorkách, že všechny údaje byly v kvadrilionech.* (Americká notace s 15 nulami. Vládní výdaje v té době činily 6 kvintilionů (americká notace s 18 nulami), z čehož příjmy přispělo pouhých 6 kvadrilionů, tisícinu tolik.) Ředitelství Rentenbank bez ostychu inklinovalo k pravici, složené z velkých vlastníků půdy, velkých průmyslníků, zemědělských zájmů a podobně – třídy lidí, které inflační politika obohatila a kteří unikli placení svých spravedlivých příspěvků státu – takže nebyla velká naděje na demokratický výsledek.

To, co následovalo po jmenování doktora Schachta a po založení Rentenbank 15. listopadu, přesně měsíc po původním nařízení, bylo ohromující. Toho dne, kdy bylo eskontování státních pokladničních poukázek konečně zastaveno Říšskou bankou, měl Dr. Havenstein k záchraně marky nesrovnatelné zdroje, které jen předchozího dne klesly na 6000 miliard za libru. Podle Dr. Schachta by nevydané papírové značky tehdy v rukou Říšské banky a jejích poboček naplnily 300 desetitunových železničních vagónů.

Motor inflace byl vyřazen z provozu, ale finance země se stále řítily z kopce pod svou vlastní ohromnou dynamikou. Během následujících pěti dnů, když se objevilo prvních deset marek Ren, marka v Berlíně klesla a směla klesnout na 12 000 miliard 15. listopadu až na 18 000 miliard za libru 20. listopadu, ekvivalent (např. libra nedávno oslabovala v New Yorku) o 4 200 miliard za dolar. Nominální hodnota celkových obíhajících bankovek se za těch pět dní opět zdvojnásobila a papírová marka se stala přesně jednou miliontinou zlaté marky. Právě v tom okamžiku, kdy k provedení jednoduché konverze bylo nutné vyškrtnout pouze 12 nul, byla papírová známka – dosud jediné zákonné platidlo – konečně stabilizována.* (Kdyby byla známka stabilizována na úrovni z listopadu 15, opakující se opakující se koeficient 1,66, který nelze použít, by byl potřebný pro všechny převody.) Milion milionů marek se rovnal zlaté marce. Zlatá značka se rovnala Rentenmark. Mark gleich Mark, ještě jednou: zásadní otázkou bylo, zda tomu někdo, zda všichni, uvěří. Sebevědomí bylo vše. Dr. Luther, ministr financí, přirovnal toto cvičení ke stavbě domu, který začíná střechou.

Machine Translated by Google

Vyskytly se problémy, z nichž mnohé byly odstraněny již na konci léta.
Zlato a rezervy ekvivalentní zlatu byly během Ruhrkampfu tak zničeny, že na podporu nové měny nestačily. Dluhopisy Rentenbank byly proto zaručeny ve stejných částkách hypotékami na pozemky a dluhopisy na německý průmysl – obchod, obchod, bankovnictví a dopravu – v celkové výši 3 200 milionů zlatých marek, asi 160 milionů liber. Maximální emise bankovek v Rentenmarks měla být 2 400 milionů. Rentenbank byla nezávislá (stejně jako Reichsbank) na vládním zasahování. Na oplátku za zvláštní úvěry ve výši 1 200 milionů Říši – včetně 300 milionů marek na nulu na splacení pohyblivého dluhu – se vláda zaručila, že nebude u Reichsbank eskontovat žádné další státní pokladniční poukázky. Během pěti dnů následujících po 15. listopadu, kdy bylo povoleno papírové známce ztratit další polovinu své hodnoty, i když se diskontování zastavilo, ekvivalent zlaté známky diskontovaných státních pokladničních poukázek klesl z 320 milionů na 191,6 milionů. Zařízením čekání na kulaté číslo udělala Rentenbank Říši nejvýhodnější obrat.

Pauza ve skutečnosti zasadila další ránu necitlivému, mnohokrát přebitému národnímu věřiteli, od půjčovatele válečné půjčky po poskytovatele hypotéky, od majitele životní pojistky po člena družstva, od vkladatele spořitelny po vkladatele. držitel dluhopisu, jehož všechny šance na spravedlnost se nyní konečně rozpadly v prach. Pro ně byl zánik národního dluhu zánikem naděje. Němečtí dlužníci, veřejní i soukromí, byli osvobozeni od svých závazků v hodnotě odhadované na 10 000 milionů liber.* (Philip Snowden, ministr financí, v roce 1930 odhadl, že válka stála Velkou Británii stejnou částku – z velké části úroky se stále platí, válečná půjčka ve výši více než 2 000 milionů GBP nebyla nikdy splacena, ačkoli se její podmínky změnily.)

Dokonce i v té době byli lidé zvenčí ohromeni tím, že německé střední třídy, stejně jako organizovanější orgány, jako jsou spořitelny nebo odbory, bez hnutí souhlasily s nápravou, jakkoli účinnou, „která posvětila jejich oloupení tím, že smazala všechny dluhy a zničila úspory. z velké většiny. Pečeť stálosti byla vložena na ztráty lidu; jak to popsal Bresciani-Turroni, „nejrozsáhlejší vyvlastnění některých tříd společnosti, ke kterému kdy došlo v době míru“. Tyto třídy, napsal Addison z Berlína v roce 1924, 'přijímaly jak blížící se, tak dokonalou zkázu s neméně stoicismem než první bolestivé příznaky rekonvalescence — vysoké daně a rozsáhlá nezaměstnanost.'

Možná tak učinili proto, že jejich zoufalství bylo úplné; ale spíše proto, že většina z nich prostě nechápala, co se děje. Rentenmark byl ve svém doslovném smyslu trik důvěry. Skutečná hodnota hypoteční záruky byla mimořádně pochybná, ne-li zcela iluzorní. Navíc, i když eskontování státních pokladničních poukázek skončilo, eskontování obchodních směnek muselo pokračovat, a to rychle. „Zázrak Rentenmark“ spočíval v tom, že od 20. listopadu zůstala cena papírové známky stabilní, zatímco počet v oběhu nepřestal růst. Jinými slovy, znehodnocení se zastavilo, ale inflace peněžní zásoby pokračovala.

To se stalo v Rakousku. Skutečná hodnota oběžného média Říšské banky byla v listopadu 1923 stále na méně než třicetině toho, co se považovalo za nezbytné ve stabilních letech před válkou. Existoval zoufalý fyzický nedostatek hotovosti, z níž by Rentenbank, pokud by byla natažena na zákonné limity, dokázala vydělat jen asi třetinu.
Byly tam stovky autorizovaných a nelegálních vydání Notgeldu, které bylo třeba nahradit, a obrovské množství

Machine Translated by Google

množství deviz, které mají být ze systému vypracovány: součet prvního se odhaduje (bez jistoty) na 1 000 milionů zlatých marek a druhého na 2 000 milionů – což dohromady přidává asi 150 milionů liber k oficiální emisi.

Do 30. listopadu 1923 šlo do oběhu 500 milionů rentenmarků; 1 000 milionů do 1. ledna 1924; a 1 800 milionů do následujícího července. Tyto emise byly navíc k papírovým markám, které se stále přidávaly k 93 kvintiliónům* (Britský a německý „bilion“ neboli 1 000 000. Mezinárodní zmatek ohledně toho, co kdo myslel, když mluvíme o hodnotě známky, vedl britské velvyslanectví a další přijmout americký (a francouzský) styl pro větší částky. To zmátlo lidi víc než kdy jindy.) nyní ekvivalentní 93 milionům zlatých marek v oběhu 15. listopadu. Náklad papírových marek vzrostl 30. listopadu na 400 kvintilionů, na 690 kvintilionů na konci března 1924 a na 1 211 kvintilionů v červenci; částku nedaleko 70 milionů liber, tedy dvě třetiny hodnoty oběhu Rentenmark. Bylo dobré si pamatovat, napomenul Costantino Bresciani-Turroni, ekonom člen Reparační komise, který napsal v roce 1931, že

stabilizace německé směny nebylo dosaženo kontrakcí, ba ani zastavením expanze oběhu legálních peněz. Množství legální měny naopak značně vzrostlo.

Byla to základní podmínka obnovy: ale oznámit, že vláda vydá do osmi měsíců více než dvanáctinásobek celkového množství papírových známek v oběhu v okamžiku, kdy byla zavedena Rentenmark, by mělo psychologický účinek zdaleka katastrofální. .

Vlastní pozice Rentenmarku byla anomální. Nešlo o zákonné platidlo, ale spíše o „legální platební prostředek“. Nebyl směnitelný za zlato, tím méně za zemědělský nebo průmyslový majetek, který ho měl podporovat, i když 500 rentenmarků bylo možné převést na dluhopis s nominální hodnotou 500 zlatých marek. Zákonným platidlem byla stále značka, mrtvá, ale mumifikovaná a obchodovatelná, protože její stálost na miliontinu nominální hodnoty byla v povědomí lidí zaručena Rentenmarkem, sama o sobě jen dalším kusem papíru se slibem. Právní redukce papírové známky na tento extrémní zlomek byla schválena až měnovým zákonem z 30. srpna 1924, který umožňoval konverzi bankovky s nápisem „Eine Billion Mark“ (s přidáním, v zájmu jasnosti, dále nápis '1 000 Milliarden') do říšské marky.

Bezprostředním základem stabilizace proto nebylo ani tak uzavření tiskáren, jako důsledná disciplinace státních výdajů odmítnutím dalších úvěrů vládě a návratem z pohyblivé marky k pevné paritě vůči zlatu a dolaru.

Jak to bylo, trik sebevědomí fungoval. Rentenmark, mezník navržený k posunu sklizně roku 1923, se stal zbraní, která držela pole pro miliardovou bankovku, dokud nebyla o rok později zavedena říšská marka. „Na základě,“ řekl Bresciani-Turroni, „prostého faktu, že nové papírové peníze měly jiné jméno než staré, si veřejnost myslela, že je to něco jiného než papírová známka... Nové peníze byly přijaty, přestože že to bylo... nesměnitelná papírová měna. Bylo drženo a nebylo utraceno tak

Machine Translated by Google

Stejná zkušenost již byla nalezena nejen v Rakousku, ale s falešnou emisí zlaté půjčky ze srpna v Německu: neměla žádné skutečné krytí, ale protože byly dluhopisy na zlatou půjčku označeny jako „stabilní“, stačilo to. aby je veřejnost nejen přijala, ale hromadila.
Rychlost oběhu se zpomalila z šíleného cvalu na klidnou chůzi. V případě Rentenmarku byla skutečnost, že si měla získat důvěru zemědělství, nejdůležitějším pokrokem ze všech. Ode dne stabilizace konečně existovala vyhlídka, že potraviny by mohly opět proudit zpět do měst a že jednoho dne by mohl být národní rozpočet opět vyrovnaný.

Dr. Schacht měl při zakládání nového média dva bezprostřední problémy. Jedním z nich byl černý trh – na kterém dolar v posledním listopadovém týdnu dosahoval až 12 000 miliard marek, což je téměř trojnásobek nového oficiálního kurzu. Druhým byl Notgeld, nouzové peníze, které byly do značné míry na stejné úrovni jako papírové marky a které byly nejvážnější hrozbou pro pokračující stabilitu. „Každý svou Říšskou banku“ byl systém, který se Schacht rozhodl ukončit. Oznámení, že Říšská banka již nebude přijímat nové emise Notgeldu, vzbudilo bouři protestů u těch, kteří si na náklady banky zvykli na tisk vlastní měny.

Na bouřlivém setkání v Kolíně nad Rýnem dne 25. listopadu komisař pro národní měnu odolal prosbám a hrozbám velkého shromáždění průmyslníků a městských úředníků – všechny zaměřené na obnovení přijetí Notgeldu – a prohlásil, že rozhodnutí platí a že budou ještě jednou musí si zvyknout na rozpočtování se stabilními čísly. Nastal den zúčtování. Německo nyní se všemi důvody k obavám pohlédlo do prosincového šera s obavami.

Černý trh byl řešen automaticky, ale neméně rázně. Spekulanti uzavírající své účetní knihy na konci listopadu, kdy byl kurz dolaru na černém trhu nejvyšší, neměli peníze na splnění svých závazků. Úvěry, které by Říšská banka dříve ráda poskytla, již nebyly k dispozici, takže každý, kdo si koupil dolary za 12 000 miliard marek, byl nyní nucen je prodat zpět za 4 200 miliard, čímž přišel o dvě třetiny svých výdajů. Před 1. prosincem se tímto způsobem bance vrátilo 10 milionů liber v cizí měně. Spekulanti odjeli do Paříže a začali pracovat na franku, jejich odchod byl prvním signálem, že stabilizace je skutečností.

Doktor Schacht seděl v jediné místnosti, která kdysi sloužila jako skříň pro uklízečku, a díval se na dvorek na ministerstvu financí. Z tohoto postu přeměnil německý finanční systém z chaosu na stabilitu za méně než týden. Jeho tajemník Friiulein Steffeck byl později požádán, aby popsal svou práci komisaře:

Co udělal? Posadil se na židli a kouřil ve svém malém tmavém pokoji, který ještě páchl starými hadry na podlahu. Četl dopisy? Ne, nečetl žádné dopisy. Psal dopisy? Ne, nepsal žádné dopisy. Hodně telefonoval – telefonoval všemi směry a na každé německé nebo cizí místo, které mělo co do činění s penězi a devizami, stejně jako s Říšskou bankou a ministrem financí. A kouřil. Za tu dobu jsme moc nejedli.

Domů jsme většinou jezdili pozdě, často posledním příměstským vlakem, jedoucím třetí třídou. Kromě toho nic neudělal.

Machine Translated by Google

Tajemné, srozumitelné finanční manipulace na ministerstvu financí prošly většinou bez povšimnutí většiny obyvatel, jejichž starostí 15. listopadu byl hlad, zima a neustále narůstající sociální nepokoje a bída. Po celém Berlíně docházelo k nepokojům a dálničním loupežím. Schválení Stresemannova zmocňovacího zákona umožnilo dát větší pravomoci von Seecktovi, který nyní instruoval vojenské úřady, aby pomáhaly civilním při kontrole cen potravin; ale i tak se považovalo za moudré poslat domů ženské osazenstvo reparační komise.

Tři dny po oficiální stabilizaci se na trzích neobjevilo více potravin než dříve.
Vysoká cena hovězího a skopového masa, kterých bylo dostatek, nepřicházela v úvahu. Žádné vepřové maso se nedodávalo, protože farmáři ho podle zpráv jedli sami. Kvůli absenci umělých olejů ze zahraničí byl nedostatek krmiva pro dobytek a klesala dojivost. Berlínská denní spotřeba mléka z 1,8 milionu litrů klesla na 130 000 a největší městská mlékárna Bollo prodávala pouze 25 000 litrů denně oproti více než milionu před válkou. Máslo se nedalo sehnat a stejně by bylo pro většinu lidí příliš drahé.

Více než finanční kolaps znepokojoval socialistické politiky kolaps nové německé demokracie. Od potlačení levice v Durynsku v Reichstagu bublalo rozhořčení vůči kancléři. Hlasování socialistů srazilo jeho ministerstvo 23. listopadu na základě návrhu na vyslovení nedůvěry a na základě toho, že neukončí výjimečný stav; pro jejich nespokojenost však byly i jiné důvody. Stresemann přišel do úřadu v srpnu, aby zastavil inflaci a v důsledku toho sesadil doktora Havensteina.

Havenstein zvláštním vrtochem osudu skutečně zemřel v listopadu, tedy v den stabilizace, a pouze tím rezignoval na své efektivní vedení banky. Jmenování Stresemanna z Hilferdingu ministrem financí neučinilo nic, co by zastavilo příliv – a když Stresemann odstoupil, nic nenasvědčovalo tomu, že by Hilferdingův nástupce, Dr. Luther, dosáhl ještě něčeho víc. Stresemann, jak si také připomněli, dokonce i jeho příznivci, nastoupil do úřadu ve vlně optimismu po Britské nótě z 11. srpna, která prohlašovala, že pasivní odpor v Porúří nepřestane:* (Dramatické zavedení polovyhladovělých chudých do okrsky Říšského sněmu v srpnu také vedly k Cunovu pádu.) ale on to osobně zastavil a stále nebylo dosaženo žádného vyrovnání s Francouzi. Porúří bylo posledním kritickým bodem: možnost, že tamní dělníci budou po tolika měsících zanecháni svému osudu, rozhodla o hlasování, a to i s rizikem výměny jedné administrativy za druhou dále napravo.

Žádná důvěra ve Stresemanna, i když byl k smrti unavený, neznamenala žádnou důvěru v nikoho jiného.
Lord D'Abernon popsal von Seecktovy operace jako umírněné a taktní, jakkoli byly diktátorské: ale v posledním listopadovém týdnu také shledal zmatek v politickém světě „nepopsatelný“, problém Porúří naléhavější než kdy jindy a finanční potíže. nelépe.
Kromě toho, že komunisté v Hamburku a Drážďanech, kde byli výjimečně silní, se nyní zdáli být úplně zastrašení (poslední von Seecktův dekret zrušil extrémní strany levice a pravice, ke smíření umírněných názorů), mohl nevidím žádné světlo na obzoru.

Přesto se zdravý rozum pomalu vracel. Stresemannův pád a politické problémy, které přinesl, slibnější vývoj zakryly, ale neohrozily. Byla to jakási dohoda

Machine Translated by Google

náhle dlážděné mezi vlastníky dolu v Porúří a MICUM, francouzsko-belgickou kontrolní komisí, která nahradila Německý uhelný syndikát, když byla okupována pánev Porúří, v tom smyslu, že vlastníci dolů zajistí plné dodávky reparačního uhlí a koksu a zaplatil by 15 milionů dolarů jako nedoplatek na dani z uhlí. Za zjevnou cenu vyhlídek na hospodářské oživení v Německu byly tedy zajištěny Poincareho „produktivní sliby"; a otevřela se cesta (ačkoliv nebyla dodržena: Poincare musel padnout jako první) pro francouzskou evakuaci.

Ani vnější dohoda nebyla vše. Rozhodnutí umístit poštovní poplatky na zlatý základ, oznámení o propuštění 10 procent železničního personálu do dvou měsíců spolu s dalšími drastickými úsporami, souhlas horníků s prací (prozatím) osmi- hodinu, spíše než sedm a půl hodiny denně v podzemí, a státních úředníků a zaměstnanců a dokonce i železářského a ocelářského průmyslu vrátit se zpět na devítihodinovou, snížení oficiálních platů pod předválečnou úrovně – to všechno byla podstatná stébla v nových studených větrech realismu, které začaly kvílet po celé zemi.

Tyto kroky byly posíleny zaprvé pádem prozatímní vlády Rýnské republiky a zadruhé převzetím kancléřství Dr. Marxem ze Strany středu, který 30. listopadu vytvořil kabinet se Stresemannem jako ministrem zahraničních věcí. . Když se 8. prosince Reichstag odročil až do poloviny ledna, znamenalo to konec vládní a parlamentní krize, která začala, když byl v září opuštěn pasivní odpor.

Hlavním problémem byla rostoucí nezaměstnanost. Do jaké míry stabilizační akt přispěl k počtu nezaměstnaných, není snadné určit. Německé finance a ekonomika se již zhoršily příliš daleko na to, aby jakékoli opatření zpomalilo nebo dokonce zastavilo rychlý vzestupný trend: a doba, kdy paliativní prostředky mohly opět oddálit zlý den masové zahálky, již určitě pominula. Poté, co byla stará měna zredukována na totální nepřijatelnost, neexistoval způsob, jak by tištění peněz mohlo ještě někoho udržet v jeho zaměstnání. Volba se prostě stala mezi nezaměstnaností a finančním chaosem nebo nezaměstnaností a monetární disciplínou. Každá alternativa znamenala utrpení, ale ta druhá alespoň obsahovala příslib jídla a cesty ze slepé uličky. Nebylo to tak, že by si němečtí nezaměstnaní poprvé všimli tohoto rozdílu.

Týden interregna mezi administrativou Strese-manna a Marxe způsobil opakování – z velké části opět inspirované komunisty – endemických poruch v D-iisseldorfu, Essenu a Gelsenkirchenu, s ozbrojenými boji proti policii a velkým krveprolitím. Problémem bylo jídlo.

Prvním signálem, že stabilizace byla skutečností, mohl být exodus mezinárodních parazitů do Paříže, přilákaných depresí franku; ale následná znamení „byla mnohem méně vítaná. Zdanění nyní začalo těžce vážit. Úrokové sazby zůstaly vysoké, na 100 procentech.
Nedostatek kapitálu a úvěrů znamenal vysoké ceny a zavírání továren. Životní náklady se plížily nahoru a nahoru, nyní v reálných hodnotách. Některé skutečné náklady vzrostly velmi náhle, jako například školné na univerzitě, což způsobilo pokles počtu studentů. Státní a obecní pomoc byla ještě méně adekvátní, než bývala. Odbory, jejichž finanční prostředky zmizely s papírovou známkou, byly ve zmatku.

Během dřívějších fází inflace byly mzdy pracovníků nízké, ale celkově dostačující. Jak se směnné hnutí stalo násilným, strádání dělnické třídy se prohloubilo. Náhlý šok ze stabilizace přinesl téměř nesnesitelnou zátěž. Do Vánoc evidovaných nezaměstnaných celkem

Machine Translated by Google

v neokupovaném Německu, které neustále přibývalo, bylo více než 1,5 milionu – dvojnásobek oproti začátku listopadu; ale skutečný součet byl pravděpodobně o milion více a počet osob se zkráceným nebo sníženým platem zahrnoval většinu pracovní síly. Arthur Rosenberg z krajní levice odhadoval, že pouze 30 z každých 100 dělníků bylo v běžném zaměstnání. Dělníci brzy museli přijmout zaměstnání za jakýchkoli mzdových podmínek nebo hodin – podmínky, které těžce zkoušení zaměstnavatelé plně využili, podpořeni benevolentní, unavenou neutralitou vlády.

Vláda skutečně, když nasadila šrouby národu a udělala ze Schachta doživotním prezidentem Říšské banky, mohla udělat jen málo, než doufat, že lék bude fungovat, připraví své nové daňové předpisy a vydá takové pokyny, které zmírní potíže lidí, aniž by to nic stálo. Soudní řízení před porotou bylo například dočasně zrušeno kvůli finančním potížím porotců. Větším aktem víry a také nutnosti bylo rozhodnutí, že v týdnu končícím 17. prosincem bude vyplacena pouze polovina platů úředníků a že zůstatek bude dorovnán, až daně zajistí příjem. Ale tady byl důvod k důvěře. Daně byly rychle postaveny na zlatý základ.

Zatímco těsně před stabilizací činil rozpočtový schodek mezi příjmy a výdaji 99 procent, v období po 20. listopadu klesl na 92 procent a v posledních deseti prosincových dnech na 44 procent. Prosincový výnos byl 33 milionů zlatých marek; ale následující leden měl být 440 milionů, neboli 95 procent výdajů. Po propadu v únoru 1924 byl rozpočet v březnu definitivně vyrovnaný.

Ačkoli její úspěch při nastolení pořádku v německých financích měl být mnohem větší, než se kdy doufalo, nejdůležitější okamžitý triumf Rentenbank bylo dosažení prvního cíle všeobecně přijatelné měny: přesunutí úrody. Lékařské zprávy z roku 1922 ukázaly, že každé velké město v Německu mělo značná místa zoufalé podvýživy.
V celém městském národě nedostatek jídla, oblečení a tepla způsobil všechny jejich průvodní nemoci, od vředů po křivici, od zápalu plic po tuberkulózu, vše žalostně zhoršované prudce rostoucími cenami léků a zdravotnického materiálu. Další rok nekonečně větší nouze si vybral ještě hroznější daň a nyní byla jistota demoralizace dlouhodobé nezaměstnanosti, která přijde.

V polovině prosince se však ve městech opět začalo objevovat jídlo; a pouze Rentenmark byl tento vývoj způsoben. V roce 1923, před listopadem, došlo k jedinému nárůstu počtu zvířat poražených na jídlo u psů:* (používají se hlavně k doplnění nedostatku vepřového masa.) po stabilizaci konzumace všech předmětů denní potřeby – piva, vepřového masa, kávy, cukru , tabák — pravidelně se zvyšuje, kromě psího masa. Na Štědrý den roku 1923 lord D'Abernon napsal o „kouzelné hůlce stability měny“:

Ani ten nejfanatičtější zastánce stabilizace – a tento titul nikomu nevzdávám – nemohl očekávat pozoruhodnější výsledky z jejího dosažení než ty, které jsou nyní zjevné.
Jídlo se stalo hojným ve velkých městech; brambory a obiloviny jsou uváděny na trh ve velkém množství; zatímco máslo, které bylo možné získat pouze v lepších čtvrtích, je nyní nabízeno za stabilní, i když za vysoké ceny. Na jatkách se tísní zvířata a před obchody řezníků a obchodníků s potravinami zmizely fronty. Ekonomické uvolnění přineslo do vlaku politickou pacifikaci – o diktatuře a puči se již nemluví a dokonce i extrémní strany prozatím přestaly znepokojovat...

Machine Translated by Google

Brescianimu se projevila euforie z měsíců bezprostředně po stabilizaci
Turroni, píšící o šest let později o příznivém vlivu reformy:

Obchod ožil, potravinová situace ve městech se uvolnila, kupní síla mnoha tříd se zvýšila, továrny se znovu otevřely, nezaměstnanost rychle klesla a osvěžující vlna důvěry oživila energii lidí.

Všechno to byla pravda – na nějaký prostor. V únoru 1924 Dr. Kuczynski, přední německý statistický úřad, potvrdil, že v německém životě nastala velká změna: „Rozdíl v pocitech veřejnosti ve srovnání s dobou před dvěma měsíci," řekl britskému velvyslanci, „je naprosto ohromující. Pak byli všichni v depresi a mysleli si, že hrozí katastrofa. Dnes jsou plni sebevědomí. Neexistuje pro to žádný adekvátní fyzický ani ekonomický důvod — změna je hlavně psychologická. Můžete říci, že je to založeno na značce Renten, ale to je víceméně podvod a bylo by správnější říci, že je to kvůli morálnímu účinku pouhého ukončení tisku bankovek, nebo přesněji řečeno, přesvědčení veřejnosti, že tisk se konečně zastavil. To jim dodalo tolik důvěry, že si uchovávají oběžné médium ve svých kapsách a pokladnách – dnes tam mají 125 milionů liber oproti 5 milionům liber loni v září..."

Do německých financí se vrátil zdravý rozum; a bezpochyby rok 1924, období často extrémní monetární přísnosti, konsolidoval finanční oživení. Bylo však příliš mnoho doufat, že poté, co byl v srpnu přijat Dawesův plán a nezaměstnanost se během léta a podzimu povzbudivě snižovala, že roky bezohledné rozhazovačnosti lze tak snadno zaplatit, nebo že to, čím země prošla, nebude mít žádné trvalé následky. mysli lidí. Chudoba středních tříd, z nichž se odolní v pravý čas vzpamatují, byla jen částí ceny. Ekonomické zúčtování mělo teprve přijít. Někdo by řekl, že politické zúčtování přišlo až v roce 1933, kdy muselo znovu začít hospodářské oživení.

Machine Translated by Google

14: Propuká nezaměstnanost

DR SCHACHT, autor reformy, si o jejích nedostatcích nedělal iluze. Pochopil, že Rentenmark může držet příliv jen tak dlouho, že nové kredity ze zahraničí jsou nezbytné, a že z toho důvodu nelze (navzdory prosbám vlády, zoufale toužícím po penězích) od nejpřísnější disciplíny ustoupit. Nedalo se udělat nic, co by ohrozilo stabilitu měny nebo rozpočtovou rovnováhu. "Po dlouhé devalvaci,"

Schacht konaný 24. ledna 1924, „stabilitu lze získat zpět pouze za cenu vážné krize.
Jsme uprostřed této krize. Externí obchod je na mrtvém bodě. Obchodní bilance je aktivní [tj. ve prospěch Německa] pouze proto, že dovozy skončily, protože dovozci nemají žádné platební prostředky. Průmysl žije ze starých zásob."

Už viděl lorda Normana, guvernéra Bank of England, jak financovat svou Golddiskontbank, projekt, který úspěšně odstartoval založení nové emisní banky Rhineland podporované Francouzi; a na konci ledna odjel do Paříže, kde Dawesův výbor (pod Dawesem, americkým finančníkem) zahajoval slyšení o pomoci Německu a budoucnosti otázky reparací. Jeho ledové setkání s M. Poincare mu ukázalo, že Francie stále trvá na svém kila masa a neméně úzkostlivě než předtím prosazuje separatismus v Porýní.

Důvěra, která se vrátila do Německa, sotva ovlivnila průmyslníky v těchto západních provinciích. Těžce pod tlakem finančních prostředků z domova i ze zahraničí se nyní začali obracet s žádostí o podmínky na Francouze, protože uvažovali (jak to řekl Stresemann), že první povinností vlastence je vydělat peníze, ne zkrachovat. Před mnoha lety to byla jejich hlavní myšlenka a Stinnes byl nebezpečněji připraven souhlasit s tím, co Paris navrhla. Málo ho znepokojovalo, že by Francouzi podporovaná rýnská banka v opozici vůči Reichsbank poskytla další podporu separatismu.

Ani nová sebedůvěra, nebo dokonce nová spousta, se nepropracovala k chudým nebo nepracujícím, nejméně ze všech v oblasti Porýní-Porúří. Stabilizace měla zničující dopady na mnoho oblastí obchodu s potravinami, zejména na dovozce potravin. Když marka stále klesala, obchodníci si mohli účtovat vysoké ceny s odůvodněním, že se museli proti pádu krýt. Protože se získané peníze v praxi často přeměňovaly na stabilní hodnoty, rozvinul se nezdravý druh podnikání. Nejenže se tito obchodníci (spolu s většinou farmářů) jen těžko vraceli do světa nudných, malých zisků: mnoho z nich bylo uchváceno dostupností levnějších dovážených potravin, což jim zanechalo velké, drahé a často rychle se kazící zásoby. jejich ruce. Největší importéři, kteří objednali, když byly odpisy v plném proudu a doufali, že splatí ve znehodnocených markách na náklady Říšské banky, se ocitli v ohrožení bankrotem, zpanikařili a začali vrhat své akcie na trh.

Z Kolína tak ve třetím lednovém týdnu roku 1924 přicházely zprávy o „hojných zásobách" zeleniny a ovoce, domácích i zahraničních: německých brambor, vajec a másla; Italský květák, kanárská rajčata, španělské hrozny, americká jablka, francouzské ořechy. O čtrnáct dní později se hojnost stala nadbytkem. Lidé byli proseni, aby kupovali mléko za 36 fenigů za litr (méně než gd za půllitr). Byly tam hory havajského ananasu, kolumbijského lososa a americké kukuřice

Machine Translated by Google

hovězí maso — veškerý produkt bankrotu nebo téměř bankrotu. I když byly ceny levné – pivo najednou klesalo o 25 procent – zboží zůstalo neprodané, protože masa populace prostě nebyla schopna koupit. Ve skutečnosti došlo k velkému utrpení, zčásti proto, že mnoho dělníků stávkovalo kvůli návratu desetihodinového pracovního dne, ale spíše proto, že se mnoho větších továren zavřelo. V Porúří a Porýní byli nezaměstnaní vidět v davech v každém městě.

Tam bylo jídlo levnější, ale málokdo vydělával nebo dostával tolik, aby si je mohl koupit. Ve zbytku Německa, ačkoli zelenina byla stále na prémii, ceny klesaly z ortodoxnějších důvodů. O Vánocích by se za 1 miliardu marek (milion milionů, ekvivalent rentové marky) koupil dva nebo tři pomeranče, ale v únoru by se za stejnou částku koupilo 20 nebo 30 od nezaměstnaných, kteří je k rozmrzelosti obchodníků pronásledovali. v ulicích. Margarín se dal sehnat za 500 miliard za kilo, což bylo až 800 miliard. Zmrazené maso kleslo z 600 na 450 miliard za libru, i když jemné kusy stále stojí 4 miliardy (45) za libru.

Z pohledu ekonoma nastala nová éra; ale jak hlásilo britské velvyslanectví domů:

Chudí ve skutečnosti nedostávají pořádné množství potravin, protože nemají dost peněz, aby mohli profitovat z levnějšího trhu – také kvůli stávkám a nepokojům, stagnaci průmyslu a zastavení exportu. Došlo k obecnému nárůstu životních nákladů na takové věci, jako je teplo, světlo a bydlení – to vše více než v Británii.

Lidé potřebovali práci. Podpora v nezaměstnanosti nestačila; a mzdy brigádníků byly příliš nízké i na nezbytnosti.

Po skončení Hitlerova 24denního procesu, který začal 2. února 1924, se Bavorsko rychle politicky usadilo. Samotný proces, který dal hlavnímu hrdinovi národní a mezinárodní platformu, skončil minimálními tresty pro všechny obviněné – k pohoršení mnoha, včetně Ludendorffa, jehož vlastní osvobozující rozsudek ho znechutil, nebo to alespoň tvrdil. Britský generální konzul v Mnichově, pan Clive, koncem roku při ohlédnutí za událostmi, kterých byl svědkem, poznamenal, že

Národnímu socialismu se dařilo ve stávající depresi roku 1923. Ve vzduchu byl cítit lhostejnost. Větší fiasko procesu rozčarovalo mysl rozumnějších lidí, ačkoli Hitlerova strana o něco později získala pětinu hlasů zemského sněmu... Hitlerovým největším nepřítelem je Rentenmark. Příznivý vliv stabilizace měny na Bavorsko a předpokládám, že i na celý německý výhled nelze přeceňovat. Když se v červenci 1924 sešla londýnská konference [o implementaci Dawesova plánu], šest měsíců stabilizace již mělo uklidňující účinek na nacionalistické horké hlavy...

Von Kahr a von Lossow rezignovali v polovině února, čímž umožnili obnovení dohody mezi Bavorskem a Říší.

V Bavorsku samozřejmě také střední třídy přistoupily ke zdi. To byl příběh celého městského Německa, i když těžko říci, zda se na konci roku 1923 cítili tvrději zasaženi, hladověji a chladněji než na konci roku 1922: Vánoce 1919 přinesly bídu.

Machine Translated by Google

mnoho. Lidé, kteří žili z úspor, důchodů, příspěvků pro válečnou invaliditu nebo pojistného, nebo jinak z pevných příjmů, museli nadále vydělávat na výnosech z toho, jaké movité věci mohli prodat nebo jakou malou, nezvyklou práci mohli najít. Často je musely živit obecní vývařovny.

Jejich počty dosahovaly milionů a žádný nebyl na seznamu příjemců nezaměstnaných nebo krátkodobých úlev. Byli to ti, kterým válka rozstřílela bohatství, aniž by o tom věděli. Marně hledali charitu, která by jim pomohla, ale charitativním institucím a náboženským společnostem, stejně jako literárním a vědeckým nadacím a mnoha univerzitám a nemocnicím, se zdroje jejich příjmů stejně snížily na pramínek nebo méně. Každý, kdo držel průmyslové dluhopisy, přišel o svůj kapitál ve prospěch průmyslových odvětví, která tyto dluhy splatila bezcenným papírem. Každému, kdo v roce 1913 držel průmyslové akcie, by byl jejich kapitál snížen o tři čtvrtiny a almužna by byla v průběhu let vyplacena v celkové výši dividend – ale v praxi většina lidí již dávno zpanikařila a většinu svých akcií prodala za to, co si mysleli. mohli se pro ně dostat k průmyslovým ziskům a spekulantům, kteří si pro sebe nashromáždili bohatství národa a nevypláceli si dividendy, ale „poplatky". Německý kapitál byl přerozdělen tím nejkrutějším způsobem, už se nerozšířil přiměřeně rovnoměrně mezi miliony, ale převážně ve sražených kapkách mezi novou plutokracii.

Bylo široce poznamenáno, že bída způsobená inflačním procesem nebyla obecná.
Samotný důkaz velkého bohatství – ostentativně vychloubaný novými boháči, kteří je vlastnili – svedl mnoho pozorovatelů, včetně Francouzů, k domněnce, že odmítnutí Německa zaplatit reparace hřebíku je germánská hloupost. Existence plné zaměstnanosti až do invaze Porúří, zjevně prosperující dělnická třída, prosperující ekonomika, vzkvétající domácí trh, silně konkurenční postavení na zahraničních trzích, továrny překypující výrobou – to vše bylo umožněno obrovským rozsahem německých půjček – mohla někoho oklamali.

Ale inflace sráží svůj smrtící déšť diskriminačně, takže pro některé je realita pauperizace sotva pod povrchem. O třídách rentiérů — o lidech, jejichž živobytí záviselo na jejich úsporách, anuitách či důchodech — již byla řeč. Patřily k nim špatně placené profese – soudci, armádní důstojníci, poslanci parlamentu a podobně – jejichž pozice a důstojnost byly tradičně doplňovány soukromými prostředky. Existovaly další skupiny, především profesionálové, jejichž služby se ukázaly být postradatelné v tom, co by jejich klienti považovali za krátkodobé. Luxusem se staly například civilní spory. Kdo by kupoval knihy? Kdo spěchal na architektonickou radu? Umění a školné mohly počkat. Nebylo spěchat na jiné než pohotovostní lékařské ošetření, a ani to nebylo vždy možné zaplatit tak brzy nebo v takových částkách, jak by si lékaři přáli: soukromí pacienti se hlásili pomalu a zdravotní pojišťovny nemohly zaplatit celou částku. poplatky, protože inflace měla dpne do svých fondů. Nikdo nedokázal říci, kolik závislých osob na těchto profesionálních lidech kvůli takové recesi v podnikání chybělo.

Běžné hodnocení, že to byly střední třídy, kdo zůstal v nouzi, je jen částí příběhu. Určitě měli úspory, které mohli ztratit, a ztratili je, ať už v papírové podobě, nebo ve formě šperků, stříbra, nábytku, obrazů nebo jiného cenného majetku, se kterým se museli rozloučit. Zajisté byli majitelé, pokud neměli jiný zdroj obživy, omezeni na žebrotu omezením nájemného na nominální částky nebo nucením prodávat

Machine Translated by Google

z jejich majetku za nízké ceny jednoduše zůstat naživu. Někteří majitelé domácností přežili díky pronájmu bytů za realistické sazby.

Ale nejen střední třídy procházely mlýnem. Zatímco organizovaným dělníkům v odborech se vesměs dařilo udržet své mzdové balíčky na přijatelné (ačkoli stěží bohaté) úrovni alespoň do té doby, než boj v Porúří začal dusit celé národní hospodářství, neorganizovaní dělníci šli dolů se střední třídou. Pohybovali se od krejčích a taxikářů až po kominíky a domácí sluhy: malíři, zahradníci, řidiči, tesaři, prodavači, tiskaři, pradleny, truhláři, vrátní; kvalifikovaní i nekvalifikovaní, muži i ženy, od živnostníků po pytláky. Třetí skupinou, která pravděpodobně tvořila část výše uvedeného, byli lidé, kteří pobírali malé dotace a penze od ústředních nebo místních samospráv – jejichž věk a zdravotní postižení je opravňovaly k příjmu z veřejných peněz. Příspěvky na sociální pojištění z let však nakonec nebyly vůbec jisté: veřejná peněženka je v roce 1923 platila v sazbách, které se pohybovaly od urážlivých po hanebné: a jejich počet, bez nezaměstnaných, byl počítán na konci roku rok na více než 5 600 000.

Stabilizace přinesla stejně malou úlevu středním vrstvám závislým na pevných příjmech jako dělnickým vrstvám, které nemohly najít zaměstnání. Bylo pozorováno, že rok stability v Rakousku zašel daleko, aby dokázal tvrzení, že inflace vyvolala hlubší a ničivější sociální změnu než cokoliv, čeho dosáhla revoluce. Závěrečné záznamy v deníku Frau Eisenmenger dávají určitou představu o tom, co podstoupila:

Potraviny, které byly před třemi lety ve Vídni a ve zbytku Rakouska zcela nesehnatelné [psala v prosinci 1923], lze nyní koupit všude. Ale kdo je může koupit? Čí příjmy držely krok s neúnavnou činností tiskárny bankovek? I když má moje držba akcií při dnešní kotaci hodnotu více než 10 milionů korun, jsem v koncích, abych věděl, kde najít peníze na nákup potravin... dnes je hodnota naší koruny kotována v Curychu jako 0,00705 centimů...

Dne 2. ledna 1924 si uvědomila všechny důsledky rakouských měnových reforem:

Koruny a haléře byly změněny na šilinky a groše.* (Jejich vydávání ve stříbrných a měděných mincích spíše než v papíru mělo podpořit šetrnost a obnovit důvěru. Změna stylu měla za cíl zbavit se velkých čísel.) Je to drastická změna . Za 15 000 korun dostaneme – jeden šiling! Tisíce Rakušanů se v posledních dnech proměnily v žebrotu. Všichni, kdo nebyli dost chytří, aby hromadili zakázané stabilní měny nebo zlato, utrpěli bez výjimky ztráty. Starý manželský pár, se kterým jsem se léta přátelil, měl v držení vládní akcie ve výši 2 milionů předválečných korun, což jim přinášelo úrok 80 000 předválečných korun ročně [více než 3 200 liber]. Byli to bohatí lidé. Dnes jim jejich zásoby přinášejí 8 nových šilinků ročně. Burzu zachvátila panika. Moje miliony se ztenčily na asi tisíc nových šilinků. Patříme k novým chudým. Střední třída byla zredukována na proletariát. Více bojů — každodenní, opakovaný, podrážděný, demoralizující, útočný a obranný boj muže proti muži. Cítím, že mě síly opouštějí. Nemůžu dál...

Machine Translated by Google

Sotva byly lepší časy v Maďarsku, pro které byl rok 1923 tristní. Začalo to vážným propuknutím antisemitismu v lednu a vládou hraběte Bethlena se stále více dostávala pod vliv pravicových nacionalistů, jejichž počet stoupal, když se prosazovaly fámy o blížícím se zahraničním vměšování: „Pohyb“ a „Probuzení“. Maďarům, které vedl M. Gombos, ministr války, byli hlavními prvky studenti a bývalí důstojníci. Hospodaření země šlo od špatného k horšímu, vláda v mnoha ohledech sdílela, z nedostatku jakékoli představy o tom, jak věci uvést na pravou míru, názor zastávaný M. Brunem Baloghem, ředitelem Britsko-maďarské banky, že

Jedinou správnou politikou je politika Německa, kde jsou soukromé podniky podporovány a rozvíjeny bez ohledu na státní finance. To je nejsilnější stránka Německa a největší smutek Francie.“

Korona klesla ze 14 500 v březnu 1923 na 92 000 v srpnu a na 120 000 za libru v říjnu, volné sazby byly vždy mnohem vyšší a ceny šly nakonec na dvojnásobek úrovně ve Spojeném království. Farmáři už dávno přestali hromadit peníze a nyní k zoufalství obyvatel města hromadili obilí a dobytek. Rok po úspěšné cestě doktora Seipela po Evropě, aby našel pomoc pro Rakousko, se hrabě Bethlen, předseda vlády Maďarska, vydal s čepicí v ruce sám požádat o mezinárodní charitu.

V říjnu 1923 udělala reparační komise pro Maďarsko to, co udělala rok předtím pro Rakousko, když se vzdala svého prvního zástavního práva k národnímu majetku; a v prosinci byly v Ženevě sepsány další protokoly k zajištění mezinárodní půjčky na obnovu financí země. Pan Jeremiah Smith, americký finančník, odjel do Budapešti jako generální komisař Ligy a prováděl svou práci na tratích, které dr. Zimmermann propagoval ve Vídni. Obyvatelstvo, zejména státní zaměstnanci, trpělo strádáním a potupou finanční obnovy stejně jako v Rakousku. K těmto bídám se během let před propadem přidal jak velký hlad po půdě mezi rolnictvem, tak nedostatek přísných demokratických práv, včetně svobody tisku, která, za co stála, existovala hned vedle v Rakousku. Měnová reforma z roku 1925 umožnila vyměnit 12 500 korun za jedno nové pengo.

V Německu několik obětí inflace skutečně získalo minimální restituce. V roce 1922 se nespravedlnost, s jakou bylo přerozdělováno bohatství a příjmy, stala extrémně patrnou, tím spíše, že práva věřitelů byla tak nehorázně uzurpována absurdně širokým rozdílem mezi nominální a tržní hodnotou: skutečnou hodnotou zastaveného majetku, neboť Příkladem nebylo žádné pohodlí pro věřitele, který musel přijmout papír místo zlata, zatímco majetek sám zůstal bezpečně v rukou dlužníka.

Jak sílil hluk, s podporou soudů* (zejména rozsudkem vydaným Nejvyšším tribunálem v Lipsku dne 23. listopadu 1923) proti nepravostem, které inflace způsobila, vláda se pokusila napravit křivdy, které mohla. Dekretem ze 14. února 1924, známým jako třetí daňový předpis (jeden z více než 70 nařízení vydaných během období zmocňovacího zákona), byly průmyslové dluhopisy a hypotéky přeceněny na 15 procent jejich původní ceny zlata. Hypoteční zástavní listy, vklady u spořitelny a další závazky byly přeceněny mírně vyššími sazbami. Jakkoli byly tyto termíny skromné, neznamenaly nic pro lidi, kteří se museli rozloučit se svými cennými papíry nebo jejichž kredity byly dříve vyplaceny v papírové podobě. Další zákon z července 1925 proto zavedl retrospektivní prvek

Machine Translated by Google

zaniklé hypotéky a dluhopisy, které byly drženy v dobré víře nejméně před pěti lety, a zvýšili míru přecenění hypoték na 25 procent.

Dekret z roku 1924 také uvalil mírnou daň na hrubé zisky, které inflace umožnila, například prostřednictvím znehodnocení průmyslových dluhopisů – činila méně než 2 procenta jejich původní hodnoty zlata; a ještě menší, pokud jde o zisky na venkově – 1,7 procenta původní částky ve zlatě hypoték, jejichž smrštění k nim tak ohromně přispělo. Tyto daně byly vyčleněny buď pro Říši, nebo pro její konstituční státy.

Krok k přehodnocení vlastních vládních půjček se stal zákonem v roce 1925, což vedlo k tomu, že akcionáři obdrželi 2,5 procenta své původní investice s výhradou reparací, které byly všechny zaplaceny (!), s každoroční loterií pro dlouhodobé držitele, kteří měli štěstí by své půjčky splatily za 12,5 procenta bez čekání na vyrovnání reparací. Veřejné pobouření, které vedlo k tak slabému uspokojení požadavků věřitelů, bylo doprovázeno násilným spekulativním obchodováním s vládními akciemi a dluhopisy na burze, což je praxe již nezdravě probíhající s ohledem na propadající se francouzský frank.* (Pro podrobnější popis restitucí program a chování a přecenění akcií a akcií, viz Bresciani-Turroni. Kap. VII & VIII.)

Hospodářské oživení a pokles úrokových sazeb z lednových 100 procent na květnových 30 procent snížily počet nezaměstnaných do dubna 1924 na polovinu. Velký nárůst dovozu v tomto období však vedl k tak nebezpečným známkám slabosti Rentenmark, že Schacht okamžitě zasáhl drastickými úvěrovými omezeními. Nepopulární Reichsbanksprasident byla obrovská stabilita byla okamžitě obnovena, ale ne bez návratu k vyšším úrokovým sazbám, většímu počtu bankrotů a větší nezaměstnanosti. Známky se staly prakticky nedostupnými. V té chvíli Dawesův výbor představil svůj plán, který spojenci přijali v srpnu, aby reparace byly vypláceny pouze do té míry, aby německá měna ustála tlak. Novému splátkovému kalendáři, stále bez upřesnění, jaké bude celkové vypořádání, se mělo pomoci odstartovat velkou zahraniční půjčkou a konečně evakuací Francouzů a Belgičanů z Porúří. Dawesův plán také počítal se zavedením říšské marky, která by nahradila staré měny.

Opět došlo k okamžitému návratu důvěry, po úspěchu Dawesovy půjčky následovaly další zahraniční půjčky, které všechny pomohly oživit obchod, poslat akcie nahoru a čísla nezaměstnanosti zpět dolů. V prosinci 1924 byl počet registrovaných nezaměstnaných – zhruba polovina skutečného počtu – pouhých 436 000. Až do nástupu Hitlera k moci v Berlíně už nikdy nebude tak málo bez práce.

Znovu tu však bylo falešné svítání. Problém Německa spočíval v tom, že inflační boom nebyl nikdy zlikvidován. Stabilizace ukončila období, kdy si podnikatelé mohli půjčovat, kolik chtěli, na úkor všech ostatních. Obrovské množství podniků, které byly založeny nebo expandovány během peněžní hojnosti, se rychle stalo neproduktivními, když kapitál docházel.
Realističtější ceny dopravy, pohonných hmot a potravin a návrat nájmů na ekonomickou úroveň znamenaly, že i mzdy musely být podstatně zvýšeny v reálných hodnotách.

Firmy, které se během inflace rozrostly jako houby po dešti, nyní zjistily, že skutečné úroky, které poprvé zaplatily za půjčky, byly spíše kladné než záporné, ačkoli se zdálo, že sazby jsou nižší.
Snad nejdůležitější je, že poprvé museli platit skutečné daně, z nichž mnohé byly extrémně vysoké kvůli nutnosti rychle vyrovnat rozpočet a přivést oficiální

Machine Translated by Google

platy, které katastrofálně klesly, opět na přijatelnou úroveň. Po stabilizaci si firmy často nemohly koupit nové stroje, a to natolik, že se v Porúří začaly tvořit obrovské zásoby neprodaného železa a uhlí. Ani přitékající zahraniční půjčky nedokázaly zabránit opětovnému zabavení těžebního průmyslu v Porúří, kde byla jáma za jámou, zvláště ta produkující nekvalitní uhlí, nucena zavírat. Dělníci měli proudit z jámy do zemědělství, z dolů a lomů a strojírenství k výrobě potravin a přímého spotřebního zboží a do stavebnictví. Sám Hugo Stinnes byl oklamán umělou prosperitou inflace ve fanatickou důvěru v budoucnost uhlí. Byla to poststabilizační deprese v uhelném, železářském a ocelářském průmyslu, která způsobila i vylidňování porúřích měst, která nakonec v červnu 1925 vedla ke kolapsu Stinnesovy říše.

Ta událost konečně píchla do abscesu. Velké skupiny, které během odpisování odolávaly nadměrné expanzi – Krupp, Thyssen, Gelsenkirchen – dokázaly bouři unést. Jiní jako Sichel a Kahn skupiny ztroskotaly. Byly odhaleny defekty „vertikálních" průmyslových koncentrací, zahrnujících všechny fáze výroby od suroviny až po hotový výrobek, potvrzena síla horizontálních kombajnů. Spekulanti, jedním slovem, zjistili, že musí zaplatit za svou pošetilost, neprozřetelnost a chamtivost; a staří kapitáni průmyslu znovu začali vládnout.

Stinnesův debakl především ukázal, že velké průmyslové majetky nelze držet bez adekvátních likvidních zdrojů (již v červnu 1924 se Stinnes pokoušel zastavit akcie Bochumer Verein a Gelsenkirchen proti nizozemským půjčkám); a že vertikální kombajny byly neefektivní a nerentabilní, s výjimkou výjimečných podmínek, které je způsobily.

Německo, které během předchozích šesti let prošlo téměř všemi myslitelnými formami kolapsu – vojenským, politickým, sociálním, finančním, ekonomickým – se nyní znovu zhroutilo dolů, přesně tak, jak její mnohokrát demoralizovaný lid předpokládal, že s mezinárodní pomocí začíná stoupat. z jejích kolen. Důvěra byla otřesena. Tok cizích peněz se zpomalil. Politika omezování úvěrů Říšské banky byla udržována stejně pevně jako vždy, aby čelila čistému odlivu zlata a deviz. Přesun pracujícího obyvatelstva byl doprovázen novým, děsivým nárůstem nezaměstnanosti a zkrácené pracovní doby.

Protože práce byla trhem kupujících, ti, kteří měli práci, byli často nuceni pracovat 54 hodin týdně. Došlo k tak znepokojivému nárůstu životních nákladů, že aby se předešlo agitaci, musel se index vařit. A byla tu nová, velkolepá daň z bankrotů. Přestože byly zavedeny veřejné práce, aby se pokusily vyčistit pracovní sílu, počet nezaměstnaných překročil v prosinci 1925 1 300 000 a každý den narůstal. Návrat racionálních poměrů přinesl nezbytné, ale brutální zeštíhlení nesmírně nabubřelých veřejných služeb: k těm, kteří byli propuštěni z postů a na železnici, se nyní přidali nejen bývalí horníci a oceláři, ale i mnozí, kteří začali podniky na vlastní pěst.

V inflačním období se stavěly nové továrny, reorganizovaly a rozšiřovaly se staré závody, zakládaly se nové závody, nakupovaly se podíly ve všech oborech průmyslové činnosti a zakládaly se velké amorfní koncerny. Příliš pozdě se zjistilo, že tento proces podkopal kapitálovou strukturu země: kapitál byl zmrazen v továrnách, pro které kvůli vyhlazení rentiérů a snížení reálných mezd tolika velkých konzumních tříd nebyla ekonomická poptávka. Jakmile byla zastavena poptávka po zboží a přehrazen tok hotovosti, byl osud výrobního aparátu zpečetěn. Ani v roce 1924 nebyly firmy nepochybně solidní a s velkým majetkem schopny vyplácet nepatrné sumy peněz. V roce 1926 ten aparát

Machine Translated by Google

byl stále příliš velký ve vztahu k pracovnímu kapitálu a národní spotřebě. Zatímco tedy v roce 1913 bylo 7 700 bankrotů a v roce 1924 pouze 5 700, v roce 1925 to bylo 10 800; a mezi třetím čtvrtletím roku 1925 a druhým rokem 1927 bylo bankrotů 31 000 — míra 15 000 ročně.

V praxi navíc mnoho bankrotů soudy zamítly z důvodu nedostatku majetku, kterým by bylo možné uspokojit pohledávky. Mezi květnem a listopadem 1925 se počet protestovaných zákonů za týden zdvojnásobil z 2 691 na 5 406. Mnoho bank bylo znehybněno tím, že musely půjčovat svým průmyslovým zákazníkům, kteří museli zůstat naživu, ale nyní nemohli splácet. Banky považovaly likvidace cenných papírů za neúnosně těžké a neúnosné a za těchto podmínek nebyly ochotny převzít místo peněz zkrachovalé továrny. S akciemi, které jsou nyní na skomírajícím akciovém trhu hluboko pod hodnotou, existovalo nekonečné množství prodávajících a žádní kupci.

Tam, kde některé firmy vstoupily do likvidace, mnoho jiných racionalizovalo na úkor pracovní síly. Obrázek z prvního prosincového týdne roku 1925 představoval noční můru politiků z roku 1922: přístup skutečné, neskrývané masové nezaměstnanosti, které byla inflační politika do značné míry navržena tak, aby se vyhnula. Značka stála pevně. Frank, který se před válkou rovnal zlaté marce, hrozilo, že zasáhne 150 za libru. Vzhledem k tomu, že Francie zahazovala měnu a vyráběla železo a ocel levněji než její sousedé, Německo zažívalo přesně to, co udělala ostatním, a bylo mu to velmi nepříjemné. Krupp právě propustil 12 000 mužů a propouštění ve stejném rozsahu usilovaly Mannesmann, Gelsenkirchen, Phoenix, Pruské státní doly a mnoho dalších děl. Thyssen všude omezoval produkci. Gasmotorenfabrik Deutz z Kolína nad Rýnem vyplenila stovky a 15. prosince měla být uzavřena. Osram, výrobci lamp, měli krátký čas. Různé obrovské firmy se navždy likvidovaly, zatímco jiné se na několik týdnů zavíraly, aby čekaly na případné události – například Rheinische Stahlwerke a Bochumer Verein, jedny z největších jmen německého průmyslu. Lokomotivní průmysl vyráběl 2 procenta své předválečné produkce. Automobilový průmysl byl také ve vážných potížích, když se Benz rozhodl na měsíc zavřít své závody a Opel propustil 5 000 ze svých 7 000 zaměstnanců.

Během první poloviny listopadu došlo v textilním průmyslu ke 145 bankrotům a nyní přichází zpráva za zprávou o uzavření a propouštění. Nebyli omezeni na oblast Porýní-Porúří. V Sasku bylo dočasně uzavřeno 179 továren na kov, textil a stroje. Ve Schwarzwaldu bylo 65 procent hodinářů nezaměstnaných nebo na krátkou dobu. Lodní průmysl zaměstnával polovinu svého předválečného a čtyři pětiny svého počtu z roku 1924 a zahájená tonáž se odpovídajícím způsobem snížila. Do února 1926 se počet registrovaných nezaměstnaných vyšplhal na více než 2 miliony, přičemž deprese zasáhla od Hamburku po Bavorsko. Průměrný počet registrovaných nezaměstnaných zůstal po celý rok 1926 – jinak rok racionalizace a hospodářského a průmyslového oživení – na více než 2 milionech a v prosinci byl stále téměř 1,5 milionu.* (*Průměrné číslo za rok 1927 a 1928 bylo 1,4 milionů. Číslo z roku 1926, které vážně podhodnocuje skutečný počet nezaměstnaných, by bylo mnohem vyšší, kdyby britské horníky neprodloužily generální stávku ve Spojeném království tak enormně na bohatství dolů v Porúří.)

Průmyslová krize roku 1926 alespoň ušetřila odborné třídy, které tak těžce utrpěly ve finanční. V květnu toho roku se poměry lékařů, právníků, profesorů a spisovatelů a podobně radikálně změnily. Byli opět schopni žít v podmínkách

Machine Translated by Google

odpovídající jejich kulturnímu prostředí: jejich poplatky byly placeny a jejich služby byly vyžadovány v plné míře. V roce 1927, kdy se celé Německo v návalu fyzického cvičení a gymnastiky pokoušelo stát se „silnými a krásnými“, životní úroveň mas se také velmi zvýšila, s individuální prosperitou stejně povrchně zřejmou jako obecní a národní. Pouze legie nezaměstnatelných, jejichž hmota byla rozptýlena, a statisíce dělníků, pro které nebyla práce, nesly vnější jizvy velké inflace a kazily jinak šťastný obrázek.

Machine Translated by Google

15: Rány jsou obnaženy

Hloubku a trvalost vnitřních jizev, které nese celý národ, bylo možná těžší posoudit. Znovu je třeba zdůraznit, že metla inflace následovala metlu porážky ve válce, takže člověk musí váhat s tvrzením, že psychologické trauma z počátku roku 19208 by chybělo, nebýt sociální a ekonomické nejistoty, kterou nekonečné znehodnocování přinesla měna. Národní dezintegrace a sociální otřesy, které nesouvisejí s peněžní zásobou, koneckonců obecně stačí k podpoře etické degenerace a pohrdání starými standardy chování v jakékoli komunitě. Zůstává skutečností, že ti, kdo žili nebo sledovali inflační proces a krizi oživení, ochotně připisovali inflaci to, co viděli především: strach, chamtivost, nemorálnost, demoralizaci, nečestnost.

V průběhu pozdějších inflačních let se pronikavě diskutovalo o tom, kdo je vinen a co bylo příčinou neustávající a sílící finanční krize – nikdy to nebyla skutečná krize, protože místo toho, aby vyvrcholila, vždy udělala nemožné tím, že se ještě zhoršila. Měsíc co měsíc se pro to nacházela každá výmluva, ale ta správná; každý pokus o zastavení pádu známky kromě toho zásadního. Mirabeau by tehdy nebyl o nic více brán, než když několik měsíců před svou smrtí a rok předtím, než byli představeni nechvalně známí revoluční přidělenci, pronesl ve svém projevu o francouzské finanční situaci slavnou peroraci: „La banqueroute, la hideuse banqueroute, est la. Elle menace de spotřebitel vous, vos proprietes, votre honneur — et vous deliberez!“.

To, co Frau Eisenmenger pozorovala v Rakousku, Judith List-owel, ještě nedospělá, sledovala v Maďarsku – jak nedostatek a ztráta postavení vedly k pádu etických norem, k rodinným hádkám a ke společné nenávisti, zejména vůči Židům . Judith List-owel si nedělá žádné iluze o tom, jak její rodina reagovala na finanční krize, které trvaly do roku 1924 a dále, a odmítá zobecnění, že během inflačních měsíců všichni trávili celý čas hledáním hmotných statků, do kterých by mohli reinvestovat své úspory.

Moji příbuzní a přátelé byli příliš hloupí. Nechápali, co znamená inflace. Nespěchali, aby se zbavili svých peněz (to dělali Židé a Němci). Všichni moji příbuzní si mysleli, že to příští týden přestane – a mysleli si to i nadále.

Probudili se velmi pozdě. Začali prodávat své cennosti, protože si nemohli koupit jídlo – porcelán z krbové římsy, nábytek, stříbro. To je přimělo přemýšlet – přimělo je přemýšlet, když cena sady starých stříbrných lžiček stoupla během týdne nebo dvou z 20 000 na 40 000 korun. A pokud jste museli o týden později prodat cenný psací stůl za peníze, které měly jen poloviční hodnotu, samozřejmě to byl špatný pocit.

Bylo nelibé, když Židé kupovali tyto věci. Židovky se objevovaly na večírcích nebo na tančírnách, když jsme byli všichni na mizině, a nosily kožešiny ze stříbrné lišky – tři najednou pro okázalost – a diamanty, které koupily od našich příbuzných za píseň – nebo co, když viděl je znovu, stalo se z toho píseň. Moji příbuzní neznali cenu ničeho.
Byli hloupí. Naši právníci nebyli o nic lepší. Bankovní manažer mé matky jí dal otřesnou radu – ani on nevěděl, o čem mluví.

Machine Translated by Google

Antisemitismus byl před inflací zanedbatelný. Ačkoli Bela Kunova revoluce byla řízena hlavně Židy, Bílý teror do značné míry očistil politickou zášť. S Židy se v Maďarsku od 60. let 19. století špatně zacházelo a po mnoho let nebyli společensky přijímáni.
Devět z deseti neslo zášť, a když se konečně naskytla příležitost zapůsobit na arogantní nežidy, kdo je vinil, že se jí chopili? Když dosáhli úspěchu inflace, byli nenáviděni. Když v tom byli okázalí, byli nenáviděni ještě víc. Možná to od nich bylo hloupé a moudřejší Židé, zvláště ti starší, byli samozřejmě velmi rozrušeni a protestovali proti mladším, protože předvídali, jaký antagonismus jejich chování vytvoří.

Židé pravděpodobně za to, co koupili, platili spravedlivé ceny – ale o to nešlo. Kromě mého otce a mnoha jeho generace lidé Židy nenáviděli. Můj otec si uvědomil, že chyba není na straně Židů, ale jaksi mnohem výše. Bylo by samozřejmě nesprávné vyvolávat dojem, že v Budapešti a na jiných místech není mnoho zbídačených Židů, kteří se chovali stejně špatně jako všichni ostatní.

Ve srovnání s ostatními elitní složky maďarské státní služby – armáda, diplomatický sbor a finanční správa – obvykle udržovaly staré tradice integrity; a trpěli za to. Rodiny vyšších státních úředníků, kteří se snažili držet etiky rakousko-uherské monarchie, často potkala katastrofa – pokud neměli půdu, kterou by podpořili své přesvědčení – a postoje těchto rodičů často nesnášely mladé, kteří našli údržbu. nepohodlných zásad, které byly závadné, zatímco rodiny jejich přátel zjevně dělaly kompromisy.

Skutečná korupce byla zjištěna méně v ústřední vládě než na úrovni okresů. Tohle bylo něco úplně nového. Když můj otec protestoval proti nesrovnalostem, které byly povoleny – vedení dvou sad knih, přijímání úplatků, platby v hotovosti, práce navíc, které zbývaly méně času na úřední práci – odpověď zněla: „ Vaše Excelence, nakrmíte mé děti?“

Byla tam společná nenávist, což bylo nové. Objevila se společenská zášť, což bylo nové.
Bylo tam úplatkářství a korupce: to bylo nové. Podobně tomu bylo v Rakousku a Polsku. Pokud dostanete stejnou horečku, dostanete stejné příznaky.

Ani německá čest nebyla odolná proti inflaci. Korupce mezi úředníky v roce 1924, jak uvedl lord D'Abernon, byla „otřesná“, zatímco před válkou bylo úplatkářství téměř neznámé a vysoký stupeň neúplatnosti byl patrný ve veřejném i soukromém, ne-li vždy v komerčním životě. V jakékoli společenské třídě bylo jen málo lidí, kteří nebyli nakaženi všudypřítomným, duši ničícím vlivem neustálé eroze kapitálu nebo výdělků a nejistoty ohledně budoucnosti, nebo se ho nestali kořistí. Od daňových úniků, hromadění potravin, měnových spekulací nebo nelegálních směnných transakcí – všechny zločiny proti státu, z nichž každý se ve větší či menší míře stal pro jednotlivce otázkou přežití – to byl krátký krok k porušení jednoho či druhého. desatera přikázání.

Zatímco nižší třídy s dalším motivem nezaměstnanosti by se mohly uchýlit ke krádežím a podobným zločinům (v roce 1923 vzrostly téměř o 50 procent oproti roku 1913 a 1925) nebo k prostituci, střední a vyšší třídy by se uchýlily k jinému druhu zátěže. k roubování a podvodu, úplatkářství, úplatkářství. Kdysi bylo úplatkářství normou, normální lidé se k němu samozřejmě uchýlili, tím spíše v měsících naprostého nedostatku. Od žádného člověka se nedalo očekávat, že zůstane bez starostí, když je obrovský

Machine Translated by Google

zisků a bujarého luxusu si ostentativně užívala hrstka lidí. Korupce plodila korupci a státní služba zachytila infekci i ve válečných letech. Rozšířené bylo padělání.

Když staré ctnosti, jako je šetrnost, poctivost a tvrdá práce, ztratily svou přitažlivost, každý chtěl rychle zbohatnout, zvláště když spekulace s měnou nebo akciemi mohly hmatatelně přinést mnohem větší odměny než práce. Zatímco anonymní, bezduchá Republika ve tvaru Říšské banky byla připravena být podvodníkem pro dlužníky, žádný průmyslník, obchodník nebo obchodník by si nepřál nechat uniknout příležitosti k obohacení, zatímco jiní dělali seno. Pro méně bystré bylo dostatečně motivující a pravděpodobně morálně obhajitelné hrát trhy a využívat všech výhod nefunkčního fiskálního systému pouze k udržení své finanční a sociální pozice.

Jak se toto postavení vytratilo, zmizelo s ním i vlastenectví, sociální závazky a morálka. Etika praskla. Ochota porušovat pravidla odrážela společný postoj. Neschopnost držet se toho, co člověk měl, nebo toho, co si ušetřila, stejně jako to znepokojovalo ty, kteří nic neměli, bylo velmi reálným základem lidského zoufalství, k němuž nebyla daleko žárlivost, strach a pohoršení.

Nádech korupce v podnikání, politice a veřejné službě byl tedy všeobecný. Zneužívání akciového kapitálu, které se stalo běžným, když se stále více akcií soustřeďovalo v rukou ziskuchtivých, nebylo víc než příkladem, i když vážným, morálního úpadku způsobeného inflací – z velké části zmizelo, když byly obnoveny stabilní peníze. V článku v New York World napsaném v létě 1933 Stresemann spíše defenzivně naznačil, že „celý náš obchodní život získal charakter nepoctivosti a korupce, protože hodnota známky v červnu není stejná jako hodnota hodnota v červenci“. Soukroměji připustil, že podstata a stín neslušnosti jsou stejné.

Většina lidí si byla vědoma toho, že jejich standardy chtě nechtě klesly. "Právě obyčejné podmínky našeho života dělají ženu zlou," řekla Erna von Pustau. Trápila se nad podivínem a domnívala se, že její 'bezcitnost je jen součástí obecného morálního úpadku'. Deník Frau von Eisenmenger stejně tak obsahoval opakované výčitky nad podvody, do kterých ji život nutil. Její zásoba dobrých doutníků jí umožnila získat povolení k přepravě od Volkswehru, které bylo buržoazii běžně zakázáno: ale obchodovalo se s povoleními k přepravě jako s čímkoli jiným. Sdílela filozofický odpor k chování ostatních:

Rostoucí nedostatek ohleduplnosti k bližním... na mě velmi bolestně zapůsobí. Chápu však, že pud sebezáchovy u lidí, jejichž samotná existence je ohrožena, by měl překonat všechny morální zákony... Stalo se běžným zvykem, že lépe a teple oděnější lidé jsou na ulici okradeni o oblečení a musí jít domů bosí.

Méně sympatií však měla k předsedovi salcburské zemské vlády, který byl zatčen za nezákonné obchodování s vládním majetkem – potravinami, kůží a oblečením: „To jsou nepřátelé v našem táboře, ale jak málo jich je odhaleno!“

V Německu se povaha a rozsah korupce na vysokých místech začala poznávat až dlouho po návratu ke stabilitě. Události jako odsouzení v březnu 1924 ke třem letům vězení dr. Zeignera, hanebného expremiéra Saska, za korupční praktiky a úplatkářství zvýšily

Machine Translated by Google

sotva zvlnění. Konec roku přinesl na světlo mnohem impozantnější řadu finančních skandálů, které stačily k potvrzení názoru, že stará univerzální integrita se potopila ve víru inflace, a zasadily další ohromující ránu morálce národa.

Aféry Barmat a Kutisker, které pak otřásly zemí a šokovaly svět, se odvíjely pozpátku jako Ibsenovo drama, přičemž důsledky nekalého jednání šly dále a výš, čím více kamenů bylo zvednuto. Zvláštní bylo, že s každou další sérií zatčení inkriminovaní prohlašovali, že jsou nevinní, dementi, která byla v každém případě konfrontována s nezvratnými důkazy o opaku. Tisk, zejména nacionalistické noviny, se snažil vytěžit politický kapitál z vážných rozpaků vlády, z nichž mnozí byli osobně zapojeni – dokud zatčení vysoce postavených pruských představitelů starého režimu příliš jasně neukázalo, že korupce není republikánský monopol.

Iwan Kutisker byl litevský Žid, který se přestěhoval do Německa v době německé revoluce a okamžitě rozpoznal charakteristické principy inflace. Počínaje skromnou sumou, kterou doma nashromáždil v dolarech během německé okupace, získal banku a ředitelství řady známých firem a okamžitě se stal ve svém novém prostředí finančně vlivným. V roce 1923 byla banka těžce zasažena inflací, ale ne tak silně, aby nemohla být příliš vstřícná k náčelníkovi pasového úřadu ministerstva vnitra, panu Bartelsovi. Kutisker byl také zavázán Bartelsovi ve věci, kdy mu naznačoval, kteří mimozemšťané by měli být ze země vypovězeni. Jedním z takových mimozemšťanů byl Litevský kolega Holzmann, který v roce 1924, přestože poskytl záruku v hodnotě půl milionu zlatých marek, nemohl Kutiskerovi splatit částku 200 000 zlatých marek zálohovanou v opojných dnech inflace. Holzmann, který nebyl ochoten být poslán domů pod takovou záminkou, dal přednost veřejnému sporu se svým krajanem a od té doby se začal odvíjet neslavný příběh o úplatcích a vydírání.

V listopadu 1924 byl Bartels zatčen za úplatkářství a korupci.

Julius Barmat byl notorický podvodník, který, ačkoli ne méně než Kutisker, ruský Žid litevského původu, získal v roce 1921 osvědčení od pruského ministerstva vnitra, které úřadům na nizozemských hranicích nařizovalo, že on a šest dalších členů rodiny Barmatů patří k nim. nizozemskému vyslanectví v Berlíně a že v jejich případě mělo být upuštěno od obvyklých celních formalit. Dotyčný ministr měl později tvrdit, že jednal pouze na přímou žádost kanceláře tehdejšího kancléře Fehrenbacha.

Čtyři bratři Barmatové byli řediteli Barmat Konzern, který měl podíly ve 45 průmyslových a bankovních podnicích. Jeden bratr se na veřejnosti hodně urazil tím, že ostentativně obsadil panské sídlo na jezerním ostrově Schwanenwerder, kde držel flotilu motorových člunů. Každý z ostatních vlastnil jednu nebo více palácových rezidencí; a vulgárnost všech byla synonymem, kterého si všimli i ti přední sociálně demokratičtí poslanci, kteří se (podle pravicových Vorwartů) často těšili jejich pohostinnosti.

Inflační prospěchářství spočívalo v půjčování papírových marek, jejich přeměně na zboží a továrny a následném splácení půjčovatelů znehodnoceným papírem. Byl to proces, jehož mistry byli jak Kutisker, tak Barmatovi. Deflační prospěchářství, jehož možnosti tito Litevci (na rozdíl od Stinnese) rychle viděli, spočívalo v prodeji všeho dostupného za nové stabilní známky a – v tomto období nejtěsnějšího představitelného úvěru – půjčování výnosů za extravagantní úrokové sazby.

Machine Translated by Google

Nebylo úplně nutné nejprve něco prodat. Julius Barmat a frankfortský Žid jménem Jacob Michael, jeden z mála poválečných spekulantů, jejichž hromada vznikla hlavně po stabilizaci a který byl mezi prvními, kdo vyložil akcie výměnou za hotovost,* se ocitli ve zdánlivém sporu o určitou částku peníze. Společně se obrátili na prezidenta a správní radu Pruské státní banky s žádostí, aby mezi nimi provedli arbitráž výměnou za malé procento peněz. Samotná banka patřila k nejstarším a nejrespektovanějším v zemi, byla ztělesněním finanční disciplíny a poctivosti a její solidnost, protože se striktně vyhýbala spekulacím, nepodkopala inflaci. Také jeho vyšší důstojníci, elita starého řádu, se těšili velmi zvláštní důvěře.

*a který byl někdy vlastníkem nechvalně známé skládky válečného materiálu v Hanau, o rozloze několika kilometrů, s oblibou využívané jako kolaterální pro masivní půjčky.

RÁNY JSOU VYHOZENÉ

Snad nikoho nepřekvapilo více než prezidenta banky, pana von Domboise, a dvou bankovních ředitelů Geheimrat Rühe a ministerského ředitele Hellwiga, kteří měli společně vytvořit arbitrážní komisi, když zjistili, že sporná částka je mimořádně vysoká a že procento, které nakonec obdrželi, činilo téměř 40 000 zlatých marek. Ať už to bylo jakkoli, velké úvěry ze Seehandlungu – obecný název pro Pruskou státní banku – začaly proudit směrem k Barmatovi i Kutiskerovi, a to v době, kdy bylo peněz tak málo, že ministr financí a prezident Reichsbank, Luther a Schacht, denně apelovali na obchod a průmysl, aby respektovali uložená omezení. Jinde, když ani ty nejlepší cenné papíry nevydaly ani fenig, si dvě rodiny litevských židovských dobrodruhů na nejspornějších cenných papírech mohly vypůjčit 50 milionů zlatých marek od Seehandlung za 10 až 18 procent a znovu je půjčit. jsou mezi 100 a 200 procenty.

Po stopách odhalených v procesu zatčení Bartelse byli prezident banky a oba ředitelé zatčeni těsně po Vánocích 1924. Nejvýznamnější z těchto pánů, dr. Rühe, finanční ředitel pruského státu, byl obviněn ze spiknutí. s Kutiskerem. Prezident banky byl odvolán ze své funkce, přičemž bylo zjištěno, že účty Seehandlung vykazují ztrátu asi 15 milionů marek; a Kutisker a Barmats byli zatčeni také.

Tyto skandály vedly k dalším odhalením. Seehandlung nebyl jediný podnik, který se těšil záštitě Barmatů. Zjistilo se, že říšská pošta v průběhu roku postoupila Juliu Barmatovi celkem 15 milionů zlatých marek a že dobropisy byly vystaveny osobně ministrem pošt a telegrafů Dr. Hoflem, ačkoli oficiálně byly podpisy tři požadované na šekech. Hofle rezignoval na svou funkci 9. ledna a spolu s dalším prominentním členem Strany středu mu bylo pozastaveno členství v Reichstagu.

Na 30 nebo 40 zatčeních, která následovala, se podílely tři sta policistů – 13 státních úředníků.
Byli přizváni další bankéři ze Seehandlung, včetně pana Kautze, bývalého radního ministerstva financí. Herr Richter, sociálnědemokratický prezident berlínské policie přiznal, že si otevřel účet u banky Barmat za stejných okolností jako Bartels. Herr Friedlander ze staré zavedené banky Hoffman a Fried-lander se zabil

Machine Translated by Google

s předávkováním veronalem, když se dozvěděl o zatčení svého nevlastního syna, ředitele jedné z Barmatových odnoží.

Dál a dál podél vyšších koridorů moci šla stezka. Bylo zjištěno, že z ministerstva zahraničí zmizela důvěrná zpráva o Barmatech; a tak měl minutu na bývalého kancléře Scheidemanna od samotného Reichsprasidenta Eberta a požádal ho, aby pomohl Barmatovi. Bylo zjištěno, že pošta půjčila dalších 5 milionů zlatých marek jinému blíže nespecifikovanému klientovi. Byly objeveny i půjčky banky Jacobovi Michaelovi. Přestože samotného prezidenta Eberta zapletly jen fámy, jeho syn byl hluboce zapleten.

Náš dobrý přítel „der brave Joseph" [napsal Addison s odkazem na Dr. Wirtha, bývalého kancléře], který se vydával za ztělesnění parsifalovské nevědomosti o zlém světě a průhledné poctivosti, je prý v tom až do konce. jílec, stejně jako prostřednictvím jeho agentury se jeho vlastní společnosti podařilo vytěžit z fondů pošty maličkost 14 milionů zlatých marek. Jmenovat ostatní by znamenalo uvést úplný seznam všech předáků sociální demokracie a nejvyšších představitelů... Pravice se vztekem kousají do pěstí, že to všechno nevyšlo před prosincovými volbami.

Přesto se stejně tak věřilo, že do toho byli zapojeni i nacionalisté. Jednalo se o obrovské částky – více než 2 miliony liber v úplatcích nad rámec počátečních půjček. Pohostinnost stálých úředníků banky usnadnila transakci Seehandlung a úplatkářství nebo politický vliv na poštu. Subverze zkrátka byla všeobecná a nikdo nezpochybňoval, že velká část ledovce stále leží pod povrchem. Celý ubohý příběh měl mít ohlasy o čtyři roky později, když vypukl skandál bratří Sklarek, který zahrnoval masivní uplácení berlínského magistrátu, včetně vrchního purkmistra, krejčovskou firmou. Epizoda Barmat Kutisker každopádně naznačovala pokročilý stav korupce ve vyšší úřednické třídě, nepochybně kvůli všeobecné demoralizaci, kterou dlouhotrvající finanční chaos způsobil, a také kvůli nedostatečným platům, které byly vypláceny během měsíců, které bezprostředně následovaly. Finanční rekonstrukce Německa.

Rok 1925 byl jinak poznamenán dvěma událostmi důležitými v německých dějinách, dubnovým nástupem Hindenburga jako říšského prezidenta a Locarnskou smlouvou, podepsanou v prosinci.
Ani jedno nebylo vnímáno s mnohem větším souhlasem než menšinou. Tok amerických finančních prostředků do země – jen mezi lety 1924 a 1926 200 milionů GBP, 1 000 milionů GBP do roku 1929 – i když byl čas od času přerušován, od té doby vyvolal ducha státní a obecní – a poté osobní – extravagance. přimět Američana, pana Parkera Gilberta, generálního agenta pro reparace v Berlíně, aby se divil, jak vůbec budou zahraniční dluhy země splaceny, ať už byly tyto půjčky použity na úhradu reparací podle Dawesova plánu, jakmile se staly splatnými. Dr. Schacht hlasitě kritizoval politiku veřejných výdajů. Dr. Strese-mann, ministr zahraničí, napsal starostovi Duisburgu:

Skutečnost, že pruský stát poskytl 14 milionů marek na přestavbu berlínské opery a možná ji navýší na 20 milionů, vytváří ve světě dojem, že se valíme penězi... Drážďany budují muzeum hygieny s pomoc říšské dotace... Řekněte mi prosím, co mám říci představitelům cizích mocností, když mi říkají, že všechny tyto věci probouzejí dojem, že Německo válku spíše vyhrálo než prohrálo.

Machine Translated by Google

Nikdo nebyl ochoten si toho moc všímat. Obchodníci samozřejmě tvrdili, že kvůli vysokým nákladům státu se obchod stal nerentabilním, ale mezi těmi, kteří přežili otřesy v roce 1925, zůstala jak hluboká spokojenost se zlepšením financí země, tak pevná důvěra. že od nynějška bude život lepší. V této náladě se nejen vrátil zvyk spořit lidem, kteří se jako jednotlivci naučili obtížným způsobem zbavit se hotovosti při nejbližší příležitosti, ale že zvyk půjčovat si, získaný během inflačního období, se usadil ještě prudčeji. než kdy jindy.

To, že vedení měly převzít federální státy, nebyl nepřirozený vývoj, protože díky solidním výnosům fungujícího daňového systému podpořeného okázalými zahraničními půjčkami byly možné veřejné výdaje v měřítku, které bylo před válkou neznámé. Státy a obce doháněly to, co zameškaly během inflačního období, kdy se role obrátily a soukromé průmyslové zájmy vzkvétaly na jejich úkor. Mnoho výdajů na programy veřejných budov bylo navrženo výslovně k odstranění nezaměstnanosti.

Vysoké úrokové sazby z roku 1926 mohly dát obchodníkům důvod k zaváhání, ale jen stěží zabránily velké „racionalizaci“, která měla charakterizovat roky před propadem. Velcí průmyslníci vytvořili kartely, nejprve národní a poté mezinárodní, aby udržely ceny vysoké. Federální státy mohly jen doufat, že budou platit vlastní úroky ze zahraničních půjček za předpokladu, že budou přicházet další půjčky – a snadné dlouhodobé půjčky byly brzy nahrazeny tužšími krátkodobými. V praxi půjček byly menší firmy a podnikatelé povinni následovat vedení velkých průmyslníků a veřejných orgánů; a zanedlouho i sedláci byli stejně zadluženi jako obce. Jedním slovem veřejná a soukromá lehkovážnost v otázkách peněz byla jedním z dědictví inflace a byla smrtelně nabytá.

Člen britského ministerstva zahraničí se vrátil z dovolené po celém Německu v srpnu 1926. Německá střední a nižší třída, jak uvedl, měla peníze, které mohla volně utrácet. Byli schopni cestovat v zástupech. Všichni byli „slušně a nově, i když ošklivě oblečení“ v šatech dražších v Německu než v Británii. Kavárny a zábavní podniky byly plné až po okraj, i když ani občerstvení, ani atrakce nebyly znatelně levné.

Muzea, obrazárny a zámky byly přeplněné německými výletníky, kteří platili vstupné někdy dvě nebo tři marky na hlavu. Městské i státní úřady pořádaly festivaly všeho druhu, všechny stavěly drahé nové výstavní budovy a závisely na přežití německých, nikoli zahraničních turistů. Ačkoli si všiml, že existuje mnoho dříve dobře situovaných lidí, kteří jsou stále v tíživé situaci, neviděl důvod snižovat renty vyplácené podle Dawesova plánu: Strese-mannovy obavy ze žloutenky cizích očí byly zcela oprávněné.

Falešná prosperita postinflačního Německa, druhý nástup masivního ekonomického sebeklamu během dekády, ale v tomto případě kvetoucí přes velkou nezaměstnanost níže, byla chabou psychologickou předehrou podmínek, které přijdou. Zkušenost s inflací sama o sobě zajistila, že lidská nouzová situace hospodářské deprese nebyla schopna čelit žádné německé vládě ani špetkou monetární flexibility. „Je snadné pochopit, proč záznam smutných let 1919-1923 vždy tíží německý lid jako noční můra,“ uvedl Bresciani-Turroni ve shrnutí.

Machine Translated by Google

Demokracie možná přežila inflaci, ale existovalo jen málo důkazů o všeobecné vděčnosti za toto vysvobození. Monarchismus byl populárnějším krédem a je možné, že vystavení německých morálních ran – finančních skandálů inflačních let – značně přispělo k posílení disciplinární stránky charakteru národa.
Lord D'Abernon, který byl spolu s doktorem Stresemannem hlavním architektem Locarnského paktu, který byl navržen tak, aby přivedl Německo zpět do světa civilizovaného soužití, se na zemi díval přes brýle nejčernějšího realismu:

Projíždí-li se v neděli odpoledne kteroukoli německou provincií, vždy se mu naskytne stejný pohled – muži každého věku a každé tělesnosti, podobně oblečení, pochodují strnule v řadách, doprovázeni kapelami a transparenty a potlesk jejich doprovodných žen. a mladý. Reprezentují každou školu politického myšlení a ve stejnou hodinu uvidíte společnosti venkovských panošů se svými nájemníky a državy a „proletářská staletí" provádějící stejný vývoj a nesoucí se stejnou neporazitelnou vážností emblémy imperiálního Německa a revolučního Ruska. Není tedy překvapivé, že v této zemi žije velké množství obyčejného lidstva – vynikajících otců a manželů rodin –, kteří mohou o zahraniční politice uvažovat pouze jako o válce.

Lord D'Abernon zjistil, že stejný atavismus je ještě hrubě ilustrován v zacházení s případy zrady u německých soudů, ve kterých soudci, obvykle muži širokých názorů a osvícené lidskosti, udělují tresty za divokost (řekl), která by opustila Angličané jsou zděšeni.* (Samozřejmě je běžné, že zločiny ohrožující přežití společnosti jsou touto společností považovány za odpornější než ty, které ohrožují nebo ve skutečnosti ukončují přežití jejích členů; a že v mnoha komunitách, včetně Británie, zrada zůstala hrdelním zločinem tam, kde vražda ne. - AF) "Bylo by příliš napínavé ambice," uzavřel, "doufat, že v takové pastě, jako je tato, bude kvas z Locarna fungovat jinak než pomalu."

Agresivní postoj extrémních, reakčních, militaristických skupin možná poněkud ochladl od doby, kdy zmizely inflační podmínky, v nichž tak pozoruhodně vzkvétaly; ale stranická disciplína byla stále silná a politická síla nacionalistických stran v Reichstagu i mimo něj neustále rostla. Reparace, „lež o válečné vině" a pokračující okupace Porýní byly stále cílem a sjednocujícími příčinami pravice.

Hindenburgovo zvolení, i když možná především výsledkem sympatií s národními sentimenty ke starému polnímu maršálovi, který měl tu smůlu, že prohrál velkou válku, a také díky chytrému načasování a míře nelítostné machinace, dalo nacionalistovi rozhodný úspěch. a monarchistická hnutí. Některým se zdál zvěstovat návrat k „pruskému" Německu.

Německo, napsal generál Wauchope** (pozdější generál Sir Arthur Wauchope. Velel 2nd Bn the Black Watch a v letech 1924-1927 byl náčelníkem britské sekce Vojenské mezispojenecké komise pro kontrolu, Berlín.) v memorandu k Londýn na začátku roku 1927 byl morálně mobilizován pro válku v budoucnosti, aby napravil křivdy Versailleské smlouvy.

Největší ztrátou, kterou Německo utrpělo, bylo zničení střední třídy. Pokud se nyní její „přirození vůdci" najdou v současné pravicové straně, může se Německo opět stát nebezpečím. Je všeobecně známo, že velké množství továren mohlo být rychle reorganizováno jako v letech 1914-1915 na výrobu válečného materiálu, pokud by si to vláda přála. Mnohé jsou tak přestavěné

Machine Translated by Google

v současnosti by mohli produkovat velkou vojenskou i velkou komerční produkci. Poslední válka ukázala, že v době potřeby lze zvýšit produkci na člověka.

Již Wauchope poukázal na to, že produkce na osobu v Německu, ačkoli o 40 procent nižší než ve Spojených státech a pouze 90 procent toho, čeho bylo dosaženo před válkou, byla o 40 procent vyšší než produkce na osobu v Británii. Usoudil, že existuje slušná šance, že bude muset vést novou válku s Německem „za života této generace“, as úžasem sledoval velké pokusy o fyzickou kulturu probíhající v celém Německu, aby připravily národ na budoucí boje.

Mezi spojeneckými pozorovateli byla skutečně všeobecná poznámka, že německý dělník pracoval podstatně déle, za méně než jeho britský protějšek, a činil tak nepřetržitě, s výjimkou obvyklých přestávek, během celé své pracovní doby, bez jakýchkoli překážek. odborová omezení, pokud jde o množství jeho produkce. Zejména pro Francouze je uvěznění uprostřed nejednotných, prací plachých, válkou unavených západních národů energického, dobře organizovaného bloku 60 milionů pracovitých a bojovně smýšlejících lidí, přetékajícího sebeospravedlněním a aspirujících na přední postavení, o kterém si mysleli, že mu náleží, představovalo vážný důvod k poplachu. Existence špatně potlačovaného revanšismu a vysoce zkušený jaderný Reichswehr, který von Seeckt zachránil z trosek války, byly dalšími důvody k obavám, které měly události samozřejmě plně ospravedlnit.

Machine Translated by Google

Epilog

Ekonomické příčiny německé inflace se objevily dlouho před Versailleskou smlouvou. Jeho psychologické účinky byly pociťovány dlouho po Locarnské smlouvě. Kde příběh skončil? Ne s obnovou stabilizace, protože i to byla epizoda lidské tragédie; ne v následujících letech předstírané prosperity založené na zahraničních půjčkách, které byly nakonec svolány; ne v katastrofálních letech 1930, 1931 nebo 1932, kdy se ekonomové, historici a politici už tehdy hrnuli do tisku, aby psali finis k následkům Velké války.

Více než kterékoli jiné vlákno, které spojuje obě světové války, je historie inflace připomínkou toho, že pro národ, který obě světové války suverénně prosazoval, byla druhá pouze rozšířením toho prvního, posilujícího pořekadlo, že zárodky bitvy jsou zasazené do mírových smluv. Inflace byla pro Německo nevědomou součástí procesu rozdmýchávání emocionálních kotlů pro obnovení nepřátelství, když se vrátila moc vést válku. Nejenže ztráta jejich dřívějšího blahobytu a postavení a zničení staré morální etiky narušily a ponížily lidské pilíře a základy německé společnosti: v německých myslích se demokracie a republikánství tak spojovaly s finančními, sociálními a politickými nepořádky. jako upřednostnit jakékoli alternativy, když znovu hrozí nepořádek.

Když se vrátila válka, vrátila se i inflace. S inflací samotnou, poznamenal Günter Schmolders* (Německá zkušenost, esej o inflaci (Ed. C. Lowell Harriss, The Acad. of Polit. Science, New York, sv. 31, IV, 1975.)) může vláda uhasit dluh bez splacení, nebo vést válku a zapojit se ve velkém do jiných nevýrobních činností: stále to není daňovým poplatníkem uznáno jako daň. Tak Hitler v roce 1938 obnovil deficitní výdaje na financování zbrojení a zkušenost začíná znovu. Stejně jako v prvním případě byla i druhá inflace desetiletou záležitostí, i když obrovská cenová inflace začala naostro až v osmém a devátém roce, kdy se cigarety staly prostředkem směny.

Z hlediska vnímání veřejnosti však druhá inflace putovala mnohem rychleji. V roce 1948 byla říšská marka opuštěna a deset říšských marek bylo vyměněno v hotovosti za novou německou marku, zatímco na bankovní účty bylo připsáno pouze 6,50 německých marek na každých 100 říšských marek. Pohroma zasáhla držitele peněžních hodnot znovu, ale agónie byla potlačena mnohem rychleji. Průsmyk, ke kterému se říšská marka dostala v letech 1947-1948, ztráta devíti desetin její hodnoty, dosáhla její předchůdkyně, marka, již v roce 1919.

Kromě nových válečných záruk bylo Německo opět zemí téměř bez dluhů; a znovu, když byla znovu získána stabilita, byly k dispozici velké zahraniční půjčky, které ji vytáhly z jejích ekonomických potíží. Znovu se ukázalo, že odmítnutí dluhu, ať už vědomé nebo nevědomé, není ničím víc než fází na hyperinflační cestě. V Toronto Star Weekly v prosinci 1923 Ernest Hemingway popsal pouliční aukci inflačních bankovek - německých marek, rakouských korun, ruských rublů - které byli občané Toronta nabádáni, aby si je koupili v naději, že Němci, Rakušané a Rusové již dávno brutálně okradeni, že až se zdravý rozum vrátí, i bankovky získají své staré hodnoty:

Machine Translated by Google

Nikdo nevysvětlil naslouchajícím mužům, že lacině vyhlížející ruské peníze byly vytištěny v milionových rublech tak rychle, jak mohly lisy pracovat, aby vymazaly hodnotu starých imperiálních peněz a v důsledku toho i třídu držitelů peněz. Nyní Sovět vydal rubly kryté zlatem. Nic z toho není v rukou barkerů...

Tvrdit, že Hitler způsobil inflaci, nebo v širším smyslu, že podobná inflace jinde než ve výmarském Německu by mohla vyvolat další pravicové nebo levicové diktatury, znamená zabloudit do bažin irelevantní historické analogie. Srovnatelné, náhodné, finanční a sociální poměry Rakouska a Maďarska v žádném případě nepodporují takovou představu, vypovídající v jiných věcech, jako jsou některé z paralel, které lze nalézt. Na druhé straně obrovská nezaměstnanost z počátku roku 19305 dala Hitlerovi potřebné hlasy. Stejně jako byl rozsah této nezaměstnanosti součástí ekonomického pokroku pramenícího z excesů inflačních let, tak byly spojeny značné úspěchy nacistické strany bezprostředně po stabilizaci a bezprostředně před recesí (tempo pozorování generálního konzula Cliva) se svými pokroky v letech 1922 a 1923.

Je nesporné, že v oněch inflačních letech Hitler pocítil svou politickou sílu jako národní osobnost a poprvé zkusil své prsty na hrdle německé demokracie. Ve skutečnosti, jak pan Clive vnímavě uvedl, „v průběhu roku 1923 se mu podařilo probudit více vášní a rozproudit více zlé krve než mnohem větší muži, než se mu podařilo za celý život“. Generální konzul mohl s odůvodněním dodat, že Hitler by měl zajít daleko. Německo potřebovalo jen novou dávku ekonomického neštěstí, aby se nacisté chopili moci, kvaziústavně, podruhé.

Inflace Hitlera nevyčarovala o nic víc, než ji, jak se to stalo, vyčaroval on. Ale Hitlerovi to umožnilo. Je troufalé tvrdit, že bez ní by Hitler ničeho nedosáhl: ale stejně tak si troufá tvrdit, že kdyby obrovská poválečná nezaměstnanost nebyla dlouhá léta držena v šachu financováním vládních deficitů a neřízenou úvěrovou politikou, krvavá revoluce by došlo, což by pravděpodobně vedlo ke stejně krvavé občanské válce, jejíž výsledek lze jen hádat. Ve všech těchto záležitostech to stejně bylo touch and go.

To, že Německo úmyslně nafouklo, aby se vyhnulo nákladům na reparace, není návrh, který by bylo třeba zkoumat. Důkazy jsou zcela proti. Za prvé, míra inflace byla enormní dlouho předtím, než byly problémem reparace. Zadruhé, průmyslový tlak na inflaci, do značné míry sobecký, neměl nic přímo společného s válečným dluhem. Za třetí, bylo správně uznáno, že ačkoli celní stvrzenky od spojenců byly provedeny v papírových penězích, reparace musely být zaplaceny buď v naturáliích, nebo ve zlatých ekvivalentech: britské a francouzské válečné dluhy vůči Americe musely být vyplaceny ve zlatě nebo ekvivalentech zlata. , vysoká americká cla znemožňují platbu zbožím.

Za čtvrté, německé finanční úřady nikdy ani soukromě ani veřejně nenaznačily, že jejich politika vychází z cynismu (který by musely sdílet jejich protějšky v Rakousku a Maďarsku) spíše než z nepochopení a neschopnosti. Skutečnost, že vládě a Říšské bance dominovala představa, že obrovská „pasivní“ platební bilance způsobila nevyhnutelnou neustálou devalvaci, se jen stěží zdá být dostatečným vysvětlením jejich úplného, slepého odmítnutí spojit znehodnocení marky s peněžní zásobou – přesto, jako lord D' Abernon dokonce v roce 1922 napsal: „Znalost měnových zákonů – zejména kvantitativních

Machine Translated by Google

teorie — ve všech německých kruzích neuvěřitelně chybí"; nebo, jak poznamenala Brescioni-Turroni, rozpočtové deficity Říše i států považovali spisovatelé a politici za „ne příčinu, ale důsledek vnějšího znehodnocení známky".

Nezáleží přitom na tom, že němečtí dělníci, kteří prováděli reparační platby ve zboží nebo ve směnkách, byli placeni za své úsilí při znehodnocování papíru, se značnými, byť přechodnými výhodami pro německý průmysl a obchod – a často v neprospěch jejich zahraničních konkurentů. . Do této míry reparace podpořily inflaci. „Problém převodu", zahrnující nepříznivé ekonomické dopady reparací na věřitelské země, byl spojenci na jaře 1923 rozpoznán jen váhavě; a do té doby jimi nenavrhli (nebo se jich němečtí průmyslníci obávali), že by nadměrný prodej dotovaných vývozů za účelem úhrady reparací mohl vést k vytvoření celních bariér proti Německu, stejně jako byly kritizovány jiné formy valutadumpingu.* (Schacht v Mých prvních sedmdesát šest let, kapitola 21, uvádí Reginald McKenna, dříve Asquithův kancléř státní pokladny a poté v roce 1923 předseda Midland Bank: „Protože Německo může platit pouze prostřednictvím vývozu, byla by nucena vyvážet do takové míry, že by britský průmysl nesnesitelně utrpěl.')

Zatímco reparační břemeno a nejistoty, k nimž vedly, byly prosazovány jako příčina inflace, byla inflace tlačena jako jedna z podmínek, které znesnadňovaly splácení reparací – a v obou nárocích existovala jistá spravedlnost, i když ani jeden neřekl více než zlomek příběhu.
D'Abernon, který neosvobodil francouzskou vládu za Poincareho z části viny za německé finanční potíže (obviňoval Paříž ze „shylockismu, špatných informací nebo možná hluboké politiky"), ostře odsoudil berlínskou „bláznivost a ignoranci" .
Bylo skutečně nepředstavitelné, že by se Německo kdy vědomě vydalo na cestu ekonomické a finanční sebevraždy, aby uniklo válečnému odškodnění, nebo že by takové pohnutky měl Rathenau. V praxi se inflace ukázala jako nezpůsobilá uniknout zahraničním závazkům, s výjimkou případů, kdy přispěla k ekonomickému kolapsu v roce 1932, který nadobro zničil program reparací.

Projev naivity Říšské banky v její úvěrové politice z let 1922 a 1923 by měl konečně rozptýlit jakékoli podezření na finanční machiavelismus ze strany Havensteina a jeho společníků. Tvrdě odmítali, že by vyšší diskontní sazby zmírnily inflaci, a naopak se domnívali, že by pouze zvýšily výrobní náklady a dále tlačily ceny. Když později hlasitě tvrdili, že tyto nevysvětlitelně levné úvěry byly poskytovány především na „výnosné" projekty, zvýhodněné firmy, které z této štědrosti těžily, proměnily peníze ve svůj nejlepší prospěch – buď je přeměnily v materiální aktiva nebo v cizí měnu, nebo jednoduše použily spekulovat proti značce a řídit ji dolů. Jediné finanční podmínky, kterým Havenstein rozuměl, byly ty, které převládaly před rokem 1914.

Jak velká musí být inflace, než ji vláda již nebude moci kontrolovat? Většina ekonomů uznává, že mírná inflace má určité terapeutické výhody pro národ, který se musí vypořádat se sociálními a ekonomickými problémy, jimž průmyslové demokracie obvykle podléhají.
Většina voličů stále přijímá prohlášení o zbožných záměrech svých politiků ohledně kontroly stále rostoucích cen: a přesto německá marka, měna země, která měla největší důvod obávat se inflace, ztratila v letech 1948 až 1975 dvě třetiny své kupní síly. .
Libra ztratila mezi lety 1970 a 1975 téměř polovinu své kupní síly.

Machine Translated by Google

představovalo však takové znehodnocení záměrnou, cynickou politiku; což by nepochybně také tvrdili němečtí bankéři a vlády z počátku roku 1920, kteří hledali příčiny svých peněžních potíží mimo vlastní tiskárnu a daňový systém – a našli je bez potíží a ke své úplné intelektuální spokojenosti. . Zůstává to tak, že jakmile se inflace rozběhne (jak to říká Schmb'lders), „vyvine se mocná lobby, která nemá zájem na racionálních argumentech“. To platilo stejně pro Rakousko a Maďarsko jako pro Německo.

V Německu mezi rokem 1914 a létem 1923 nenastal okamžik, kdy by teoreticky nemohla být zajištěna měnová stabilita, v případě potřeby založením nové emisní banky, pro kterou bylo stále k dispozici dostatečné zajištění. Až do pozdějšího data, navzdory požadavkům dohody a nutnosti najít náhradu za porúříské železo a uhlí, německé zlaté a devizové rezervy vždy tvořily podstatnou část směnné hodnoty oběžného papíru, bez ohledu na to, jak fantasticky byl jeho objem rostl. Po skončení války však vždy existovaly praktické potíže, které neměly mnoho společného s tím, že německé měnové orgány odmítaly vidět souvislost mezi znehodnocením a peněžní zásobou.

Dlouho před invazí do Porúří a možná ještě před předběžnými schůzkami reparační komise nastala fáze, kdy bylo politicky nemožné dosáhnout inflace.
V polovině roku 1920, po krátkém období stability marky po Kappově puči, klesla konkurenceschopnost německého exportu a v důsledku toho se začala zvyšovat nezaměstnanost. Pointa se pravděpodobně neztratila na nafukovačkách. Obnovení známky nebylo možné dosáhnout bez okamžitých důsledků v podobě bankrotů, propouštění, zkrácených úvazků, nezaměstnanosti, stávek, hladu, demonstrací, komunistické agitace, násilí, kolapsu občanského pořádku, a tedy (tak se věřilo) povstání a revoluce samotná.

Jakkoli bylo možné uznat, že jednoho dne bude třeba zařídit stabilitu a že čím větší zpoždění, tím těžší to bude, nikdy se nezdálo, že by byl vhodný čas vyvolávat potíže tohoto řádu. Den za dnem v letech 1920, 1921 a 1922 se zúčtování odkládalo, tím spíše (nikoli méně) ochotně, jak se budoucí důsledky inflace stávaly děsivějšími.

Protichůdné cíle vyhnout se nezaměstnanosti a vyhnout se platební neschopnosti přestaly být v rozporu, když Německo mělo obojí.

Čím delší zpoždění, tím divočejší léčba. Rakousko bylo koncem roku 1922 v rukou přijímačů, které získalo zpět stabilní měnu pouze pod absolutní režií cizince.
Také Maďarsko prošlo jakoukoli nadějí na sebevykoupení a později mělo podstoupit stejnou míru strádání a utrpení, zejména pro své státní úředníky. Stabilita se vrátila do Německa pod vojenskou diktaturou, když byla většina ústavy pozastavena - ačkoli stav nouze byl pouze nepřímo nutný zničením národních financí. Všem třem zemím přišla stabilita a poté oživení. Všichni museli být zachraňováni jinými. Každý z nich se musel smířit s větším stupněm hospodářského rozvratu a nezaměstnanosti, než jaký se kdy obával v době, kdy mohl být přehnaný tisk bankovek ještě zastaven. Ve všech třech případech, poté, co inflace dosáhla určitého pokročilého stadia, se zdá, že finanční a ekonomická katastrofa byla předpokladem oživení.

Startovací bod inflačního pokroku, po kterém byl nástup hyperinflace jen otázkou času, bod, kdy se stala samogenerující a politicky neredukovatelnou s výjimkou krátkých období, skutečně nebylo možné nalézt na grafu znehodnocení měny, resp

Machine Translated by Google

rychlosti jeho oběhu nebo deficitu platební bilance. Ani v případě Německa se to výrazně neshodovalo s nějakou konečnou krizí důvěry v značku, doma nebo v zahraničí – Rathenauova vražda nebo obsazení rýnských přístavů nebo londýnské ultimátum, které všechny na ni měly okamžité seismické účinky. Leželo to spíše na klesající křivce politických možností, s níž úzce souvisel stupeň politické moci a odvahy, kterou vláda, jakkoli na ni tísnilo, dokázala sebrat.

To, co Německo skutečně zlomilo, bylo neustálé přijímání měkkých politických možností ohledně peněz. Místo vzletu tedy nebylo finanční, ale morální; a politická omluva byla opovrženíhodná, protože žádné představitelné politické okolnosti nemohly být pro zavedení nového finančního řádu vhodnější než ty, které se týkaly listopadu 1923, kdy inflace již nepřicházela v úvahu. Rentenmark byla tehdy sama o sobě sotva více než účelná a sotva by mohla být úspěšně zavedena, kdyby známka neztratila celý svůj význam. Stabilita se dostavila teprve tehdy, když byla propast vyhloubena, když věrohodná značka již nemohla klesnout, když se ve skutečnosti stalo všechno, čemu se čtyři roky finanční zbabělosti, špatného myšlení a špatného řízení vyhýbaly, když nepředstavitelné nemělo šanci. zdatně dorazil.

Peníze nejsou nic víc než prostředek směny. Pouze v případě, že má hodnotu, kterou uznává více než jedna osoba, může být takto používán. Čím je uznání obecnější, tím je užitečnější.
Jakmile to nikdo neuznal, jak se Němci dozvěděli, jejich papírové peníze neměly žádnou hodnotu ani využití – kromě tapetování stěn nebo výroby šipek. Zjištění, které otřáslo jejich společností, bylo, že tradiční úložiště kupní síly zmizelo a že nezůstaly žádné prostředky k měření hodnoty čehokoli. Pro mnohé se život stal posedlým hledáním Sachverte, věcí „skutečné“, stálé hodnoty: Stinnes koupil jeho továrny, doly, noviny. Nejpodlejší železničář si koupil gewgaws. Pro většinu se stupeň nezbytnosti stal jediným kritériem hodnoty, základem všeho od výměnného obchodu po chování. Z lidských hodnot se staly zvířecí hodnoty.

Na rozdíl od jakéhokoli filozofického předpokladu to nebyla spásná zkušenost.

Vzácné je to, co udržuje život. Když je život bezpečný, společnost uznává hodnotu přepychu, těch předmětů, materiálů, služeb nebo požitků, ať už civilizovaných nebo jen extravagantních, bez kterých může život probíhat dokonale, ale přesto je mnohem příjemnější.
Když je život nejistý nebo drsné podmínky, hodnoty se mění. Bez tepla, bez střechy, bez odpovídajícího oblečení může být obtížné udržet život déle než několik týdnů. Bez jídla může být život ještě kratší. Na vrcholu žebříčku jsou nejcennějšími komoditami snad voda a pak, nejcennější ze všech, vzduch, v jehož nepřítomnosti bude život trvat jen několik minut.
Pro nemajetné v Německu a Rakousku, jejichž peníze neměly žádnou směnnou hodnotu, se existence velmi blížila těmto metafyzickým koncepcím. Ve válce to tak bylo. V Ticho na západní frontě Müller zemřel „a odkázal mi své boty – stejné, jaké kdysi zdědil po Kemmericku. Nosím je, protože mi docela sedí. Po mně je dostane Tjaden: slíbil jsem mu je.“

Ve válce boty; za letu může být místo v lodi nebo místo v náklaďáku tou nejpodstatnější věcí na světě, žádanější než nevýslovné miliony. V hyperinflaci mělo kilo brambor pro někoho větší cenu než rodinné stříbro; strana vepřového masa více než klavír. Prostitutka v rodině byla lepší než mrtvola; krádež byla lepší než hladovění; teplo bylo lepší než čest, oblečení důležitější než demokracie, jídlo potřebnější než svoboda.

Machine Translated by Google

Machine Translated by Google

Bibliografie

Při přípravě této knihy byly použity následující zdroje:

- Spisy ministerstva zahraničí za léta 1920-1927
- Ambassador of Peace, deník vikomta D'Abernona, Berlín 1920-1926, ve třech sv. (Hodder & Stoughton, 1929)
- Gustav Stresemann, Deníky, dopisy a papíry, upravil a přeložil Eric Sutton, ve dvou dílech. (Macmillan, 1935)
- Mých prvních sedmdesát šest let, Hjalmar Schacht (Wingate, 1955)
- Konec reparací, Hjalmar Schacht (Cape, 1931)
- Stabilizace značky, Hjalmar Schacht (Allen a Unwin, 1927)
- Pravda o reparacích a válečných dluzích, David Lloyd George (Heinemann, 1932)
- Historie Německé republiky, Arthur Rosenberg, přeložil Morrow & Sieveking (Methuen, 1936)
- Blokáda, deník o rakouské měšťance, 1914-1924, Anna Eisenmenger (Constable, 1932)
- Německá inflace z roku 1923, editoval Fritz Ringer (Oxford University Press, 1969), který obsahuje cenné úryvky v angličtině z:
- How It Happens: Talk about the German People 1914-1933 with Erna von Pustau, Pearl S. Buck, 1947
- Vůdce: Hitlerův vzestup k moci, Konrad Heiden, 1944
- Německá ekonomika, 1870 do současnosti, Gustav Stolper, Kurt Haiiser a Knut Borchart, tr. 1967
- The Nemesis of Power, německá armáda v politice, Sir John Wheeler-Bennett (Macmillan 1953)
- Hindenburg, dřevěný titán, Sir John Wheeler-Bennett (Macmillan 1936)
- The Wreck of Reparations, Sir John Wheeler-Bennett, 1933 (US Edition Fertig, 1972)
- Hospodářská obnova Německa 1933-1938, CW Guille-baud (Macmillan, 1939)
- Curzon: Poslední fáze, Harold Nicolson (Constable, 1934)

Machine Translated by Google

- Konflikty, LB Namier (Macmillan, 1942)
- Úpadek německých mandarinů od Fritze Ringera (Harvard, 1969)
- Evropa diktátorů, 1919-1945, Elizabeth Wiskemann (Fontana 1966)
- Hitler, Studie o tyranii, Sir Alan Bullock (Odham, 1952)
- Walther Rathenau a Výmarská republika, David Felix (John Hopkins, 1971)
- Německo, M. Dill jnr. (Ann Arbor 1961) Dnešní Rakousko, VW Germains (Macmillan, 1932)

- Ekonomika inflace, Costantino Bresciani-Turroni, přeložil Sayers (Kelley, 1937; poprvé publikováno jako Le Vicende del Marco Tedesco, 1931).
- Studie kvantitativní teorie peněz, editoval Milton Friedman (University of Chicago, 1956), který zahrnuje esej Phillipa Cagana, The Monetary Dynamics of Hyperinflation.